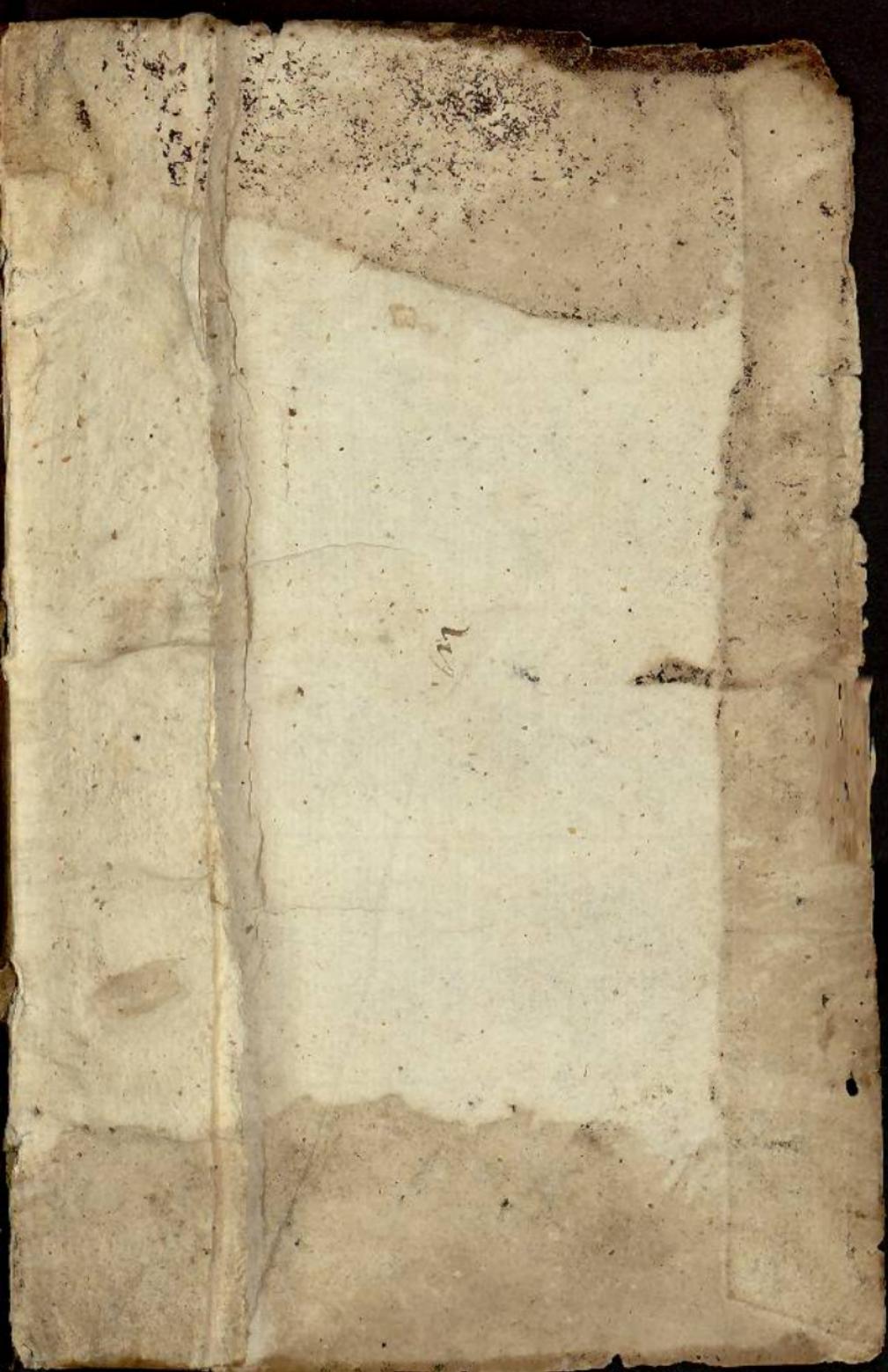

16

D

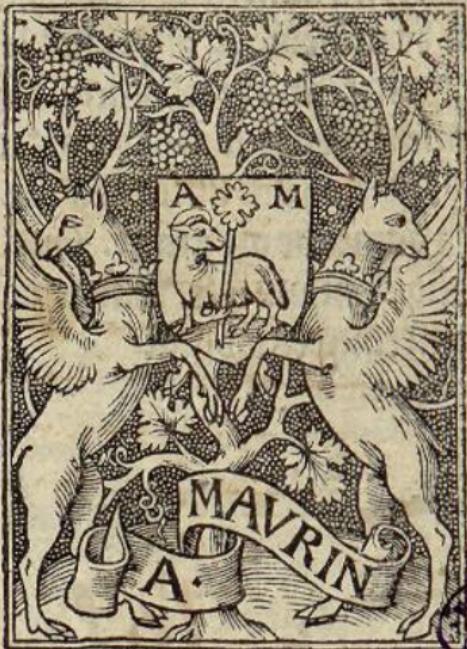

Rivolge
data de 1520.

162.

P XVI-6

Aurea Summa de fuga
vitiorum nuncupata: mediocri quidem stylo co-
scripta: verum summis doctrinis: pulcherrimis
comparationib: aptissimum quoq ad mores trans-
lationibus refertissima: Cum omnibus quidē vi-
tiorum osorib: perq utilis: Cum sacris contionato-
ribus supra q̄ dici potest (ob variam eruditionem
ac eruditissimam varietatē) maxime necessaria: a
clarissimo Magistro Petro Antrauanensi ordi-
nis fratrum predicatorū edita.

Anthoine Mauri galton
recolene demourāt a thou-
louze a la porterie.

Cum priuilegio.

Vue la reque-
ste de monseigneur le
preuost de Paris il est
pmis aux sup pliantz
d'imprimer ou faire i-
primer le liure Sum-
ma de fuga vitiorum / et seront dessen ces
faictes a tous autres libraires & impris-
meurs de ne bédre ou imprimer ledit li-
ure de quatre ans prochainement venant
a commencer du iour q'il sera parfaict sur
peine de pdition des liutes des contreue-
nans & d'amende arbitraire. Faict soubz
nostre signe manuel le. vi. iour de feb-
vrier mil cinq cés & vingt

*Le present livre est
composé par Jean Androuet qui l'a
inventé le mesme an
en son ouvroir
de la fabrique
Jean Androuet*

Illustrissimo domino Jo

anni de Basilhac: electo episcopo Larcassoneñi.
vtriusq; iuris peritissimo professori: ac Tholozani
parlamenti regio senatori cōsultissimo: frat̄ Jo-
annes Vignerū sacri ordinis p̄dicatorū cenobij
Tholozani salutem optat: et veram felicitatem.

Um plurimis

illusterrime domie n̄a hec
quā circūferim mortalitas
duexer̄t incommodis: sic q̄
nec vll̄ loc̄ sit: neq; temp̄
vllū: quod nō p̄tem adiun-
tegritatis: qđ nō portionē
aduciat calamitatis: nō i-
ep̄te mihi cogitasse vidēt: q̄
iuuandis hoib̄ hoies potissimū natos eē senserūt:
quo videlz tā frequēs tāq; idfessū rex humanaꝝ
p̄cipitiū: v̄l aliqua saltē et pte resartiat. Idq; ho-
minū oga: quoꝝ id vicissim recipere: qđ alteris im-
penderint: marime interest. Neq; minimā incom-
mōdorū p̄tē humano generi mihi inuehere cadu-
ca illa videtur obliuio. Nam dū mala cetera: viuos
infestēt: hec (qđ maioris ē crudelitatis) i mortuos
seuit. Illa moritura inuadūt: hec imortalia aggre-
dit. Illa deniq; p̄turi corporis trūcū lacerat: hec
imorituri animi monumēta deuorat. quasi v̄o pax
sit corporis semētē v̄mib̄ tradi cōsumēdā: nisi mē-
tis q̄q; p̄clarā tot partā laborib̄ gloriā tineis ac
soxicibus obliuio dispensest. Quo fit ut p̄clarissima
passi oga: imortalitate dignissia: q̄ viri celebri-
mi: alto moderamie: excelsiorꝝ t̄renax p̄tēptu p̄-
diti: dū viuerēt: p̄ palare noluerūt: iūica obliuio se-
peliat. Qđ ego indignū arbitrat̄: iligne volumē:
Sūma de fuga vitiorꝝ nūcupatū: doctissimi sacre
theologie p̄fessor̄ Magistri Petri Antrauenenii.
ordinis p̄dicatorū: nuperrime i bibliotheca cōuēt?

Pistola nuncupatoria.

nōstrī sancti Dñici Tholoze (cui⁹ fil⁹ erat) ab ūn
ria dentate hui⁹ obliuionis erutū additis marginā
libus ānotationib⁹ chalcographis tradidi p̄stiruē
dū. Dūquidē tale ē qđ ob multiugā doctrinārū va
rietatem: ppter materie fecunditatē: si yliqz rebus
subiectis comodissimā tēperamētis; omnib⁹ v̄tutis
amatorib⁹: osorib⁹ vitioꝝ: sacris in p̄mis cōciona
torib⁹: non possit non ūmoge placere. Ultioꝝ enī
sedes ingreditur: fraudes detegit: mōstrositatem
aperit: ac suis illa colorib⁹ depicta: fugiēda: pseqn
da: eneruandaqz: efficacissime p̄suadet. Lui dum
patronū īvestigarem sub cur⁹ tutela maluolozū
(qui vitus bene volunt) morsus euaderet: tu ante
omnes mihi occuristi: obseruantissime domine: qui
patrocinium virtutū: cōtra aduersa vitioꝝ agniā:
libens: p̄ innocētia tua suscipere velles: qui aucio
ritate id agere possis: qui ex officiis dignitate semp
improbas vitioꝝ turmas p̄sequi cōtēderis. Quid
deniqz tui similibus dignius qđ agere qđ semp agi
tis: id ē qđ vitioꝝ hostiliuz impetus oī conatu īde
fesse pterere. Suscipe igit hilari animo: v̄tutum
omniū p̄tector īuictissime: pupilli hunc ac viduū
destitutūqz libellū: sub alas benignitatis tue con
volantē: nostra op̄a: nostroqz suasu (qui tam innu
meris tuā benivolentiā sumus expti argumētis) in
tuam fidem transmissura: vt sub tāti ducis presidio
collocat⁹: vitiorum exercitum p̄figare p̄gat: vir
tutum triumphum expleat: sempiterno virtutum
domino: iustam operam locet: omnibusqz sibi bene
volentibus: eternam benigno fauore mercedē pa
ret. Vale illustrissime domine meqz ac omnes cō
fratres meos tuos filios: totamqz gregis hui⁹ do
minici familiā: placido semper fauore proseq̄re.

Sequitur alphabeticū re-
pertoriū diuersarū materiarū in hac p̄clara sūma
tentarū p̄dicatoribus p̄cipue vtile & necessariū,

De litera A.

A busus episcoporum in collatione be- neficiorū.	fo.38.
A busus sacerdotum in missis cele- brandis.	fo.39.
A busus beneficiorū circa plurali- tatem.	fo.40.
A busus supiorum: bonos vexatium.	fo.31.
A busus platoꝝ in equitaturis	fo.94.
A bulus pontificum modernorum	fo.98.
A busus.xii.clastralium recitatūr	fo.100.
A cidia que mala facit	fo.50.
A cidiosus quibus comparatur.	fo.51.
A cidie membra	fo.eo.
A cidiosus in quos peccat	fo.5~.
A cidia vni ⁹ in vna domo multa mala facit.fo.58.	
A cidia claustralibus valde nocua.	fo.64.
A dulatores vbi nutritū: r̄q mala faciat.	fo.134.
A dalteri crimen grauissimū eē pbaſ.	fo.7.
A ffectus plusqꝫ effectꝫ pōderaf a deo.	fo.106.
A gni paschalis significatio describit	fo.42.
A mantium errores & erūne ponunt	fo.6.
A mbitiosorum cautele.	fo.81.
A mbitio quo habuit ortum in ecclia	fo.83.
A uarorū excedens nequitia	fo.15.
A uarorum maledictiones	fo.eo.
A uaricie signa ponunt	fo.40.
A uaritia religiosorū valde detestabilis	fo.18.
A uaritia platorum quāta mala facit	fo.44.
A uaricie remedia ponuntur	fo.48.
A uari quid faciūt diebus festis	fo.18.
A uari sunt semper in timore	fo.19.

Tabella alphabetica.

A varitia que mala facit	20.
A varus qd portat in morte	eo.
A vari quinq; sultitie describūt	22.
A varus quib; comparat	2.
A varus scientie quis sit & quo rep̄hēdit	46

B

B eneficiatorū argumenta sup pluralitate	
B oluuntur	40.
B eneficioꝝ pluralitas reprobat	40
B ella sequi qꝫ fatuū sit	122.
B lasphemia quātū sit detestabilis	127.
B eb̄nſicūs deo ſatisfacere non poſſum⁹	18.

C

C antū & riſū reprimentia ponūt	12
C aude inuitex inculpat	88
C ausidici auari reprehendunt	36
C ausidicoꝝ neqtia: & dāna puenietia	eo.
C ausidici nō admittent in iudicio dei	eo.
C elebrantes p pecunia reprehendūt	39
C hirurgic⁹ tripliciter offendit egrū	41.
C lerici ſit lur & oculi mudi	7.
C leric⁹ ſumens numera & non orans reprehendi-	
tur	35.
C leric⁹ mal⁹ quo maculat ecclesiam	eo.
C lerici indigne bñficiati qb; comparant	37.
C lericoꝝ ad funera diuitū & non pauperꝝ venien-	
tiū reprehensio	45
C lerici quo peccant in regimine ecclesiaz	41.
C lauſiū errores enumerant	110
C laуſraliū cupiditas describit & reprobat	34.
C horite beneficiati intrusi dicuntur	38.
C horeas mala & scandala	61.
C horizatiū indecens offensa	eo.
C onfessio quā afferat veilitatem	60.
C onfessio retardata vſoꝝ ad mortē paꝝ valet	61.
C onsanguineos (niſi alias digni fuerit) nō esse p-	
mouendos pbaꝝ multis argumentis	38.
C onsiliū prauū dans grauiter peccat	135.

Tabella alphabetica.

C onsilium puerorum fatuorum et consanguineorum non est tenendum	eo.
L ösuetudo mali reprehensibilis q̄ dāna facit	55
L onuersio accelerata sex bona facit	54
L onuersione procastinā coruo comparat	eo.
L onuersio tarda difficultē et multū nocuā	56.
L rapule ignominia	5.

D

E cime qb̄ et q̄ iure debite sūt	106
D ecimas defraudātes q̄uo puniūt	eo.
D emon q̄uo excecat peccatores	100.
D emon aliquādo predict futura	101
D emon quomodo illudit in somnis	103.
D efendere p̄priā culpā absurdū est	129.
D etractorū sub diuersis p̄patiōib̄ queritas	132
D etractionis multiplices ipeſ	133.
D etractiones audiētes reprehensibiles sūt	eo.
D esperatio q̄ graue peccatū sit	35
D esperationis medicina	eo.
D e ^o quanta fecit homini	77.
D ies dñica ppter quatuor ē celeberrima	109.
D ies Sabbati quare dedicat. B. virginī	eo.
D ilatio in qb̄ casib̄ stulta videt	9
D ilatio bene operandi piculosa	eo.
D ies in quib̄ casib̄ possūt obseruari	102.
D iscretio quare in oī b̄ sit habenda	65
D iscordia que mala faciat	136
D iuine bonitatis nimia confidētia reprobat	14.
D iuinis non est adhibenda fides	101.
D octores p̄posteri et male viuētes rep̄hēdūt	83
D octorū bonorū vita et ministeriū describit	84
D ominari sine corona spinea nō ē possibile	74.
D ominari que renuant	80

E

E brietas que mala facit	3.
E brij in sacra scriptura repti colligūt. eo.	.
E brizorū signa notantur	4.
E brizorum stultitia	eo.

Tabula alphabeticā.

E brietas clericis diuersos defect⁹ in oratione co-	
mittere facit	ibidē.
E dificare Sion i sanguinib⁹ q̄ dicāt	fo.37.
E ccliam suā nō regens quō peccet.	fo.41.
E ccliaꝝ pastores quō peccāt i regimine	fo.41.
E lationis quinqꝫ sp̄s	fo.73.
E leemosyna que bona facit	fo.22.
E leemosyna post mortē ē lucerna post fū.	f.2.4.
E ucharistiam suscipiens quomodo se debet p̄parare	fo.43.
E ucharistiam semel in anno non recipiens in quo statu sit	fo.43.
E xcommunicatio quid sit ⁊ q̄ vilem hominem redat.	fo.109. ⁊ 110.
E xcoicari nō debet aliqꝫ de facilī	fo. III.
E xcoicatio iusta tria requirit	fo. III.
E xcoicat⁹ iniuste quō se habere debet	fo.eo.

F alsoꝝ testiū multiplex offensa	fo.132.
F in festis quatuor sūt obseruāda	fo.108
F in q̄tuor vacare debem⁹ dieb⁹ festiūs. f.e.	
F esta violātes quō peccant	fo.109.
F ides lumen ⁊ fundamētū dicit	fo.100.
F iducia sui perniciosa est	fo.10.
F iliorum ingratitudo	fo.30.
F letum p̄suadētia ponuntur	fo.12. ⁊ 13.
F ornicatio sp̄s luxurie ē pct̄m mortale	fo.7.
F raus emporum multiplex recitatur	fo.28
F utura cognoscere nulli datū est	fo.101.
F uturoꝝ liciti cōiectatores numerāt	fo.102.

G loria paradisi declarat	fo.108.
G loria carnalis ⁊ demonialis fugiēde sūt	
G folio	II3.
G ula ē origo omnis mali	fo.2.
G ula que mala facit	fo. eo.
G ula ē nutriti vitiorum	fo. 3.
G ula diuersas infirmitates generat	fo. eo.

Tabella alphabetica.

Bule spēs assignantur	fo. eo.
Bulosī qbus comparantur	fo. eo.
Buerra duplex ē hoīm z demonis	fo. 121.
Ex guerra quoī mala pueniant	fo. 122.

II

H E remite vagantes reprehenduntur egre gie	fo. 45.
H erbis v̄tutem deus dedit	fo. 102.
H ypocrita vitand⁹ qb⁹ cōparat	fo. 113.
H omo quid sit	fo. 87.
H omo q̄ calamitose nascatur	fo. 71.
Homicidii q̄ graue peccatum sit	fo. 125.
H omo que pericula tribuit	fo. 81.
H umilitatē quomō Christ⁹ docuit.	fo. 71.

III

I ncendiarioz crudelitas z detestatio	fo. 123.
I ncestuosus qua pena feriendus venit	fo. 7.
I nfernus quomō tollitur	fo. 14.
I nconstātiū ignominia z detrimentū	fo. 53.
I ncuria scidie si lia multos abus⁹ committere fa- cit	fo. 53.
I ndeuotio inculpatur	fo. 62.
I ngrati quid debent cōsiderare	fo. 78.
I nobedientia in hoīe est reprehensibilis	fo. 107.
I ra quare deo displicet	fo. 118.
I racūdus homo fugiendus est	fo. 119.
I rati vindictam querētis stultitie	fo. 12.
I nuidia quare detestabilis est	fo. 114.
I udex munera sumens reprehenditu	fo. 35.
I urandi consuetudo mala eit	fo. 130.
Iustū se reputans capitulat	fo. 77.
Iusti quare opprimūtur i hoc mundo	fo. 125.

IV

L iberalis considerat circunstantias in dan- do	fo. 49.
L ingua graui⁹ ferit q̄ machine	fo. 36.
L inguam vendere turpe est.	fo. eo.
L ingua dolosa silebit in die iudicii	fo. eo.

Tabella alphabeticā.

Lingue fructus multiplices describunt	53.
Ligue vs⁹ vitia et doctrine pliē tractat	126.
Lingue sensare fructus	127.
Lingue effrenate timere debent	137.
Lites quomodo sunt fugiēde	155.
Litigiosorum piculos a conuersatio	eo.
Luxuria multa mala sequuntur	6.
Luxuria famam hominis denigrat	7.
Luxuria in clericis maxime detestabilis est	eo.
Luxurie spēs	eo.
Luxurie occasioes de promūtur	9.
Luxuriosorum errores	6.
Luxuriosus quibus assimilatur	eo.
Luxuriosorū compūctiuā reprehensio	13.
Lusorū abusus	47.
Lusorib⁹ mutuantes q̄uo peccant	48.
Ex ludo mala puenientia recitant	47.

Ad

M	E carellarū fraus describitur	9.
A	Ab art⁹ q̄uo debet ex ore honorare	105.
A	Ab ater dei ero ianda est	13.
A	Abedic⁹ in tribus offendit egrū	41.
A	Aeditari quid debemus de deo	108.
A	Aendaces q̄ abominabiles sūt	131.
A	Aēsire excessus oib⁹ reb⁹ inutilis est	4.
A	Aēsuras defraudantes q̄ pena puniunt	34.
A	Aērcātia ē utilis nec omnino reprobāda	33.
A	Aēratorum octo vitia	eo.
A	Aēratorū malorū duplex pena	eo.
A	Aēssam vñā in die celebrare sufficit	42.
A	Aērtis memoia multum pdest	48.
A	Aēors ad quid deducat hominem	49.
A	Aērtis angustie describūtur	57.
A	Aēollities spēs acidie q̄ graue patī sit	51.
A	Aēunera que mala faciant	34.
A	Aēulieres quare fugiēde sunt.	10.
A	Aēulierū ornatū pessiferus est	12.
A	Aēulieres caudate reprehendūtur	88.

Tabella alphabetica.

M ulieres portates crines hypocritas iclps. eo.	
M ulier cultus qbus et quantu noceat	90.
M ulieres de nocte corporal accedere cu Diana	
error est qui exemplo cōfutat	103.
M ultiloquus tanq vittiosus reprehenditur	137
M urmuratores enumerant	128.
M urinut claustrum spāliter describitur	129

M

N atiuitas homin calmitosa describit	71.
Nascit qnos pessim ex optimis	72.
Negociatorū iniustitia propalat	33
Nobilitas generis cōtēnēda ostendit.	95.
Nobilitas animi cōmendaſ	96.
Nobilitatis signa assignantur	eo.
Nobilitas generis et animi quo differunt	97.
Nouitiorū presūptio puniſ	99

O

O bedire deo quare tenemur	fo. 107.
Observatio dierū et punctorum quando est	
deteſabilis	102.
Ociū est ſentīa omniū vitiorū	53
Ocioſitatē detestat vniuersa rex machina	49.
Ocioſus ſermo ostendit prohibitus	136.
Ocioſi ſermōes magis reprobāt i clericis	137
Oculi luxuriosorū quo exēcant	9.
Odiū quare fugiendū ſit	120
Oratio in multis cauſa ſalutis pbaſ	102
Omnis corporis nimius reprehendit	85

P

P ecem inducentia multa vide	121
Parētela decipit multos	10.
Parētes carnales et ſpūales honorādi ſunt	
folio	105
Parētes de honestatē quo puniuntur	eo.
Passio Chriſti amara facit dulcia	57
Pastori peruersitas depingitur	82.
Pastores et ſlati vnt eē curr et auriga	110
Papet que diu vacauit aī temp Sylvestri	82.

Tabella alphabetica.

Peccatum quare sollicite fugiendū sit	fo. 1.7.2.
Peccatum quot maledictiones & penas attulit homini	fo. 2.
Peccatoris repentinus interitus legit	fo. 14.
Peccator cōtinuus non potest bene mori	fo. 59.
Pecunia quare sit cōtenenda	fo. 15.
Pecunias portare in quicq; casib; fatuū ē	fo. 24.
Penitentia procrastinans coruō cōparat	fo. 54.
Prelaturam resp̄entia vide	fo. 80.
Prelati quomō sūt onerati	fo. 82.
Prelati honorandi sunt	fo. 104.
Prelatorū errores in clauib;	fo. 1010.
Prelatorum nimie iussiones qūo nocēt	fo. eo.
Prelatorum indiscretio q̄ mala facit	fo. III.
Presumere aliqd de se est abominabile	fo. 79.
Principes quomō semp sūt pauidi	fo. 82.
Propria habem⁹ quatuor	fo. 22.
Prodigalitas q̄ graue crūmen sit	fo. 49.
Pterius q̄ sit scelestus	fo. 13.
Populus quomō patif sub principe nequā	fo. 81.
Pudor est duplex utilis & damnosus	fo. 92.
Pulchritudo mulier⁹ qb; & qūo nocīua ē	fo. 89.
Pueri nō debet poni ad regimē ecclesiaz.	fo. 44.
Peuncta in taxillis quid significant	fo. 48.

R

R pto: est peior demone	fo. 30.
Raptorum pena	fo. 31.
Religiosus ad seculum rediens reprehē- ditur.	fo. 45.
Religiosus coacte seruiens deo nō placet	fo. eo.
Religiosorum deformatio vnde venit	fo. eo.
Religiosū defeci⁹ multi recitantur	fo. 46.
Religiosus p̄petrarius in quo statu est.	fo. eo.
Religiosi docti non p̄dicantes reprehēdūt	fo. eo.
Rebellibus omnia sūt aduersa	fo. 07.
Remedia gule	fo. 5.
Remedia p̄tra luxuriam	fo. 31.
Remedia p̄tra auaritiam	fo. 48.

Tabella alphabetica.

Remedia p̄ysuram	fo. 29.
Remedia p̄ acidiam	fo. 65.
Remedia p̄tra superbiam	114.
Remedia contra inuidiam	fol. 17.
Remedia contra iram	fo. 124.
Remissus homo vituperatur	fo. 52.
Restitutio per pulchre suadet	fo. 30.
Reuerentia quibus est exhibenda	fo. 104.
Rex quomodo debet esse pius	fo. 96.
Risum reprimenda multa vide	fo. 12.

S

Acerdotes quo iubentur sacrificare	fo. 1.
Sacerdotum impudicorum abominatio	fo. eo.
Sacerdos ex avaritia bis in die celebrans q̄ peccet	10.42.
Salutis causa ē sepe occasio damnationis	fo. 46.
Sapientia sparsa crescit et retenta parit	fo. eo.
Scientia inflati qd superbiendo faciant	fo. 84.
Seruire deo debem⁹ lete: et nō cū tristitia	fo. 62.
Silentium ubi et quando tenendum est	fo. 138.
Simonia grauissimum crimen est	fo. 36.
Simoniaci raro saluantur	fo. 37.
Soniolentium pena et vituperium.	fo. 52.
Soniatoresibus fides non est exhibenda	fo. 03.
Soniatores quomodo illudunt a demonie	fo. eo.
Soratileorum psagia quomodo veniunt	fo. 101.
Soratilei quomodo offendunt deum	fo. eo.
Superbia quib⁹ comparatur	fo. 67.
Superbia quare difficulter corrigit	fo. 68.
Superbia p̄ncipiū mali vexillū demoniorū	fo. eo.
Superbia q̄tū sit abominabilis	fo. 69.
Superbia in paupib⁹ magis vituperāda	fo. 71.
Superbia que mala facit	fo. 72.
Superbus quibus comparatur.	fo. 75.
Superbie spēs assignantur	fo. 76.
Superbie exterior ex quibus nascitur	fo. 85.
Superbie exterioris spēs assignantur.	fo. eo.
Superbia vestrum dissuadetur	fo. 86.

Tabella alphabetica.

S uperbia mulierū in fronte describitur	fo. eo.
S uperbia crimum reprehenditur	fo. 88.
S uperbia lectorum que sit et quomodo vitanda est. folio	fo. 93.
S upbia in eq̄tafuris detestabilis reddit	fo. 94.
S upbia cōuiuorum reprobatur	fo. eo.
S upbire de sanitate quare nō debemus	fo. 95.
S uperbire de fortitudine carnis stultū est	fo. eo.
S uperbire de leuitate pedum satuum est	fo. eo.
S uperbia platorum describitur	fo. 98.
S uperbia religiosorum recitatur	fo. 99.
S urgere mane tripliciter persuadetur	fo. 52.
S uprum dāna irreparabilia facit	fo. 7.

L

Laciturnitas stre medicamentū est

fo. 24

Laciturnitas in aliquib⁹ reprehēdit. f. 137.

Lactus impudic⁹ mulierum quomodo ma-
culat

fo. 9.

Laxillorum mystica expositio

48.

Ledium vite vnde canitatur

63.

L temperamenti capiosa laus

4.

Lepidus reprehenditur

fo. eo.

Lestium falorum multiplex offensa

132.

Lyrannorum nequitia

32.

Lyrānorū pene exumerantur

eo.

Lristitia quando sit vitium

62.

Lurpiloquus vituperatur

137.

G

Glāna gloria per multas rationes dissuade

III.

Ganitas laicorum in vestitu describitur.

88

folio,

Glentris gulosi angustie

5.

Gerborum virtus notatur

102.

Geridicorum rara est gratia

134.

Gigilare homines monentur propter multa

f. 1.

Glāncenti diadema paratur a domino

2.

Glāndicās p̄priā iniuriā tripl̄ peccat

121.

Tabella alphabetica.

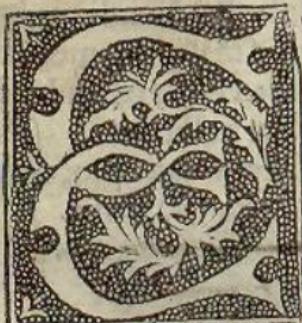
Vinum quāta mala induxit et inducat	3.
Virginitas non potest reparari	7.
Vita hominum in principio erat panis et aqua	3.
Vox nummi reclamatis auditur	20.
Usure triplici lege prohibite probatur	25.
Usurarius quare est unusquis anthonomatice	eo.
Usurarius in satiabilis peior est latrone	26.
Usurarius similis est buffoni	eo.
Usurarii punitio	fo. 27.
Usura duplex est occulta et manifesta	28.
Usuriorum palliationes recitentur	eo.
Usurarii non restituentes cum possunt capitulantur	29.
Usuriorum filii tenentur restituere usuras patris	eo.
Usuriorum p[ro]p[ri]etatis in restituendo	eo.
Usurarii testamentum	30.
Vox quomodo debet esse subjecta viro	105.
Voxum tintinabula nocturna describuntur.	90

Finis tabelle.

Ihesus maria amoy

Incipit prologus in Sum-
mam de Fuga vitiorū celeber-
timi viri magistri Petri An-
trauenen. ordinis predicatorum.

Cclesię speculum pastor
venerande philippe,
Gemma sacerdotum,
presul Aquensis, Aue.
Pontificum forma, via
pacis, semita morum,
Regula iustitiae, clara lu-
cerna gregis.

Laus p̄su-
lis aquēsis
Philippi

Pr̄sidium cleri, miseriis pietatis asylum
Cultor honestatis: duxit ouilis/ aue.

Suscipe trāmissum/ presul metuende libellum
Nec moueant animū: verbula macratiū.
Perlege metra Petri manantia paupere vena
Pauper enim fons est, pauperiorq; lacus.
Eius ad auctorem nō est respectus habēdus:
Aut ifaber vilis, vascula cara facit.

Dedicat o-
pusculum
character
scribendi
simplex

Aurea materies plus est q̄ picta suppellex,
Carminis ornari nobile thema negat.
Fabula narrari poscit sermone polito

Materies
illustris.

Vera tamen reniunt scurrilitati s' opem.
Non igitur volui picturam ponere metris
Materies precium sit precio' a libri.
Sed quia principiū deus est & finis, eundem
Supplicibus votis inuoco, posco, rogo,
Visitet interius me gratia flaminis almi,
Exterius lingua dirigat illa meam.

Inuocatio
numinis

De Peccato

Quatenus omnino vītiorū nube fugata
In me virtutū lumem habere queam.
Et cum de vītijs tractet liber iste fugandis
Hinc fuga peccati/pretitulatus erit.

¶ De Peccato in generali.

Vita breuis, via difficilis, mundiq; ruina
Atq; dies mortis te vigilare monent
Peruigil excubitor vētura pericula cer
Nefur vel raptor fallere possit eum. (nit:
Luc^e. xij. Naufragiū metuens dū sentit nauta procellas,
Confugit ad portū dum furit ira maris.

Accès à la page de l'éditeur : [http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S000843041300001X](#)

1960-1961 学年第二学期期中考试

Pertinet aduentum frenoris cervi leonis

Atrociſ-rabiem pertimet agna lupi.

Boeti⁹ in libr.iiij. de conso. Deniq; nituntur animantia quęq; tueri
Vitam, sed mortem perniciemq; timent
Tu quoq; fac simile: vitam seruare labora
Effugiens mortem perniciemq; tuam.

Luc. xii. Euigiles igitur: vigilanti nāq; coronam
Aeternam dominus & sua regna dabit.

Silabor exterret merces inuitet amanti

Nalles erit dumus difficultas labor

Luce. xii. Natus est datus dilectus, labor.

Eccles.xxi Effugio licet fermentum criminis omnis

Et plus q colubrum mentis ab eadem fuga.

rōparatio Nam modicum fellis pulmentū reddit at

Fermenti modico massa tumere solet.

dissimilis Et modicus puluis offendit sepe pupillam.

Atq; houem magnum/vipera parva necat

11. *Psalmus Regis* (from *Primum psalmus regis*)

Sic modicum crimen mente corrumpit, & illā

Deflorat pœnitus virginitate sua.

Crimen ut effugias, trīplici ratione moneris

Si cupias mundo corde placere deo.

Crimen obest homini sup omnia: cunctipotēti vitare cō-

Displicet omnino, demonibusq; placet.

Non leo, non v̄rsus, nō est fera sequatimenda

Sicut peccati pestis amara tibi.

Non habet in cœlo tam charam christ⁹ amicā

Quam non dāna et si vittiosa foret.

Nec deus odiret satanan nisi crimē inesset

Imo creaturam vellet amare suam.

Angelus e cœlo pro crīmīne corruit: illuc

Qualiter ascendet qui vitiosus erit?

Propter peccatum fuit exul de paradiſo

Infelix Adam posteritasq; sua.

Propter peccati tot poenas: torq; dolores,

Aestus, algores nos toleramus adhuc.

Ex hominis culpa tellus maledicitur, imo

Spinas & tribulos germinat illa sibi.

Ex hominis culpa priuatur lumen Phœbus

Ex hominis culpa Luna nitore caret.

Ex hominis culpa Iesus crucifigitur agnus

Innocuus, propria morte redemit oves.

Nil tam iocundū tam sanctū tamq; salubre

Quin sit mortiferum si vitietur homo.

Vita necem: morbiq; salus: medicina dolorem

E: lumen tenebras: sic operatur ei.

Deniq; peccati maculat, corrumpit, acerbat

Eripit, annihilat germina cuncta boni.

Affidue temptans satanas, per tēdia vincit:

Si mens assensum det miseranda sibi.

Tria sunt

quę crīmē

vitare cō-

pellunt

Esa. xiiij.

Geñ. iiij.

docet abū
de liber ex
perientię.

Apoc. viij.

i. Petri. iiij.

Esa. liij.

De peccato

Apoca. iij. Sed quia vincenti dominus diadema parauit
&. iiiij. Se probus ad bellum spirituale paret.
Culparum fontes expugnet, postmodo riuos
I. ter. a. bis. c. & l. & sua membra simul.
Cum vitijs bellum, pax est cum fratre gerenda,
Sicut doctorum scripta beata probant.

¶ De vitio Gule.

Gregori⁹ **I**N pugna christi prius est tibi lector agendū
Ingluiiem contra, cum sit origo mali.
Nam labor est van⁹: si cetera crimina vites
Ni prius extirpes mortificando gulam.
Gen. iiij. Ista caput sceleris, paradisi nempe colonos
Expulit antiquos: vnde dolemus adhuc
Mundus vterq; fuit: donec iejunia soluit:
Sed vetitus gustus mortis origo fuit.
Et licet omne malū sit detestabile iusto:
Peccati radix est fugienda prius.
Dictat enim ratio q̄ sit moderamē habendū.
Os hominis paruum monstrat idemq; tibi.
Amplior est grossis animalibus oris hiatus,
Oris forma tamen est moderata tibi.
Inde superfluitas est detestāda gulosa,
Munda vel immunda qui sine lege vorat.
Sēpe dei templū vult dēmonis esse coquina
Et stabulum foetens aula dicat adeo.
Ad phili. iiij Cui deus est venter, cui gloria summa voluptas:
Latrīnam decorat, vilificatq; deum.
Vtq; sepulturæ sit foetor anhelit⁹ oris,
Nam vomit assumptos sēpius ipse cibos.
Sus impinguatur ex furfure quo moriatur:
Sic impinguatur quo moriatur homo.

Maestatur porcus: dum vilis furfur in ore est:

Morte repentina sic parasitus obit.

Affluit ut sapiens hominis labor ei⁹ in ore est Ecclesiastes vi.

Et vacuus venter, singula parta vorat.

Nam velut infernus nunq; satiatur, & istum

Fœtētem saccum copia nulla replet.

In gluuiosa fames/furtum docet atq; rapinam Nutrix vi

Nec cuiq; curat continuare fidem. tioꝝ gula

Ruminat omne pecus postq; suscepere itescam,

Infoelix epulo ruminat ante cibum.

Hac lue vicinus se p̄issime damnificatur,

Fraudatur pauper, despiciturq; deus.

De uorat ardenter, laute, nimis, ac studiose,

Anticipans horas/ingluuiosus homo.

Non alios tm̄: sed se depauperat ipsum

Qui sibi fit nequam, cui valet esse bonus?

Prima fuit fœlix etas contenta modestis. Boetius

Principium vite panis & vnda fuit.

Nunc autem fructus, diuersa legumina, pisces, Abusus

Aut carnes nequeunt iam satiare gulam gulosorū

Et modo per varias species, variosq; sapores

Irritare gulam, gustus auarus auet.

Arte ministrorum laute sic esca paratur,

Quod velut esuriem parturit ipse cibus.

Hic generat morbos varios dape vēter onust⁹

Aut indigestos euomit ille cibos.

Non sustentatur imo natura grauatur

Cum sic mortiferas deuorat illa dapes.

Opprimitur sensus, ratio turbatur, & omnes

Virtutum species dissipat ista lues.

Sp̄es gule

Boetius

Abusus

gulosorū

Crapula

naturam

corrūpit.

¶ De Ebrietate.

De Peccato

- E**x genitrice rea generatur filia turpis
Ebrietas, pleno guture vina petens
Pernicies ebrietatis Hęc sepelit mētes, aīos effoeminat altos
Inuoluit linguam: luxuriamq; parit.
Ebrius effrenus vinoso gutture foetet,
Ingerinat ructus, iurgia multa parit.
Palpitat in verbis, arcana reuelat, et omnis
Peccati seruus dicitur ille miser.
- Aptissima** Ebrietas gratus furor est, prēdulce venenum
epitheta. Et blandus dēmon, anxietasq; placens.
Istam si quis habet, se non habet, ergo bibonē
Iudico captiuum corporis esse sui
Idoneq; si Scorpium in cauda stimulū gerit, atq; voluptas
militudi, Vini, mortifer, virus vtrumq; ferit.
Lubricus in gremiū serpens plerūq; subintrat
Leniter, ac demum dira venena vomit.
Sic dum lene merū vel nectaris haust' amoenus
Ingreditur blande, potio virus habet.
Quot mala parturiāt & quāta pericula portent
Gustus & ebrietas, ipse notare potes.
- Gene. iii.** Sibene respicias primęq; damna parentis
Exiliū nostri capula causa fuit.
Potus in archifabro nudauit membra pudēda:
Gene. ix. Loth patrat incestus / dum temulētus erat:
Gen. xix. Lenticulis Esau vendit primogenituram,
Primatūq; domus abstulit esca sibi.
Gen. xxv. Rexq; tenebrarū pistorem torquet iniquus
Festiuas epulas dum parat ille suis.
Exo. xvj. Dumq; cothurnices seu manna teneret in ore
Israel ingratum perculit ira dei
iij. Reg. xiiij. Amon germanum vinoso labe labantem
Conuictum faciens Absalon ense necat

- A**mputat ense caput holofernis masculaiudith iudith. xiiij
Diluuiio vini namq; sepult⁹ erat.
- D**elitijs epulisq; vacans dum pocula sumit Daniel. v.
Scripta suę mortis Balthasar ipse videt.
- D**um sibi Iob natū conuiuia festa pararent Job. iij.
Cunctos oppressit dura rutna domus:
- I**mpius Herodes Baptistam decapitauit Mar. vij.
Dum splendent epulę: dumq; puella salit
- I**nfoelix epulo quem purpura mira tegebat Luc. xvij.
Tartareis flammis supplicijsq; datur.
- H**as igitur strages seu clades mente sigilles
- Effugiasq; gulam quæ mala tanta parit.
- C**rapula lasciuos homines facit atq; procaces
- Legis fractores, immemoresq; dei.
- H**ymnū vel psalmū si concinat ebria lingua, Audiat
Furatur medium dissonus ille sonus. clericus
- V**ox sonat in psalmo, mens scyphū sōniat, osq;
Ructat, & has laudes despicit ipse deus.
- L**aus speciosa dei non est epulonis in ore
- Ingratas resonat lingua ligata preces.
- E**bri⁹ apocopat psalmos. & syncopat hymnos
- Supprimit accentus: & sine lege legit.
- E**brius in sero sitiens in mane retundit Proverb.
Clavum cum clavo, multiplicando malum.
- P**eruigil in lecto ructu torquetur amaro.
- Dormit in ecclesia, stertit & ipse choro.
- Deniq; nil mundum prodit de vase luto.
- Brutalem Venerem plena lacuna parit.
- Q**ui sine mensura comedit, brutalis habetur. Mensurę
Et sine mensura pocula sumpta nocent. excessus
Et sine mensura virtus ut crimen habetur. oib⁹ reb⁹
Et sine mensura prodiga larga manus. inutilis

III. 67
De Peccato

Et sine mensura iudex censetur iniquus.

Et sine mensura fert medicina malum.

Et sine mensura laudator scurra vocatur.

Et sine mensura qui reprehendit obest.

Et sine mensura non est audacia tuta.

Et sine mensura qui citharizat, obest.

Et sine mensura taciturnus stultus habetur.

Et sine mensura sermo loquentis obest.

Deniq; sub numero, mensura, pondere fecit

Omnia primi potens. nil valet absq; modo.

Ergo fidelis ama semper moderamini sum.

Et medicamentum sint alimenta tibi.

Vt duplice morbo duplex medicina repellat,

Temperet vnda merum, sobrietasq; gulā.

Sensim descendens fœcundat ros pluialis

Terram: sed nimius subruit imber eam.

Temperie fructus redolentes parturit arbor.

Temperie dulci gramina prata gerunt.

Temperie dulci volucres per amœna susurrat,

Temperie gratum datq; viella sonum.

Temperie veris autumno vīna propinat.

Temperie dulci frugifer annus erit.

Temperie dulci volucrum spes exit ab ouo.

Temperie dulci mellificabit apis.

Temperie discors concordia fetibus apta.

Humor & ignis, alunt quicquid in orbe vides

Stultitia Tríplice stultitia parasitus quisq; laborat

ebriosi. Qui domine famulam vult superesse gulam.

Ostia demonib⁹ reserat, corroborat hostem.

Impinguat carnē vermibus ipse suam.

Defectum reperit, ubi cogitat esse refectus;

Non habet effectus esca petita suos.

Quis sibi sufficiës? q̄s habet vel possit habere?
 Quātas vel quales postulat ipsedapes?
 Esto q̄ obtineat ardēlio quāta requirit,
 Deficit saccus forsitan artus ei.

Frigida cū calidis: cum duris mollia certant:
 Ingentes tonitrus frixa vel affa mouent.
 Pro pudor aut sacc⁹ aut deficit ipsa farina.
 Vt res vel vinum deficiuntq; sibi.

Importuna fames tunc est spatiando citanda.
 Etsaccus plenus concutiendus erit.
 Turgidus vt venter cōcussus plura receptet:
 Sed fructus ventrīs tunc maledictus erit

Vt quid perditio hæc! pulmenta supflua sumit mat. xxvi
 Sed velut anxietas est parientis ibi.

Vt quid perditio hæc! corruptio vase liquorem
 Quis purū seruet? quis nisi mentis inops?

Perdita disperdit stomach⁹ distētus, oportet
 Aut crepet, aut nocuas egerat ipse dapes
 Tunc de thesauris ventos producit olentes,
 Murmurat inferius ore vomente cibos.

Quid iuuat in saccū pertusum ponere merces?
 Quid iuuat in sterili condere semen humo?

Quid iuuat inflati dānatum morte latronem?
 Supplicio mortis subiacet omnis homio.

Dum turget venter, flatus emittit olentes
 Et tumidus venter, iurgia seu serit.

Et tumidus venter veneris despumat in usus.
 Et tumidus venter semina mortis habet.

Et tumidus venter sensum nō dignit honestū
 Et tumidus venter semper inepta refert.

Et tumidus venter ludos & vanam requirit.
 Deniq; saccus olens nil nisi turpe sonat.

Quæ pugna, q̄ con
gressus in
capoyētris

Angustiae
ventris

Murmur
ventris

Heu quā
ta ignomi
nia crapulē

Hierony.

De Peccato

alexandri Veh miserè terre cui rex puerilis habetur:
castitas . Qui ventrem satagit mane replere suum.
Eccl. x. Veh miseræ menti vini torrente sepultæ:
Væh miseræ lingue quam ligat ista lues.

¶ De Remedijs contra Gulam.

Verbū dei C Rūmīnis antidotū si quis desiderat huius
Audiat attente dulcia verba dei.
Sermo dei cib⁹ est: pulmēto gratiō om̄i:
Math. iiiij. Pane quidem solo viuere nemo potest
Dedecet ancillā/dapium splēdore cibari,
Vt regina fame sit moritura graui.
Nec decet vt dapifer asinę pulmenta mīnistrēt
A canimae gratum subtrahat ille cibum.
Expecti. Estq; medela sequēs/mortē spectare ppinquā,
Arboris ad plantam nanq; securis adeſt.
Math. iiiij. Vita quid est carnis? quid viuere sic/nisi cursus
Hier. xxij. Flebilis ad mortem? quid nisi flere licet?
In cruce dānatis est omnis dulcor amarus,
Non est sollicitis dulcis in ore sapor.
Separatio Tertia subsequitur: vt longe distet ab illis
ab lauitijs Quæ sibi dant causam, materiam vegule.
Vix ablactatus retinebitur vbere viso
Matris & affectus multiplicatur ei.
Duplicate affect⁹ halieto visa coturnix
Et lupus inspecta/iam stimulatur oue.
aptę com. Vix tenet accipitrem manus aucupis alite viso
paratiōes Et sonipes visa vix retinetur equa:
Multiplicatq; sitim salientis gratia fontis:
Sic germinant homini fercula visa famem.
amor coe: Quarta subit causa: prudēs vt mente reuoluat,
ne ppetuę Qualiter ad cœnam quisq; vocatur homo.

Perpetuam coenam ne vilis subtrahiat esca.

Ne panem viuum furfure perdat homo.

Porcorum siliquis cur vescitur ingluuiosus,

Contemnens epulas deliciasq; dei?

Quarum grata fames si reddat quemq; beatū,

Qualis erit gustus , qualis & ipse cibust

Qualis erit mensē vel quanta refectio summe

Esurie cuius iustificatur homo?

Quinta medela subest/ meditari que sit egestas Egenorū

In Christi membris pauperibusq; suis.

Esurit in membris dominus : venterq; gulosi

Turget ab illicitis potibus atq; cibis.

Ingluuiosus homo pereunte mernit egenum

Anxietate famis:nec sibi prestat opem.

Quid respondebit cum venerit ante tribunal

Iudicis ? & poena quaferiendus erit?

Tunc sibi dicetur:merito vox illa.Sitiui,

Nec mihi curasti ferre salutis opem.

Tunc manib⁹ vincitis/tenebris tradetur auerni

Q^zfuerit durus ad pietatis opus.

Talibus exemplis ac tantis ergo gulosus

Territus existat seq; domare sciat.

Luc. xv.

Egenorū

miseratio

Mat. xv

Salubris

admonis

tio.

¶ De secundo vicio.s. de Luxuria.

Sordida progenies de turpi matre creatur

Luxurie labes/carnis amica nocens.

Sordidus est stipes/fed ramis sordidiores.

Ingratos fructus arbor amara gerit.

Nec tribulus,ficus,nec dumus parturit vuas.

Nec lolium messem,nec saliunca rosas.

Multiplices cause/Veneris sub peste notantur:

Cur lutulent lues sit fugienda tibi,

Math. vii

Causæ fu

giendę ve

netis,

De Peccato

Anxietas, fœtor, rubor, ac infamia, fôrdes,
Et pestes alię concomitantur eam.

Anxius & querulus/curis cruciatur amans.
Feruidus, insomnis dicitur omnis amans.

De anxie
tate. Errores
luxuriosi. Displacet utilitas, langor iuuat, error amat
Pœna sapit, prosunt damna, ruina placet.
Odit amans lucem, tempusq; requirit opacum
Murmurat in latebris/ septa forare studens.

Plagatumēs/medicūm: monitorē culpa: salutē
Respuīt egrotus: & cataplasma/dolens.
Nonsatiat prēsens Venus, excruciatq; futura
Pœnitet expletq; preteriteq; piget.

de fœtore Horribilis fœtor/Veneris sentitur in actu.
Non fumus aut sulphur peius olere potest.

Non olidę capre, non emissarius hyrcus
Peius olent/false q̄ meretricis opus.
Non stabulum fœtens, nō ceno plena cloaca,
Magis olent iusto/q̄ lutulenta Venus.
Qualiter ergo potest tanto fœtore morari
Cecus amans/nares perdidit ille suas.

Aptę opa rationes. Tanq̄ porcus haram, bos bostar, sterlus asellus
Non timet hanc fœcem luxuriosus homo.
De eru: Inde rubor sequitur/tenebras nocteq; regrens
bescētia. Et vélut bubo/noctis amicat opem.

Sicut splendorem solarem lippus obhorret:
Sic refugit lucem luxuriosus iners.
Bernard⁹ Qui timet aspectum pueri dum turpia patrat,
Cur magis angelicum nō timet ipse ducem?
Tutori deferre suo/tutissima res est:

Etnon custodem dedecorare suum.
Qualiter in lucem venerit, qua fronte loquet,
Ante dei vultum noctua factus homo?

- Noctua factus homo tenebras noctēq; secut⁹,
Tartarea semper nocte retrusus erit.
- Fœda Venus dictu res est sed fœdior actu: Defœdita
Non referenda tibi sed reticenda magis.   te.
- Omne quidem viti⁹ genus extra corpus habet
Vt Pauli referunt scripta beata tibi.   .i. Co. vi.
- Sed tamen hęc fordes animas & corpora fœdat
Sorbetur penitus hac lue totus homo.
- O fex horribilis deflorans florida mentis,
Lilia virtutum commaculare potens.
- O felix qui virginea virtute nitescit:
Quem stimulus carnis non superare valet.
- Vltima subsequitur infamia criminis huius,
Denigrans penitus germina cuncta boni.
- Sicut in hoc mundo famę nil maius odore:
Sic ignominia turpis effenequit.
- Hæc violat sexus, etates polluit omnes.
Hæc intellectus obtenebrare solet.
- Eripit hęc sensum: virtutes dissipat omnes:
Thelauros cunctos annihilare valens.
- Ex genitricē mala prodit vitiosa propago:
Atq; representat fœtus ineptus eam.
- Raptus, adulterij labes, & fornicis actus,
Luxurię dici membra pudenda solent.
- Incestus, coitus cum bruto, masculus vxoris:
Ac immunditię quas recitare pudet.
- Vinea clausa manet: quis epem fregerit huīus, de stupro
Venturi damni dicitur esse reus.
- Sic qui virgineum temptat violare sigillum,
Iure pari poenę subiiciendus erit.
- Virgineum florem quis compensare valebit.
Vas vitreum fractum quis solidare queat?

De infa-
mia.Species lu-
xurię

De Peccato

- De ictu** Qui consanguineam violat, vel qui monialem
Perpetrat incestum dedecorando deum.
Quafuerit poena multandus: quo cruciatu
Qui sponsam satagit commaculare dei?
- Deadulte** Mœchus op⁹ domini sacrū dissoluere quærit,
rio. Vicini quoties vult violare thorum.
- Exod. xx.** Crimen adulterij nimis execrabile constat.
- De fornicatione.** Quod toties prohibet lex veneranda dei.
Fornicis ob culpam damnatur morte perenni
Hac nisi sorde prius purificetur homo.
- Apoc. xxij** Sordib⁹ his plenos mœchātes carnis amicos
Vt perhibet Paulus, iudicat ira dei.
Brutales, molles, immundos, ac sodomitās.
Et Veneris seruos respuit aula dei.
- Attende** Sed quis laico sit detestanda libido,
clerice. Est tamen in clero vituperanda magis.
Turpius in facie residet q̄ corpore toto
Labes: quę maculat cetera membra parum.
Et modicus puluis oculum quādoq; molestat
Cetera qui modicum membra grauare pōt.
Clericus est oculus populi: nam lumine morū
Per virtutis iter ducere debet eum.
- Math. v.** Est etiam mundi lux, terra sal, medicina
Expellens penitus spirituale malum.
Pro dolor/antiq̄otū generat quandoq; venenū
Lux q; tenebrescit, salq; sapote caret.
Dum cadit ī fouēā Veneris dux lumen cassius,
Et populus pr̄cep̄s pr̄cipitatur ibi.
Iste representat catulum quo dicitur orbus:
Quem ver directum ducere nescit iter.
Si canis ossa luto videat, mox tendit ad illa:
Sic dux & cœcus commaculan̄t ibi,

- Quāto maior honor, grad⁹, aut sublimior ordo
Tanto deterior esse ruina potest.
Si clerus tali vel tanto crīmīne sordet:
Si gradus inferior vituperatur ob hoc:
Quid de presbyteris dices vel religiosis:
Lampade virtutum quos radiare decet?
Si pilus immundas vel ineptas efficit escas:
Si valeat vinum commaculare culex.
Si modicum fellis pulmētūm reddit amarum:
Fermenti modico si fata magna tument:
Ergo sacerdotes Veneris si crīmīne sordent:
Qualiter audebunt sacrificare deo?
Cuius splendorem mirantur lumina Solis.
Cuius ad aspectum sidera nulla nitent.
Quem nullus poterit nisi munda mēte videre
Cui solus virgo cantica digna canit.
Lege iubebatur vt vasa sacrata ferentes,
Mundificarentur ac sine labore forent.
Renibus accinctis agnus pascalis edendus
Sed cum lactucis tempore legis erat.
Candidus agnīculus agnī fuit vmbra futuri,
In cruce qui positus crīmīna nostra tulit.
Sed noster sacrificex ad carneā probra solutus/
Qualiter est ausus sacra dicare deo?
Qualiter immundis manib⁹ vel corpore totō
Attrectare valet mystica sacra dei?
Nocte meretricis tractauit membra pudenda:
Mane dei natum sacrificare parat.
Talis adulterium fortassis nocte patravit:
Vultq; ministerium mane subire sacrum.
Bastia foeda dedit meretrici nocte paracta,
Mane deo credens oscula chara dare.

Adiūtāt
sacerdosEsa. liij.
Exod. xiijAbomi-
natio in-
pudicorū
sacerdotū

Luxurie:

Dicitura domino merito vox illa timenda.

c. xxij. Iuda, deum tradis proditione pari.

Oscula sola quidem Iudas dedit ille nephant?

Iste tamen Iudas oscula multa parat.

Iste dat altari: libro: pariterq; patenę

Oscula, post corpus suscipit ipse dei.

Luc. xxij. Ille Ioseph, Christum defunctū sindone mūda

Voluit, aromatibus condit huncq; sacris,

Iste deum viuum fœtenti corde receptat:

Quod fœtet plus q̄ foeda latrina deo.

Multiplici causa sacrificex peccare videtur,

Cum se se Veneris subiicit ipse iugo.

Dis. xxvij. Munditię votum sacrificex emiserat omnis

c. diacon⁹ Ordine suscepto: quod violatur ibi.

Inq; dei populo generantur scandala, quando

Eius ad exemplum præcipitatur homo.

Turpius offendit qui doctiore esse probatur.

Nam populum debet rectificare dei.

Tremis. Si quis in ecclesia moechatur, creditur esse

cant forni Sacrilegus, templum dedecorando sacrum.

carij sacer Ordine corrupto mœchiam spiritualem

dotes. Talis agit, se se non maculare timens.

Si dominum seruus impugnet sumptibus eius:

Et falsus nomen proditionis habens.

Si quis egenorum sumptus deuastet in vſus

Luxurie: quantum perpetrat ipse nephast?

Gregori⁹ Ante dei vultum cum cedrus celsa tremiscet

Virgula quid faciet labē repleta dolis?

Tunc allegabunt miseri sub iudice tanto

Contra pastorem qui male pauit eos.

Nostrarecepisti: sed opem tu ferre negasti;

Reddatur meritis talio digna tuis.

Luxurię.

- Ista cupidine sunt incentiva furoris:
Quę causam prestant materiamq; mali.
Ocia, colloquium mulierum, tactus earum,
Blandus & aspectus, cantus armoris iners.
Vētris & inluuios ardens, vetuleq; nephādæ
Consiliatrices, & loca sola nocent.
Ocia virgineum corrumpunt mollia corpus.
Et generant vermes, nī moueantur aquæ.
Hortulus incultus lappas parit & saliuncas.
Et steriles herbas non renouatus ager.
Longa quies ensem reddit rubigine scrabrum
Et scaber est vomer, quando quiete manet
Sic generat Venerem /carnis lutulenta figura,
Dum requie ta manet /delitiasq; petit.
Ergo labore doma vitiosum corpus honesto.
Ne Venus inflammet cor vitiosatum.
Foemina colloquijs blandis irretit amantes
His ligat incautos retibus ipsa viros.
Huīis verba quidem dulcedine plena videtur
Vipereum virus sed tamen illa fouent.
Igneus est gladius /mulieris vultus amoenus:
Inflammat miserios /igneus eius amor.
Crine, supercilijs, oculis venantur amantes.
Nutibus & signis attrahit illa sibi.
Lippus enim visus /sanos corrumpit ocellos.
Atq; gregem sanum morbida foedat ouis.
Vndiq; mortiferas emittit nempe sagittas:
Spineus ut porcus tela nocua facit.
Decipulas membris in cunctis foemina gestat.
In quibus incautos illaqueare solet.
Luxurię seruos excęcat coruus auerni:
Cernere ne possint damna parata sibi.

Fo. IX.

Occasio
nes luxu
riæ.

De ocio.

De aspctū

Proue. vij

De frau
de vetula
rum.

Ecc's. ix.
&. xxv

Tutū est
sequillud
Hiere. Iij.
Fugite/ fu
gite,

De Peccato

Ne pereas igitur, oculos auerte: ducesq;

Sic rege/ne valeat te superare Sathan.

De cantu

Fornacem Veneris succendunt cantica vana,

Et veluti follis/cantio sufflat eam.

Atq; bonos mores violat modulamina blāda.

Et lyricus cantus pectora dura domat.

Non satis est tutum/cantus audire nocuos:

A flatu quorum crescere flamma solet.

De tactu.

Hæc vbi vitaris: muliebrem respue tactum

Præcipue: totum perficit ille scelus.

Vipera, vel mulier, vel pīx, vel carbo, lutum ve

Sit tibi tangatur, commaculatus eris.

Cerea mollities igni coniuncta/líquescit:

Fœmineo tactu mollificatur homo.

Esa. xxx.

Et veluti lapidum collisio parturit ignem:

Sic Veneris flamas fœmina tacta parit.

Nutrimē-

ta eius

ignis.

Non est securum paleis apponere flamas:

Stupe, vel fœno proxima flamma nocet.

De parsi-

Dum togus immēsus lignorum pane cibatur,

Appositis lignis flamma nocere potest.

monia.

Si tamen accensam cupias cōpescere flammā,

Stipite subducto/deficit ipse focus.

Sic Veneris torrens epularum somite crescit.

Et generant vīres fortia vīna sibi.

Si vero Cereris vel vīni copia desit,

Frigescet Veneris feruor éritq; cinis.

de fraude

Interpres vetulē fallacis lingua laborat,

vetularū.

Qualiter incautas illaqueare queat.

Videsacti

Līqua procax vetulē miscet sub melle venenū,

legarū cō-

Et veluti serpens virus in ore gerit.

menta ve

Ista velut plantam/misero se præbet amanti,

tularum.

Qualiter ad crimen transitus esse queat.

Vendit vicinas, turpes concinnat amores.

Sed nisi fœtorem non capit inde sibi.

Tanq; folliculus extinctum suscitat ignem,

Dum sic alterutrum verba dolosa refert.

Quis nisi vesanus vicini tecta perurit

Furtive domui subiçiendo facem.

Taliter infœlix anus aulam spiritualem

Inflamat Veneris dum rotat illa facem.

Luxurie fomes, consumens dicitur ignis:

Contra quem fieri trina medela solet.

Olla nimis feruens aut elongatur ab igne:

Funditur vnda super subtrahitur ve focus.

Sic qui suphureo Veneris torretur ab igne,

Se procul absentet a muliere rea.

Vel sibi materies dematur acuta saporum:

Qui quasi feruentis sunt alimena malii.

Siue dolens animus lachrymarum fonte lauet

Quæ maculas mentis rite lauare solent.

Non cum carne rea luctandum sed fugiendum,

Est tibi causarum de ratione trium.

Si Venus est ignis, caro fœnum, teste Propheta: Esa.xl.

Fœnum cum flâma quomodo stare valet?

Si subeat luctam mundus cum carne lutoſa,

Hanc licet exuperet, commaculatus erit.

Et quis murum nequeat candela cremare,

Saltem fumatum. sic lutulenta caro.

Conflictu carnis mutatur amicus in hostem.

Atq; cliens dominum deserit ipse suum.

Quo magis accedit, quatoq; ppinquier hostis

Tanto plus ledit proximiore malo.

Quis subeat bellum / socium dum sentit insquum

Qui tanq; fallax Marte relinquit eum.

De reme-

dijs cōtra

luxuri am

Fuga hic

cōsulitur

mulierū.

Ad gal. v

De Peccato

- Ioan. vi.** *Corpus enim nequam subito mutatur in hoste
Spiritui vires auxiliumq; negat.
Tutius ergo tibi frendente leone morari,
Qz si iungaris cum meretrice rea.
Hec ut viscus aues molles inuiscat amantes:
Nec sinit auelli cum resilire volunt.*
- Fiducia
sui perni-
ciosa.** *Forte tamen quidam de mentis robore fidunt
Sed tria nonnullos fallere sepe solent.
Propria mundicia, mulierum vita pudica.
Atq; parentelę linea firma suę.
Frigida petra quidem ferrūq; calescit ab igne.
Sic fortes homines blanda libido cremat.
Site non stipulam, vel fœnum dixeris esse:
Samson deceptus a muliere fuit.*
- Iudic. xv.** *Oz plures caste vixerunt tempore longo:
Quas demum domuit luxuriosa lues.
Nec consanguineę, nec te contunge sorori.
Sol⁹ cum sola nec remanere velis.
Amō quippe Thamar germanā cōmaculauit,
Dum tactus agerent illicitosq; iocos.
Ut loca sola nocent, spectacula sepius obsunt:
Aspectu solo nam viciatur amans.
Dina fuit virgo dum clausa manebat in ēde:
Amisit florem dum videt ipsa choros.
Fœmineos spectare choros, est causa pericli,
Dēmonis officium mortiferumq; nimis.
Quisq; choreizans est dēmonis officialis:
Contemnitq; deum carmina vana canens.
Clerus in ecclesia dum laudes, cantica, psalmos
Cantat: per vicos conuocat ille choros.
Presbyter in templo dum Christū sacrat ī ara,
Cantando nugas execrat iste deum.*
- Scandala
chorearū.**

Dumq; dei populus templum deberet adire:

Hunc modulaminibus retrahit iste suis.

Dumq; rogare deum deberet quisq; fidelis,
Conatur potius multiplicare malum.

Demonis obsequium constat satis esse choreā.

Namq; sinistrorum quisq; choraulus abit.

Si via virtutis seu iuris dextera fertur,

Nequitię tristes ergo sinister erit.

Ordo chorearum non tendit limite recto.

Tendere reflexo calle chorea solet.

Crux domini dux est cum fit processio sacra:

Hanc tamen & pomparam ducit iniqua Ven⁹

Ter Kyrieleison cantu clamatur in illo.

Hac Sathanę pompanil nisi turpis amor.

At pomparam Sathanę/baptismo quisq; relinqt

Quando recusavit funditus eius opus.

Pernicioſa nimis res est ſpectare choreas.

In quibus exacuit ſpicula mille Sathan.

Tot metuas gladios personę quoſ ſpeciosae

Sunt ibi: plus gladio frons mulieris obest.

Nulla choreizat niſi vultum pinxerit ante,

Vel bene ſe comptam nouerit eſſe prius.

Corpora nudantur: tunc pallia cuncta mouenſ.

Crinibus effuſis, ſingula membra mouent.

Vndiq; tela volant a dextris ac a finiſtris.

Pallida queſ fuerat creditur eſſe decens.

Qualiter euades faculſ extorris ab illis!

Namq; gehennali fortius igne cremant.

Fœmina picta genas vt fax eſt ſulphure tincta.

Ardet & inflammat ocius illa viros.

Fœmina cōpta comas flauos crīſpata capillos, Elegans

Concinnos poliens ferrea corda domat,

b. iij

figura co.
peruersa.

Baptismo
piudicat
chorizas

Indecētia
chorizan-
tium.

De Peccato

- i. Co. iiij Iudico sacrilegum violat qui templo beata:
Sic est qui violat festa dicata deo.
August. Quo festiva dies sanctis iniuria maior
Turpibus efficitur illicitisq; sonis.
Sanctos patronos qui deuotare laborat:
Subtrahit auxilium praesidiumq; fibi.
Aeternam requiem quis decantare sit ausus,
Eius in occubitu qui sine pace fuit?

¶ Chorizantes peccant contra septem
sacramenta.

- Q**Vando choreizantes homines dum frumenta
promunt:
Cuiq; sacramento dedecus esse liquet.
Côtra baptis- Contra Baptismum primo peccatnr in illis.
mum. Nam promissa prius fracta videntur ibi.
Baptismi lauacro promittit quisq; fidelis,
vt Sathan pompa spernat & eius opus.
Quem tamen euomuit dimissa venena resumit,
Quando choreizat verbula vana canens.
Côtra poenitentiam. In fide confirmat sacro manus vincta liquore
matiōem. Præsul's hinc donum spirituale datur.
Sed miser assumpto munimine spirituali,
Se se debilitat turpia verba canens.
Côtra poenitentiā. Si quem contritum confessio vera piauit,
Exo. xvij. Et de commissis poenituisse liquet:
Aegypti caries, pepones, porra reuisit,
Ioan. xiiij. Quando choros ducit, verbula vana loquēs.
Côtra Eu- A domini cena Iudas surrexit iniquus,
charistiā. Dum sic Iudeis vēdere vellet eum.
Nequior est Iuda cœlesti pane refectus,
Si se turpiloquum vaniloquūq; gerit.

Vnctus in extremis si redditur ipse saluti,
In Christo viuat & benedicat eum.

Sitamen intendat vanis cantare choreis,
Cantat in opprobrium/dedecus atq; dei.

Ordo sacer violatur ibi/dum clericus amens
Deserit his /laudes officiumq; dei.

Clericus ostendit se ranam/non philomenam,
Dum cantat vanos illicitosq; sonos.

Connubiale sacrum/cantu viciatur inepto:
Atq; maritalis falsificatur amor.

Quę prius extiterat constans in amore mariti trimoniū.
Corruit alterius fraude velingenio.

Alloquio,tactu,visu,cantuq; doloso
Irretit plures ingeniosa Venus.

Peccat in ornatu mulier persepe superbo,
Inflammans populi corda videntis eam.

Vel quia vicinas reddidit quandoq; molestas, pestifer.
Cum nequeant similes vestibus esse sibi.

Accidit ut tales querant aliunde paratus,
Quos a coniugibus non habueres suis.

Fœmina cantatrix/sirenibus equiparatur.
Namq; pusillanimes/cantibus illa trahit.

Letifer hic gladius/cēcos,vel peste,grauatos.
Carcere retrusos/ledere s̄epesolet.

Inter christicolas insania mira videtur,
Has cantatrices cur tolerare velint.

Pagani statuunt,qui contra credulitatem
Prēdicet illorum/decapitandus erit.

Hactenus audisti q̄ sit vitanda chorea.
A modo leticie cētera signa fuge.

Respicere mortalis/vbi simus /& vnde venimus.
Terram quippe geris/terraq; vilis eris.

Cōtra ex-
tremā yn-
ctionem.

Contra or-
dinem.

Cōtra ma-
trimoniū.

Ornatus
fœmine⁹

Inz. no. 1

Inepta lae-
titia vitan-
da.

De Peccato

Nunquid in exilio lachrymarū valle canendū ē
Cum dolor & luctus vberior sit ibi?
Non locus est cantus vel risus valle doloris:
Sed tamē ad fletum nos mala multa mouér.
Musica cum luctu/narratio fertur inepta.

Eccī. xxij. Sicut perspicue scripta beata canunt.
Nam nos impugnant & nocte dieq; fatigant:

Seruitio nostro quę deus ipse dedit.

Cerne lupos, vros, serpentes, atq; leones:
Letifero morsu, dente vel vngue necant.
Nocte quidē pulices, culices de luce molestant
Lumbrici, lendes, sexquipedesq; nocent.

Notanda Quicquid hō videat, visum quocunq; reflectat
sunthæc. Materiam fletus/tristitieq; monet.
Suspiciens coelum merito tristatur ut exul:
Cum pro peccatis exulet inde suis.

Vndiq; Respiciēs terram/propriū videt ipse sepulchrū
materia occurrit Nam redit in cineres materiale lutum.
flendi. Inspiciens mentem/lesam cognoscet eandem.
Vnde gemens animus flere, dolere potest.

Ante retroq; videns/presentia criminis flebit.
Prēteritiq; malī poena mouebit eum.

Prospera deiisciunt a dextris: damna/sinistris.
Omnia terrebunt/si bene cuncta notet.

Prēterea risum dolor occupat: ira remordet.

Prou. xiiij. Nec sine mœstitia prēterit vlla dies.
Inter tot pœnas, inter tot funera fratum,

Lētitię vanę quis locus esse potest?

Mortibus innumeris occūbunt vndiq; fratres
Quos velut in feretris ipse cubare vides.

Nam caro peccantis feretrum quasi dicitur eē.
In qua defunctus spiritus ipse facet.

Caro, se-
pulchrū
spiritus.

Si bene respicias: si scripta beata frequentes,

Nos deus exemplis flere, dolere monet.

Paruulus a fletu puer incipit, atq; dolorem

Ore prophetali preçinit ille gemens.

Cur non erubeant lachrymarum valle canetes

In qua plorandum predicat ipse puer.

Quis modogaudebit ridendo morte propria,

Cum laqueos mortis tendat ubiq; Sathan?

Sibibis, aut coedis, loqueris, si deniq; dormis,

Omnia suntlaqueus, insidięq; graues.

Non est gaudendum, non est hac parte canendum

Vt stabulum plenum rudere mundus olet.

Nunquid in hoc stabulo laxabitur oris hiatus;

Quo nares etiā claudere debet homo.

Talem foetorem nequeunt sentire scelesti,

Sordibus imbuti sorde iacere volunt.

Vix equidem foetens foetorem sentit alius.

Porcus cum porco gaudet inire lutum.

Sed quia materia longe distamus ab ipsa,

Nunc ad propositum iam redeamus opus.

De medicamento Veneris tangendo salubri:

Qualiter extigui noxia flamma queat.

Quisquis in ardescit Veneris sartagine frixus:

Nec valet extingui seruidus eius amor:

Ipse beatorum suffragia sancta requirat:

Horum presidijs liber vt esse queat.

Supplicibus votis insistat, flendo, regando,

Donec frigescat flammeus eius amor.

Mundicię mater, via lucis, janua vitae,

Aula pudicitiae, splendida stella maris.

Sponsa dei, genitrix genitoris, filia nati,

Virgo deum pariens, est rogitanda prius.

Pr̄sagus

est futuro

rum qui

nascitur.

et fieri

debet

adhiberi

admodum

Oratio sa-

cta.

dei mater

exoranda

De Peccato

Auxilio cuius, prece cuius, munere cuius
Ipse gehennali caumate sanus erit.
Si tamen inualuit morbus, si causa doloris,
Nec reperire potest plaga salutis opem:
Restat adhuc medicina valens, cataplasma sa-
Actus honestatis: seu pietatis opus. (lubre
Sacra le- Nunq de facili capietur ab hoste maligno
ctio. Actibus & verbis mens studiofa sacris.
Honesta Aut legat, aut oret, opus aut operetur honestu-
occupatio Et sic omnino turpis abibit amor.
Ne cessante manu, vitiouse carnis ineptus
Curarum spinis: anticipetur ager.
Forte tamen dices: non possum viuere caste
Nec carnis stimulos exuperare queo.
O miser, o simplex, opprobria quanta fateris
Nonne vetecundum te cohibere potes?
Sed mihi responde: quid te compellit ad illud?
Fœmina, vel demon, vel lutulentacaro?
Fœmina non: quia debilior, vel frigidioris
Est ea natura, res patet ista satis.
Fœmina nulla virum: sed eam vir cogere nouit
Non igitur mulier te superare potest.
Nec satanas: quia debilis est, nec vicere nouit
Quem, nisi consensum prebeat ipse sibi.
Te temptare potest: sed nunq precipitabit:
Huic nisi consensum primitus ipse dabis.
Te caro non coget: quia valde ridiculosum est
Ancille dominam flebile ferre iugum.
Gene. iii. Dicitur a domino: Mulier sub posse mariti
Permaneat, semper vir dominetur ei.
O brutalis homo: Venerem compescere nol es
Quo ratio, virtus, arbitrium yec fugit?

Nonne timent pisces, hamā latitare sub esca? quę mala
 Nonne lupus foueam, reteq; vitat aus? sibi sciscit
 Cur miser in casses patulos sic incidis? ut quid luxurios?
 Cum proprio gladio te iugilare velis?
 Cur proprię domui mortalem subiçis ignem:
 Flumine letheo, cur miserande salis
 Pro precio vili cur te stultissime vendis,
 Qui precio Christi sanguinis emptus eras? i. Petri.
 Cur tibi commissum castrum sic tradis iniquis
 Corpus enim castrum dicitur esse tuū.
 An perit inuitus, qui precepis saltat in amnem
 Ardentem ve rogam sponte subire parat?
 Si tamen allegas, non possum me cohibere
 Si dicas nolo, verius ipse refers.
 Ducere virgineā vitā non posse fatetis:
 Nolle tamen culpam multiplicare potes.
 O qui letifero Veneris torris ab igne
 Siquis in electu ponet et ista duo.
 Aut oculum dextrū perdes, aut nocte sequēte Elegans
 Virginis amplexus: dic mihi velle tuum? cōfutatio
 Vera loqui liceat: tibi mēbrū vile, vel vnguem
 Non fineres tolli, quis dubitaret ibi?
 Ergo petitus eris: proprium si velle refrenes
 Nam si velle tenes, posse tenere potes.
 Fornacem barathri succendit praua voluntas
 De qua processit cuncta propago mali.
 Nec foret infernus, esset nisi praua voluntas
 Linque voluntatem, sic nec auernus erit.
 Quippe voluntatis prodit de fonte reatus
 Non erit effectus: sit nisi causa prior.
 Siqua voluntati demas, virtutibus addes
 Frange voluntatē: sicq; virilis eris.

Berii.

Berii.

Berii.

De Peccato

- D**e vana fiducia. **V**erum q̄plutes fallit fiducia vana,
fiducia. Credentes mundi perpetuare statum.
Veritas. Qui sibi promittunt longissima tēpora vitę:
Quiq; putant, statim surgere quādo volunt.
O stolidos, o velanos, o desidiosos.
Nonne vident quantos dura ruina premit?
Repetin⁹ interitus p̄tōris. S̄epius incolumes, gaudentes, atq; iocosos
Mane vides, & eos nocte sequente mori.
Dumq; diu tales disponunt mira patrare,
Ex improuiso vita molesta ruit.
- A**ugusti. De vita dubitare potes, sed mors tua certa:
Horatamen mortis cognita tibi nulla est.
Occasum spectare tuū, prudentia magna est:
Excelsiq; minas anticipare ducis.
- B**oetius. Et nisi dissimules: probitas indicta videtur
Esse tibi, iudex nam tua facta videt.

- C**onfidentia diuinę bonitatis.
Totū est notabile. **O**rtaſſis dices, deus est pi⁹ atq; benignus
Etspectare decet in bonitate dei.
Luc. xxiiij. **F**Nam latro dānat⁹, paradise regna subiūit
Mortis in articulo, cur timet ergo reus?
Verare fers, si poeniteas, si crīmina plores,
Si tibi displiceat deseruisse deum.
Si tamen accumulas: si crīmina multiplicare
Niteris assidue: spes tua vana perit.
Spes expers meriti, pr̄sumptio stulta videtur:
Pr̄ueniens meritū ſpemq; iuuare potest.
Connubiū timoris & ſpei. **E**ffice connubium, ſit ſpes cōiuncta timori
Clementemq; deum, ſpe comitante time.
Sic timeas, ne desperes. ſic deniq; ſperes
Vt non pr̄sumas, de pietate dei.

Sed ppera, sed tolle moras, nec differ in annū:
 Nec spectent dubium cras, hodierna bona.
Morb⁹ vt inualuit, nimis est medicina morosa
 Nec valet infirmus surgere quando cupid.
Si dum sanus eras Sathanā superare nequibas
 Qualiter egrotans exuperabis eum?
Silber, si mente valens obstatne nequibas
 Hostibus, an poteris, quando ligatus eris?
Dum viget intuitus si defrauderis ab hoste,
 Quid facies quando lumine cassus eris?
Inreditur nassam piscis, vulpesq; pedicam
 Et lupus in foueam decipulamq; fera.
Inlaqueos volucr̃is, perdix in retia per se:
 Nontamen egreditur: quādo redire cupid,
 Sic cadit in culpā, per se peccator iniquus.
 Non tamen exurgit absq; trahente deo.
Conatus hominis nil sunt, vis nulla valebit
 Absq; deo: sed eo prēduce cuncta potest.

Elegans
refutatio

De vicio Auaritię.

Post Veneris lapsum sequitur doctrina sa
 lubris   **Quid et**
 Quid sit auaritię crīmē & vnde venit.   **que origo**

Crīminis agnitus, tanq; fuga dicitur eius:
 Nemo fugit culpam / sit nisi nota prius.
 Nam si diuitijs miserum Venus expoliauit
 Has per auaritiam iam re habere sitit.
Lusori similes qui perdidit omnia quādo
 Perdita per ludum, se re habere putat.
Plus tamen amittit, quanto se plura lucrari
 Credit, delusum se magis inde videns.
Talis enim fertur tanq; seducta columba,
 Ablatis pullis, nidificare parans.

De Peccato

- Seruus auaritie, cupiens aliena, retentor
Durus opum, nulli dat pietatis opem.
- Canis est** Iste cani similis, qui foeni seruat aceruum:
auarus. Ex quo nil comedit, sumere nilque finit.
Hinc satis innuitur quod sit peruersus auarus:
Omnia presumens vertere lege sua.
- Gen. i.** Esse quidem terram voluit deus inferiorem,
Ac purum iussit desuper esse polum:
Nunc autem sursum terram, coelumque deorsum
Ordine peruerso ponit auarus homo:
Quando creaturam vilē quasi pronus adorat.
Actorem dominum despiciendo suum,
Vel cœlum terre mutata lege coheret,
Dum per auaritiam mens mala lucra sicut:
Virtutum penitus que debet ad alta leuari,
Funditus ac omni fæce carere mali.
Reptile, umentum, serpens, vel bestia quemque
Conculcat terram, res patet ista satis.
- Contemnenda pecunia.** Omnibus est ligitur calcanda pecunia, namque
Nascitur ex ipsa, rixa, querela, dolus.
Quot mala, quot poenas, dñs promittit auaro
Per se perque suos: ipse notare potes.
- Abacuc. iiij** Veh tibi qui cumulas, quod non tua cōgeris: & qui
Perfas atque nephias multa parare cupis.
- Esa. v.** Veh tibi qui curas campum coniungere capo.
Veh tibi qui densum vis cumulare lutum.
Cui deus est largus, cur dispensator auare
Thesaurum luteum sic sepelire sicutis:
Cur manus ad dandum contracta, sed ad capiendum
Sic porrecta patet ambitiose miser!
- Ad col. iiij** Inter apostaticos idolatras aut homicidas
Nequior esse nequit quod sit auarus homo.

Nequior est Iuda: dominū qui vendidit olim

Pro precio vili: vendit & iste deum.

Ter denos nummos Iudas habuisse refertur mat. xxvij

Pro minima quadra prodit et iste deum.

O scelus. in libra quadrans plus ponderat ista

Q̄d̄ deus immensus, cœlica regna regēs

Hinc merito cupidus censemur falsa statera

Qua mensuratur nil nisi turpe lucrum.

Huic deus est vilis & cœli curia tota,

Præceptumq; dei displicet omne sibi.

Omnipotens nummus deus est excelsior illi

Et plusq; Marcus: Marcha placere solet.

Cerne creaturas quartū communio grata:

Sic iuuat et tanta gratuitate placet.

Sol, radios: nubes, pluuiā: dant equora pisces.

Silua, trabes: pratum, gramina grata gerit.

Fons, latices dulces, & vinea vina propinat.

Et gratos fructus plantulas ponte parit.

Cuncta tibi præbent se vel sua munera gratis

Exponunt sese, seruitioq; tuo.

Indicatumq; patet summe pietatis in illo:

Nam compelluntur res sua seq; dare.

Largus enī dominus, largos amat, odi auaros: Deus odit

Et vix largifluam retrahit ipse manum.

Solus auarus egens, sua non cōmunicat: imo

Frumentum sepelit, diuitiasq; suas.

Amplius affectans illas putrescere, q; si

Exhibeat reliquis inde salutis opem.

Vna creatura defectum supplet alius

Naturę ratio nil vacuumq; sinit.

Aspice sollicite quantum sit iniquus auarus

In dominum, sese, res aliasq; simul

Nūmus

de⁹ oīmps

Ephe. v.

nota crea-

turag; libe-

ralitatem,

De Peccato

- Impius in deū** **Impius in dominū: dupli ratione videtur;**
Cum sic prēponat vilia lucra deo.
Vel quia plus dominū de iure tenetur amare
Quanto plura sibi contulit ipse deus.
- Impius in se** **Impius est in se, quia spinas congregat illas**
In quibus infelix iure cremandus erit.
Aut quia se vendit capitalibus hostibus, illum
Perpetuis poenis qui cruciare queant.
- Impius in pxi-
mum** **Impius in fratres, quia non pietate mouetur**
Illos dum cernit morte perire famis.
Vel quia thesaurum quem dispensare tenetur
Pauperibus, satagit appropriare sibi.
- Lex mē,
broꝝ cōſi-
deratissia.** **Lex pia membrorum pietatem prēdicat, imo**
Compellit cunctos ad pietatis opus.
- j. Coꝝ. xij.** Aspice quantus amor humanos copulet artus
Quomodo subueniant singula membra sibi
Namq; pedes molē sustentant corporis omnē
Sed ducunt oculi, pascit eamq; manus.
- Pulcherri-
ma.** Sit teneros oculos, cintis aut festuca molestet,
Confestim clemens subuenit ipsa manus.
Et si forte pedes offendat spina, parata
Est manus, auxilium prēsidiumq; dare.
- Ceruus opem ceruīs: elephas elephātibꝫ affert**
Et res consimilem dulciter omnīs amat.
- Eccīs. xiij** Ergo sic tenetur frater succurrere fratri,
Membra dei debent alterutrare sibi.
- Scelꝫ vſu-
rarij.** Proditor vxoris, genitorum, vel famulotum
Est cupidus, quoniam pascit eos.
- Auaro nī-
hil scele-
ſtius.** Fraudibus implicitos, in poenis participare
Condecet, excorians deperit atq; tenens.
- Eccīs. x.** Tunc ad colla molam nato suspendit, eumq;
Ad mortem secum prēcipitando trahit.

- Quando lucro turpi/nati refouentur & vxor,
Mortiferum virus continet ille cibus.
Sanguineā chlamidem cōunx deportat auari
Quę vicinorum sanguine tincta fuit.
Sanguineo victu fruitur/dum fraudat egenū,
Hunc igitur constat sanguinis esse virum.
Porro creaturas est durus in inferiores,
Cum velut inuitas carcere claudat eas.
Has etenim pietas diuina creavit ad usum:
Sed rapit officium/durus auarus eis.
Dum sibi thesaurus rubigine torpet in arca,
Vel demolitur tinea quicquid habet,
Nunquid ei dominus thesaurum cōtulit, ut sic
Marceat, aut nulli det pietatis opem?
An creat in terra deus/ut putrescat in arca
Frumentum, vel opes, vel pia dona sua?
Quod male quęsierat/petitus conseruata auarus:
Distribuit reliquis nequius atq; sibi.
Nemo deum digne vel māmona p̄nus adorat,
Diversos dominos nullus amare potest.
Māmona corde colit, sed Christū sp̄nit auar⁹
Q̄uis ore suo confiteatur eum.
Ore deum credit, sed ab illo mente recedit.
Lingua deum laudat, sed de honestat opus.
Iste deum cōlī/dominum sibi prēdicat esse:
Sed tamen huic censum seruitiumq; negat.
O deus omnipotens/quę te clementia vincit,
Quomodo contemptus/hoc tolerare potes?
Quis rex:quis princeps contēptus talia ferret
Qualia despectus sustinet ip̄e deus?
Qui solo verbo vel nutu concutit orbem:
Imperio cuius cuncta subacta iacent,

Id est os G.
omini et

.ii.Re.xvij

Notanda
creatura
rūiniuria.
Iacob.v.

Math.vj.

Tolerātia
diuina.

De Peccato

Qui simulacra colit, reus est idolatra vocad*

A quo pauxillum distat auarus homo.

Sunt tria præcipue quæ soluere quisq; tenetur

Christo, certa fides, spes rata, verus amor.

Hæc tria diuitijs soluit peruersus auarus,

Non credens alium firmiter esse deum.

Plus amat & recolit nummū, plus sperat in illo

Plus confidit in hoc q; tribuente deo.

Plus placet in bursa numm⁹, plus scen⁹ i arca

Et plus turpe lucrum: q; sibi mente deus.

Plus amat in fisco nummos q; pectore mores.

Et magis vture q; sibi iura placent.

Diuite pl⁹ nummū decorat, q; paupere Christū:

Diuitibus seruit / indignosq; grauat.

Exhilarant cupidum, temp̄as, grando, pcella

Displicet vbertas: tempora cara placent.

Inter languores seu pestes mentis amaras,

Morbus auaritia saeuior esse nequit.

Cum sit principium, radix, & causa malorum:

Præ cunctis morbis est metuenda magis.

Isti radici prius est vibranda securis,

Peccati ramos ne generare queat.

Nititur incassum qui ramos amputat omnes:

Si maneat radix / materiesq; mali.

Nam medicus, morbi causis obstare laborat:

Vt natura queat præsuperare malum.

Pro nihilo plage / cataplasma cirurgicus addit.

Mortiferum ferrum ni trahat inde prius.

Vulnera vulneribus curantur dirafrequenter:

Et dolor alterius fit medicina mali.

Vt pars nobilior, mortali peste leuettur:

Parte minus digna cautæriatur homo.

Deo debita
tantimo
repedit
auarus.

Morb⁹ in
gens auar
itia.

Pulcherrili
ma sunt
haec.

Sepplus auriculę ferro candente forantur,

Vt patiens oculus clarior esse queat.

Nobilis est anima, sed pars vilissima corpus:

Sed mentem purgat cauteriata caro.

Languores carnis sic sanat vlcera mentis,

Et profundat natis dura flagella patris.

Corporeus motibus est vt coctura medentis:

Sic solet omnipotens cauteriare suos.

Sic meliora patris sunt verbera corripientis:

Qz pietas fallax vel simulatus amor.

Mundus amatorem Sathanę per basia vendit

Vt Iudas dominum vendidit ille reis.

Hoc sibi dat signum, quēcūq; per oscula tangā Mar. xliij

Quem sublimabo, cui potiora dabo:

Quem per diuitias extollam, vel per honores:

Hunc tradō vobis, ite tenete reum.

Pro mentis morbis curandis conditor orbis

Ad nos descendit vera medela deus.

Non poterant alio medicamine nostra leuari

Vulnera: nec fieri criminē mundus homo:

Ni deus vnguento preciosi sanguinis illum

Vngeret, & premium solueret ille rei.

Vulnus erat dīrum, sed dulcis cura medentis:

Auxilio cuius viuiscatur homo.

Quid medico tanto reddet miserabilis eger?

Quē recompenset munera digna deo?

Qualia retribuet damnatus morte perenni

Clementi domino munera seruus iners!

Non si millesies se mortem tradat in artam,

Pro domino seruus, pro miserante reus.

Quid miser ad regē? qd inops ad cunctū potētē

Testa quid ad figulum? quid genitura patri?

Pro. xxij.

Apoc. iii.

pro. xxvij

Ad hę. ix

i. Co. xliij.

Ozee. vi.

Ioan. v.

Rom. viij.

Psal. cxv.

Bernard⁹

Esa. xl.

De Peccato

De auariis Non solum laicos: sed mentes religiosas
tia religio Pestis auaritię carcerat atq; ligat.
sorum. Quis claustral is, mundana reliquerit ista,

Huic tamen affectus iam reciduat adhuc.

Oés in uol Ista senes: iuuenes: & sexus occupat omnes:
uit auari Ista fere traxit omnia rete suo.

Aegros & sanos, sapientes ac idiotas

Et penitus cunctos torquet auara fames.

Ad modicā febrem, Veneris frigescere flāmā
Cernis, vbi potius ardet auara sitis.

Etsunt nonnulli spernentes fornīcis actum
Quos tamen ardentes eris amore vides.

Septēnem puerum furari sepe videmus

Ille tamen nondum luxuriare potest.

Sola auari Nam pestes alię senio franguntur inermi,
tia crescit Aut fugiunt homines, aut homo linquit eas
cū etate Luxurię feruor senio frigescit inerti

Dum fugiunt vires, rancor & ira fugit.

Hæc tamen in senibus, senio nō frāgitur: imo
Ardor auaritię multiplicatur eis.

Quādo senex memorat: nō possū m̄ta lucrari

Crescit amor nummi: deficiente lucro.

Continuus morbus vel acutus torquet auarū

Nec cessat talis nocte dieq; dolor.

Quartanam patiens quis quandoq; grauetur

Non tamen assidue continueve dolet.

Tempore festiuo prēdonis mucro quiescit

Et feriata dies facta nefanda fugat.

Sed miser usuras festis cumulare diebus

Nititur: acquirēns turpia lucra sibi.

Dū malefactores cessant, non cessat auarus.

Et miser infestis durior esse solet,

Auaritia
est p̄tinu⁹
morbus

Sacrilega
auaritia.

Quando Pater noster: vel Credo dicere debet

Vicinos inopes pignorat ille reus.

Quando creatori soluunt pia vota fideles,

Pupillos, viduas, vexat auarus iners.

Desperat medicus morbi nisi sentiat eger

Nec synthema necis certius esse potest.

Dum tamen infirmus sentit per membra dolorē

Succurrit medicus per medicamen ei.

Sed quia mortiferam febrem non sentit auarus

Ignorans mortis vulnus inesse sibi,

Non etiam querens de tanto peste medelam:

Non ita de facili conualuisse potest.

Stercus hirundineū Tobiae lumina cecat,

Tob. ii.

Quando viros iustos cecat auara manus

Garrula pica leui pertransit hirundo volatu

Fine tamen dulcem destruit orefonum.

Pica leuis, mendax, sic transit gloria mundi:

Fine tamen falsus noscitur eius honor

Huius amor fallax: & falsi stercora lucri

Deut. xvij

Sepe solent iustos exoculare viros.

Iste paralyticat miserandū languor auarum

Et trepidum reddit inqualidūq; nimis.

Huius parca manus non prestat munus egeno:

Linguadei laudes: nec resonare potest.

Hic semper tremulus metuit de perditione

Census: ne perdat quod retinere nequit.

Suspicax

Si videat regem, predonem credit, egenum

auarus.

Latronem . cupidus non manet absq; metu.

Ecccli. vij.

Clamat ei dominus: Digitos extende manūq;

Hocest, pauperibus da pietatis opem.

Efficit hydropicū prefatus morbus auarum

Turgidus & sitiens eū sit auarus inops.

De Peccato

Turgidus & vacuus duplci ratione videtur.

Nil habet interius / exteriusq; satis.

Corpore nepe crepat, mendicat corde tremeti

Inter opes multas esurit atq; sitit.

Fabula

Poetica.

Qui velut in stygijs coquetur Tantal⁹: imo

Incitat ardenter fructus & vnda sitim.

Ignis in ardescit quando sibi ligna parantur:

Sic per thezaurum crescit auara sitis.

Inexplebi

lis auari-

tia.

Congeries auri mentem non intrat auari:

Non ideo seruens tollitur illa sitis.

Nec mirum, quia corpoream res spiritualis:

Aut econuerso, non satiare potest.

Nummus corporeus, sed mens est spiritualis.

Non igitur nummus hanc satiare valet.

Arcam vel bursam nunq sapientia replet:

Sic animam census copia nulla replet.

Non in vase merum, vel abudans panis i arca,

His nisi pascaris te saturare queunt.

Subsequitur ventum, vel sumere nititur vmbra

Mendaces quotiens querit auarus opes.

Hiere . ii.

& . xiiiij.

Nec mens nec corpus cupidis satiabitur auro.

Vmbram vel ventum quis retinere potest?

Talpa caret oculis / merito reputatur auarus:

Qui terram veluti sus lutulentafodit.

Ouidius i

meta.

Erectum vultum natura creauerat illi:

Posset vt erecta cernere mente deum.

Nunc aut pronus in terram bestia factus,

Nil nisi terrenum / bestius ille sapit.

Lumine priuatus mentis / totuq; recuruis

Non valet erecta luce videre deum.

Dedecus est homini si brutus spiritus intus

Humanam faciem precipitare queat.

Qui per avaritiam deposit, subtrahit, aufert:
 Et cupit ex rapto viuere / more lupi.
 Nunquid abundatis signacula sunt / vel egētiss?
 Pauperis hoc signum certius esse patet.
 Querit avarus opes vt seruus : easq; fidelis
 Ut dominus spernit, distribuendo tamen.
 Congruus ordo foret / & regula iuris / vt essent Congruo
 Diuitię seruę, non homo seruus opum. ordo,
 Est cupidus custos / sed non possessio eorum;
 Vrſus vt ad truncum / namq; ligatur eis.
 Non vrsi stipes seruire, sed vrsus eidem
 Fertur: nam duro fune ligatur ei.
 Nec valet a truncō se iungi longius vrsus,
 Ni solum quantum duracatena finit.
 Sic qui diuitijs ardenter amore ligatur:
 Non ita de facili frangere vincia potest.
 Nam si proponat cupidus dare munus egeno, Imperios
 Diuitię dominię non patiuntur ei. se diuitiæ
 Vel si restituat ablata: pecunia clamat:
 Non ita me quondam stulte lucratus eras.
 Vel si prouideat sibi potu, veste, vel esca:
 Cur me dispergis perfide, nummus ait.
 Dic mihi qd remanet misero nisi cōpes auaro vox num
 In qua iejunans esurit atq; sitie mi clama
 Si tamen exquiras an compes seruat illi: tis.
 Hoc satis est notum q; magis angit eum.
 Sic qui diuitijs misero religatur amore, Compedi
 Talibus implicitus / non valet esse suus. tus auar^o.
 Vnde refert sapiens / & stat sententia firma.
 Essemus nostri nos, nisi nostra forent. Seneca.
 Seruus avaritię dominę famulatur inique:
 Quę non vult seruos esse quietes suos.

De Peccato

- Inutilis   **Ista laborantes, sitientes, esurientes**
seruit² di-   **Esse iubet famulos/dans lucra nulla sibi.**
uitiarum.   **Quis seruierint huic toto tempore vitae:**
                  Camisias tantum/fine rependiteis.
Esa. xxix   **Desudores suo/tantum sudaria portant**
Iob. ii.   **Vilia:tunc vanus cernitur esse labor.**
Augusti.   **Quantuscunq; sibi thesaurus multiplicetur,**
                  Mortis in articulo gloria vana perit.
                  Nudus erat natus,nudusq; reuertitur illuc.
                  Sola tamen pietas concomitatur eum.
                  Excutit,explorat morientem ianitor omnem.
                  Et de terrenis nulla relinquit eis.
                  Qui fuerat quondam vario preclarus amictu:
                  Sordidus in tumulo,vilis, incospq; iacet.
                  Qui quondam fuerat preinctus milite multo
                  In tumulo solus vermis escā datur.
Totum ē   **Huic etiam dominę/periuria/proditiones:**
notabile.   **Fraus/dolus & facinus/furta/rapina/placent.**
Nil auaro   **Falsidicos testes:patricidas/ac deicidas/**
scelestius.   **Predones/fures/ista magistra docet.**
Mar. xiiij   **Hac duce discipulus nō horret vēdere Christū**
                  Affectatq; patris filius ipse necem.
                  Hac duce iudicium iudex subvertit iniquus.
Deut. xvij   **Etfrangunt animum munera sumpta suū:**
Iuristę.   **Hac duce non metuunt iuristę vendere iura.**
                  Hac in adulterium spirituale cadunt.
Pótisches.   **Hac duce pontifices committūt Simonis actū**
                  Vendentes alijs spirituale bonum.
Reginę.   **Hac duce reginę vénales prostituuntur.**
                  Et precium/pretia nobilitate petunt.
Pastor.   **Hac duce pastor oues brumali tempore tōdet.**
                  Damnatūr iustus,soluitur atq; reus.

Stultior est stulto, qui semper turpia lambit:

Nam turpem terram lingit avarus homo.

Terra quidem cunctis immundior est elemetis,

Quam rostro satagit voluere more suis.

Iste super spinas affectat lingere mella:

Nec sine puncturis lingere mella potest. Mat. xliv.

Divitiae, spinas signant: sed dulcor eatum,

Vt perhibet Sapiens, mella notare potest.

Quis divitiae carnales leniter vngant:

Curarum stimulis pungere corda solent.

Hic cupit expleri, spreta dulcedine fontis:

Mendicans guttas vndiq; sicut egens.

Est asino similis, qui granum saepe relinquens,

Festucas stabuli colligit ore suo.

Quare de
us odit a-
uarum.

Oblitus penitus nominis ille sui.

Quis coedat pomu tenuit quod porcus in ore?

Carnales homines censeo fure lues.

Nomen auarorum carnales saepe frequentant:

Quod deus omnino respuit ore suo. Pietateva

Haec est causa prior, cur sic deus odit auarum: cuius au-

Qz pietas illi sancta placere nequit. rus.

Sicut enim dñs præfert virtutibus illam:

Sic hostis Christi vitat avarus eam.

Causa secunda patet, quia spinere non timet illum Deum non

Quem mare, quem coeli fabrica celsat immet. timet.

Nam citius faceret cupidus pro noie pyctę,

Quod nunq; faceret ipse timore dei.

Si quis enim petat hospitium pro noie nummi,

Continuo surgit mox aperitq; sibi.

Si tamē exposcat pro Christi nomine tectum,

Aures obturat pauperis ille preci.

De Peccato

Dedec⁹ in Tertia causa subit: quia tantū dedecus infest
fert xpo. Christo, q̄ nummum preferat ille sibi.

Terra quidē pedibus cunctis calcanda videtur
Quam peruersus homo sanctificare putat.

Mat. vj. Omnis thesaurus terrenus, terra vocatur,
Quem debet semper suppeditare bonus.

Bernar. Stulte, quid argentū: nisi tellus alba: quid aurū?
Si bene respicias, est nisi terra rubens.

Actuū. iiiij Moris erat iustis: vt si quis venderet agrum,
Sanctorum preciū poneret ante pedes.

Est ergo penitus calcanda pecunia iusto:
Ne propter nummum deserat ille deum.

De q̄tuor Quatuor i cupido sunt magnę rusticitates:
rusticatis In quibus offendit sepius ille deum.

bus q̄ sunt Prima q̄ obsequium Christo tribuēte recepit,
in cupido. Nec benefactorem dedecorare timet.

Iniurius. Rusticitasq; sequēs: quia nescit reddere grates:
Ingratus. Nec largitatem glorificare suum.

Iniustus Tertia rusticitas: quia censum reddere spenit
Pro tanto feudo quod deus ipse dedit.

Amittit feudū, qui censum soluere nō vult,
Lex clivij. Sicut lex perhibet Iustiniana tibi.

Aspice duritiam: terram, censemq; tenere
Cogitat, inuitio cunctipotente deo.

Improb⁹ Quarta: q̄ in manib⁹ dum tractat munera xpī
auarus Querenti domino denegat illa date.

Siquis ad usuras licitas sua cōmodat, illas
Quantūcūq; velit, multiplicare potest.

Vt si pauperibus sanctis eleemosyna detur,
Centupla reddetur retribuente deo.

Mat. xix. Sic pro centenis lucris dare simila iubemur,
Luc. viij. Sicut sanctorum pagina sacra refert.

- Aspice turicolam: qui semina castat in agrum   geñ. xxvij.
 Ex oculis granum nonne perire vides?
 Sed quia de modico seminata resumere credit   Ioan. xii.
 Nuq; de tali perditione dolet.
 Dum tamen ex uno, viginti posset habere   Fœnus a-
 Se fore contentum crederet esse satis.   gricole.
 Quid si pro simplo, centesima munera dentur
 Et preter sorte mœlica vita tibi?
 Stultitie plures vexare videntur avarum   de stultis
 De quibus ista prior est, referenda tibi   tijs auatí.
 Diligit iste magis terrestria commoda, q; se:
 Et senil misero vili? esse potest.
 Tristior est equidem de quadre perditione,
 Qz de mortifera perditione sui.   Augusti.
 Iste bonas soleas, caligas, cinctoria, bracchias
 Prædia, rura, domos appetit esse sibi.
 Iste bonas vestes: & pulchras optat habere
 Sed nil procurat de bonitate sui.
 Hic subtellares vult omni sorde carentes,
 Non curans anima mundificare suam.
 Est fatuo similis per dura rubeta meanti
 Nolenti soleas in pede ferre suas.
 Maluit ille quidem soleis q; parcere plantis
 Non metuens proprios dilacerare pedes.
 Hic de corde suo clypeum vult ponere rebus
 Et que sunt vilia, utiliora putat.
 Est etiam fatuus aliena negocia curans
 Deq; suis non est sollicitudo sibi.
 Quatuor esse reor que propria dicere possum   Quatuor
 Cetera cum penitus sint aliena mihi.   sunt q; sūt
 Est equidem proprium, sicut sapientia, virtus,
 Quas habet in sacro pectore iustus homo   nostra.
 Baruch. iiij

De Peccato

- Seneca. Vir sapiens in se bona terminat omnia; secum
Morum thesauros semper habere volens.
- Eccles. iiij. Est etiam nostrum tempus quo quisq; meretur
Vel perdit penitus regna beata dei.
- Omnibus impensum tempus deus omne requiri
deu. xxxij. In quibus expensum moribus illud erit.
- Tob. iiiij. Est etiam nostra tutrix eleemosyna mentis
Quę largitorem seruat ab hoste suum.
- Eccl. xvij. Lancea vel clypeus: telū, lorica, vel ensis,
Non ita defendit: vt pietatis opus.
- Danie. iij. Ista deum placat: & flectit iudicis iram:
Ista reconciliat nos in amore deo.
- Ante thronum regis excusat crimina dantis
A maculis animā purificare potens.
- Supplicat, allegat, depositit cuncti potentem
Orat vt actorem muneret ipse suum
- Esa. lxiiij. Perpetuumq; bonum te vera iudico nostrum
Quod parat electis ex bonitate deus.
- Matth. vi. Quisquis in eterna poterit regione beari,
Semper erit fœlix: perdere nulla valens.
- Hęc bona sunt nřa: tamen hic conténit auarus,
Cum tantę curę sint aliena sibi.
- Eccles. i. Nunquid erit nostrū quod trāsfugit odius aura
Mundus enim transit more fluentis aquę.
- Lucę. xij. Labitur in punto quod toto tempore vitę
Congregat, abscondit, & coaceruat homo.
- Nūquid aquā rhodani loca per diuersa fluentē
Inde bibens aliquis iudicet esse suam?
- Non valet Aquinio Rhodanū retinere fluentē:
Si homo fallaces non retinebit opes.
- Diuitię falsae multis tribuuntur ad vsum.
Non tamen has poterunt appropriare sibi.

- Sepeduoſ hoies ſequitur canis vnuſ, & horum   Notanda
 Non ſatis eſt promptum, quiſ dominetur ei: ſimilitu-
 Dum tamē abiuncti fuerint hinc inde, patebit: do.
 Nam ſequitur dominū protinus ipſe canis .
 Sic comitantur opes hoiem, mundūq; caducū:
 Sed remanent mundo, cum morietur homo
 Huius amor falsus qui morte relinquit amicū.
 Huius opes falſe fœdus amoris habent.
 Dispensator opum non eſt dominator earum Luce. xix
 Tale ministerium non facit eſſe ducem.
 Dispensare quidem mundana: ſed appropriare i. Colo. iiiij.
 Non valet omnino ſtultus amator opum.
 His alijsq; modis ratio maniſta patebit:
 Qz non ſunt noſtri que cumulātur opes.
Tertia ſtutitia cupidio metuenda videtur,
 Cum frequenter amet que nocitura videt. Eccles. v.
 Qui coaceruat opes, fructū nō colligit inde: prouer. xij
 Sicut precepue pagina ſacra docet.
 Primus opum fructus: ſaturatio plena probat
 Quam de diuitijs nullus auarus habet.
 Ardor opum metuenda fames eſt diuitiarum:
 Mendicus cupiens eſurit inter opes.
 Eſtq; ſequens fructus: de morte redēptio mētis. Prou. xiij.
 Namq; potest redimi per pietatis opus.
Tertius eſt fructus: cœleſtis adeptio regni   Lucē. xvj
 Quod per opes clemēs emptor habere pōt
 Quartus fructus opum quo ſuſtētantur egeni,
 Qui coram domīno nos refouere queant:
 Hi ſunt patroni pro Chriſto ſemper amandi:
 Namq; patrocinium ſpirituale dabunt.
 Hos equidem fructus omnino perdit auarus,
 Et quia fit parcus ſemine pauca metet,

De Peccato

- Stultitia. 4** Stultitiam quartā cupido reor esse timendam,
Dum sepelit nocuas, atq; recondit opes.
Custodita perit: sed sparsa pecunia prodest
Vt defrumenti semine ſepe vides.
Perdere ſic ſtudeas theſaurum, ppter amicum
Quem non abſcondas perditione tui.
Perdita ſeruantur, ſed conſeruata peribunt
In ſeruatoris perditione ſui.
- Math. viiij** Semina ſpargitur in agros, vt multiplicentur
Si ſeruas, perdiſ: ſi feris illa nouas.
Dum coacero ſimūm, fœtorē ſentio tñi:
Dispersus per agrum, fruct. ſicare ſolet.
Sic & theſaurus foetet cōgēſtus in arca,
Dispersus redolet per pietatis opus.
- B Lauren** Eccleſię ſanctę quondam Laurentius almus
tij munifi- theſauros ſparsit, pauperibusq; dedit.
centia Non ita pontifices prouentus eccleſiarum
Dant miſerabilibus pauperibusq; dei.
Si dare diſponunt, conſerre parentibus illas:
Indignis penitus nobilibus veſolent
- Stultitia. v** Stultitiam quintam multā reputamus auari,
Cum ſic ignoret quę ſibi damna facit.
Si repetens oboium: marchā cōſumeret auris:
Vel libram cęre: quando requirit acum.
Vel repetendo ſtipem, vastaret mille tallenta
Nescius & brutus, & ſine mente foret.
Sic qui p̄cipuum lumen rationis in iſtis
Viſibus expendit, creditur eſſe miſer.
Huic etenim luci famulantur lumina ſolis:
Et deſeruit ei quicquid in orbe manet.
Tam clarum lumē, tam dignū, tam preciosum:
Acquirendo lutum, perdit auatus homo.

- Ante boues, asinos, vel porcos, cœreus iste
Ponitur in tenebris sed manet iste miser.
- In tenebris cupidus comedit: bibit: atq; morat: Tenebro-
Immundis rebus os aperitq; suum. sus cupid⁹
De potis, asinis, seu bobus curat auarus,
Nec de profectu prouidet ille sui. & plane
Argus mūdanis: ad mentis cōmoda, cœcus.
Strēnuus est damnis: ut libusq; piger.
Luc. xvi.
- Naufragus inter aquas: ut ligno firmiter hæret,
Sic ad ihesauri pondus, auarii homo.
Quinq; tamen fatuus censetur casibus esse. Quinq; ca
Qui secum numeros semper habere cupit. sus potissi
Quis nisi mente caret: ubi nouit se spoliādū: mi sunt q
Thesaurum portet denariosq; suos! stultitiam
Quilibet est certus: terrenis se spoliādū monstrat
Mortis in articulo: nilq; referre valet.
auari.
- Tunc spoliatur homo damnati furis ad instar
Qui demembrandus vel cruciandus adest. Math. vii
Tutius esset opes Christo cōmittere, q̄ si
Putrescant: vel si tinea rodat eas:
Est etiam fatuus qui secum ferre laborebat
Per quę damnetur seu crucietur homo.
Quis rem furtivam vel raptā ferre sit ausus
Perfora: per vicos: publica perq; locat
Diuitias cupidus ad collum gestat iniquas:
Quas in iudicium suppliciumq; gerit.
- Est etiam simplex opibus qui currunt onustus,
In sequitur vero predo cruentus eum.
Pondere nequit: sceleris: seu fraudis onustus
Currere diuitię non patiuntur eum.
Quis de naufragijs exhibet rebus onustus
Cum nudus compos yix queat esse suis
- Grauis sar
cima pecu
niae.

De Peccato

Stoliditas Est etiam stolidus, quia cogitat haec retinere,
ingens. Quae patres vel aut non potuerunt sui.

Respice maiores, mediocres, atque pusillos,
Horumque nullus perpetuavit opes.

Hebre. ix Nam licet ardenter thesauros accumulassent,
Omnia mors rapuit conditione pati.

Est iterum stultus, thesauri pondera portans:
Per quem vexari, siue perire queat.

Grandines saxorum vexatur saepius arbor:
Cum nolit fructus linquere sponte suos.

Aptatio, Et quia parta nimis non vult dimittere foetus,
paratio. Frondes cum ramis dilacerantur ei.

Sic per thesaurum vexatur, vel cruciatur,
Vel moritur cupidus, suppliciumque luit.

Prouocat accipitres auidos carovisa frequenter:
Prouocat & visum saepe cadasuer aues:

Sic & opes cupidi raptore atque tyrannos,
Insidiatores saepe citare solent.

Actibus in cunctis agit insipienter avarus,
Ignorans tutam preceptuamque viam.

Frequens Non sinit ille sibi preferri nocte lucernam,
verbua Dicens post tergum proderit illa magis.
torum. Non sinit ex opibusque nunc eleemosyna fiat:

Sperans post obitumque tribuatur ei.

Lucerna Dum fit in hac vita clemens eleemosyna: tamen
post tergum Preputia lux homines præradicare potest.

est eleemo Post obitum vero fax est quasi lumine cassa,
syna post Quam quasi post tergum credo valere parum.
mortem. Insipiens igitur lumen fugit ante ruinam:

Peruersa Post casum vero postulat ille facem.

estimatio Ut modicū prodest ferri post tergalucernam:
auari. Sic bona post mortem credo valere parum.

- In barathri pœnis / Iob teste / redemptio nulla
 Proderit, iniustis nulla futura salus. Iob. xxij
- Deniq; stultitiam tantam censemus auari: & vij.
 Quod quasi latroni bursa vel arca manet.
 Bursa quidem furum prædis furtisq; tumescit.
 Sic ex iniusto turget avarus homo.
- Quæ tamē ex ipsis sibi cōmoda bursa reportat Pecunia
 Est etiam cēco res manifesta satis. coingnat
 Numm° enim bursam maculat, vel pforat illā possessorē
 Et pro thesauro frangitur arca suo.
- Sic de thezauris / manibus ferrugo cohæret:
 Lēditur interdum vel iugulatur homo.

- C**l̄ Istis comparatur avarus.
Cl̄ Ut magnū barathrū v̄l' aranea talpa, canisve.
 Censetur cupidus, conueniente modo.
 Nec mār nec barathrū nūerosa ūceptio ūplet:
 Sic vacuum cupidum copia nulla replet. Inexplata
Cl̄ Ut capiat muscas / contexit aranea telas:
 Euacuans ventris interiora sui.
 Subtexit fraudes / lucra vīlia multiplicando:
 Euacuans cordis interiora tenax. nūmi sitis
Cl̄ Talpa niger, cæcus, terrarum fossor in imis
 Se totum sepelit / ore cauando suo.
 Sic niger & cæcus / erupto lumine mentis Totūnota
 Terrenis cupidus se cumulate cupit. bīle.
Cl̄ Integra frustra tenax trāglutit more canio
 Huius enim fauces ad capienda patent. Iob. viij.
 Esa. xxx.
- T**alpeus
 avarus.
- Mat. xxij

- I** De Vsuris & vsuratijs.
IMpia progenies de matre creatur iniqua:
 Scilicet vsuram mater auara parit.

De Peccato

Lex tris
plex dam
nat vſurā.
Lex natu
ralis.
Exempla
pulcherrī
ma ab na
tura petita
Nec sol
Nec terra
Nec cortus
Nec vitis
Nec arbor
Nec aialia
vſuras ex
igunt.

CLege quidem trīplici cunctis vſuravetatur:
Vt sit contentus sorte fidelis homo.
CLex naturalis, iſum diſſuadet abuſum:
Vt tribuas alijs quæ tibi grata vides.
Non petit vſuras de grato lumine phœbus:
Nec vult de radijs emolumenta ſuis.
Nec petit vſuras de grato gramíne tellus.
Nec de muneribus querit habere lucrum.
Nec petit vſuras de gratis floribus ortus.
Neclucra de vino, vitiſ habere cupit.
Nec petiſ vſuras de gratis fructibus arbor.
Nec de melle ſuo lucra requiri tapis.
Nec petiſ vſuras de tantis pīſcībus equor.
Nec lucra de grato vellere querit ouis.
Solus auarus iners, nature legib⁹ obſtat.
Nec dare vult gratis, cetera ſicut agunt.
CQuis quis ad vſuras, ſua tradit, ſtulti⁹ habet,
Namq; vias vitę claudit vbiq; ſibi.
Iſte ſuper pignus meli⁹ quod habere videtur
Aniam oppigno,
Spirit⁹ eſt pignus: quē ſimplex obligat: mo
rat vſura. Mancipat in poenis perpetuifq; malis.
Sanguine mortiferolētatur, ſicut hirudo:
Quæ membrum ſanat, ſed amen ipſa necat.
Huic medicamentū cōuertitur in nocumentū
Atq; ſalus mortem tunc operatur ei.
Nā per opes poterat ſibi gaudia ſūma mereri,
Si frueretur eis ad pietatis opus.
CFœnoris artifices, hostes cēſemus iniquos,
Insidiatores improbitate lucri.
Tempus enim vēdunt cunctis comune creatū:
De quo plusve minus nullus habere potest

Non stelle, radios vendunt: non flamīna, vēti.

Nec nubes, pluviā: fons neq; vendit aquā.

Fomes auaricie, cōmunia tempora vendit.

Nec timet in festis dedecorare deum.

Accidit interdum, q; publica tēpora vendēs

Non valeat vitam dīmidiare suam.

CArtifices scelerum nō omni tēpore peccāt,

Exercentve dolos, nequitiās ve suas.

Forsan in hebdomada crīmē cōmittit adulter,

Aut in mense semel fur mala fūrta patrat.

Hic tamen assidue Christū fratresq; molestāt. **A**ssiduo

Seruitium sathanē nocte dieq; facit.

Cum malefactores reliqui de nocte quiescūt:

Non dormit fœnus, multiplicādo lucrum.

Cum dño pacem vel treugam nescit habere,

Qui capit vſuras, in ūa damna vigil.

CInter Christicolas cur regnat talis abusus?

Nequitiam tantam nullus Hebreus agit.

Nullus ad vſuras Iudeus tradit Hebreo,

Sed gratis releuat ac refocillat eum.

Proh pudor, hebreus melioris conditionis

Est super hoc multo, q; sit avarus homo.

CFœnoris acceptor rodit plus dente ferino.

Non leo, non v̄rus, si clacerare potest.

Dentatus

Hic comedit ferrū, lapides, terrasq; domosq;

fœnera-

Illiū dentes nil hebetare potest.

tor.

Pascitur in rīsu lahrymis & rebus egeni.

Sudores eius absq; sudore capit.

CPerficit in pūto peccatum, fœdus adulter.

Infinitus

Turpis & affectus iam satiatur ei.

fœnera-

Hic tamen vſuris non vult imponere finem:

tor.

Nec toto vīte tempore plenus erit.

De Peccato

CQui capit usurpas/ peior latrone videtur.]

Eius et abusus peius obesse potest.

Fur nocet occulte : tamen iste pphan⁹ aperte
Tondet & excoriat absq; timore dei.

Crudelis Iste quidem fragiles, opulentos atq; potentes,
fœnator Pupillos, víduas/nons poliare timet.

Esa. j. Hic etenim plures depauperat insidiando.
Et plus q latro vel malefactor obest.

Blandus **P**roditor est/q a subs specie fidei vel amoris

Cómodat argentum/ quo tibi tollat agrum:
Si bon⁹ est fundus, vel vinea clara, vel ortus,

Thesauros aperit, extumulantur opes.
Vinea si valeat tria millia: mille dabuntur.

Sed latet in tali venditione dolus.
Cómodat heredi super agro vel super orto.

Subuenit in verbis, sed nocet actus ei.
Taliter heredes exheredare laborat.

Nec frater fratres expoliare timet.
CNequior est Iuda/ qui pœnituisse refertur,

Qz sic vendiderit, tradideritq; deum.
Iste tamen fallax/ nec falsè venditionis,

Aut usurarum pœnituisse potest.

CSeuior inferno/ qui Christi morte beata

Restituit sanctos, contremuitq; solum.
Iste dei verbis aures obturat vt aspis,

Nec curat pyctam reddere propter eum.
CBufoni similis est usurarius omnis:

Qui terram comedit/ terrea prouersus amans.
Vinea dum floret/bufo mox exit ab illa.

Cum sibi displiceat gravior eius odor.
Exit ab ecclesia sancta peruersus auarus,

Non audire valens dulcia verba dei.

Hie. ix.

Mat. xxv

mat. xxvij

- S**i tubadini sermonis corrigat illum: Mar. x. &
Moeſtus & offensus arripit inde fugam. Luc. xviiiij
- C**l Fœnoris officium nimis execrabile cōſtat.
Nullus ab vſura nomen habere cupit. Nomē reſ
Nullus ab vſurę permittit labe vocari: cusat qui
Non tamen vſurę diſplacet actus ei. rēaplecti.
Nullus adulteriū quantumvis turpis adulter, tur.
Committit duplex in ſimul atq; ſemel.
- I**ſtetamen centum committit fœnoris actus:
Aut etiam plures in ſimul atq; ſemel.
- C**l Vltio iusta dei ſi c punit fœnoris actum:
Vt qui p̄edatur, diſpolietur homo. eſa. xxxiiij
- I**ſte per vſuras Christi ſpolianit egenos:
Ius est vt ſpoliet p̄edo cruentus eum. aba. iiij.
- S**i canis inſpiciat panem carnem ve ferentem:
Vt panem rapiat, arripit ille manum.
- S**ic ad opes cupidī/predonū cura mouetur:
Arripitur cupidus/ut rapiantur opes.
- S**icut enim perdix, altenis perdit in otis,
Fraudaturq; nimis ſepe labore ſuo, Hie. xvij.
- Dum quos nutriuit quos ut pia mater amauit
Abscedunt penitus & fugiunt ab ea.
- S**ic & opes cupidum fugiunt: illūq; relinquunt
Ad matrem redent, & comitantur eam.
- C**l Cum refutia penduntur ſepe latrones,
Sint vt in exemplum ſuppliciunq; reis:
- S**ic cum diuitijs pendetur auarus iniquus:
Et theſaurus erit perditione ſibi.
- C**l Contingit raro q̄ fœnus reddat auarus:
Vel quia prodigus eſt, vel quia ſemper eget.
- S**i fuerit largus: theſaurum diſſipat omnem:
Ergo non poterit reddere quod rapuit.

De Peccato

Sifuerit cupidus: tanto viscatur amore

D'uitijs, q; non redderet ille stipem.

Iste parum differt a vase foramen habente,

Quo nummos campor ponere sepe solet.

Agg. i.

Vas recipit nūmos, tamē illos reddere nescit, .

Ni prius omnino comminuatur idem.

Taliter vſuras capit importunus auarus:

Sed niſi defunctus reddere nescit eas.

C Fœnoris exactor, heredes linquit egenos,

Quod de iustitia creditur esse dei.

C Non valet vſuris succedere tertius heres:

Nec finit ista deus ex bonitate sua.

Non finit eternus custos, vt pane cruento

Pascatur pronepos sicut & eius annus.

C Fletibus alternis, damnati morte perenni

Se blasphemabunt filius atq; pater.

In poenis genitor clamabit, veh tibi fili,

Proditor & raptor cuius amore fui.

Vt te ditarem, committere nulla verebar:

Vt fieres locuples, ad mala pronus eram.

Pro te pupillos, viduas vexare solebam:

Prōptus ad omne scelus, diues vt ipse fores

Filius i pa C Filius econtra patrem maledixit iniquum.

trem cōge Opprobrijs duris improperando sibi.

tit maledi Infelix genitor, vt in me non genuisses,

cta. Nec me fouisses impietate lucri.

Nō male seruasse quæ turpiter accumulasti:

Ni mihi monstrasses primitus ipse viam.

Tu pater infelix me fraudibus implicuisti,

Cur in tormentis torqueor, igne tremor.

Nam non sectatus vestigia falsa fuissim:

Non luerem poenam suppliciumq; graue.

Diuina iu
stitia.

Hie. xj.

De pecca

to vſura

srio & eius

filio male

dicentib;

se mutuo

in iferno.

Filius i pa

trem cōge

tit maledi

cta.

- N**os geminas species usuræ nouimus esse. De bina
Est occulta prior: sed manifesta sequens. spē usuræ
Qui rē sub numero, mēsura, pondere certo,
Cōmodat, vt supra speret habere magis:
Te ste deo, labem cōmittit criminis huius.
Nam spes sola reum foenoris esse facit.
Palliat usurā cupidus senis speciebus:
Sed speciem primā diuide quinq; modis.
Dū recipit cāpos in pignore, prata, vel ortos:
Et nullos fructus cōputat inde sibi.
Vel si pignoribus, ea cōsumendo, fruatur:
Dum gerit vestis, aut oneratur equus.
Vel si plus comedat pignus, q̄ debeat: imo
Res q̄ non comedit, fingeit vt comedat.
Quartus in obsidibus, si sumptuviuat eorū:
Nec nisi quid def̄, proroget ipse diem.
Ad cumulū sceleris sibi mutua pignora sumit
Debitor, vt grauius angarietur ob hoc.
Iste dei plebē quasi panis deuorat escam:
Dum vexat inops improbitate lucri.
Emptio, vēditio, vel pmutatio falsa,
Occulte species dicit̄ esse sequens.
Fit tribus ista modis: si lōge vilius agrum,
Vel rem, q̄ valeat, emptor avarus emat.
Stat dolus in pacto vel fraus, vt vēditor illam.
Aequali precio iam rehabere queat.
Tēporis ad metā quis vendere carius audet:
Spernitur in falsa vēditione deus.
Iussit em̄ dñs, vt fratri frater amorem
Alterutret, gratis subueniendo sibi.
Interdū cupidus, miserum cōpellit egenum:
Vt sibi pīmet quæ potiora tenet.

Palliat
usuræ.Fraus em-
ptorū mul-
tiplex.

Mat.x.

De Peccato

CTertia subsequit species, q̄ fœn⁹ obūbrat:
Nomē ab antiphraſi quæ bonitatis habet.

Dū tradit nūmos cupidus subspe bonitatis:
Sed talis bonitas nō erit absq; malo.

Quis dū tradit, pactū nō exprimat vllum,
Vix aliter nūmos cōmodat ille suos.

CQuarta quidē species, vſurā palliat: in qua
Frustratur pauper ſēpe labore ſuo.

Hæc fit dupl̄r. dum nūmos diues egeno
Cōmodat ad lucrum, ſeſociando ſibi.

Nota mi-
ra vaſra-
menta
Vſurario-
rū ex me-
dia theo-
logia ex-
cerpta.

In lucro ſocius cū paupere talis haberi
Optat, ac in dāno paticipare negat.

Vel quādo locuples, aīalia tradit egenti.
Nec fine pestifera conditione tamen:

Vt nunq̄ pereant tradenti, ſed capienti:
Sic nunq̄ poterit perdere diues ea.

Tunc labor & sudor, ſtrages, & ſumptus egēti
Instant, nec demī perditione caret.

CPer quintā ſpecie trāſfertur fœnoris actus,
Dum per ſe diues talia lucra fugit.

alieno no-
mine hic
fœnus ac-
cipit.
Hie xvij.
Eſa.i.

Talis ad vſuram nūmos nō tradit aperte:
Sed tamē eiusdem cōmodat alter opes.

Talis apud mundū, iustus reputat & equus:
Falsus aptid dīm, qui cor opusq; videt.

Crīmine mūda man⁹, ſed mēs est labē repleta:
Fit bonus exterius, interiusq; malus.

CVel ſi denarios vīcino cōmodat, vllum
Non p̄tē ſortē ſumeret in delucrum.

Sustinet ille tamē, vt aret proximus agrum:
Vel ſex līnos, pondera portet ei.

Sustinet vt pprium p mettes emetat agrum:
Vel ſex perdiſces offerat ille ſibi.

CQui super usuris senouit h̄e remorsum

Mentis, & antidotū spirituale cupit:

Poeniteat primo, q̄a fratiem lēserit vñq̄.

Omnia q̄ rapuit, restituatq; sib i.

Reddere si nequeat, si nō sit tanta facultas:

Hoc mens pficiat, quod negt ipsa manus.

Nullus apud dñm reus est q̄ posse peregit.

Nāq; voluntatis forma, decorat opus.

Tunc reus exposcat vt lēsus dāna remittat.

Mensq; satisfaciat, quod minus actus habet.

CSed reprehēsibiles sunt plures, casib⁹ istis:

Dum nō restituunt, reddere quādo valent.

Reddere nō curant ablata, sed ex alieno

Distribuūt alijs per pietatis opus.

Vel leuius perdūt centū leuitatis ad auram:

Q̄ reddāt alijs quinq; salute sua.

Dum tales spoliāt alios: spolian⁹ amore

Iudicis eterni: cui cor opusq; patet.

Ante volūt sibi restitui, q̄ restituāt quid:

Vt dñi gratus restituatur amor.

Qui prius ergo fuit iniuste dānificatus:

Ius est vt primo restituatur ei.

Nemolocū veniæ poterit donūq; mereri:

Hæc nisi restituat, quæ rapuisse liquet.

CVel reprehēsibiles, q̄a plene reddere tardāt

Usuras alijs: fit tribus idq; modis.

De proprijs tantū, quia credūt iure teneri,

Sed patrem nolūt exonerare suum.

Non tantū proprias, sed quas cepere patētes,

Reddere si possit, iure tenetur homo.

Si fuerint plures: ad partē quisq; tenetur.

Si solus natus: liberet ille patrem.

Suadetur
restitutio
ac restitu
tionis mo
dus

Quare re
prehēsibí
les sūt vſu
taris.

Esa. xxix

De Peccato

- Quidam sollicite clamores exteriores
Ad murmur populi pacificare solent.
De clamore tamē nō curant interiori :
    Quē solus vigili percipit aure deus.
Flagellū
surdū est
cōsciētia
mordax.
- Quis nulla foris hoīem clamatio vexet:
    Cor tamē interius mœsta querela mouet.
Sepe satisdatio multis laudāda videtur,
    Si quartum damni reddere possit homo.
Iste satisdator, zacheo dissidet illi
- L**u. xix.   Quem quadruplū dānum restituisse legis.
CVel reprehēsibiles, q̄ fœn⁹ reddere tardāt.
    Quod de ventre suo distrahet ipse deus.
- I**ob. xx.   **C**Vel reprehēsibiles, qui pōdus ponere nolūt,
    Quod sub tartareo gurgite mergat eos.
- L**u. x.   **C**Vel reprehēsibiles, q̄ morbi mole grauati
    Reddere pponūt omnia morte sua.
Omnes restituēt vsuras, si moriantur.
- P**erfidia   Si tamē euadant: reddere nulla volunt.
Vsurarioꝝ   Cum dño guerrā si viuāt, semp habebunt.
    Sed si recedant: cōciliantur ei.
- C**Vel reprehēsibiles, q̄ parcí ppter amorem
    Heredū, prorsus reddere nulla volūt.
Morte iubet natis, vt restituant ab illis:
    Sed sicut genitor, natus amabit opes.
Nec verisimile est, vt filius omnia redat,
    Quē quondā posset restituisse pater.
Charius est genito, thesauri pōdus in arca:
    Q̄z pater, aut frater, vel genitrix, vel auus.
- P**lurima   **C**Pluribus induci poterit ratiōibus, ille
emolumē   Qui capit vsuras, vt cito redat eas.
ta restitu-   Quas si restituat: sibi Christus restituetur,
tionis.   Et sibi reddetur curia tota poli.

- Et sibi reddeſ cōmunio Christicolarum.
Atq; reuiuiscent mortificata bona.
Et sibi sanctoꝝ suffragia restituentur,
Ac ſe participem consociabit eis.
Seq; malignoꝝ de carcere dæmoniorum
Eruet: hoc lucrū p̄tēr̄t orbis opes.
Pr̄emta ſi nequeāt p̄missa mouere tenacem,
Nec valeāt mentem mollificare ream:
Elāma gehēnalis cur non exterreat iſum,
In qua torrendū ſe miſer eſſe ſciat.
Annō restituat furtiuū latro libenter,
Dum crux erigif vt crucietur ibi.
¶ Vel ſi mēte notet, q; dextera iudicis, enſem
Vibrat, vt infligat vulnera mortis ei. Eſa.iX.
¶ Vel ſi mēte notet pondus ceruice ligatum,
In barathri foueā quo mediante cadat.
¶ Vel ſi mēte notet, q; nō descendet ad ima
Gloria nūmorum cum morietur homo.
Cū morietur homo, ſerpēs, & bestia, vermis,
Illi ſuccedēt, vt ſacra verba canunt.
Serpens, dæmoniū: ſed amīcos, bestia ſignat.
In tumulo corpus vermib⁹ eſca datur.
Vermis amat carnē, ſed opes affectat amīcus:
Ac animā, dæmon: pars ſua cuiq; placet.
Parte ſuagaudet reliq; plus quisq; duabus: Iob.v.
Nam modicū prodeſt pars aliena ſibi.
¶ Postremo cupidus ſi mēte recogitet illud,
Q; modicā curā de patre natus habet,
Vix ſemel in toto, patris reminiſcī anno:
Immemor accepti nec timet eſſe boni.
In ſe respiciat quāta pietate parentes
Diligat: at ſimilis filius eius erit.

Amor Iuſſitiae.

Timor
poenit.ps.xvliij.
De testa/
mēto vſu/
ratīj.

Eccl.i.x.

Ingrati fi/
li patēti/
bus.

De Peccato

Mat. xliij. Sic perhibete deo, iam virtus chara te pescit:
Fomite nequitiae predominantem nimis.

¶ De Rapina.

Legis egēs, pietate carēs, scelerisq; mistra
Germanā sequit̄ dira rapina suam.
Iustitiæ legē seu robur dissipat ista:
Et nulli seruat vix violenta fidem.

Lex iusti: Iustitiæ lex est, cūctis prodeesse: nocere
tię oībus Nulli: sed cassat p̄edo cruentus eam,
prodeesse Legis trāsgressor, cupiēs aliena, probatur:
obesse nes Et quid censerī de rapiente potest:
mini. Peior in hoc casu censetur dēmone raptor,
Qui nouit solos expoliare bonos.

Raptores Nam cōtra tales se dēmon iustificabit
dēmones Ante deum, duplice se rationet uens.
iustificant Hos, deus oipotens, torqueto duris,
accusatio Qui legem sanctam non tenuerē tuam.
diaboli Hostes qui ppetuos affligo morte perenni.
Et iuxta meritum flagra rependo reis.

Raptores, vexare bonos, spoliare fideles,
Contra iustitiam, nō timuere tuos.
Carcere tartaro fontes affligere conor,
Qui tormentorū dicitur esse locus.

Et tanq; lictor tormenta repenso malignis:
Nil puto seruitio iustius esse meo.

Predo iſe: Predo locū pacis, vel amoris, vel pietatis,
ros iustifi- Efficit infernū, dum mala tāta patrat.
cat Predo mouet guerras, & fusosanguine gaudet.
Insidias iustis perniciēq; parat.

In mortem dñi Iudas vigilabat iniquus,
Luc. xxij. Quāuis dormirent Iacobus atq; Petrus.

- Sic vigilat raptor & reliquis tormenta ferendo, Mar. xiiij.
 Strēnuus ad damnum, lentus ad oē bonū. Mat. xxvij.
C Quidq; pastores nituntur dente lupino Hie. xxiiij.
 Ordine peruerso dilacerare gregem. Eze. xxx.
 Sanguinolenta manus corium cū vellere tollit: iiiij.
 Sic tremebunda videns vellere nuda latet.
T Tutoris tutela nocet, dum tutor in hostem Miserāda
 Vertitur & pastor incipit esse lupus. calamitas.
C Quidq; rectores, reges, comitesq; ducesq; ouium.
 Eripiunt, spoliant, & sine pace manent.
 Pacis amatores quondā nutritre solebant
 Ex pietate bonos, & cruciare malos.
 Nunc autem iustos, virtutum lumine clatos Aba. f.
 Vexant & reprimunt expoliantq; suis. Hier. xij.
 Participes fraudis seruos scelerūq; ministros,
 Sordibus imbudos associantq; sibi.
 Qui fuerit magnus concussor: regis amicus
 Efficitur, regno p̄ficiturq; suo.
 Qui fuerit palpo lactans, qui prædo cruentus,
 Fraudibus implicitus, clauiger vrbis erit. Eze. xlij.
 Horum consilio disponitur aula potentum.
 Iudicium falsum lingua dolosa parit.
 Iura tacent, legesq; silent in principiis aula. Esa. x.
 Solus enim diues iustificatur ibi.
C Viuere de rapto nec rex nec miles abhorret Hie. xxij.
 Cetera sunt penitus absq; sapore sibi. prou. xvij.
 Quanto plura rapit: tanto se nobiliorem pro. xxiiij.
 Credit: iudicio fallitur inde suo. Esa. iiij.
 Nam dare, nobilitas, sed tollere, rusticitas est.
 Nobilis ergo dator, rusticus estq; rapax. Dare p̄cla
 Si dare, famosos, preclaros, egregiosq; rum.
 Efficit: infames ergo rapina facit. Ac. xx.

De Peccato

- Rex ablatiuus, est rusticus ergo datiuus
Nobilis/excellens/atq; serenus erit.
Et sicut dando/dulcis retinetur amicus:
Sic & tollendo/perditur eius amor.
- Math. vij.** Nam qui nostra rapit/inimicus creditur esse.
Gaudium phrenetici Sicut perspicue lectio sacra refert.
Gaudia raptorum quasi risus phreneticorū.
Namq; magis rident dum furor instat eis.
Phreneticus cantat morbo vexat⁹ acuto,
Hosq; magis ledit qui famulantur ei.
Phrenetic⁹ vincis furiosus sepe ligatur,
Ne sibi vel reliquis ipse nocere queat.
Phrenetic⁹ proprio se et transuerberat ense,
Velse submergit, velsua membra cremat.
- Prouerb. i** Sic raptor nequam furiali mente requirit
Interitum:damnum:perniciemq; suam.
- psa. xxxvij** **C**Vita malignorum predonū floret ad horā:
Nam modicum durat sordida preda sibi.
Luce . xiij. Dum spolijs gaudent, dum confiscare laborat
Dum cruciant alios: poena paratur eis.
- Prou. xiij.** Dū tenet arca lucrū: mēs dānū praua reportat.
Quodq; parant alijs: retribuetur eis.
Dum tales credunt fœlicem ducere vitam,
Percutit in puncto dura securis eos.
Vult⁹ enī domini super omnes prauagerētes,
Nec sine vindicta preterit ille nephias.
- S. xiij.** Dedecus offense non preterit absq; decore
Argumē- tū impro- Vindictę:iudex singula iure regens.
borum. **C**Forsitan obijcies: trāsgressor peccat ad horā
Et nil post mortem demeruisse potest.
Si transgressoris durauit culpa per annum:
Ius est vt detur annua poena sibi.

Nunquid erit iustum superet si poena reatum,
Et plus q̄ meruit: si crucietur homo?

Nunquid erit iustum: si poenas ampliet vltor,
Vltra q̄ potuit demeruisse reus?

Saluo quod opponis: qui nolūt ponere finem Merito p̄
Culpis: nec poenas terminat vltor eis. petuisub
Semper enim debet tormenti ferre laborem, iſciuntur
Quin nunq̄ voluit fēce carere malī. tormentis
qui se īmo
rituris spō

I De Tyrannis predonibus.
Nter raptoreſ numeramus iure tyrannos te addixea
Qui miseros seruos angariare volunt. re culpis.

Quoꝝ ferre iugum non solū vita moleſta eſt:
Sed mortem longā verius eſſe puto.

Parcius hebreos, Pharo vexauit iniquus, Exod. j. 7
Iure potestatis quando premebat eos.

Est miseranda nimis seruoꝝ vita, quietis Aerumne
Nescia, mceroris plena, fauoris inops.

Si quid habet seruus: dominus depauperat illū seruitutis.
At si nil habeat, querere cogit eum.

A seruo seruus, vel seruio iure vocatur:
Vt seruet dominus vel tueatur eum.

Si bene seruetur seruus: seruire, timere:
Ac semper dominum debet amare snum.

Qua fide seruateum dominus: seruire tenetur: i. Petri. iij.
Debet in alterutro vera vigere fides. iij. Col. vij.

Cur grauet hūc dñs: nisi causa præbula poscat
Præsertim seruus dum famulatur ei?

Quæſta per angariam vel inique tallia facta,
Principibus duris dulce videtur opus.

Opprobrium tales reputant vel dedec⁹ ingēs
Viuere de iusto, nec spoliare suos.

De Peccato

- Nulla rep̄ Si reprehendat eos de tanto crīmīne quisq; hēnsione Cur tantum placeat pestifer actus eis: pulsari vo Protinus allegant longinqui temporis vsum: lunt. Quod patres vel aui sic tenuere sui.
- Tyranni. Patrizare volunt & viuere more lupino. Esa .xxx. Sic spoliare volunt ut rapuere patres.
- Eze .xxviii Nec spoliando suos credunt peccare fatentes, Quicquid habent serui dicitur esse suum.
- Errorē p̄ Peccatum reputant alienos si spoliarent, uersus. Nil tamen offendunt expoliando suos.
- Hie .xvij. Ista potest dici retributio dæmonialis: Dum sic retribuunt pro bonitate malum.
- Dæmon enim fallax affligit & opprimit illos. Torquet & excruciat qui famulantur ei.
- Eze .xxviii Multiplices poenas & dura flagella tyrānis Esa .xiiij. Fortiter intentat vindicis ira dei.
- Hier .xxij. Conteret illorum dentes & franget in ore, Psal .lvij. Qui populos humiles sic lacerare student.
- Qui gladio feriunt, gladio feriente peribunt.
- Mat .xxvj Taliō pro meritis retribuetur eis.
- Esa .iij. Illos qui pr̄esunt cruciatus forcior vret:
- Sa .vi. Quando tremenda dies iudicalis erit.
- Vtorem scelerum poterunt reperire seuerum Hier .v. Crimina criminibus qui cumulare volunt.
- Naum .i. Nec poterit flecti clementia iudicis illis .i. Reg .xv Qui sine iustitia/qui sine pace manent.
- Hier .xxij. Tunc plebs clamabit raptore versus iiquos,
- Sa .v. Ut faciunt homines saepe sequendo lupos.

I De Mercatoribus.
Nter avaritiæ species reor esse loquēdum
De mercatorum fraudibus, arte, dolis,

Vtilis esse potest mercandi pluribus actus. Vtilis mer
catus.
 Non ideo penitus hunc reprobare volo
 Sed vix aut raro mercantes vera loquuntur. M
mercato
 Mercari quicquam vix sine fraude sciunt. M
mercato
 Demon enim signum posuit mercantis in ore. eccle. xxvij
Apo. xiiij.
 Quod merito fraudem nomino siue dolū
 Discipulus sequitur medacis dogma magistri:
 Mendaces mendax doctor habere solet.
 Et quia per linguas mercantes ipse ligauit: Injustitia
negociato
rum.
 Nouerunt omnes verba dolosa loqui.
 Sermones phalerant & verba polita loquuntur
 In quibus incautos fallere sepe solent.

De Octo vitijs que suut in Mercatoribus.
Octo qdē vitijs medax mercator abūdat
 Per que vicinos dānificare potest.
 Carius his vedit q̄ vilius emerat, imo
 De quadra nūmum sepius ille facit.
 Dum vendit vel emit, mendacia dulcia profert
 Non aliter nouit lingua pphana loqui:
 Os tamen illius replebit calculus ardens, Esa. vij.
 Quando flagellabit iudicis ira reos.
 Vt leuius vendat, periuria nulla veretur,
 Pro nihilo nomen testificando dei.
 Et quia vilescit sibi nomen cuncti potentis:
 Ante dei vultum vilificatus erit. Mala. iiij.
 Mercator cupidus committit furtū frequenter i. Ti. j.
 Dum mensurando peccat iniqua manus.
 Fit dolus in numeris, mēsuris, pōderibusq;
 Dum res vñales vendit auara manus.
Tripliciter fraudat: quia vendit pondere iusto:
 Sed male mensurat, res minuendo nimis.

De Peccato

- Variæ Si vinum vendat, spuma mensura repletur.
technæ Taliter incautus fallitur emptor ibi.
- Mercato: Comparat in magna sed vendit lance minori.
rum. Sic lanx & mensor falsificatur ibi.
- Vendor humectat lanam si vendat eadem:
ibix. oqA Quatenus in libra ponderet illa magis.
- Vendor humectat bladum dum vēdere credit.
Deq; nouem modijs efficit ille decem.
- Eligit in tenebris mercator vendere pannos,
Pto. xi. Nevicitum panni noscere possit homo.
- Ioan. xij. Odit enim lucem tempusq; requirit opacum,
Ac tenebras optat quisq; iniqua gerit.
- Palliat usuram, rem vendens deteriorem:
Denarios aliquos associando sibi.
- Vendere non poterat mulum, supadditur aurum
Taliter ad libitum postmodo vendit eum
- Vendor ostendit frumentū purificatum:
Quod tamen in sacco turplus esse potest.
- Esa. j. Et subtile merum caupo venale tenebit:
Sed superinfundit vase latentur aquam.
- Venditur interdum res vilis pro preciosa:
Et sic pro sano venditur eger equus.
- Pro morticinis prostant morticina sepe.
Pro vertuecina prostat ouina caro.
- ¶ De duplice peccato mercator, & poena rite.
¶ Sed quia dupliciter peccat mercator iniquus,
Huc duplicit poena puniet ipse deus.
- Offendit dominum, preceptum transgrediendo.
Offendit fratrem damnificando suum.
- Sopho. j. Talis arabit agros: sed nulla recolliget inde.
Plantabit yites, nullaque vina bibet.

Calcabitq; oleas : sed non vngetur oliuo.
Fraudatur penitus spesq; labor q; suus.

Agge.j.

¶ De Injusta mensura, & multa.

¶ Qui minuit libras, mensuras, pôdera iusta,
In libra sancti nil Michaelis erit.
Quanto subtrahitur mensuris ponderibusq;:
Tanto plus reprobos fulminat ira dei

Libra sc̄i
Michae-
lis.
Apo.xvij

M Vneris acceptor numerabis in avaros
Qui vñale tenet spirituale bonum.

¶ mala pueniant multis ex munere sup̄to,
Pluribus indicijs ipse videre potes.

Iudicij libram peruerunt munera sumpta:
Dona solent doctos exoculare viros.

Deu. xvij.
Exo. xxij

Nunquid in eude tuavelles admittere quēq;
Qui te blanditijs exoculare velit?

¶ S̄epius efficiunt pr̄elatum munera mutum.
Mitigat iratum panis in ore canem.

Fulmina
m̄narum
m̄thera
prohibet.
Mun⁹ mu-
tum efficit
pr̄elatum.

Interdum presul latranti voce minatur:
Emittens tonitrus terribilesq; minas.

Sed reus inspiciens, marchā sibi iactat in ore
Et sic sedatur ira furor q; suus.

Sit licet iratus, perdit per dona loquela
Sic non corrigitur qui vitiosus erat.

¶ Sepe manus maculant exenia suscipientis
Vt contracta solat pix maculare manus.

e iij

Nec sine sorde lutum quisq; tractare valebit:
Nec sine labo valent talia dona capi.

Vnde beatus homo, qui munere liber ab oī
Prudenter viuit excutiendo manus.

De Peccato

- Esa.i.&.v **C**Munera suscipiēs, Christi maledict⁹ ab ore:
Condēnat iustum, iustificatq; reum.
- mat.xxvij **H**ic nō formidat Iesum cruciare relinques
- Luc.xxiij. Barabbam: q̄uis crīmīne plenus erit.
- Nam dū porrigit munus dulcedinis illi,
Mox absoluit eū, moxq; remittit ei.
- .iiij. Re.v. Sed Naaman lepra, Giezi p corpus adhēsit.
Dum sibi vēdebat spirituale bonum.
- C**Munera qui sūtiūt terrestria, vana, caduca:
Vilibus his lucris impediūtq; manus:
- Amos. v. Sumere nō possunt cœlestia splēdida, cara
Quæ tractare neqt sanguine plena manus.
- Esa.i. Cur igit⁹ cupias per munera falsa bearī:
Quæ susceptorī sunt inimica suo?
- Iob.xv. **S**ed reprehendunt q̄ munera falsa receptāt:
Quæ dare debuerāt per pietatis opus.
- Hest. ix. Non est cōueniens a pauperē sumere munus:
Munere pauperiem sed releuare suam.
- Mich.iij. **E**t reprehēsibilis q̄ munera sumit ab illis:
Quæ sibi Hieronymus esse cauenda docet.
- Mala.i. Siquis de rapto, furto, vel simonis actu
Munera p̄tendat, hæc fugienda puto.
- Sa.xij. **T**alibus ex donis nō est oblatio digna:
Nec placare deū, talia dona queunt.
- Esa.i. Ozee.vj. Qui comedūt pisces a magno pisce voratos:
Talia sumentes æqui paramus eis.
- Sicut enim pisces a magno pisce vorati,
Omnimoda poenitus vtilitate carent:
- S**ic deus ex furto vel rapto munus obhorret:
- Claustra: Nec dñm placat sanguinolenta manus.
- lū cupidi: **S**ed quosdā video claustrales téporis huius
tas. Exterius iustos, interiusq; reos:

- Perfas atq; nefas nullū discrīmen habentes:
Iusta vel iniusta sumere dona volunt.
Delino lanaq; volunt contexere vestes:
Ad proprios usus nulla prophanatiment.
Hi contra legem morticina nulla verentur:
Sic nihil immundum creditur esse sibi.
Et reprehendunt prelati quando ministros:
Qui sibi vēnentur, substituere sibi.
Hisunt delphines vēnantes per regiones
Quae tanq; prēdam grandia cete vorent.
Hos veluti mergos, pisces ex amne trahētes
Credimus: officium dæmoniale gerunt.
Hi disperguntur ad edendum, teste propheta:
Et nisi sint saturi: mox graue murmur erit. ps.lviii.
Nam nisi prouideant subiecti plenius illis,
Protinus obiisciūt crīmina dura sibi.
Nec sine morsura discedunt more lacerte:
Cum cruce denarij conciliantur eis.
Hisunt aucupibus similes, qui retia tendunt:
Elaqueos auibus, decipulasq; feris.
Hos etiam signat antiquæ fuscina legis:
Cum qua presbyteri, frusta leuare solent.
Et reprehēdēdus iudex est, munera sumēs,
Iudicium iustum vendere quando parat. Sa.vi.
Lege quidē triplici, suā reddere cuiq; iubemur: Eccl.xx.
Regula iustitiae præcipit illud idem.
Qui me a rūta mihi vendit, censet iniquus:
Vendere iustitiam, creditur esse nefas. Mich. ii.
Vendere iustitiam, scelus est: & imagine Iude
Venditur in tali venditione deus. Amos.ii.
Q̄ plures Iude scelus execrare videntur
Verbis: sed factis nempe sequuntur eum.
e iii

De Peccato

- De nō orā ¶ Clericus arguitur, pietatis munera sumens:
tibus pfa. Si non exoret pro tribuente deum.
cīetib⁹ eleē Iste velut catus' piscari nescit in vndis:
mosynas. Sed pisces auido dente vorare fitit.
Sūt tamē in clero, quib⁹ est eleemosyna dulcis:
Sed labor hos terret durus & asper eis.
Pr̄poste:
ra intētio:
ps. cxxvij. Sumere mercedem festinat ante laborem:
Percipiunt fructus absq; labore tamen.
Absq; timore dei vescuntur pane doloris:
Seruitio Christi nec vigilare volunt.
Fœcundos calices cupiſit, & nectaris haustus:
Sed calicem domini sumere nemo cupit.
Esa. xxvij. Intendunt epulis, dormire, gescere plane:
Ecclesiæ fructus luxuriando vorant.
Sicut enim nutrit puerum nutritre laborat:
Sed puer in gremio stercora ponit ei:
Esa. xxii. Ecclesiæ gremium sic turpat clericus amens:
Ad Ro. ii. Ignorans penitus dāna parata sibi.
Vnde dolēs queriſ lachrymosa voce, ppheta:
Ecclesiæ sanctæ matris agendo typum.
Esa. i. Nutriui genitos, & in alta sede locauit:
Qui despexerunt me maculando nimis.
Me per auaritiam, me per mendacia vana,
Me per luxuriam non maculare timent.
Hie. xi. ¶ Ocia, delitiæ, fœlix opulentia rerum:
Clerum corrumpunt, interitumq; gerunt.
iiii. Re. iii. Mors in delitijs latitat, mors carnis in olla:
Clerice, muscipulam cur comedendo subis?
Iob. vi. An gustare potes quæ mortem cōtinet escā?
Fellatet in melle: vix sine felle bibis.

¶ De Causidicis.

Hactenus arguerā, mala munera susci-
Nūc ad causidicos pēnavola; piētes: Gēs hæc
Hī p auaritiā vēnales p̄stituūt (re sitit. tota vēna.
Nec reor in mūdo turpius esse forū. (se: lis,

Pēius adulterium non est, q̄ vendere lingua-

Contra iustitiam iudiciumq; dei.

Nequius offendunt iuristę, q̄ meretrices:

Peccat vterq; tamen venditione sui.

Peccat olēs meretrix, dū vēdit mēbra pudēda: Linguam

Vendere sed linguam, turpius esse puto.

Causidicus nequā curvendit nobile membrū: vēdit cau-

Nam fuit officio lingua dicata dei.

Causidici, linguas acuunt, vt lēdere possint:

Et plus q̄ serpens virus in ore gerunt.

Causidicus verbis versutis concitat urbem:

Conturbat mundum litigijq; suis.

Iste, cauillofis rationibus & phaleratis

Litiū dux

Decipit incautos innocuosq; viros.

causidicus

Iste mouelites, & seminat inter amantes:

Pro.vi.

Concordes turbat pacificosq; viros.

Hic licet in causa succumbat siue lucretur:

Non moderamen habet suscipiendo lucrū. Cadente

Hic miserabilibus quibus ex pietate tenetur causa non

Ferre patrocinium consiliumq; negat.

cadit lucrū

Hic desperatam vel iniquam sumere causam causidici.

Non timet: vt saltem possit habere luctum.

Iste, prioratus depauperat & comitatus:

Interdum regnum dissipat iste dei.

Plus peruersus obest iudex, q̄ mille latrones: Pulcherrīę

Nectantum possent mille nocere lupi.

sententiae.

Armatos equites, iudex deuincit inermis:

Terribiles acies vincere lingua potest.

De Peccato

Machina nulla ferit grauius q̄ lingua dolosa.

Nam firmas turres pr̄cipitare potest.

ps. lviij. Hanc etenim linguam tāgit psalmista fidelis/

Eccl. x. Pr̄cipitatūam, quę mala tanta patrat.

Propterea iudex ęternus destruet illam:

Quando peremptua venerit illa dies.

Tunc nihil excipiet, nihil allegare valebit,

Nilq; cauillabit iudicis ante thronum.

Non subterfugiet, dilatio nulla suuabit,

Cunctorum scelerum cum deus vltor erit.

Non poterit formam reprobus mutare libelli.

Tunc nihil audebit lingua dolosa loqui.

Tunc merito iusti ridebunt teste propheta,

Cum feriet iusti iudicis ensis eum.

Ecce vitum dicent linguosum, perniciosum:

Hic adiutorem spreuit habere deum.

De Simonia.

iiiij. Re. v. Is ita p̄missis: ad auaros Simoniales

Actu. viii. Participes Giezi, pennavolareparat.

Nequi⁹ eē nequit crīmē, q̄ simōis act⁹

Cætera pro nihilo sunt reputanda tibi.

Vendere gratuitum quod gratis esset habēdū:

Dedecus ecclesię patribus esse potest.

Dona sacri flatus venalia prostituuntur:

Illa tamen gratis sunt tribuenda bonis.

Vēditor aut emptor reus est, offendit vterq;:

Est Giezi vendens, Simonialis emens.

Mat. xxi. Simoniale malum deus indicat esse cauendū:

Ioan. ij. Ne quis in ecclesia venditor esse velit.

Mar. ij. Ut deuse templo vendentes expulit omnes:

Lu. xix. Sic tolerare nequit Simoniale malum,

- Sancta domus domini ne sit spelūca latronū:
Cum Giezi Simon ei sc̄iēdus erit.
- Armatis precibus, vel vi, vel munere, portas
Ecclesię violat simonialis homo.
- Filius ancillę succedit in ḱe paterna,
Cum genito Sarre participare volens. Geñ. xxi.
- Ambitiosus in hoc grauiter peccare videtur,
Dum mercatorem cogitat esse deum:
- Qui dator est largus: qui flagitat accipientes
Ut magis accipiant, & potiora petant.
- Dum modo vas digne mundetur, purificetur Esa. lij.
Huic oleum fundet gratia larga dei.
- Ambitiosus iners ut fur in ouile subintrat:
Sumere furtive cœlica dona volens.
- Prohdolor, eccl̄iā q̄si mœchā spōsus obhorret:
Cum per adulterium sic de honestat eum. Hie. iij.
- Ecce dei spōsam dēmon grauīdauit iniquus:
Qui generat monstra prodigiosa nimis.
- Cornutos asinos, plenos feritate leones
Continet in gremio, lac tribuendo sibi.
- Simius in cathedra superextat pontificali:
Et patriarchatur proferitate lupus. Esa. xxij.
- Mitratum stolidum, cornutus signat asellus:
Atq; leonizat sanguine clarus homo.
- Ista fouet talpā, si quē prēhendat auarum:
Qui terram semper confudit ore suo.
- Ista fouet porcū, dum lactat luxuriosum.
Detractor mordens distat ab angue parum.
- Si oris prēficiat linguosum, litigiosum:
Hic merito latrans dicitur esse canis.
- Has equidē species varias per simonis artem Attende
Sponsa dei, gremio prodigiosa fouet. quænam

De Peccato

- mōstra p̄s Manser in ecclesia primatum possidet, atq;
riat ecclīæ Legitimis natis vberagrata tulit.
- Symon. Ismael expellit ysaac ex æde paterna:
Geñ.xvi. Spuriusest hæres & dominatur ibi.
- Marcus in ecclesia p̄ marcham vincitur:auro
Personarū Corruptit Moysen simonialis homo.
- acceptio Solus habens habeat p̄bendas: vel generosus,
Nobilis, aut diues canonicanus erit.
- Interdum plures p̄bendas obtinet vnuſ:
Quas in adulterijs delitiisq; vorat.
- Id quod ab ore suis consumitur ingluuiose,
Subtrahitur Christo pauperibusq; suis.
- Lazarus ante fores epulonis clamat inepti:
- Luce.xvi Nec dare micarum fragmina curat ei.
• Deq; bonis domini varios gerit ille paratus:
Sed deus in specie pauperis ipſe latet.
Simonialis homo raro saluabitur:imo
Fert ad colla molam, pondere cuius obit.
- Mat.xviii. Istam quippe molā nō vult deponere demēs:
Donec in inferni flumine mergat eum.
Non equidem charā p̄bendā sponte resignat:
Quam per turpe forū Simon adept⁹ erat.
- Dæmon in hac nassa pisces captiuat:& inde
Non exire valent, sed moriuntur ibi.

C De Aedificatibus Sion in sanguinibus.

N Ec p̄termittā cōsanguinitate ligatos:
Qui p̄sanguineos canonicare volūt.
Aedificare parāt tales in sanguine Sion:
Nec peccare putant canonicando suos.

ps.xxix. Quæ tamen vtilitas in sanguine, si p̄ amorem
Carnis, perdatur spiritualis amor?

- ¶ Pluribus exēplis ad amorem spūalem
 Inuitat cunctos ex bonitate deus.
 Sacrificare parat natum patriarcha fidelis:
     Mandatum summi perficiendo patris.   Gen. xxii.
 Nec sanguis geniti poterat retinere parētem:
     Sic feruebat in hoc spiritualis amor.
 Non fuit a domino genitrix audita Ioannis:
     Cum tam carnales funderet illa preces.   Mat. xx.
 Discipulusq; dei specialis virgo Ioannes,
     Prē cunctis aliis gratus amansq; fuit:
 Non tamen ecclesiæ curam cōmisi eidem:
     Nec cœli claves contulit ille sibi.
 Discipulum Petrum cum nosceret utiliorem:
     Concessit regimen pontificale sibi.   Mat. xvi.
 Hec exempla docēt, affectum vincere carnis,
     Carnalem superet spiritualis amor.
 Sed carnalis amor priuauit lumine clerum:
     Desipuit sapiens: nil videt ipse vīdens.
 Pontifices nostri præbendant nāq; nepotes
     Vbera fugentes: vnde ruina sibi.
 Non sibi sufficiunt prouentus pontificales:
     Sic omnes altos appropriare volunt.
 Accidit interdum, q; tres, prēlatus habebit:
     Quos ad sublimes promouet ipse gradus.
 Prēpositus, frater, consanguineusq; sacrista:
     Dilectusq; nepos, archidecanus erit.
 Qui nondum poterat plene formare leqlam:
     Tanq; vī sapiens, culmen honoris habet.
 Huic prēsul confert animarū millia quīnq;:
     Cuivix auderet credere poma decem.
 Efficitur pastor: qui pendet ad vbera matriis:
     Dux cæcus, rectam nescit inire viam.

Hie.viii.
 Esa.v.
 Vagientes
 creantur
 pontifices.

Lepida
 subsanna-
 tio infatiū
 pastorum.

De Peccato

Esa.lvij. Hos speculatores, pastores, atq; priores
Imo tonsores, sustinet aula dei.

¶ Co. xv. Sed de sanguinibus non sunt collegia sancta.
Ioā.vj. Nec caro, nec sanguis, cœlica regnat enet.

De Chorit̄s

NEc reticere volo quā p̄sint labe chorit̄
Qui per vim subeunt tēpla beata dei
Ex hac voce Chore, dicunt̄ iure chorit̄
Nu.xvj. Presulis officium qui violenter habent.
Olim quippe Chore voluit violentur habere
Nomen & officium presbyterale sibi.

Sed quę pro meritis afflictio venerit illi
Complicibus q; suis littera sacra probat.
Nam deus in flāma penitus cōstūpsit eos dē.
Qui peccauit in hoc v̄stus ab igne fuit.

Nu.xvj. Et Dathan ac Abyron absorbēt terra voravit:
Primatun tribuum qui voluere sibi.

Hanc t̄imeant poenā qui sedem pontificalem
Vsurgare sibi vi dominante volunt.

Lu.j. Deponet dominus de tali sede potentes:
Exaltans humiles, dei sc̄iēsq; reos.

Flāma gehennalis & tellus sorbeat illos
Qui domini templum sic violare volunt.

hie.xxxix Proh pudor in tēplo Salomōis rex babylōis
Vexillum posuit, et dominatur ibi.

Exo.xvij. Armatis precibus Moses succumbit Achylli.
Armatis precibus nulla repulsa valet.

Armatis precibus simplex idiota leuatus,
Obtinet in cathedra pontificale decus.

Sed dominus fortis, ceruices conteret horum,
ps.cxxvij Qui per vim sataguut anticipare thronum,

Turpiter ingressi, iam turpius egredientur:

Cum deus ex alto præcipitabit eos.

Sunt vero plures qui spe mercedis habēdē:

Ecclesiæ cathedras anticipare student.

Ignis avaritiæ succendit principis aulam:

Et Petrus ad prunas se calefactat ibi.

Io. xviii.

Namq; sacerdotes inflamat tanta cupido:

Quod sine spe lucri vix celebrare volunt.

His oculos dextros excēcat dæmonis astus:

i. Re. ij.

Ne possint clara luce videre deum:

Est oculus dexter, intentio sancta: sinister

Est peruersa: velut pagina sacra probat.

Si fuerit mentis simplex intentio, tota

Congeries operum clara nitebit ibi.

Si fuerit nequā, tenebrosos parturit actus:

Matt. vij.

Sola voluntatis regula ducit opus.

Forma voluntatis, cunctos discriminat actus:

De sterili fructus arbore nullus habet.

Affectumq; bonum sequitur laudabilis actus:

Hie. xxij.

Si malus affectus, actio nulla valet.

Luce. vi.

Ergo sacerdotes priuantur lumine dextro:

in ep̄la Iu

Quando sinistrorum vilia lucta petunt.

de.

Mercennarius est qui pro mercede laborat:

Nummo non domino sacrificare volens.

Ara redemptoris, camporis mensa videtur:

Dum pro denario sacrificatur ibi.

Cornibus altaris, argenti nummus adhērens,

Presbyterum cupidum letificare solet.

Presbyterum talem, nūmorū copia placat:

Quis non placent talia dona deum.

Mercennarius hic profectum spēnit ouillis:

Io. x.

Dum bene pascatur pastor, ouile petit,

De Peccato

Si moriatur ovis, rabie lacerata lupina,
Non dolet, ut lanam possit habere sibi.
Si leuitate vaga sit deuia: non reuocatur:
Morbida si fuerit, nulla medela datur.

Eze. xxx. Pastor oves curat, dum lac, dum vellera sumit:
Iiii. Si desit merces, deficit eius amor.

Hie. xxvii. ¶ Fructibus assumptis, orti custodia cessat,
Sic & ab ecclesia pastor abesse solet.
Diligit vxore spousus, dum sumptus abundat,
Dum bene dotatur: multiplicatur amor.

Esa. lxxi. Quo magis ornata resplendet filia Sion:
i. Timo. ii. Tanto plus sponsus feruet amore suo.

Si dos defuerit: sponsus diuertia querit,
Sic viuo coniunx fit viduata vita.
Vnde telica dolet a sposo filia Sion:
Ut teges ortorum, vel spoliata domus.

Esa. xvii. Vineae seruatur dum fructus abundat in illa:
&.xxx. Sed custode caret q̄ cito fructus abeat.
Sunt & in ecclesijs custodes atq; priores:

Dummodo sufficiens vietus abundet ibi.
P̄esul, p̄epositus, cantor, sacrista, decanus:
Ecclesiam vietu deficiente fugit.

Ioan. vi. Talis enim dominum fuit olim turba secuta,
Panibus ex illis quando refecit eam.

Mat. xiiii. Clericus estratus dominū qui sponte sequat,
Mat. vi. Ni refici speret sufficenter ab hoc.

Mala. i. ¶ Verum delicias tantas, talesq; paratus,
P̄otifices primos non habuisse lego.

Clauiger ethereus cum cepit pontificatum:
Supplicium mortis predicit actor ei.

Ioan. xxii. Cum iuuenilis eras, ibas quocunq; volebas:
Quando senex fueris, in cruce vincitus eris.

Cœtus apostolicus ḡetes dispersus in omnes,
Ad varias poenas ire paratus erat. Mat.xxvi
Sixtus, Alexander, Cletus, Clemensq; beatus,
Martyrium subeunt glorificando deum.
Pontifices isti, papalifede locati:
Has per delicias non subiere polum.
H̄i calicem domini, poenas tolerādo, biberūt: Mar.x.
Vnde coronati, cœlica regna tenent.

¶ De Signis avaritiae.

TN faciem sponsę posuit signacula Christus
Nequem pr̄eter eum diligat illa virū. B. Agnes
Sed per avaritiam d̄emon signauit eandē: Apoca.vi
Cuius in ecclesia plurima signa patent.
Primo dum varias p̄bēdas obtinet vnius,
Vel per avaritiam bis celebrare velit.
Si puer ad sacros indignus promoueatur,
Siue quis officia multiplicare parat.
Dumquis in ecclesia fructus cōfiscat: egenis
Vel miserabilibus distribuendo nihil.
Siue quis ad numos qui certis dātur i horis
Confluit, aut fiat exequialis honor.
Deniq; terrenum dun quæritur emolumētū
Officijs sacrīs gratuitisq; bonis.
¶ Fomes avaritiam dicit & ardor habendi
Vnus vt ecclesiastis possit habere duas.
Iusta tamen ratio vel lex diuina coercet
Illum qui licite credit habere duas.
Lex iubet esse virum contentum cōiuge sola:
Sponsus vt vnius vnicus esse velit. i. Ti.v.
Cum prior, ecclesię sit sponsus spiritualis,
Si reliquam ducat: subnuba talis erit. Tit.i.

De Peccato

Esa. xiiiij. Sed modoluciferos aquilonis sede locatos

Intueor quosdam corde tumente viros.

Vnica persona similis cupit esse tonanti:

Tres personatus appropriando sibi.

Massilię cantor, Narbonę pr̄posituram

Imperat: inde cupit esse decanus Aquis.

Talis persona fit trino nomine trina:

Trino se cupiens equiparare deo.

Percipit iste trium prouentus ecclesiarum:

Nec seruire potest conuenienter eis.

¶ Fortassis dicet: sum doctus, vel generosus:

Exigit hęc, probitas nobilitasq; mea.

Si fueris doctus: virtus non pascitur extra,

Intra se sapiens terminat omne bonum.

Seneca
Cicero in paradoxis Aut natura facit aut gratia te generosum,

At plenam modicis rebus vtramq; scio.

Sinatura parum, minus est quod grā poscat:

Cum semper solum diligat illa deum.

Hoc patet in sanctis quos grā summa repleuit

Qui se cum vitijs mortificare student.

Currere non poterant post xp̄m rebus onusti:

Ergo se penitus exonerare volunt.

Ro. viiij. Bernard⁹. Hos igitur nudos ad coelū gratia mittit:

Nec de mundana perditione dolent:

Ignis flāmineus qui nouit tendere sursum,

Extinxit flamas ambitionis eis.

¶ Forsitan allegat qui iactat se generosum:

Ecclesiam tueor nobilitate mea.

Ecclesiam potius defendunt nobiliores.

Ergo decet tales maius habere lucrum.

Si tamen attendas que lucra reportet ab isto:

Hanc pertutelam ludificata ruit.

- Hic pro laternis vesicas vendit ineptas
Dum nimis expendit, lucrificando parum.
Accipiter talis, solas venatur alaudas:
Gallinas comedens: res puto tale lucrum.
Hic saluare solet terram, sed perdere cœlum.
Expendit marchas, lucrificando stipes.
Excellens aurum, pro vili perditur aura.
Quis cupit in tali participare lucro?
Iste parum pdest, sed multum constat amicus:
Defraudat socios, sicut asilus apes.
Cest importunus dum plures impetrat vn^o
Ecclesiast: alium substituendo sibi.
Ridiculus homo, qui sponsam ducit, vt alter
Ipsum defloret virginitate sua.
Hic habet vxorem, sed secum dormiet alter:
Oppobrium generat copula talis ei.
Cest importunus miles si sumat auenam
Pro tribus: & tantum sit sibi solus equus.
Strenuus ad mēsam: tñ est in agone remissus
Vt timidus, bellum spirituale fugit.
Nil valet in bello, sed multa stipendia querit,
Bella gerant alij: delitosus amet.
Vt solet humorum collectio gignere morbū:
Humanum corpus quo mediante perit.
Sic prēbendarum collectio multa, tumoris
Gignit apostema: perniciemq; gerit
Longa dieta iuuat corpus, sanguisq; minut^o:
Hisq; solet medicus anihilare malum.
Sic prēbendarum vel opum subtractio mēti
Vitam restituit auxiliante deo.
Clericus est oculus, qui sc̄am ducere debet
Ecclesiam: rectam notificando viam.

Qvini vi
to plures
non sunt
maritans
de ecclesiæ

Ex ido-
neo simili
probat.

Bernar.

Auaritię.

Sed tribus ecclesijs oculus dum p̄f̄det vnuſ
Nunquid eas omnes rectificare potest?
Vnica ſi videat reliquę ſunt lumine caſſę.
Cum nequeat p̄ſens in tribus eſſe locis.
¶ Grex indefenſus, ſimplex, ēgerq; requiriſt,
Vt foueat p̄ſens paſtor/eumq; regat.

.j. Petri.v. Nam lupus inferni ſemper círcundat ouile:
Vt diſpergantur & moriantur oues.
Simplicitas ouium/raptoris pernicioſi
Non videt incursus iñſidiāſq; graues.
Miraq; ſimplicitas: crudelis in ore leonis
Ingreдиuntur oues, nilq; perire timent.
¶ Vt releuet morbos, medici p̄ſentia p̄deſt
Cum tam multipli ci p̄ſte laboret ouis.
Si medic⁹ deſit, quiſ det cataplaſma ſalutis?

De medi-
co.
Vulnera quiſ curet/antidotum veferat?
¶ In tribus offendit fallitq; chirurgic⁹ ēgrum
Optatum tantum reſpiciendo lucrum.
Primo, dum iactat ſe de medicaminis arte:
Vnde nil nouit: ſic miſer ēger obit.
Vel dum ſe iactat morborum noſcere cauſas:
Nec varijs morbis addere nouit opem.
Vel dum nil penitus de cura cogitat ēgri.
Suſcepto precio: languidus vnde perit.
Huius ad exemplū medici ſe p̄ſbyter ēgris
Obligat indoctus: ſed date nescit opem.
¶ Hostica turba ſolet multis inferre dolorem
Dum ſpeculatores anticipare valet.
Matt. xiiij. Dum capitur paſtor, vel dñi fraudeſ ab hoste:
Mox lupus ad libitum dilacerabit oues.

¶ De Cupiditate ſacerdotum.

- ¶ Sepe sacerdotes inflamat tanta cupido:
Quod per auaritiam bis celebrare volunt.
Quis duplicat missas / vrgens nisi causa regrat
Cum vix sufficiat sacrificare semel?
Cur non dirigitur intentio mentis ad illum:
Quem semel oblatum credimus esse patri?
Et semel Hebreus deserto manna legebat, Exod.xvi.
Cum deus angelico pane cibauit eum.
Et semel Hebreus populus sumebat in anno
Agnum paschalem / præcipiēte deo. Leuit.5.
Et semel intrabat cum sanguine sc̄tā sacerdos. Hebre. ix.
Nec nisi sub sero mundificatus erat.
Sufficit ergo semel Christi celebrare ministro.
Fœlix qui digne sacrificare potest. Alex. Pa.
Se probet ergo prius vas mentis purificando: pa inc. suf
Et sic saluifico pane fruatur homo. ficit de cō-
Conficiens & suscipiens damnandus vterq;: secta. di. i.
Se nisi mundatum nouerit esse prius. i. Cor. xij.
Non lotis manibus accedat nullus ad aram. Esa. lij.
Quemq; suos actus mundificare decet. Man⁹ sūt
Iuxta mundicitiam manuum sibi retribuetur, lotę.
Ore prophetali concinit ista Dauid. Psal. xvij.
Nec decet ut maneat domini sine lumine mēsa Lumē sit ī
Illustrēt fidei lumen & ornet eam. altari.
Quando sacerdotis caligat mentis ocellus:
Mensa fit in laqueum suppliciumq; sibi. ps. lxvij.
Conficiens caueat ne tanq; cœcūs obserret.
Debet in effectu credulus esse facto.
Post ualat hanc lucem sacrificex dū pñus ad arā
Introit, vt videat sacra dicanda deo.
Nec sine lactucis est agnus edendus amaris:
Sed sine fermento panis edendus erit. Exod. xij.

De Peccato

- Doceſ ſi.** Azyma, mſiditiam ſignant: lactuca, dolorem:
gnificatio Nam pro peccatis debet inesse dolor.
agni paſ- Calceus in pedibus, baculus, reſtrictio renūm,
chalis. Signa peregrini ſiue viantis erunt.
- Heb. ix.** Orbe recessurum vel ſemper ſe moriturum
Aeſtimet & credat, talia quisquis agit.
Saluificum corpus ſumens, a carnis amore
- Le. xxiiij.** Tranſeat: hoc Phaſe ſignificare potest.
- Nu. xxviiij.** Si quaſuperfuerint quę mēs penetrate neq;bit:
Illa ſacriflatus flamma benigna cremet.
- Io. xix.** **C**Nobilis ille Ioseph, Iesum poſuiffe refert
In tumulo, ſub quo nemo ſepultus erat.
- Ioseph. i.** Si cupiſ eſſe Ioseph, augmentum dilige moꝝ:
auganētū. In te virtutum lumen habere ſtude.
- Col. iiij.** Si ſepelire Iesum cupias, mēs praua nouetur:
Carnem cum vitijs mortificando ream.
- Lu. xxiiij.** Corpus aromatiſbus condis in ſindone mſida:
- Io. ix.** Si de corde pioſ piret amœnus odor.
- mat. xxviij.** Assumptoq; Iesu, claudatur porta ſepulchri:
Sit lapis appoſitus ſiue volutus ibi.
Aduoluſ ſlapidem, dum ſit conſtantia verbis:
Si reprobam linguaſ, iuriſ habena regat.
- Exo. xij.** **C**Aduena, vel ſeruuſ, vel mercenariꝝ, agnum
Non comedat ſanctum, lege vetante dei.
- Aduena** censetur, alia de lege vocatus
Ad fidei cultum, nec bene firmitus adhuc.
- Transgrediens** legem, ſathanę p̄cepta ſecutus:
Peccati ſeruuſ creditur eſſe mihi.
- Mercennarius eſt, qui mundi lucra ſecutus,
Obsequitur dominoſpe mediante lucri.
- Hos velut indignos a ſancta lege remotos,
Non decet in mensa participate dei.

CEt canis & porcus, vel demū bestia quēuis: Mat. vij.
Eſu non debet partīcipare ſacro.

Crīmina q̄ replicat, canis eſt de iure vocādus: Quis ca-
Et plus q̄ porcus, luxuriosus homo. nis sit cens
Brutales homines qui tanq̄ bestia viuunt: ſendus.
Quis commensales iudicet eſſe dei? Et quis
Nulla vorare Ioseph ſctm̄ fera pessima debet: porcus.
Pertinet hēc iustis eſca beata vīris. Gen. xxx

CQuanta ſacramēto reuerentia ſit facienda, vij.
Non possem verbis enucleare meiſ.

Quanta ſit ſacris qualis ve potentia verbis:
Quis ve ſit effectus, lingua referre nequit.
Nam dum verborum recitatur forma ſacra:
Mysterium fidei ſanctificatur ibi.

Christus adeſt pſens, iūgunc & iſima ſummis:
Angelus aſſiſtit, coelica regna patent.
Conſequit veniam pētōrū, p̄em̄ia, iustus:
Membra ſuo capiti conſociantur in hoc.

CSuscipiens ideo mundet penetralia cordis:
Ne generet mortem, cauſa ſalutis ei.

De vita moritur, aegrotat de medicina,
Qui capit indigne ſpirituale bonum.
Quando bonum ſummū deberet ferre ſalutē:
Multiplicat morbum perniciemq; reo.

Quippe ſacramentum, q̄a talefit accipienti,
Qualis & accedit, ſanctus ut ipſe refert.

Iſte ſacer panis non eſt ſanus niſi ſanis:
Iſte bonis prodeſt panis, obefiq; malis.

Qui fuerit dignus, hoc debet ſumere pignus:
Prēparet hospitium ſpirituale deo.

Hofpite tam charo ſuſcepto cordis in aula,
Tota domus ſiat officiosa ſibi.

Q̄ ieffabi
lia ſint my
steria ſacra
menti.
Fides ec-
clesiæ.
Deſecra.

Q̄ medi-
cina egris
nōnq̄ no
xia ſit.

August.
Ambro.
Ecclia in:
proſa.

De Peccato

- S**i tamen hospitio cordis deus excipiatur:
Suscipiens caueat ne de honestet eum.
- I**oan. xiij. **V**t regem Iesum suscepit vulgus hebreum:
Mar. x. **E**t plebs cum palmis obuia venit ei:
- I**oan. xix. **I**ndeflagellauit, derisit, conspuit illum:
Post velut abiectum iam crucifixitem.
- I**ndigna
res. **T**aliter accipitur a multis omni creator:
Sed per peccatum pellitur ipse foras.
- I**n forma servi Iesum contempsit hebraeus:
Spernit regnante catholicusq; deum.
- Q**uis emel hospitiū Christo nō p̄stat in āno:
Durus & infidus creditur esse nimis.
- O**bligatio
ciuilis. **M**ūdanus princeps albergā nempe requirit:
Quae nissi reddatur, prēdia perdit homo.
At contra tales, iudex in fine loquetur:
Hospes eram, servi me renuere mei.
- M**at. xxv. **H**i servi renuunt cœlesti pane cibari:
Cum sint indigni sumere tale bonum.
Cum sint immundi, sanctum nō sumere panē
Esse putant melius, vel minus esse malum.
- H**ie. xf. **C**um non sit iustum, natorum sumere panem:
Mar. vij. **E**t sanctum canibus mittere siue feris.
- S**ed dolor esse potest baptismi fonte renatis:
Cum sic sustineant viuere more canum.
- C**opiosa
doloris. **E**t dolor esse potest, quia sic suffragia sanctæ
Ecclæ perdunt, auxiliumq; sacrum.
- materies.** **E**t dolor esse potest, qd Christus deserit illos:
Esa. lix. **I**nq; suo dæmon carcere vincit eos.
- C**um deus est absens: presentia dæmonis, illos
Vexat & affligit, perniciemq; parat.
- N**e pueri **N**e clausis oculis videar discindere thema:
ponantur **D**e signis alijs ambitionis agam.

- Sepius in clero generantur scandala multa: in regimi
Cum pueri parui, culmen honoris habent. ne.
Si puer indoctus, regalem sumat honorem:
Et rex & regnum plurima damna luit.
Rex puer inconstans, pueriles diligit actus: i. Co. xiiij.
Consilium pueri, rex puerilis amat.
Consilium Roboam quondam puerile secutus,
Corruit: & regnum perdidit ille suum.
Nondū discipulus stultus cupit esse magister: iii. Re. xi.
Filius ante diem ntitur esse pater.
An generet fructus quae nondū floruit arbor? Q̄d incon
Germen abortiuum planta tenella parit. grui sint
Debet enim robur prius assumpsisse colūna:
Q̄d sustentet onus ne ruat ipsa domus.
Sicut harundo leuis/iuuenilis flectitur etas:
Ad modicum tactum corruit ipse puer.
Quis catulo paruo curam commenidet ouilis:
Qui latrare timet adueniente lupo?
Quis puero paruo nauem cōmittat in vndis/
Dum feruent fluctus, dum fremit ira maris!
Sic minus est tutum iuuenili crederenautæ
Nauiculam Petri/quæ natat inter aquas.
Dum puero nubit mulier veterana nouello:
Copula coniugij dedecus esse potest.
Ecclesiam matrem puero sociare marito
Non ablactato/dedecus esse puto.
In gremio lactat coniunx veterana maritum:
Quem vice matris alit das alimenta sibi.
Qualiter esuriens/alium cibet esurientem!
Qualiter infirmus conferat eger ope m!
Qualiter insipiens/populum docet insipiente!
Quæ nondum didicit lingua docere nequit.

De Peccato

- Iusulius informis. Qualiter iste, dei plebem condire valebit:
Cum sit virtutis absq; sapore sibi.
- Mut^o pr^e co.x. Qualiter informet reliquos, cū sit sine forma:
Non bene morigerat, qui sine more manet.
- Mutus enim pr^eco, pastor piger, & speculator
Cecus, apud mundum ridiculosus erit.
- Horatius. Cereus ad vitium, ventosus, turpiloquusq;
Presbyter, officium presbyterale grauat.
- Perfecto- rum est sa- cerdotiū. Non igitur pueri presumāt culmen honoris
Scandere, cum sit onus, presbyteralis honor
- Longeuīs senibus, maturis, atq; verendis,
Perfectisq; viris pertinet istud opus.
- Eccle. vij. Acceptus regi sapiens humilisq; minister:
Immaculatus homo, rite minister erit.
- Duplicat officiū cupidus plærūq; sacerdos
Sed non prouenit hoc ex bonitate sibi.
- O^rspe q^o. Non duplicat primā vel nonā presbyter horā,
stus offi- Cum penitus nullū speret habere lucrum.
- ciosus est Siquidem in prima missa plebs obtulit illi:
- sacerdos In reliqua saltem munera grataferat.
- plus satis. Vnde satis constat, damnados esse ministros
Qui missas celebrant hac ratione duas.
- E^t aliud signum dispensatoris auari,
Dum retinet totum, distribuitq; nihil.
- Horrea repletur, cellaria plena redundant.
- Pertica vestitur: purpureusq; thorus.
- Persius in satyris. Argenti calices splendent, auratas upellex.
- Pulmentis varijs splendida mēsa nitet.
- Iaco. v. Diuitias tantas consumit longa vetustas:
Thezaurus marcat: gaza sepulta perit.
- Bladum putrescit: consumit tinea uestes:
Sed miserabilium frigore turbaperit.

Tanta superfluitas, tot cultus, totq; paratus,
Ante deum testes perditionis erunt.

Vnde dolens clamat: queriturq; famelicaturba
Cum nil de tantis subueniatur eis.

O mediatorem falsum durumq; ministrum:
Nostra quid expendis/nosq; perire vides!

De nostro phaleratur equus: calcaria fulgent.
Aurea frena sonant/nosq; perire vides.

De nostro/meretrix preciosos gestat amictus:
Spuria dotatur,nosq; perire vides.

De nostro ditatur habens/ditantur amici.
Histrio vestitur,nosq; perire vides.

Deniq; de nostro tot mutatoria vestis
Pertica custodit:nosq; perire vides.

Subtrahitur miseris quicquid consumis sinepte
Et nos plasma dei cernis obire fame.

¶ Postremo signo cognoscitur ambitiosa
Turba sacerdotum:notius estq; nihil.

Nam coadunantur collegia presbyterorum/
Diuitis ad funus/spe vel amore lucri.

Vultur enim sentit longa regione cadauer,
Olfatuq; suo vincere cuncta solet

Diuiti's exequias cleris comitatur auarus,
Vt dediuiti's distribuatur eis.

Conueniunt aquilę,corui,miluiq; rapaces:
Corpus ubi fuerit:testificante deo.

At pisces auidos piscator fraudat in esca:
Dum capiunt escam,decipiuntur ibi.

Sic auidum clerum/demon versutus inescat:
Dum sitit hoc lucrum,retia iure subit,

¶ De Religioso ad secu-
lum reuertenti.

Querela
famelici
populi in
auaros fa-
cerdotes.

Notet pdi
gº clericº.

Ad diuitiū
funera ad-
uolat cleri-
cus.

De Peccato

Gen. xix.

VT Loth de Sodomis, vt naufragis exit
Exit ab ægypto religiosus (ab vndis:
Saluari cupies excelsi vertice mō: hō:
Sulphuream flammā, perniciēq; timēs. tis:
Sed quasi fœmineus mutatur mente pusilla:

Lu. xvij.

In salis effigiem respiciendo retro.

Delitijs eremita vacās, monachusq; recurrens

Ad proprium, statua creditur esse salis.

Mat. v.

Effigies hominis censetur talis imago:

Sed non verus homo, sic eremita vagus.

Sal sibi nil prodest, pulmētum vero saporat

Electos condit, sic eremita vagus.

Esa. xiiij.

Ciui bus angelicis virtutem multiplicauit

Luciferi casus illa ruina grauis.

Mat. xxij.
vij.

Sēpe crucem domini cum Simone religiosus

Portat in angaria, regula nulla placet.

J. Pe. v.

Ipse tamē frusta gestat crucis asperitatem:

Christo seruitia nulla coacta placet.

Rem iusti sine profectu peccator agitq;

Si non procedat ex pietate bonum.

Olim clausus erat tenuisq; monasticus ordo:

Mundanis penitus expropriatus ab his.

J. Co. iiiij.

Et nudū Christum iam nudus sponte secutus,

Affectu toto mentis amabat eum.

Religioso:
rum defor
matio.

Nunc autem prorsus ad mundana solutus

Ventre saginato, gaudia carnis amat.

Qui fuerat mundo pauper, despctus, & imus

Ingreditur claustrum, diues vt esse queat.

Penituit murem, pannos lacerasse nitentes:

Introit in lardum: crīmina plorat ibi.

Prēposte: Antea pannos tritosq; gerebat amictus:
ra religio. Modo vadite eques, qui solet ire pedes.

- Ante bibebat aquā/nūc autē nectaris haustus:
Ad libitum gustis intitulando merum.
- Qui fuerat mundo contentus pane secundo:
Vtitur altilibus delitijsq; modo.
- Iste fabas oleumq; fugit/comeditq; capones:
Pinguis ei salmo plus Salomone sapit.
- Belphegor impleto/ruct⁹ tonitrusq; mouent: ps. cv.
- Distentus stomachus iurgia multa mouet. Osse. ix.
- Murmurat impransus turbator religionis:
Sinon ad libitum prouideatur ei.
- Dū vigilāt fratres psalmos hymnosq; canēdo:
In lecto stertens somniat iste dapes.
- Tardus ad officiū/mēsam prior introit:horas
Anticipans audi⁹ nescit habere modum.
- Iste p̄cess⁹ cupit cunctis/nulliq; subesse:
Eius enim ceruix odit habere iugum.
- Ecce miser monachus/enormes diligit actus:
Et quęcunq; placent/cuncta licere putat.
- Naufragus egressus de turbine/saltat ī vndas:
Deq; loco tuto/sponte perire cupit.
- Scala quidem coeli/fit ei descensus auernī:
Et vītę porta/ianua mortis ei.
- Et quod erat misero portusq; domusq; salutis:
Fit locus æternę perditionis et.
- Iste/dei fuerat dilectus filius ante:
Postmodo filius est perditionis ob hoc.
- Agrediēs igitur desertum religionis,
Perficiat votum propositumq; sacrum.
- Nunq̄ respiciat claustral⁹ carnis ad ollas:
Non hunc alliciat proprietatis amor.
- Religiosus habens obolum de proprietate:
Viliore est obolo, sanctus vt ipse probat.

A pristino
rigore de-
scuerunt
monachi.

Causa sa-
lutis occa-
sio est dā-
nationis.

Exo. xvij.

De Peccato

- Ioā.xij. et Cum scarioth Iuda loculos portante petibit:
xiiij. Si propriū seruet religiosus homo.
Non legitur lucrum Iudas habuisse nephādus
mat. xxvij. Ex precio Crīsti: sed retulisse reis.
Nil manducasse sceleratum, nilq; bibisse
Sanguinis ex precio: sed tenuisse lego.
Sic nil manducat ex proprietate, bibitq;
Peruersus monachus: imo recondit eam.
Hanc tenet absconsam dum viuit: restituitq;
Mortis in articulo, quando tenere nequit.

¶ De Auaroscientię.

- Pro.vlij. Inter opes alias, preciosas scientia p̄fstat.
Sa.vij. Non est thesaurus equiparandus ei.
Eccle.xlj. Huius auaritiam damnat scriptura patēter
Publicat hanc prudens, atq; recōdit iners.
Condita decrescit, sed sparsa scientia crescit.
Qui largitur eam, multiplicare potest.
Suscepit augmentum sapientia particulata:
Mente retenta perit: particulata iuuat.
Annon distribuat thesauros quisq; libenter
Quis semper crescent ex datione sui?
tia sparsa Non ita de reliquis thesauris creditur: imo
crescat. Si dentur multis: dans remanebit inops.
Mat.v. Non est in latebris talis claudenda lucerna:
Lumen doctrinę cuiq; lucere decet.
Hec solis radios & cetera lumina vincit.
Hæc, mentis tenebras irradiare potest.
Quid mirū, si diues opum conseruet easdem:
Cum charis genitis morte relinquat eas.
Sed sua non poterit remanere scientia natis:
Desipit ergo sciens, si sit auarus in hac.

Debet enim sapiens, istud duplicare talentum: Mat. xxv.

Hoc tamen in terra non sepelire licet.

Quā deus a pīgo tollet, quam tradet habēti:

Sic & abundabit, sic geminabit eam.

Hic cibus, electos reficit, nutritq; beatos:

Et recreat mentes, ista salubris aqua.

Hoc est frumentū quod fert vēnale beatus:

Si quis id abscondit, plebs maledicit eum.

Ex hoc frumento tam pulchro, tam precioso:

Sanctorum vivit nobilis ille chorus.

Hoc est electum vīnum quod lētificat cor:

Virginea mentes quod generare solet.

Materiale merum, mundas corrūpere mētes:

Istud, corruptas purificare solet.

Hanc deus accedit veniens in carne lucernā:

Qua mediante sibi drachmā reperta fuit.

Istius ad mensam, varia dulcedine plenam,

Nos deus in uitat, quo satiemur ibi.

Lac, teneris: panem, validis: os prēbet adultis: Ioan. iiiij.

Cuilibet etati congruit iste cibus.

Vtilis est cunctis ex hac eleemosyna facta:

Nec pietatis opus dignius esse potest.

Sanctius est animā victuram pascere semper:

Qz si pascatur, cras moritura caro.

Hic est temporeus, hic est serotinus imber:

Qui terram sterilem fructificare facit.

Hoc etiam semen iactatur mentis in agrum:

Vt mortum fructus multiplicetur ibi.

Nil magis esse puto cultoribus esse nocium,

Sigratum semen surripiatur eis.

Semine sublato, spes fructus vana peribit:

Irritus omnino creditur esse labor.

Prou. xi.

ps. iiij.

lxxx.

Zacha. ix.

eccl. xxxij.

ps. ciij.

Pro. xxij.

xxiiij.

Luc. xv.

Qz cibus

anime ci-

bo corpo-

ris est pre-

stantior.

Mat. xiiij.

De Peccato

- Sic nimiris offendit dominum, qui verba salutis
Surripunt populis, eloquiūq; sacrum.
Lu.viiij. Seminet ergo sator, diuinī semina verbī:
ij.Co.ix. Qui nīsi sit largus, semina pauca metet.
ps.cxxv. Seminet ilachrymis, ut possit ferre maniplos
Centenos, quando venerit ante deum.

¶ De Lusoribus.

- F**omes avaritię, lusorum dictat abusum.
Quem detestādū funditus, esse reor.
Ludus ab antiphraſi nomē sumptuſſe, p
Nilq; per effectū certius esse patet. (batur:
An ludum censes vbi tot discrimina cernist'
Multus enim casus concomitatur eum.
Quem exim: Ex ludo veniunt suspiria longa, querelę,
modico lu Luctus, & anxietas mentis, & ira grauiſ.
donascans Diuitias latas, plures habuisse leguntur:
tur pluria Sed ludus penitus dispoliauit eos.
im cōmo: Proditor est lusor, blasphemus, conuictiosus:
da. Raptor, periurus, fur, idolatra, reus.
Lusor, rixosus, plagulosus fit, paricida:
Sacrilegus, fallax, ebrius absq; modo.
Turpiloquus, mēdax, discredens, atq; dolosus
Demum transgrediens omnia iussa dei.
Hic habet in vanum diuinum nomen in ore:
Nomen pro nihilo testificando dei.
Sabbata non seruat, potius sed peccat in illis:
Sacrileg⁹ Vilem taxillum constituendo deum.
lusor. Iste quidem demēs, spem ponit in osse canino
Decijs di Sed tamen omnino ludificatur ibi.
tescit dæ Quisquis ibi perdat: dæmon non perdit ibidē:
mon. Lactat homo decios, dæmon habetq; lucū.

- C**onditor ethereus fieri sibi iusscerat aram:
In qua catholicus sacrificaret ei.
Sed draco delusor, quasi simia, condidit aras:
Hoc est taxillos, ut veneretur in his. Myistica expositio taxillorum.
- T**er septem punctos ibi pinxit, nec sine causa:
Quorum puncturis mens lacerata perit.
Punctus, in altari sathanę præponitur unus:
Vnus ut omnipotens despiciatur ibi. quid signifcent puncta in aleis
- Binariusq; sequēs notat, ut doctrina duorum
Testamentorum vilificetur in his.
- T**ernarius signat ut blasphemetur ibidem:
Vna trīum deitas, omnia iure regens.
- Scribis hinc tetras, ut lex euangeliorum
Quattuor, omnino vituperetur ibi.
- Quinariusq; notat, ut Christi vulnera quinq;:
Iuret in opprobrium lusor meptus in his.
- Senarius signat, ut lusor deserat actus
Senos iustitie seu pietatis ob hoc.
- Hanc igitur sathanas doctrinam dictat amicis Qz magister scholae aleatorie fit diabol⁹
In qua discipulos erudit ille suos.
- T**ot punctos taxillus habet, quot grāmata nři
Sunt alphabeti, res patet ista satis.
- P**unctus, iter mortis monstrat vel perditionis.
Atq; viam vite littera nostra docet.
- C**Participem culpe se nouerit atq; nocium:
Lusores tolerat dum quis in eude sua.
- Nunquid in eude sua lusores sustineantur:
In qua vituperent despiciantq; deum?
- C**Et grauiter peccat⁹ nummos cōmodat illis:
Vel qui dant causam materiamq; malo.
- C**Nec minus est crīmē, taxilli quando locant̄:
Nullum quippe lucrum turpius esse liquet.

De Peccato

Quis nisi metis inops ensem coducat acutum:
Quo demembretur vel moriatur homo.

C anti-
dotum auar-
ritie sit ex
tremoru
considera-
tio.

De Remedijs contra auaritiam.

NE generet morte grauis induratio mori-
Imminet antidotum, subuenientem (bi:
Cogitet in primis sempq; reuolte deo.
Qd; sint fluxibiles quas coaceruat uat auar?
Terribiles casus recolat, mortisq; ruinam : (opes.
Qualiter omnino gloria vana perit.
Omnia contemnit, qui semper se moriturum
Credit, & extremum mortis adesse diem.
Turbine muscarum, caudis animalia bruta
Sese defendunt, suntq; flagella sibi.
Parte gubernantur naues a posteriori:
Si careat puppis remige, nauta perit.
Dirigit & volucres & pisces cauda natantes,
Vixq; volare potest, si mutiletur auis.
Simius est turpis, cum sit sine tegmine caude,
Cauda quidem pecori membra pudenda tegit.
Exe. xxix Lex antiqua iubet, qd; semper sacrificetur
Leui. iii. Hostia cum cauda, gravior estq; deo.
Sic anima pestes & criminis cuncta fugabit,
Quando suum finem premeditatur homo.
Occasum recolendo suum, morteq; propinquam:
Ad frugem vitse regit equus homo.
Et nisi vita viri claudatur fine beato:
Congeries operum tota pudenda patet.
Hostia grata deo cum cauda sanctificatur,
Quod bene proposuit, dum bene finit hunc.
Indicat interitus, defectus predicit, imo
Singula vociferant, nec cumulentur opes.

- I**ncinerand⁹ homo quē nutrit nobilis esca:
Se sciat in vita vermibus esse coquum.
Incineratur homo quē purpura mira tegebat:
Calcatur pedibus, qui dominator erat.
Incineratus homo monstrat q̄ gloria carnis,
Puluereusq; decor, sit velut umbra leuis.
His alijsq; modis curatur morbus auaritiae:
Et sibi vilesunt quas sitiebat opes.
- C**Qui cauet a scylla, caueat pariterq; charybdi
Si medium teneat, tutus abiē potest.
Naufragium fugiens, studeat vitare ruinam:
Illiū sic fugiat: ne moriatur in hac.
- C**rimen auaritiae si quis vitare laborebit:
Si nimis expendat: prodigus esse potest.
Prodigus & cupidus nimis est vittiosus vterq;
Neuter in officio nouit habere modum.
Nam sine mensura, q̄ sita retentat auarus:
Sed sua dispergit prodigus absq; modo.
Prodigus est stultus, partē sibi dādo minorē:
Imo quod est graui⁹, nil retinendo sibi
Prodigus est stultus, quia tāq; vas sine fundo
De sibi collatis nil retinere valet.
Spargere cum pala: coniungere cū cochleari:
Omnino vacuus creditur esse labor.
Prodigus ex auro vel aceruo diuitiarum:
Prēter peccatum nil retinere potest.
Nam coaceruando peccauerat, aut retinendo:
Post tamē in dando nescit habere modū.
Vnde potest dici tanq; canale lutosum:
Huic etenim solus limus adh̄eret opum.
CIn trīplici causa, sua perdere velle videtur
Prodigus imprudens, nec sua dāna videntis prodigus.
- Q** delica
te pastus i
morte sit
vermium.
coquus.
Esa.xl.
- D**e prodigiis
galitate.
- Q** mediū
tenuere
beati.
- A**uarus ac
prodigus
vterq; pec
cat.

De Peccato.

Nam supereredit repleto vase liquorem:
Diuitibus solis distribuendo sua.

Electumq; merum, lutulento vase reponit:
Mimis vel scortis munera dando sua.

Hic etiam similam caram leuitatis ad auram
Ventilat, effundens que potiora tenet.

Talis enim ventus interdum pallia tollit.
Infatuata manus nil retinere potest.

Prodigus estigitur vitiosus, sicut auarus.

Virtus in Actibus in cunctis peccat uterque suis.
medio ARI Sed tamen ex medio viciorum sepe resultat
stoteles.

Virtus de spinis nascitur alba rosa.

Prodigus a largo differt: quia largus honori

Inuigilat: vastat prodigus absque modo.

Parca manu moderamente habet, nam seruat in arca

Larga quod expendat, dum videt esse locum.

Quicquid enim liceat, deceat, vel quod sit honestum

Sive quid expediat, largus amare solet.

¶ De quarto vicio. s. Acidia.

OZ ex avaritia nascatur acidia.

P Eccati radix scelerumque magistra cupido,

Acidiam generat, desidiaeque malum.

Vt bene sit ventri laterique laborat auaritia

Postmodo propter opes, acidiosus erit.

Longa quies ensim rubigine fuscatur obryzum:

Vitus quem renouat continuusque labor.

Et lacus immotus viciatur, & vinda palustris:

Ovniuerfa rerum ma

Et generat vermes nisi moueat aqua.

Sic hominis iusti mores mentisque nitorem

china igna Ocia corrumpt ingenerantque malum.

tiam dete Ocia, pigritiem, dissuadent singula prorsus:

stari vide Inquit; creaturis certius ista patent,

Ocia sol nescit: nec nouit luna quietem:

Cotidie proprius cursus utriq; placet.

Syodus ad occasum festinat semper ab ortu:

Nulla fatigatur stella labore suo.

Istud in arboribus seu plantis certis & herbis:

Cui libet interior fertur inesse labor.

Nititur assidue virtus vegetabilis intus:

Quomodo crescendo fructificare queat.

Nam licet in bruma spolia frōdibus arbor,

Et placidi fructus excipiuntur ei.

Quius vexet eā rabies aquilonis & est⁹,

Intus naturę vis operatur ibi.

Quilibet humanos reparatur semp aduersus

Vere refrondescit, quā spoliauit hyems.

Ocia dissuadet formica, docetq; laborem:

Argutoq; suum querit at ore cibum.

Ocia vitat apis, nam fabricat atq; laborat:

Dummodo gratuitas temporis illa finat.

Ergo creaturis qui dignior esse videtur,

Cur vacat acidię desidiosus homo?

Nonne videt varijs repleri sentibus ortum:

Si sit cultoris desidiosa manus.

Suffocat asperitas vrticē saepe rosetum:

Spinosusq; frutex lilia munda necat.

Vineā vilescit opera cessante coloni.

Lapa tenax, ortos anticipare solet.

Ramnus enim viuit, ubi vivere posset olitia

Fructiferam ficum, duratubeta necant.

Sic qui delicias sectatur & ocia, culpae

Spinas & tribulos noscat inesse sibi.

Ramnus ab initio palpabilis esse probatur,

Sed grauter pungit inueterata manum.

Pro.vj.

& xxx.

Quaialsa

vitet ocium

Eccl.xj.

Pro.xxiiij

De Peccato

- Sic in principio peccati leuiter vngit:
Et veluti pungens scorpio fine necat.
- Ecclesiastes xij. ¶ Sermo peritorum quasi clavis fixa in altu:
Ettanq; stimulus quo stimulatur iners.
Sepe fit ad damnum preceps ad comodalem:
Oppositis vitijs quando laborat homo.
Ad mortem preceps clavo retinetur ab isto:
Hoc stimulo surgit desidiosus homo.
- August. Semper agas aliquid, ut dæmoni semper honestis
Actibus intentum, te reperi queat.
Semper agas aliquid, semper vigilando labora
Peccatis spinis ne repleatur ager.
- Ioann. ix. Ad presentis operare bonum, nec differ in animo:
Nec spectent dubium cras, hodierna bona.
Fac bene quando potes: quoniam sapientia nulla
- Ecclesiastes ix. Est apud infernum: nec ratio: nec opus.
In barathri poenis prodest sapientia nulla:
Sed magis accusat, non valet, immo nocet.
Non opus est illic, tunc nullus proderit actus:
Talio sed factis retribuenda malis.
- Bernardus. Nil ibi perplexer rationes philosophorum:
Lingua cauillatrix muta tacebit ibi.
Cur igitur torpes: cur langues acidiosae?
Iustitia rectas aggrediare vias.
- Ecclesiastes xj. Mane tuum semel pargas, nec vespere cesses:
Semina sparge boni que sine fine metas.
- Roma. vi. Omnibus ex membris domino seruire memeto
Nam sunt seruitio condita membra suo.
Lingua deum laudet: audire parata sit auris
Verba dei, semper cor meditetur ibi.
- Timotheus. Iugiter insudet sacros pietatis in actus:
Conceptum mentis perficiatque manus.

- Desidiosa manus ad honestū facta laborem,
Vt sterilis ficus creditur esse satis.
Vt sterili plantē fit poena securis & ignis:
Sic reprobis poena duplice dignus erit.
Namq; minatur ei mors semp more securis:
Inde gehennalis flamma cremabit eum.
Fluminis in ripa salices plantantur & vlmis:
Sed crescit raro fertilis arbor ibi.
Alta salix vmbra sine fructu reddit & vlmus:
Per quas signatur delitosus homo.
Vnda voluptatis sic nutrit delitosos:
Quae subito transit more fluentis aquae.
Nec poterit dici melior quia celsior arbor:
Prēcelsam pinum, lenis oliua prēit.
Celsior est abies q̄ nux, nec prēuale illi:
Nux cibat, & lucem dat, medicamen habet.
Acidiosus iners q̄uis ponatur in alto:
Non ideo sequitur, hunc minus effereum.
Ocia qui sequitur, prēcelsa sede leuatus:
Turpis crasseti fertur habere modum.
Lumine crassetum priuatur ad alta leuatum.
Si sublimetur nequior estq; malus.
Si iuxta fluuium nascatur amygdalus, aret:
Vel nulos fructus parturit inter aquas.
Inter delicias vir iustus & ocia vana:
Germina virtutum reddere nulla potest.
Delitosus in hoc se iactat nobiliorum
Omnibus, expendens plurima nilq; gerēs.
Sed ratione par se porcus nobiliorum
Iactat: cum vastet plurima, nilq; gerat.
Turpiter assumpto pastu se sorde volutat
Porcus & est limus gloria magna sibi.

Arbor nō
ideo me-
lior quia
pcerior.

Iob. xxxi
Eccl's. iij.

iij.Pe.iij.

De Peccato

Turpiter absq; modo sua deuorat acidiosus:
Inde voluptati luxuriaq; vacat.

C De Membris acidiae.

Fœda p^o genies acis. **P**Rodit ab acidia/vitiorum fœda ppago:
Hos equidē natos/sordida mater alit.
Hæc/tepidos nutrit,molles,hoiesq; re-
diæ. Ac somnolētos mater iepita fouet.(missos:
Imperseuerans,incurlus,ocia sectans:
Dilator nimtus,tristitiaq; datus:
Tardus,& ignauus,desperās,disq; solutus:
Nascitur ex illa,tedia datq; boni.
De tepi-
ditate. **C**In bonitate sua/tepidus confidit ineptus:
Sed tamen ad vomitum prouocat ille defi.
Id reperire potes/librum relegēdo Ioannis:
Namq; reuelauit spiritus almus ei.
Apo.iiij. O vtinam calidus penitus/vel frigidus es:;
Sed quia tepidus es,respuo/teq; vomo.
Feruet amore del calidus,sed frigidus alget:
Sed medium tepidus inter vtrumq; tenet.
Sæpe fit ad dominū conuersus frigidus ante:
Qz tepidus sperans in bonitate sua.
In pugna tepidus subito superatur ab hoste:
De faciliferuens quem superare potest.
Laudis & Nam si musca volans/feruentē circinet ollam:
gl̄e inimicis. Continuo fragilis victa calore cadit.
ca acidia. **N**eclaus,nec merces,nec p̄mia m̄ta sequunt
Pulchra Torpente tepidum,spes sua vana perit.
dicteria. **I**stelauat lateres,hic semina mundat harenę
Pro. xvij. Hic sequitur ventum,deperit elus opus.
De molli:
tate. **C**Mollities hominis/est culcitra dæmoniorę:
Qua velut in lecto molliter illa cubant.

- Mollis enim subito terretur qualibet umbra:
Quolibet in tonitru fulmen inesse putat.
- Iste pusillanimis refugit metuitq; pruinam:
Sed nix horribilis iam cruciabit eum. Iob.vj.
- Talis mollities est tanq; cera liquecens:
Etcito deficiens dum tribulatur homo.
- Ignis flammineus luteam corroboret ollam: Persius in Satyris.
Mollitem tantam consolidare potens.
- Inchoat & cōplet solers incepta, remissus Deremis.
Torpet, & inceptum spōte relinquit opus. sis.
- Strēnuus ascendit semper pbitatis ad actus:
Deterioratur semper ineptus homo.
- Strēnuus augmentum virtutum colligit in se:
Si quid habet dignū perdit ineptus homo.
- Strēnu⁹ expugnās captales subiugat hostes:
Atq; remissus homo mox superat ab his.
- Strēnuus accumulat thesauros diuitiarum,
Amitit leuiter parta remissa manus.
- Peruigil aureolam capiet vitāq; perenem: Desomno lentis.
Sed somnolentis poena perennis erit.
- Increpat hos gallus torpentes voce canora: Mat.xi.
Ut vigilent, laudent, glorificantq; deum.
- At velut in proprio voluuntur cardine portę: Pro.xvj.
Sic piger in lecto voluſtus ipse suo.
- Dum reliqui vigilat, dū Christo cāticas soluunt:
Somnolentorum membra quieta cubant.
- Per somnū veniunt immēa pericula multis:
Idq; per exemplum notificare paro.
- Per somnum Sanson fortissimus exoculatur: Iudi.xvj.
Ut secuit crinem Dalida falsa viro.
- Per somnum princeps Holofernes decapitat: Judith. xiij.
Nam foelix vidua decapitauit eum.

- mat. xxvij.** Cœtus apostolicus, per somnum perdidit illū:
 In cruce qui positus/crīmina nostra tulit:
 Ergo sopor nimius/brutalis/& immoderatus,
 Longius absistat:cum mala multagerat.
 Longus enim somnus/est qdā mortis īmago:
 Dum dormit, prorsus tēpōra perdit homo,
 Sobrietas potus, moderata comedio, somnū
 Efficiet gratum, sic moderatus erit.
 Causa mouet triplex prudentē surgere mane,
Pro. viij. Ut studeat, laudet/vel roget ille detim.
Exo. xvj. Mane dei populus, sacratum māna legebatur:
 Maneq; suscipitur spiritualis odor,
 Filius ipse dei, superato principe mortis:
Mar. xvi. Mane resurrexit, mane resurgat homo.
 Hoc deus infundit cœlestē tēpōre rōrem:
Esa. xxvj Visitat in mane gratia summa suos.
&l. Sicut amatores, species vel aromata gustant:
 Et satagunt corpus mane polire suum:
 Sic hominem iustum dulcedine spirituali:
 In matutino cor stabilire decet.
 In matutino carnales mortificentur
ps. lxij. Motus, ne regnet rancor in vrbe dei.
¶ Imperseuerās sine fructu floret ad horam:
De iperse uerantia. Florem/non fructum/plantula talis habet.
 Ridiculosus homo/sine tecto construit qdēm:
 Inconsummatum/stultus omittit opus.
 Semper enim placuit operū perfectio Christo:
Mat. ix. Exemploq; suo notificata patent.
mat. xxvij. Noluit ille quidem descendere de cruce, donec
 Motte, salutiferum perficeretur opus.
 Deperit in portu stultus plērumq; natator:
 Mergitur in tuto dum putat esse loco.

Infoelix Iudas in primis signa patrault:
Sed male finiuit quod bene cœpit opus.

Profuit vna dies potius q̄ mille latroni:
Cum lachrymans dixit, ipse memento mei.

Astutus dæmon conatur tollere finem:

Cuiq; rei finis ponere nomen habet.

Est igitur summi constantia filia regis:

Sola quidem virtus obtinet ista polum.

CIntet carnales incuria mira videtur:

Vix aliquis curat de bonitate sui.

De minimis/ingens, de magnis/sollicitudo

Nulla videtur eis, certius idq; patet.

Quilibet imprudēs/actus postergat honestos:

Exequitur libens quæ nocitura videt.

In cute curanda/carnalis quisq; laborat:

Sed non est animæ sollicitudo suæ.

Chario est cortex/q̄ nux, plus testa valoris

In se q̄ nucleus, siue saporis habet.

Nunquid in arboribus reperitur talis abusus?

Defendit fœtus plantula quæq; suos.

Fœtus in arboribus vestitur cortice duro:

Ne calor aut algor possit obesse sibi.

Contra ventorum rabiem, de cortice duro

Efficitur clypeus, utiliora tegens.

Nil sapit in pulchro speciosa periphsima pomo:

Nilq; nitens piscis squama saporis habet.

Sed ratione vigens homo negligit interiora:

Præfert insipiens deteriora bonis.

Plana superficies interdum fallit amantem:

Vestis enim splendēs, turpia membra tegit.

Cocia sectanti/merces æterna negatur:

Rite laboranti denariusq; datur.

Lu. xxiiij.

De incuria.

De ociosi
tate.

De Peccato

Stultior est stolido, qui sequitur ocia vana.

Cuius stultiæ plurima signa patent.

Nescius, hospitium capitali preparat hosti:

Quem velut impinguans nutrit in edesua.

Bos, equus, aut anser, fit lōga per ocia pinguis

Impinguat vitium sic requetus homo.

Ocia, cūctorum sentiē sunt vitiorum:

Ocia qui sequitur, vix sine sorde manet.

Ocia stultorum sequitur mortalis egestas:

Sed labor electis cōmoda multa parit.

Tant vero plures quos gloria vexat īanis:

Sese iactantes nobilitate sua.

Allegant tales, sum rex, aut celsa potestas:

Marchio, dux, princeps, egregius sue comes

Ingens nobilitas, manualem respuit actum:

Et quia sum tantus, nil manuale gero.

Hac ratione manus excusant nobiliores:

Non tamen excusant os ratione pari.

Nobilis, & vilis, mediocris, celsus, & imus:

Quilibet in lingua fructificare potest.

De fructibus liguæ. Multiplices fructus ex lingua progreediuntur:

bus liguæ. De quibus est primus, laus speciosa dei.

Laudet opus fabrum, laudet factura magistrū:

Actoremq; suum confiteatur homo.

Ps. xxxiiij. Plasma creatorem, figulum vas laudet in omni

Tempore, laus eius semper in ore suo.

Estq; sequens fructus, grates offerre tonantis:

Et benefactorem glorificare suum.

Hunc etenim fructū, colestis germinat arbor

Cultoremq; deum letificare potest.

Tertius est fructus, oratio iusta fidelis:

Quæ solet actorem conciliare deo.

Stultitia

ignani.

Pro. xij. &
xxvij.

Eze. xvi.

Cato.

De fructi-

bus liguæ.

ps. xxxiiij.

Deu. ij.

Iudit. xij.

Tobi. xij.

Huius enim virtus & mira potentia claret

Funditus in terris, transgrediturq; polum.

Ante deum veniens, offensi iudicis iram.

Mitigat: & gaudet curia tota poli.

Postsequitur quartus fructus, confessio mūda

Pulchrius hoc pomum ponitur ante deum.

Hec ē dulce melos, hēc est symphonia cōcors:

Iste sonus resonat dulcis in aure dei.

Ista decens Iudit̄, seu caput amputat hosti:

Et confusa fugit plēbs babylonis ob hoc.

Hec medicina potens, dirū de corde venenū

Elicit, expellens spirituale malum.

Hec via, peccantes ad coelica regna reducit:

Atq; per hanc clauem ianua summa patet.

Subsequitur fructus quintus: dulcissimus orig.

Panis doctrinę, quo satiatur homo.

Iste bonus panis mentem cibat esurientem

Ad vitam, sed eo deficiente perit.

Pertulit hunc fructum per vicos, per regiones

Erudiens populos lingua beata dei.

Vltimus est fructus: miseris solatia prestans:

Dum per iustitiam lingua tuetur eos.

Nam contra fragiles si fulminet ira: tenetur

Lingua patrocinium ferre beata bonis.

Ocia nunc obsunt potius q̄ tempore legis:

Et nunc argueris desidiose magis.

Dux enim noster, tormenta, flagella, labores:

Non timuit duros, cur requiescis homo?

Non est conueniens, si princeps ipse laboret:

Q̄ sedeat seruus, sitve quietus homo.

Non emitur seruus, q̄ semper in eō quiescat:

Sed debet potius subdere colla iugo,

Bernard⁹

Eccl. xxxv

v.

Iudi. xiij.

ps. lxxxij.

Dsa. liij.

De Peccato

- J. Pe. j. Sanguinie te p̄prio Christ⁹ de morte redemit:
Non igitur debes ocia vana sequi.
- Esa. i. Pr̄terea terram tñ spondebat hebreis:
Christicolis autem dat deus ipse polum.
- Mat. iii. Et licet his cœlum sponderet nomine terre,
Res patet in promptu, spes sua lenta fuit.
- j. Co. x. j. Thes. iiiij. Ire per infernum longum fuit, in paradisum
Et labor immensus, difficilisq; via.
- Gef. xv. Nunc tamē ad requiē moniēto tēporis intrat
In domino moriens quisq; fidelis homo.
- Hie. xxxij. Et quia felici merces estiuncta labori:
Ocia cur placeant acidose tibi?
- Craftinat in longum peccator tempus agēdi
Dum bene viuendi prorogat ille diem.
- Sed perdit multos hēc repromissio nequam:
Quando suam vitam perpetuare putant.
- Coruina vox fefela
lit pluri mos.
ij. Co. vj.
Gal. vj.
- Se reus excusat coruina voce canendo:
Sed cras hēc, hodie non reperire potest.
- Ingerit incautis dilatio longa, ruinam:
Et mora longa reis multa pericla trahit.
- Ergoreus dum tempus habet, de morte citet
Ac bene viuendi progrediatur iter.
- Accelerare decet, quia mors festina, p̄pinquat:
Omnibus est dubius sed tamen ille dies.
- Accelerare decet, ne sit conuersio tarda.
Vt non claudatur ianua summa sibi.
- Mat. xxv Accelerata quidem prodest conuersio, de qua
Sex bona proueniunt ista notanda mihi.
- Thre. iiij. Ferre iugum domini primęuo flore iuuentę:
Ac seruire deo, creditur esse bonum.
- Mollis enim recipit confessim cera sigillum:
Sed non de facili, dura receptat idem:

Sic solet in pueris formari gratia Christi:

Nec fit de facilis quando senescit homo.

Optima viuendi pueris est forma legenda:

Illam locundam reddit & usus eis.

Iunior in vincis artatur ut ambulet, imo

Compedibus duris angariatur equus.

Sed post q̄ didicit dissuetum iunior actum:

Ambulat, & promptus gaudet inire viam.

Clericus in primis arctatus verbere multo

Discit, & inuitus plurima scripta legit.

Sed post q̄ fuerit formatus in arte remotas

Aggreditur patrias, discere a ponte volēs.

Q̄uis pauperies illum frigusue molestet,

Siquid amarescit, aspera lenit amor.

Sic hominē primo bene viuere, s̄epe molestat:

Affuetudo tamen tristia leta facit..

Vt phibet sapiens, sine Christo viuere, mors ē:

Securus moritur quisquis adh̄eret ei.

Reddit enim iudex mercedem cuiq; laboris:

Et plus q̄ meruit, gratia summa dabit.

Gratius obsequium domino de flore iuuētē est:

Fexq; senectutis fit sibi grata minus.

Longius obsequium, maiori munere gaudet:

Maiori merito gratia maior erit.

Verum nonnulli de consuetudine praua

Peccatum solidant, nequitiam ve suam.

Debilis in primo, paulatim gutta subintrat

Ossa, sed hēc vehemēs fit mediante mora.

Consuetudo mali, fœtentis forma sepulchri est

Fœtent in hac tumba quatriduanus homo.

Prima dieta quidem, censetur praua volūtas:

Praualoqua sequens: tertia fertur opus.

Pro. xxij.

Hierony
mīs.

Gal. ij.

ps. lxxj.

Ioan. j.

Eze. viii.

Ioan. xij.

De Peccato

Inde diuturnum cōpletur quarta per vsum:

Taliter iu tumulo quatriduanus olet.

Ne videat dominum, faciem sudaria velant:

Eius enim sudor cum sit in arte mali.

Hui superincumbit defuncto saxe moles:

Mysticus Congeries scelerum dum superextat et.

Lazar⁹ vt Sic facet in tumba manibus pedibusq; ligatis,
fœteat.

Inualidus prolsus per pietatis opus.

Sic homo corruptus, sic foetidus & religatus,
Ob culpam moritur nequitiam vesuam.

Sed quia nec myrrhā, nec sal sibi ponere curat
Mentes sua vermes iam scaturire sciat.

Nec reus a culpis: nec foetidus a monumento
Lazarus exturgit absq; vocante deo.

Ioan. i. Nemo reuiuiscit: nullus reuocatur ab umbris:
Hunc nisi præueniat gratia larga dei.

i. Ioan. ii. Leuius vnguentum non est q̄ flaminis almi
Vnctio, que subito morbida cordaleuat.

Dum reus ad Iesum lachrymosa vocem recurrat
Omnia peccati retia frangit amor.

Nulla catena ligat, nisi ferre a nostra volūtas
Nos liget interius: labo repleta mali.

¶ Assuetudo mali morbo similitata veterno,
Durius arceretur, vim faciendo tamen.

Mat. xvii. Hec est dæmonium quod cœtus discipulorū
Pellere non potuit, absq; fugante deo.

Vix homo maternam poterit dediscere linguā
Et vix assuetum crimen omitit homo.

¶ Principio morbi medicorum cura resistit:
Ut natura queat præsuperare malum.

Hier. xiiij. Sic decet in primis morbis occurrere mentis:
Ouidius. Ne longa valeant inualuisse mora,

De facilis castrum capitul/dum nemo resistit:

Sic leuiter capitul/dum nihil obstat homo.

Aspice q; viuax vix extirpetur ab agro

Gramen vt inualuit: prepedit imo solum.

Sic scelus & crimen quod longo discitur ysu,

Non cito deseritur, ni medicante deo.

Et quia difficultis conuersio tarda videtur:

Accelerare decet, ne vicietur homo.

Quanto longior est detentio dæmonialis,

Tanto captiuum tardius ille sinit.

Lubricus est serpens antiquus, sed retinēdus

Vertice: cum nequeat nequius esse caput.

Vertice contrito, sequis prosternitur anguis:

Principio belli quando resistit homo.

Nam citharista David percussit fronte Goliā

Vnde philisteus corruit ille malus.

Conterat ergo caput serpentis scemina diri:

Corruat in bello dæmonis ira prius.

Tunc caput atteritur serpentis, frenisq; Golię:

Dum prius in bello vincitur ipse Sathan.

In primogenitis Pharaon divisit Hebreos.

Per plagas alias linquere spreuit eos.

Si motus primos peccata recentia mactes:

Te nunq; poterit iam retinere Sathan.

¶ Pluribus exemplis cōuersio tarda noctua ē.

Duricies mentis plurima damna gerit.

Nemo nimis propere potuit vitare reatum,

Nemo nimis potuit proximus esse deo.

De faciliformam, puerilis suscipit etas:

Sed vix imprimitur forma nouella seni.

Virgula curua potest omnino rectificari:

Quis poterit duram rectificare trabem?

¶ scelus

iueteratū

difficile

eluitur.

Ecc. xxv.

j. Re xviij.

Exod. xiiij.

De Peccato

- Candelam madidā vix flāmeus introit ignis:
Phūs. Insimul oppositę res habitare negant:
periculosa Sic reprobas mentes imbutas fraude yetusta
cunctatio. Ingriditur raro gratia munda dei
Vix domin⁹ infundit sua balsama vase lutoſo:
In quo tot fœces & mala tanta videt.
CQ; sit difficultis conuersio tarda, patebit:
Quanto plus vivit, plus oneratur iners.
Si minimum pōdus iuuenis portare nequibat
Quomodo portabit pondera magna senex?
Gregori. Sarcina peccati quę semper multiplicatur:
Ad grauiora trahit pondere ſepe ſuo
Bestia debilior minus est oneranda ſenecte:
Quam dolor & languor consociare ſolent.
CQuo magis in culpa peccator quisq; morat:
Se magis elongat cunctipotente deo
Et veriſſimile eſt, vt qui per mille dietas
A domino diſtat: ſero propinquet ei.
Augusti- Quātum Parſius iam diſtabat Aurelianis:
nus. Tantumdem diſtat Aurelianis ei.
Si fuerit longus, dominum fugiendo, recessus:
Sic longus pariter iure regressus erit.
Nec niſi per longum tempus, niſi gratia fiat:
Curari penitus vulnera cruda valent.
Augusti- Iudicio iusto contingit ſepiuſ, vt qui
nus. Postergat Iesum, Iesus omittat eum.
Iudicio iusto dominus obliuiscitur eius:
Qui memor in vita noluit esse dei.
CMortis ad occurſum cōuertitur impius: imo
Cum peccare nequit, cogitat eſſe bonus.
Cum peccare nequit: culpam nō deserit: imo
Tanḡ vas luteum culpa relinquit eum

Mortis in articulo cum sint obstacula multa:

Poenitet, & sero ponere vellet onus. Poenitentia

Proxima mors urget, terret peccata, parētes tia sera.

Vndiq; circumstant, & lachrymātur ibi.

Deficiunt vīres, ratio turbatur, hebetq;

Intuitus mentis, parcere Parca negat.

Tūc magis impugnat: magis instat & ifidiat

Astutus sathanas impediendo viam.

Finis enim, calcaneus est, cui perfidus hostis

ps. iv.

Insidias tendit decipulasq; suas.

Gene. iiij.

Vt lupus ad collum, ne clamet, arripit hēdum:

Ne per pastorem subueniatur ei:

Sic lupus inferni ne crīmina confiteatur,

Ne veniam poscat, obstruit ora reo.

Tunc adhibet studiū dēmon, ne pdere possit:

Si tunc perdiderit, non rehabebit eum.

I Incipit imprudens interdum viuere iuste:

Et secum iustis associare cupit.

Siquid ibi videat vel sentiat asperitatis:

Abiicit inceptum protinus ille bonum.

Hic ybi dulcorem poterat reperire, dolorem

Inuenit exteriū, moxq; relinquit opus.

Huic operis cortex tñi gustatur amarus

Interius nucleus nec scit inesse bonum.

Vnde potest dici quasi turpis simia: quippe

Cortice gustato, deserit illa nucem.

Corticis asperitas intantum displicet illi:

Vt per eam nucleus respuat illa bonum.

Sic solet asperitas fatuum terrere laboris:

Non ideo fructus p̄cipit ipse bonos.

Pœna fit infirmo panis plerumq; palato:

Qui tamē in fano suauior esse potest.

Q̄ iustitiae
asperitas
deterret
inuanum.

Augustis
nus li. con
fessio.

De Peccato.

Et lippis oculis semper lux est odiosa:
Quę sanos oculos letificare solet.

Exo. xv Missio lignorum lymphas dulcorat amaras,
Dum per desertum transit hebreę tribus.

Gal. ii. Sic bene viuēdi dum te labor angit amarus:
Cordere uoluatur crux veneranda dei.

Philip. ii. Passio sancta dei fuerit si mente reducta:
Nil est tam durum, quin tolerare queas.

Dulce crucis lignum dulcorat amara fidelis:
Asperitasq; placet nomine passa dei.

Deuotus miles non propria vulnera sentit:
Quando sui domini vulnera dira videt.

Qz offens. **Clementem dñm cōfessio tarda molestat:**
dat domi- Conceptumve bonū quādo retardat homo.
num tar- Ponit in ore dei peccator fel vel acetum:
da conuer- Proposito iusto dum mala miscet iners.
sio. Proditor est seruus maculat dū principis escā:

Qualiter obsequium tale placere potest?

Esa. xliij. **Clementē regem, surdaster seruus obaudit:**
Et dulces monitus p̄terit aure leui.

Rex vocat, at seruus renuit, sp̄nitq; vocantē:
Sed deus hunc rēnuet, quando vocabit eū.

Hinc Salomon loquitur, clamaui, sed renuistis
Et cōtempsistis me, monitusq; meos.

Attamen in vestra vos subsannabo ruina
Quando terribilis venerit illa dies.

Pro. x. **Clementem patrem contristat filius errans:**
Dum pro peccatis exul inopsq; fugit.

Lu. xv. Sed redditu nati, gaudet pietate paterna:
Et pinguem vitulum mactat amore patēr.

Candida stola datur preciosus & anulus, in quo
Gloria signatur, quę sine fine manet.

Conplata speratu que fructu reddere tardat,

Iram cultoris promeruisse potest.

Nam fatuam sicum Christus maledixit :atilla Mat. xxi.

Atruit extemplo, voce minante dei.

Sic fructus operu qui non vult ferre bonoru,

Aeternu mortis se sciat esse reum.

Conpeccati angelicum custodē desidiosus:

Dum bene viuendi tardat inire viam.

Hoc duce nō metuit sceleru dormire laterna: Angelus

De somno mortis euigilare negans.

custos.

Tam charu locum, tā fidum, tanq; verēdum

Dedecorat nimium, turpia quando patrat

Angelus a fructu frustratur nempe laboris:

Dum non corrigitur qui vitiosus erat.

Side conuersis congaudet curia coeli:

Lu.xv.

Ergo de probriis iure dolere potest.

Conpreterea tardus, crudelis, & impius in se est:

Cum potius reprobus, q̄ probus esse velit.

Aeger q̄ sanus, seruus q̄ liber: iniquus,

Q̄ iustus, pauper q̄ fore diues opum.

Mortuus esse magis, q̄ viuus: manser inept:

Plus q̄ dilectus filius esse dei.

Plus latro damnādus q̄ rex: ingloriosus exul,

Q̄ semper felix, patris in eade manens.

Condeniq; tardus hō, fratres sociosq; molestat:

Scandala dum generat, nil operando boni.

Molestus

Non est culpae leuis fratre corrumpere prauo acidiosus.

Exemplo, plures precipitantur ob hoc.

Peccat & in fratrem, dum bello deserit illum:

Quem decuit fratri more iuuare pi.

Grande quidē scelus est, in bello fratre relicto,

Hostibus auxilium presidiūq; dare.

De Peccato

- Aba. i. Sæpius ob culpam torquetur iustus iniquus:
Et quæ non meruit plurimadamna luit.
Ex hominis culpa priuatur lumine phœbus:
Ex hominis culpaluna nitore caret.
- Gen. i. Ex hominis culpa tellus maledicitur, imo
Spinas & tribulos germinat illa sibi.
- Apo. xvij. Propter peccatum nos vrgent algor & estus:
Nos pro peccatis grandinat ira dei.
¶ Sed quia nō omnis confessio vera probatur:
Idcirco crebris est iteranda modis.
Tactaviella sonū non semper reddit amœnum:
Et velut affectat non citharizathomo.
Sic plœrumq; rei vox est a corde remota:
Nec sonus est idem cordis & oris ibi.
- Lingua dissidet a mente. Mens plætūq; malū retinet qđ lingua repellit:
Nec sine mortifera perditione sui.
Filius ancillę tamē est cum matre fugandus:
Quos in mente sacra non habitare decet.
- Gen. xxij. Non igit̄ culpis perizomata sunt facienda:
Verborum folijs nemo pudenda tegat.
Sed meretrix oblita sui/moderando viellam:
- Esa. xxij. Vrbem circueat/cantica digna canens.
Tunc bene cantabit/si crimina confiteatur:
Dulciter hoc resonat carmen in aure dei.
- Ro. viij. ¶ Cur non prospiciat reus illa stipendi a culpe:
Vel q̄ terribili fluctuet ille statu?
Qualiter omnipotens gladios intētet in illū:
Vel q̄ terribilis poena paretur ei.
- I. Pe. v. Sed quanto gladius domini vibrat in altum:
Tanto peccantes/durius ipse ferit.
Quis maneat tutus/quē semp circinat hostis?
Nunquid erit tutus porcus in ore lupis?

Vitreus est paries/qui nos secernit & hostes:
Sed cito subruitur/sit nisi firmus homo.

CIPronus ad interitū peccator tendit iniquus:
Ad mortem properat: mortisq; ppinquit ei. Pro.v.

Viuere fastidit/dum mortem dilit,imo
Infernī portas sponte subire parat.

CURsino capiti/caudam quis necrit ouinam,
Non est conueniens cauda bouina lupo. Ridicula
Qui reprobam duxit vitam/vult morte beati: psumptio
Sed non de vitulo cauda videtur eo. pcrastinā

Iste/malam vitam voluit/finemq; beatum: tium.
An lupus in vita/morte putetur ouis?

Strauit in inferno lectum,tamen in paradiſo
Vellet purpureum semper habete thorūm.
Semīnat iste parum/creditq; resumere multū:
De tribulis/ficus credit habere bonas.

Spargere quæ spreuit, stolidus florēte iuuēta,
Qualiter accipiet quando senecta premet?

CIDE. viij. stultijs inimia dilatioē bñ operādi.

CASibus in multis dilatio stulta videtur:
De quib^o/hos septē gnumerare volo.

Siqs inire viā cupiat,differre/nociūt est:
Cum breue sit tempus/grandis & ipsa via:

Cum deus expectet nos & sua curia tota:

Cum bene current ipremia digna paret:

Cum sciat insidias & noxia multa viator:

Cum sit difficilis vel tenebrosa via.

Etneforte sibi claudatur ianua vitae:

Sicut de fatuis certius ista legis.

Vt breulus dicam/quisquis de nocte subintrat

Hospitium:desunt commoda cuncta sibi.

Mat.xxv

De Peccato

Nequius hospitium nō est acheronte p̄fundo:

De quo/dam natus non resilire potest.

Est etiam fatuo/dilatio longa nocua:

Qui rem non repetit quam sciat esse suam.

Nam si per longum currat pr̄scriptio tēpus:

Postmodo detentor rem putat esse suam.

Si quem possideat dæmon per temporalōga:

Aestimat hunc iusta de ratione suum.

Tertius est casus/q̄ sit differre pudendum:

Qui cadit in sordem/seq; volutat ibi.

Turpius esse nihil/peccati sordē putatur:

Hoc in Luciferō verius esse patet.

Nulla creatura fuit illo purior ante

Excessum,nec eo turpior esse potest.

Esa.xliij.

Hunc retinere polus,tellus,aut vnda nequit:

Corruit e cœlo,lapſus ad imaruit.

Exulat a cœlo pro criminē Lucifer,illuc

Qualiter ascendet criminē pressus homo?

Inter mortales/insania mira videtur:

Quomodo sustineant sordē iacere diu.

Bernard^o.

Vilis asella cadit,tamen est qui subleuet illam:

Si mens sancta perit,non meditatur homo.

In quarto casu/dilatio longa nocua est:

Sumere qui differt dona parata sibi.

Si Rex vel Princeps vtroneus offerat urbem:

Vt quid eam differt sumere pauper homo?

Nonne potest subito dantis cessare voluntas?

Vel gratum donum subtrahit hostis ei?

Rex tenet excelsus regnum cœlestē paratum

Omnibus,& differt sumere seruus idem.

Tempus opportunū rebus plētūq; gerendis,

Transit inutiliter/pr̄pediente mora.

Lu.xliij.

- Vulnibus ditis dilation nulla petenda est:
Sed medicamento subueniatur eis.
- Et teneram plantam trāsplantat cultor i orto:
Ac animal tenerum mango domare solet.
- Et puer & catulus parvus/ vestisq; nouella,
Formam suscipiunt in nouitate sua.
- Hostibus obsistit primo, carnesq; recentes
Condit homo, vermes ne generentur ibi.
- Sic sapiens primo se morib; ornat honestis: Eccl. v.
Nec mediante mora crastinat esse bonus.
- Succense domui qui tardet ferre iuuament.
Inq; si nū flammam qui tolerare velit! Pro. vij.
- Ignis peccati qui mentis destruit aulam,
Est extingendum subuentente deo.
- Naufragium passo/clem enter subueniēdū est:
Nec mora succursus est factenda sibi.
- Si tamen oblatum sibi respuat omne iuuame:
Mortem non vitam diligit ille suam.
- Naufragus infelix se mergit i amne pfundo:
Dum iacet in culpa desidiosus homo.
- Si via virtutis monstretur iterq; salutis:
Tendit ad interitum sponte perire volens. Sap. j.
- D**e Prompta conuersione.
- H**acten' audisti querisio tarda qd obſit:
Amodo qd pſit dicere prōpta paro.
Dæmonis astutiſigſ secreta reuelet:
Parcius hunc tētat/ confociatq; Sathan.
- Hostis enim virtus/fraus & dolus annihilaſ:
Huius nequitiā quando reuelat homo.
Redditur exosum peccatum ſæpe rubore:
Coram presbytero quando fatetur idem.

De Peccato

- Ioan.iiij. **T**urpe scelus latitare cupit, tenebrasq; requirit
Idq; reuelatum, vix remanere potest.
Proditor aut latro fugiens confusus abibit:
Ante sacerdotem dum manifestus erit.
Insuper ecclesię suffragia sancta iuuabunt:
Mortiferum vulnus si manifestet homo.
Ecclæsiae suffragiū, Namq; sacerdotes exorant cunctipotentem:
Pro bene confessis, parcat vt ipse reis.
Ergo iuuante deo frangatur clausa cicatrix:
Peccati virus nec remanebit ibi.
Vlcus enim clausum, saniē tenet atq; dolorē:
Et cruciare solent vulnera clausa magis.
Pars etiam poenę reueatur magna pudore.
Est bene confessio maxima poena pudor.
Qui non erubuit vitiorum fœce morari:
Eccl. iiiij. Cur illum pudeat, dum resiliere potest?
et. xvij. Nam bene confessis congaudet curia coeli:
Iaco. v. Et bene confessis gratia summa datur.
j. Ioan. j. Et bene confessis paradisi porta patebit:
Si perseverent in bonitate sua.

De Fatuitate hominis.

- Mat. viiij. **S**ed vulpes foueas creduntur h̄e, pfūdas:
In quo reclinet non habet ipse deus.
Can. v. Clāitat assidue velut hospes ad hostia pul-
Et semel in vita vix aperitur ei. (sans:
Gratius excipitur latro, iugulator, & hostis.
Q̄ deus excelsus coelica regna regens.
Triste iugum satanę carnalis nullus obhorret
Ferre tamen renuit lenia iussa dei.
Miraq; simplicitas, quia dormit in ore leonis:
Et tamen ignorat quando vorabit eum.

Demonis os latum, peccator sponte subintrat: Q reuo-
 Est tamen angustum dum resilire putat. caret grā-
 Sed quia ligua silet, ne crīmina confiteatur: dum hoc
 Illum desituit gratia summa dei. opushic la
 Bruta quidem clamant animalia, si rapiantur: bor est.
 Sed non reclamat, si rapiatur homo.
 Clamitet ergo reus lachrymās cōmissa fatēdo:
 Sic deus eripiet carcere plāma suum.
 Onimium simplex, nescis aperire fenestram,
 Quę sine clāue ferat, quę sine clāue patet:
 Ista fenestra patet, si crīmina confitearis:
 Clauditur hęc eadem, si reticere velis.
 Obstruit hanc portam, qui crīmina nulla fateſ:
 Qui scelus abscondit nequitiamq; suam. pro. xxvii
 Hāc aperire negāt plures, nīſi morte ppīqua:
 Sed tales reputo furibus esse pares.
 Est preciosa parum confessio tarda latronum:
 Dum tormenta vident esse parata sibi.
 Sic preciosa parum est cōuersio tarda malorū:
 Dum superincumbit mortis amara dies.
 Quādosacerdotis nequeunt cōplere salubrē
 Doctrinā, iussum, consiliūq; sacrum.
 Qn̄ velint nolint, deponūt pondus honorum:
 Cum de terrenis nil retinere queant.
 Quando satis datio, dū pignora nulla valebūt:
 Nec prece, nec pretio liber abibit homo.
 Pretereatales perdunt quandoq; loquēlam:
 Nec possunt quicquā dicere quando volunt

D ¶ De Tarda confessione.
 Eniq; sūt plures quoq; cōfessio tardat:
 Donec paschalis venerit alma dies.

Error nō
confiten-
tium in tē
pore.

De Peccato

Ordo quidem talis / preposterus esse videtur:

Vltima cauda preit / sub sequiturq; caput.

Si prius abstineas post crimina confitearis:

Currus in hoc facto ducitur ante boues.

Pro. xviiij. Nam prius accusat se iustus crimina plorans:

Pro venia faciem preueniendo dei.

Præcinitin cithara / sua dum cõmissa reuelat:

Inde suam carnem mortificare parat.

Sic igitur debet confessio vera preire:

Postmodo supplicijs est maceranda caro.

Sic valet vna dies plus q; quadragesima tota:

Crimina si fuerint corde repulsa prius.

Tunc vitium premitur, tunc més a peste leuaf:

Et tunc virtutum premia iustus habet.

Sic bene ieunat, sic est oratio munda:

Et sic de venia certior esse potest.

Ioan. vi. Sic ad paschalem veniet securius agnum:

Ad sacrum potum / saluificumq; cibum.

Qui tñi hoc differt donec quadragesima tota

Transierit: catto turpior esse potest.

Catus enim lambit post escā leniter vngues:

Post sumptas epulas abluit iste manus.

Iste prius messem refecat / q; semen in agro

Spargat, vel sentes inde mouere velit.

Iste prius vinum potat / q; colligat vuas:

Vel potius q; sit vinea culta sua.

Hic prius infundit preciosum vas liquorem:

Postmodo vas mentis turpe lauare studet.

Hic / precium numerat / nōdñi de carcere liber:

Compedibus duris imo ligatus adhuc.

Perditur interdum taxata redemptio, quādo

Captiuus moritur / prepediente mora.

Ergoprius tractet quo Christus liberet illum:

Post/precium soluat/ne moriatur homo.

¶ Quilibet ignauus formidat intre laborem: Deignas
Quo paupertatis iam releuetur onus.
via.

Eligit ille magis miserabilis esse quietus:
Pro.xx.

Q; sibi sufficiens ferre laboris onus.

Illotis manibus manducat fragmina,micas:

Postq; sub ascella complcitat ipse manus. Pro.xix.

Belzebub ignauum circundat/eñiq; molestat: Mat.xij.

Sed crucis in signo vincere nescit eum.

Stilla cadens/oculum mentis conturbat eidē:

Ad reliquam partem vertere nec scit eum. Eccli. ix.

Ignis luxuriæ/foemoralia funditus vrit:

Sed nescit flamas attenuare graues. Eccl. xxiiij.

Ignis auaritiae pedibus si mentis inharet:

Non illum lachrymis annihilare potest.

Si mures ex ore trahant panemq; bolumq;:

Desidia pressus/pellere nescit eos.

Gratuitum donum si Christus conferat illi:

Pigritia nimia sumere nescit idem.

Sordibus imbutus/nescit nisi forde facere:

Q;uis purpureum possit habere thorum.

Hic si forte pedem/directo tramite ponat,

Fæce tamen reliquus pes retinetur adhuc.

Interdum talis proponit viuere recte:

Illecebris carnis sed retinetur adhuc.

Riditas mentis est indeuotio quædam:

A Quā nō humectat flamis vnda sacri. De Inde,
Indeuotus hō velut arbor inutilis aret: uctione.

Nec generat fructus arida terra bonos.

Inuitus vigilat,inuitus surgit & orat:

Audit & inultus dulcia verba dei.

Mat.xij.

De Peccato

Inuitus dominum laudat, vel seruit eidem:

Pro. xiij. Inuitus peragit deniq; si quid agit.

Lentus ad officium, pietatis lentus ad actus:

Lentus ad ecclesiam, lentus ad omne bonū.

Ij. Re. j. Visitat hunc montem nec ros nec grā Christi:

Mons igitur talis fructificare nequit.

Ariditas talis pellit de corde virorem:

Frangi non flecti plantula siccasonet.

Dum deus in prelo poenarum malleat istū:

Prorsus in ardescit ira furorq; suis.

Tunc non elicitur oleum pietatis ab illo:

Imo blasphemat conuiciando deum.

Stipite de sicco rorem vix elicit ignis:

Quem tamen ex viridi feruida flāma facit.

Et panem durum comedit mediante liquore

Iustus homo, quis primitus asper erit.

de tristitia **T**RISTITIAE virtutum nimis execrabile cōstat:

Ij. Co. ix. Cū placeat Iathanæ displiceatq; deo.

TRISTIS in obsequio Christi fel ponit i esca:

Nec valet officium tale placere deo.

Cūdator est hilaris, cū gaudēsverna ministrat:

Hoc solet obsequium lētificare deum.

Qui prēstante deo suscepit munera gaudens:

Hoc cum lētitia reddere debet ei.

Multiplies causæ seruis dant gaudia Christi:

Eius in obsequio, tristitiamq; fugant.

Apo. xxij. Nam seruire deo regnare & viuere secum est:

Qui bene seruierit, filius eius erit.

Qui bene seruierit, properabit ad atria vitæ:

In quibus exultant agmina sancta deo.

Esa. lxvj. Qui bene seruierit, gaudens gaudebit in illo:

Cum ridebit ei sol sine nube micans.

¶ De Tēdio vitæ.

- E**x varijs causis generant tēdia vitæ:
Vnde molestatur dū meditat̄ homo.
Edū meditat̄ homo cœlestis gaudiavite:
Carcere corporeo viuere tēdet eum. Phis.
Carcere dissoluti cupiebat Paulus, & exul
Carnis ab exilio liber adire polum.
Tēdia proueniunt multis ex mole malorum:
Quæ genus humanū proorsus ubiq; p̄mūt.
Dum cernit sapiēs mala quæ sub sole gerunt: Eccles. j.
Dū premitur iustus, pollet honore malus.
Dum pro iustitia calcatur iustus, iniquus
Fraudibus erigitur, viuere tēdet eum.
Tēdia procedunt ex anxietate dolorum: Iob. x.
Tormentis varijs dum tribulatur homo. ij. Co. j.
Hisq; fatigatus dormitat sp̄ritus intus:
Languet, & obtuso lumine mentis hebet.
Vltima subsequif via despatio mortis:
Diffidēs penitus de bonitate dei. De despe-
ratione.
Parturithocvitū moles imēsa maloꝝ:
Defectusq; boni, continuusq; metus.
Cum reus infoueam vitiorum corruit imam: Pro. xvij.
Contemnet metuens dira flagella dei.
Hoc autem vitium pr̄ cunctis omnipotenti
Displicet ut grauius, dæmonibusq; placet.
Quod patet in Iuda qui desperasse probatur: Mat. xxvij.
Expleta domini venditione sui.
Offendisse tamen plus desperando videtur: Bernard⁹
Qꝫ q̄ tradiderit vendideritq; deum.
Desperate Chaim cedes fraterna coegit:
Nec putat ad veniam flectere posse deum.
Iudas atq; Chaim reprobat⁹ vterq; minorat Gen. iiiij.

De Peccato

- Iura, potestatem, iudiciumq; dei.
Maius vterq; suum peccatum credidit esse:
Q̄ veniam Christi, consiliumq; pium:
Sed dñs clemens, miseris plus parcere nouit.
Q̄ reus offendat, sanctus ut ipse probat.
Semper & est & erit domini clementia maior:
Q̄ fraudes hominū, verius estq; nihil.
Ergo reus sperare potest, si poenitet illum:
Si pudeat legem deseruisse dei.
Quātūscūq; dolor fuerit, morbusue malign⁹:
Dat miserator opem, spe mediante reo.
Est medicina potens, Christi memoratio passi
Qui virtute crucis saluat ab hoste suos.
Id cataplasma valēs abolet mortale venenū
Hoc medicamento, viuificatur homo.

¶ De Diuina clementia.

- Nomē Ie
su dulce. **Q**Vāta sit & qualis clemētia cunctipotē:
Pluribus exēplis quisq; videre (tis:
Dulce Iesu nomē, sperātib⁹ auxi (pōt.
In se sperantinescit abesse deus. (lātūr:
Quātūscūq; scelus fuerit, quātūs vereatus:
Nullus diffidat de bonitate dei.
Spes bona det vires meritis sociata beatis:
Et volet ad dominū vox lachrymosa precū.
Esa. xxij. Summa dei bonitas, aures pietatis, honestis
Eze. xvij. Vocibus inclinat: cur timet ergo reus?
Summa dei bonitas aperit redeuntibus aulā
Regni celestis: cur timet ergo reus?
Plus deus ignoscit q̄ vox lachrymosa reposcit:
Dummodo peccati pondera ponat homo.
Lu. xxij. In cruce damnato clementia summa, latroni:

- Dum venlam poscit, cœlica regna dedit.
 Nec peccatricē lachrymosa voce Mariam
 Horruit, offensas imore remisit ei.   Lu. viij.
- Discipulūq; Petru, non Saulu, non Chananeā:
 Non crucifixores horruit ille suos.
 Non igit̄ metuat, dum tantū sentit odorē   Esa. lxx.
- Accelerare deo voce rogante reus.
 Intercessorum suffragia sancta honorum
 Sperandi possunt multiplicare fidem.
 Supplicat ante deum patrem clementia nati:
 Et genitrix natum supplicat ante suum.   Bernard⁹
- Filius ostendit latus & sua vulnera patri:
 Et nato genitrix vbera grata suo.
 His igit̄ precibus, taliq; rogamine fultus,
 Clementi domino conciliatur homo.
 Illecebris cunctis dissoluitur acidiosus:
 Dum prostrus nulla lege ligatur homo.
 Iste potest dici tanq; sine remige nauis:
 Concita quę ventis fluctuat inter aquas.
 Hic est dispersus puluis quę projicit aura:
 Cum nullum regīmen sit rationis ei.
 Nullus de facilī fractam conglutinat ollam:
 Sic hominem fatuum consolidare nequit.
 Mens etenim fatui q̄sivas per fragmina fractū
 Villam doctrinam non retinere potest.
- CQ:** Acidia, multū claustralib⁹ est nocua.
Credimus acidiā claustralibus esse nocuā
 Prę cunctis alijs pluribus idq; modis.
 Arbor enim sterilis nunq; nutritur in orto:
 Q̄zuis desertis pullulet illa locis.
 Religiosa domus conclusus dicitur ortus;

Claustralib⁹
 bus perni
 ciosa igna
 uia.

De Peccato

In qua non habitet desidiosus homo.

Semper habet verbum dñi, claustral is i ore.

Mat. iiiij. Quod sacre mentis dicitur esse cibus:

Quid si iejunus remanet, nec tritac eundem:

Deq; sapores acronil retinere potest.

Inter aromaticos versatur semper odores:

Sed non sentitur spiritualis odor.

Scripta beata reor apothecas flaminis almi:

De quibus emanat spiritualis odor.

Cū domino loquitur claustral is nocte dieq;

Non tamen aduertit verba relata sibi.

Quid domino dicat, vel qd de ipse loquaf

Ignorat penitus desidiosus iners

Ad dñm loquitur supplex orando fidelis:

Sed dñs secum, dum sacra verba legit.

Religiosus homo scalam concendit in altā:

Vt per eam possit scandere celsa poli.

Iste retrocedit dum scandere debet in altū:

Se magis elongans cunctipotente deo.

Iustitię soli quanto magis iste propinquat,

Tantofrigidior debiliq; manet.

Quādo repromissā sibi terrā deberet adire,

deu. xxxij Errat, & ignorat Israelita viam:

In paupertatis se miserat iste caminum:

Vt mentem posset consolidare suam.

Sicut enim fornax, luteam corroborat ollam

Sic solet anxietas cōsolidare viros.

Sēpe pusillanimis, mollis, vel delitosus,

Ingreditur claustrum, sed solidatur ibi.

Sed sunt nonnulli qui dissoluuntur in igne:

Nam sub pauperie, delitiosa petunt:

Bernard⁹ Non impinguantur pinguedine spiritualis.

- Sed furor & rancor mentis adurit eos.
 Pax & vera quietes solet impinguare fideles: Matth. xij
 Qui Christi satagunt subdere colla ingo.
- ¶ Præterea tales cupiunt dormire quieti:
 In qua conflictus maior inesse solet.
 Nam potius sathanas impugnat religiosos
 Q̄ reliquos homines angariatq; magis.
 Princeps egypti magis affligebat hebreos:
 Q̄ proprios homines, sic malus hostis agit Exod. i.
 Plus gaudet demon, si vincat religiosum,
 Q̄ si carnales vinceret ille decem.
- ¶ Deniq; claustrales nō solum currere debet:
 Sed tanq; nubes semper ad alta volent.
 Quid si dormitent, ad Christū q̄do volādū est,
 Forsitan accipiter anticipabite eos.

De Remedijs contra Acidiam.

- ¶ Orporeos morbos sicut contraria curant
 Sic animę pestes conditione parí.
 Frigida curātur calidis, humētia siccis:
 Sic virtus vitium mortificare valet.
 Torpores animi, laudabilis actio curat:
 Acidiam superat, progeniemq; suam.
 At labor ē modic⁹: sed merces magna laboris:
 Merces, tormentū mollificare valet. Ioan. iiiij.
 Felix cauterium, quod sanat vulnera mētis.
 Felix tormentū quod diadema parat.
 Et labor est felix quo pœna futura leuatur: Esa. Ixij.
 Felix tormentum quod mala nostra fugat.
 ¶ Acidiā relevant consortias sancta honorū:
 Quod bene significat, Hur, Aaronq; simul.
 Ad dominum Moses palmas orādo leuabat: Exo. xvij.

De Peccato

- Quas sustentabant Hur, Aaronq; graues.
Lumen doctrinę notat Hur, Aaronq; figurat
Montes, qui relevant, auxiliumq; ferunt.
Motibus ex istis dies descendit sepe tuuamen:
Lumen doctrinę, consiliumq; sacrum.
- Prou. viii. ¶ Insuper acidiae morbus vigilando fugatur:
Nam bene qui vigilat, tutior esse potest.
- j. Petri. v. Cū domino vigilare decet, quia pfidus hostis
Insidias ponit, decipulasq; suas.
- Cū domino vigilat, qui longe praeuidet hostē:
Nam semper feriunt spicula visa minus.
- Leui. vi. ¶ Ignis in altari semper feruere iubetur:
Quem, sacrificex, lignum subiiciendo fouet.
Ignis, amor sanctus: mens est altare fidelis:
In qua diuini feruor amoris erit.
- Nutriet hunc ignem, supponens ligna sacerdos
Si bene cōmemoret maxima dona dei.
- Quando recordatur quot munera cōtulit illi,
Sucipit augmentum feruor amoris ibi.
- Canti. viii. Ocia, desidiam, non nouit flāmeus ignis,
Sic nunq; feruens ocia nouit amor.
- Tunc amor est verus, cū sanctos parturit actus:
Ereditur morum lumen ab igne pio.
- Quoddis: ¶ Prodigus a cupido sicut distate probatur:
cretio est Sic indiscretus feruor ab acidia.
- habenda. Sicut enim differre nocet laudabile factum:
Sic indiscretus feruor obesse potest.
- Leuit. iiij. Si bene scruteris legis precepta vetustæ,
Victima grata deo non erat absq; sale.
- Non animal cęcū, sacrificex audebat in ara
Ponere, nec placant talia dona deum.
- Luc. xliij. Non opus est sanctū, nisi quod discretio cōdit:

Vt cibus acceptus non erit absq; sale.

on valet obsequium digne placare tonantē:

Præuia si desit lux rationis ibi.

Causa triplex docet, discretio q̄ sit habēda

Regis in obsequio, qui sup astra sedet.

Nobilitas regis, decus atq; potentia tanti:

Optat iudicium testificante David.

Psa. xcviij

Tendit in incertum sine pénis missa sagitta:

Currit in incertum missa rotando pila.

Currit in incertum, nisi sit frenata voluntas:

Si desit motum dux rationis ei.

Discretos famulos deus exigit & sapientes,

Matth. vij

Qui famulantur ei, nam ratione vigent.

Demonis in pugna potius sapientia prodest,

Pro. xxiiij

Q̄ vites manuum, nec superatur i his.

CAnte crucem domini p̄fertur cereus ardens

Quod ca-

Sicut in ecclesia longior usus habet.

ro est cum

Ordinis asperitas, crux est & passio dura

modera-

Carnis, sed ratio, cereus esse potest.

mine cru-

Quando quis affectat carnem cruciare supbā,

cianda.

Pr̄cedat sacrum lux rationis opus.

Prove. iiij

In pede festinus patitur plerumq; ruinam,

Si non pr̄eudeat accelerando viam.

Qui nimium p̄perat, frumentum calcat i herba:

Et nimis ascendens pr̄cipitatur homo.

Ne timeas casum, scalā cōscēde gradatim:

Rō lux &

Actibus in cunctis te moderare tuis.

dux est hu-

Nemo volando potest sūmū consēdere scalæ:

manevitę

Ire per angustum, cum ratione decet.

Ergo suos gressus attendat quisq; viator:

Ambulet ut caute, premeditetur iter.

Quando viator equum p̄ceps in mane fatigat

De Peccato.

Vix poterit fieri longa dieta sibi.

Nec frangenda caro, sed cum ratione regeda est:

Nam nisi pascatur, non bene seruit equus.

Dum corpus nimis attenuas: mēs inde supbit:

Sic virtus, vitium gignere s̄epe solet.

Quid p̄desthomini, si mortem det medicina,

Sī medicamentum det nocimēta sibi?

Deīciunt pugiles armorum pondera multos:

Et sic vincuntur, qui superare putant.

.j. Re. xvij Armis cum graibus Dauid expugnare Goliā

Non potuit, funda sed superauit eum.

Qui nimis austera proponit ducere vitam:

Vincitur impatiens asperitate graui.

Si tamen intendat mediocrem ducere vitam:

Tunc quasi cū funda vincitur ipse Sathan.

Impetuofus equus nisi freno retineatur:

Cespitat, & dominū pr̄cipitare solet.

Mich. j. Sic nisi frenetur, nocet impetuosa voluntas:

Actibus & verbis impetus omnis obest.

Nec minus est dāñi, sine freno bella subire:

Q̄d sine calcari, res patetista satis.

Nam sine calcari sonipes quandoq; mouetur:

Sed nisi frenatus non retinetur equus.

Sic nocet & nocuit s̄epe effrenata voluntas:

Quę magis ad damnū prōior esse solet.

Mergitur i pelago sine iusto pondere nauis:

Sileue sit pondus, vel sit onusta nimis.

Minus & Sileue sit pondus, ventorum turbine nutat:

nimirū Si sit onusta nimis, pondere pressa, perit.

q; v̄tiosū. Quisquis in hoc pelago, nimia leuitate vagat:

Est tanq; nauis turbine tacta noti.

Qui nimis affligit corpus, carnēve coartat:

- Deficit ut natus pondere pressa graui. Bernard⁹.
 Sed sapiens, mediū teneat, pōderet actus:
 Quilibet in rebus debet habere modum.
 Deferat ut pōdus, a sinē debetur auena: Ec. xxxiiij.
 Non aliter pondus ferret a sella caro.
Hoc tamen attendat, ne delectabilis ardor Pro. xxix.
 Hanc nimis alliciat percipiendo cibum.
 Tunc quoq; pulmētū queritur in nocumētū:
 Quando superfluitas queritur vlla cibi.
 Sed velut egrotis cōceditur vtilis esca, Augustin.
 Atq; cibus noctis iam prohibetur eis:
 Sic & pulmentum conceditur vtile iusto:
 Atq; superfluitas est prohibenda sibi.
 Deniq; prudenti semper moderamē habēdū ē:
 Omne quod est nimū suspicor esse nocens. Omne nis-
 Simis artetur, frāgetur circulus, imo mium no-
 Si quod inest vasi spargi omne merum, cens.
 Ultra mensuram si quisq; traxerit, arcuȝ:
 Frangetur penitus chorda vel arcus ibi.
 Ultra mensurā trahitur dum chorda vielle
 Rumpitur, aut poterit diffonus esse sonus.
 Sic qui transgreditur mensurā se cruciando:
 Vel nimis artando, deficit ante diem.

De quinto vitiō .i. de Superbia.

- E**gregios mores, ventosa supbia sufflans
 Acidiam sequitur, tristitiaq; malū.
 Quatuor in primis vitijs q; dixim⁹ ante,
 Indiscretus amor dicitur esse boni.
 Sed tribus in vitijs, liuore, tumore, furore:
 Affectum alterius suspicor esse mali.
 Augustinus ait, virtus, amor est moderatus: August.

- E**contra vitium est immoderatus amor.
Affectanda parum bona sunt mundana caduca
Virtutes multum debet amare bonus.
Baruch. iii Ingluuiosus homo, cupiens, & luxuriosus,
Hec mundana nimis insipienter amat.
Atq; bonum magnum mundanis anteferedū
Aut nihil aut modicum desidiosus amat.
Sed vitium triplex, elatio, luor, & ira,
Alterius purum fertur amare malum.
Hec mala præcipue sunt dæmonialia: quippe
Nequitie fomes hæc generare solet.
Quartuor exegi quæ tangunt criminā carnem:
Quæ maculant animā de tribus esse loquar.
Nec miretur hō quia Paulus Apostol^o inquit
j. Cor. xv Est animale prius spirituale sequens.
Quod tumor acidiam iusta ratione sequatur,
Cuiq; per exemplum materiale patet.
Sicut equus tenuis fit longa per ocia pinguis.
Sic ex acidia s̄epe tumescit homo.
Prouenit ex adipe gallo pituita nociva:
Sic mala multa malis ingenerauit adeps.
ps. lxxij. Prodiit impietas ex hac pinguedine multis:
Sed vesica nimis turgida s̄epe crepat.
De superbia **C**ontra germanas diadema superbia portat:
Pre cunctis alijs celstior esse volens.
Nec mirum si celsa petit, quia coelica natu est:
Semper principium somniat ille suum.
Sed miror cum coruerit deiecta deorsum,
Qualiter est casus immemor illafui.
Ista velut ventus flores ex arbore vellit,
Funditus extirpans germina cuncta bons.
Si bona mens habeat, radicitus illa repellit.

- Sed si non habeat, nulla subire sinit.
Hec bona falsificat/dum laude geruntur inani,
 Nec benefactorem premiat inde deus.
Omnia diffundit/dum ventilat aura furoris:
 Sed virtus humilis cōgregat omne bonum. **Psal. Ixiiij.**
Omnis enim vallis cœlesti rore repletur:
 Sed mons deiſcitur: testiſcante deo. **Esa. xl.**
Hæc mons pestifer ē, hæc ē Babylonica turris **Hiere. Ij.**
 Quæ ſe iactando mittit ad astra mīnas.
Hac etenim celsa ſaluantur turre gigantes
 Ad tempus: ſed eos fulminat ira dei. **Gen. xj.**
Ista quidem iustos virtutum lumine claros
 Sæpius attentat præsuperare viros.
Contiguaſq; domos vt turris celsa tuetur,
 Ne quis eas per vim ſam ſuperare queat:
Sic annexa ſibi peccata ſuperbia feruat.
 Talia de facili vincere nemo potest.
Quod patet i multis raptoribus atq; tyrannis:
 Qui mala defendunt tanta tumore ſuo.
Non aliter poſſent (vt dicunt) vincere tales:
 Etsuper hoc fastus maximus inflat eos. **Fastus potentum.**
Hæc igitur turris quæ criminata tanta tuetur:
 Primitus a iustis deiſcienda foret. **Efa. Ij.**
Hac etenim victa ſuperantur criminata cuncta:
 Qua ſine qui fuerit, crimine liber erit.
Hæc inter reliquas reputatur maxima labes, **Pſal. I.**
 A qua mundari rex citharista petit.
Huius enim motus animo niſi predominantē,
 Immaculatus erit criminē purus homo. **Pſal. xviiij.**
Ista quidem campum prior itroit: inde recedit
 Ultima. nam palmam gaudet habere ſibi.
Hæc est damnatis occasio perditionis:

De Peccato

- Ecc. x.   **H**ec est materies/principiumq; mali.
Hec est antiqui colubri caput ense secundum:
Quo nisi calcato/vincere nemo potest.
Usq; ad occasum cunctos impugnat ab ortu.
Hac sine qui fuerit, immaculatus erit.
THece est præcipuum vexillum dæmoniorū.
Noscitur hoc signo quisq; superbus homo.
Hoc signum posuit Sathanas in fronte superbis
Per quod ab electis segregat ille suos.
Sicut enim reprobos signare superbia nouit:
Sic humilis virtus intitulare bonos.
His etenim titulis homines noscuntur aperte
Noscitur ex signo, cui famuletur homo.
Vnde dolere potest ac formidare superbus,
Cum formam Sathanæ noscat inesse sibi.
Simia factus homo, reputatur iure superbus:
Sed sapiens humilis fertur imago dei.
- Elatus est **T**Quilibet elatus/cuculus de iure vocatur:
similis cu-   Nam de se solo semper vterq; canit.
culo.   Sicut enim cuculus cantare nequit, nisi de se:
Iactat se   Sic sua commendat facta superbus homo.
supra mos   Non alius cantus cuculum delectat ineptum
dū supb⁹.   Sic alias laudes nemo superbus amat.
Preco sui cuculus, gestorum precosuperbus,
Multiplicat laudes semper vter q; suas.
- Cicada.   **T**Ad modicum tempus cātat, viuitq; cicada:
Sic nequit elatus dimidiare dies.
Nulla cicada quidem solet exercere laborem,
Sed tñ vanos multiplicare sonos.
Sic pietatis opus negat exercere superbus,
Sed tñ laudes replicat ille suas.
Prægratuit astantes turgentī voce cicada:

- Et multos homines lingua superba grauat.
More locustarum saltando superbus in altum **Locusta.**
 Erigitur, sed mox pronus ad ima cadit.
Tanto durior est casus, grauiorq; ruina
 Elatis: quanto celsior ipse gradus.
Pertimeat casum quisquis se tollit in altum:
 Namq; solet fastum dura ruinasequi.
CSeptius imprudens ex robore cornua sumit **De super-**
 Vnde ferit socios atq; molestat eos. **bientibus**
Iste nocet verbis ventosis, conutiosis.
 Inflatus stomachus nam vomitare solet.
Cornibus elatus, alios infestat & angit.
 Lingua leonizans, verba molesta refert.
At malefactores occultant facta nephanda:
 Solus peccatum publicat iste suum. **Esa.iiij.**
Omibus ostentat sua facta superbus, vt inde
 Vel commendetur vel videatur ab iis.
Culpa verecundos alios sepissime reddit:
 Quanto plus peccat, gaudet & iste magis.
Sic adeo totum mundum corruptit inanis **Prouer.iiij.**
 Gloria: q; nullum creditur esse malum.
Clafuit labes/dux/& via perditionis: **Esa. v.**
 Primitus ingessit dedecus ista deo.
Quando creaturam coelestem vertit in hostem: **Iob. iiiij.**
 Quem magis obsequio debuit esse dei.
Preterea nullus peccare potest sine fastu.
 Criminibus cunctis fastus inesse potest.
Personas viles cum cetera criminatollant,
 Raptore, fures, luxurieq; datos:
Hec aufert domino personas nobiliores:
 Et quęcunq; sibi commodiora putat.
Impugnare deum conatur fastus ubiq;

- Omni persona, tempore, siue loco.
 Plures personæ Mœchiæ crimen obhorrent:
 Nec fastum renuunt, imo sequuntur eum.
 Incedit mulier habitu cultuq; superbo,
 Tempore festiuo se poliendo magis.
- Iob. v.** **C**odit & insequitur dominus spernitq; supbū
 Non est impietas equi parando sibi.
 Ex conjecturis signisq; probatur apertis,
 Qualiter & quantum displicet iste deo.
- Apo. xviiiij** Quo magis in mundo timidus tollatur in altū
 In tantum lapsu deteriore cadet.
- Q**uo nobilior vel celsior esse superbus
 Nititur: intantum viltor ipse deo est.
- Lucæ. j.** Cum deus excelsa deponat sede potentes,
 Exaltans humiles: ut sacra virgo canit.
- C**Vilibus impugnat dominus plerūq; supbos
 Ut sic erubeant debilitate sua.
 Posset in Aegyptum deus immisisse leones,
 Vrsos frendentes, terribilesq; feras:
- Exod. viiiij** Aegypti regem quorum feritate domaret:
 Sed ranis, muscis exuperauit eum.
 Vilibus ut rebus humana superbia detur:
 Per muscas, ranas, verberat ipse deus.
 Per brucos, culices, Aegypti rex superatur:
 Nil contra dominum vis violenta potest.
 Sic per turpes scelus sanatur sepe superbus.
 Nam sanat medicus vulnera vulneribus.
- Medica:
 mentū su:
 perbi.** Sustinet omnipotens labi plerumq; superbū
 In varias culpas opprobitq; graue:
 In quibus erubeat confusus: & efficiatur
 Ex culpis humiliis: qui prius altus erat.
 Ex ignominia sanatur quando superbū:

Iam velut ex morbo prouenit ipsa salus.

Vulnera fomētum faciunt, dum culpa superbū
Reddit cōfusum, quod, medicina sibi est.

Lēditur vnguēto, qui de virtute superbit,
Sic medicamento crescere plaga potest.

Curatur vitio qui de virtute feritur:

Et clauum clavo sēpe retundit homo.

CNil magis ingrati domino, q̄ vita superbī:

Non est peccati sarcina maior ea.

Sal & harena, minus ferrum seu plūbea massa
Ponderat, est grauior sarcina nulla bonis.

Rem sibi cōsimilem, quicquid de carne creat
Diligit, omne animal gaudet habere parem

Sed sibi consociant v̄si, ceruiq; leones:

Inq; volatilibus cernitur illud idem.

Prēdonem raptor sequitur, sic latro latronem

Sustinet, equalē nemo superbū amat.

CQ; de⁹ eiatos reprimat, Psalmista fidelis

Cantat, & ex factocertius ista patent.

Nam licet vt cedrus tollatur ad alta supbus: Esa. 37

Coruit in pūcto, transit vt auraleuis.

Si vix iustus erit saluus, Job teste beato:

Et tamen auxilio prēueniente dei.

An obstante deo, saluabitur ipse superbū?

Virtus nil prodest destituente deo.

CLangorē modicum, medicus p̄scidere nouit:

Sed labor, antiquū, est attenuare malum.

Cœpit ab initio, disp̄sa superbia late,

Humanum penitus polluit illa genus.

Iste quidem morbus deduxit cūcti potentē

De cœlis medicum, qui mala nostra tulit.

Rex humili factus, vilem sibi sumere saccū

Disterū
vulgare.

Psal. Iij.

Esa. 37

Esa. liij.

De Peccato

- Carnis non timuit, vulnera nostra lauans.
Eruibeant igitur carnales esse superbii:
Pro quibus omni potens, vilis egensq; fuit.
CQ; deus annihilet sēp reprimatq; supbos,
Pluribus exemplis insinuare volo.
- L**ucæ. x. Cernebā satanā q̄si fulgur ab æthre cadētē:
Scandere qui voluit, pronus ad ima ruit.
Stare q̄ uidem poterat p̄clarus in ordine cœli:
Turpior efficitur, qui speciosus erat.
- E**sa. xliij. Esse dei sumi primi voluere parentes:
Gene. iiij. Perdit vterq; deum, dum deus esse cupit.
Esse deum cupiens, iumētis equiparatur:
Vt pecus efficitur, qui deus esse cupit.
- D**anie. iiij. Denegat esse deum pr̄ter se rex Babylonis
Hest. iiij. Septenis annis mansitat ergo pecus.
Inflat Aman fastus, dum vult trāsire p̄ urbem:
Precipit ut populus pronus adoret eum.
- H**est. xliij. Sed Mardocheus, homini non curathonorem
Reddere, debetur gloria tanta deo.
Pr̄parat ergo crucem pr̄inceps elatus, hebreo:
Pœna tamen versa est in caput illa suum.
- L**uc. xviij. In templo domini dū iactat se pharissæ:
Iustitiam falsam magificando suam:
Publicus a templo descendit iustificatus:
Quem de peccatis poenituisse liquet.
- M**at. xxvj. Pro domino, Petrus promisit se moriturum
Elle, nec vrgenti morte negare deum.
Cum se iactaret reliquis q̄ firmior esset:
Vilis ad ancillę verba negauit eum.
- Nondum Petrus erat, fidei firmissima petra:
Nondū diuino flamine coctus erat.
Hic se iactauit domino magis esse fidelem:

Sed magis errauit quando negavit eum.

Hec exempla docent inflata superbia quāti ē.

Qualiter in pucto gloria vana cadit.

CMulta monent hoiem/carnalē frāgere fastū

Prē cunctis vitijs nam deus odit eum.

Iacobi. iiiij.

Et licet in quoq̄ toleranda superbia non sit,

Est in pauperibus vituperanda magis.

Pauperius nihil est mortali carne creatum,

Q̄ miserandus homo si ratione caret.

Dum puer exoritur vestitus pelle cruenta:

Sanguineq̄ chlamydis tegmen adh̄ret ei.

Non aliam vestem secum de carne reportat,

Misera

Quam per diuidiam non gerit ille diem.

nascentiū

Flebilis ingreditur mundum, pauperq; recedit

calamitas.

Ducere nemo potest absq; dolore diem.

Non ita mendicant animalia cetera vestes

A brutis alijs sicut egenus homo.

Postulat a brutis vestes: a piscibus escam.

De se pauperiem non relevare potest.

Ex oue mendicat tunicam, de cortice lini

Interulam, corpus non aliunde tegit.

Deniq; purpureos a verme requirit amictus.

Attribuunt mures pelliciumq; sibi.

Ex alijs plumis se cornix nuda reformat:

Hic tamen ornatus dedecus esse potest.

Curigitur pauper, fragilis, nudusq; superbis!

Vnde supercilium tollitur, vnde tumor!

Forsitan obīscies: corpus, mens nobilis ornat:

Q̄tumcunq; foris despiciatur homo.

Si tamen attendas animus q̄ triste cubile

Intus habet, pudor est hac habitare domo. Quod sit

Vile superstercus semper mens alta quiescit: cubileat.

De Peccato

Quantum corporeo carcere clausa manet.

Rex in compedibus lutulento carcere vincitus

Vilibus indutus vnde superbus erit!

CSed licet in cunctis elatio despiciatur:

Plus in Christicolis displicet illa deo.

Fides ba- Quando renascuntur sacri baptis matis vnda:
ptismi. Imprimitur fidei quando character eis/

Conuenit vt Sathanē pompas actusq; resignet

Non aliter fidei porta pateret eis.

Quilibet elati se pompis dæmoniorum

Associant humiles se sociantq; deo.

CPapa locum domini tenet alto pontificatu:

Seruum seruorum se tamen ipse vocat.

Erudit exemplis humiles deus esse fideles:

Ne sibi surripiat gloria vana bonum.

Luc. xxij. Inter discipulos fieret cum questio maior,
Quis foret inter eos conditor inquit eis.

Qui volet inter vos fieri præcessor, oportet

Promptus ad officium q; magis esse velit.

Si rex omnipotens huc venerit esse minister,

Non est conueniens vt dominetur homo.

Ioan. xij. Tūc humilem seruum se præbuit atq; ministrū
Quando discipulis abluit ille pedes.

Nullus discipulus debet superesse magistro:

Nec seruus domino: nec genitura patri.

Ergo supercilium deponat cath olicorum

Concio nam frangit colla superba deus.

CInflat & infatuat ventosa superbia multos:

Sed virtus humiliis edificare solet.

Sapiē. iiij. Inflatos autem dominus dirumpere nouit,
Magnificans humiles qui famulantur ei.

Fallitur infelix ex omni parte superbus,

- Cum sibi proueniat de bonitate malum,
In felix quia non messis de semine puro
Surgit: sed tribulus vel palitrus ei.
Fœmina si generet bufonem: prodigiosum ē:
Simplex agna/lupum/ siue columba canem.
Sic monstro simile est: & res indigna relatu:
Si vicium generet gratia facta tibi.   Monstro
In felix quia vita necem, morbumq; medela.   fas superbia.
Et mentis tenebras lux operature ei.
Sicut enim iusto clarescit nox tenebrosa:
Si lux efficitur iam tenebrosa reo.
In felix quem ledit honor: victoria vincit:
Offendit virtus, mortificatq; salus.
Vincitur a victo proprijs superatur in armis
Victor: & ex ictu corruit ille suo.
In felix quia defuncto mactatur ab hoste:
Cui mortem dederat: postmodo mactat eū.
Sepius occidit victorem/ mortuus hostis:
Mactato vitio quando superbit homo.   Mirabile
In felix quia pro vento cœlestia regna
Perdidit, non aurum/ sed magis aura placet
Qui non inflatur vento vel laude fauoris,
Non infernalis flamma cremabit eum.
In super infatuat inflata superbia plures:
Ebrietatis enim fertur habere modum.
Leniter ingrediens colatur gutture vinum:
Sed lenis secum potio virus habet.   Pro. xxiiij.
Eneruat sensus: virtutes eripit omnes:
Postq; forte merum sumitur absq; modo.
Erepto sensu, prorsus ratione sepulta,
Moribus expulsis/ infatuatur homo.
Sic postq; fuerit dominata superbia mentis,

De Peccato

Desipit, ignorans ebria quicquid agat.
Alta sapit, multum loquitur, sua magnificādo
Se superextollit, lingua superba canit.

CPreterea fatum seiudicat esse superbus:
Nam celsam turrem construit absq; pede.
Hic superēdificat, nec sedem ponere curat.
Sed ruet ipsa domus, deficiente pede.
Qui superēdificat, prius est fundare necesse.
Non aliter firmum perficietur opus.

Sed fundamentum sapiens tunc ponit in īmo:
Dum terram, corpus cogitat esse suum.
Arbor enim primo radices figit in īmo:
Post frondes, flores parturit illa suos.

CEst fatuus, quia sūma petit: quia celsare q̄rit:
Vnde potest fieri tanta ruina sibi.
Dum nequit in terra, cornicula frangere durā,
Vt leuius frangat/tollit ad alta nucem.
Sic hominem Sathanas īterdum ponit ī alto,
Vt sic per fastum frangere possit eum.

Sēpe grauem lapidem violentia tollit in altum
Et rectam virgam sēpe recuruat humili.
Hoc tamen est certum / postq; violentia cessat,
Protinus ad proprium tendit vterq; locum
Sic humilem iustum flectit violentia quedam:
Inflatum vero/semper ad alta leuat.
Sed postq; cessat violentia dicta, superbus

Corruit, ad requiem mensq; beata volat.

CStultus in ascensu sēpissime corruit ipso:
Sic exoptatum non tenet ille locum.
Vt confringātur sēpissime vasa leuantur:
Sic miser erigitur vt moriatur homo.

CHic etiam fatuus structuram Gelboe mōte

- Ponit, ut ostentet quod fabricauit op^r. ij. Regū. i.
Gelboe mōs fast^r, quē ros nec gratia Christi
 Visitat, hic fortis deperiēt viri.
Cum montes alios, celestis gratia roris
 Visitet, hunc montem prēterit ipse deus.
Hic mons infelix, cui desunt cōditiones:
 Quas alijs montes semper habere solent.
Nam montes alijs sunt cōelo proximiores:
 Quos etiam phœbus prēradiare solet.
Hic tamen infelix magis est a luce remotus:
 Deseruit verū gratia Solis eum.
Sunt etiam montes, sani, tuti, quoꝝ mundi:
 Nam sordes in eis non remanere valent.
Hic autem mons est omni discrimine plenus,
 Turpis, & omnimoda cōmoditate carens.
Congelat hūc montē rabies aquilonis, & oīs
 Ventorū species vndiq; sufflat eum.
Corda superborum qui monte morātur in isto
 Ad domino fūgiunt frigidiora gelu.
Angelus, hunc montē cōscēderat ille coruscus:
 Sordidus efficitur qui speciosus erat. Esa. xliiiij.
Angel^r est factus per fastum demonialis:
 Sed virtus humilis, te facit esse deum.
Prēterea fatuus per vilia magna requirit; Bernard^r
 Digna per indigna stultus habere cupit
Ad decus aspirat per dedecus, optat honorē:
 Sed nī si seruus, non dominatur homo.
Cū dnīm Sathanas temptaret vertice mōtis
 Ostendens mundi regna superba sibi:
Temptator dixit, si memodo pronus adores, Matth. iiiij.
 Poplitibus flexis, omnia regna dabo.
In quo signatur, q̄ null^r honore potitur:
 k

De Peccato

¶ nisi sit seruus, non dominatur homo.
Vix dominatur homo nisi predominent eidē
Crimina vel fraudes / impietasq; grauis.
An non seruus erit, si culpis subiiciatur?
Qui Sathanę seruit, vilior esse nequit.
Non igitur prudens affectat culmen honoris,
Ut grauis impietas non dominetur ei.
¶ Stultus & insanus reputatur quisq; superb⁹,
Dum superex tollit semper ad alta velit.
Arduus ascensus, grauis est, multiq; timēdus;
Multiplices casus namq; sequuntur eum.
Descensus vero facilis, modicūm q; timendus
Descensum sequitur nulla tuina grauis.

¶ De quinq; speciebus elationis.

Esa. ix.
¶ Latis autem placet elatio tñ:
Nec curāt utrum sit bona siue mala.
Vna tamē sola est laudabilis atq; petēda
Damnosas vero quatuor esse reor.
¶ Prima quidē species, ad formā catholicorū,
Ad decus & laudem creditur esse dei.
Dum quis i hac vita, virtutum lampade clar⁹,
Prēminet, vt fidei gemma, lucerna gregis;
Matih. v.
Non est sub modio, talis ponend⁹ lucerna:
Ponitur in summo clara lucerna loco.
Talis enim debet sublimi sede levari:
Lumine qui morum lustret ouile dei.
Cuius ad exemplum formetur vita suorum:
Pastoremq; bonum sic imitentur oves.
¶ Estq; sequens species dñabilis atq; timēda
Ista fit ad poenam suppliciumq; graue,

Ob culpam scelerū pendūtur ad alta latrones:

Suntq; volatilibus præda, eibusq; feris.

Procurat Sathanas, ut quosdam ponat in alto:

Sed quasi penduntur vel cruciantur ibi.

Quis domineſ homo ſine poena vel cruciatu?

Omnis spinosum rex diadema gerit.

Idq; figurauit domini spinosa corona.

Nam ſine punctura nō dominatur homo. *Ioan. xix.*

Pungitur interius quicunq; potiut honore.

Omnis honor mundi, spinea ferragerit.

CTertia subsequitur reprobus dū pēdit i alto:

Quę fit ad opprobrium dedecus atq; ſuum.

Rex Golliardorum, luforū ſive latronum,

De regno laudem nūquid habere potest?

Vt perhibet Sapiens, affectat publica virtus: *Historia.*

Obscuras tenebras facta nephanda petunt. *Boetius.*

Insolio reprobus regali ſede leuatūs,

Se magis oſtentat nequitiamq; ſuam.

Hunc de honestat honor: iñ hic de honestat ho

Alteruter ſeſe depreciare ſtudet. *norem:*

Improbitas in honore magis maniſta notač

Si non eſſet honor, eſſet aperta miſeritudo.

Corpus in arboribus defunctū quando leuatū:

Aera corrumpt, plurib^z eſtq; nocens.

Mortuus in culpis reprobus ſuper alta locatus

Corrumpt multos improbitate ſuū.

Non ſublimari decet iſtum, ſed tumulari:

Ne poſſit populo foetor obeffe ſuus.

Mortu^z Antiochus, populū foetore grauabat: *Historia.*

Cuius ad exemplum, rex vitiosus obeft. *iij. Mac. v.*

Iſte potest dici tanq; fumofa lucerna:

Quę niſi ſupprimitur, fumus obeffe potest

De Peccato.

¶ Quarta quidem sp̄es, alios exaltat in altū:
Sed per derisum ludibriumq; suum.

notate hęc Dum quis brutalis insignia regia gestat:
sumi p̄lati Si detur fatuo pontificalis honor:

Nūquid erit rector, vel dux, vel celsa potestas:

Quine scit régimen mentis habere suæ?

Simius in tecto residens, derisio plebis:

Sic rector fatuus ridiculosus erit.

Simia p̄lati, sed non prelatus habetur,

Qui se p̄lati non ratione gerit:

Intelligite Sic decus indigno quasi dedecus esse putatur:
ambitiosi Sic laus infamem vituperare potest.

Dedecus est duci, per praua, per inuia duci:

Dedecus est regi, non ratione regi.

¶ Postremo sp̄es exaltat quinta superbos:

Quos tanq; paleas ventilat aura leuis.

A granis paleas, leuitatis separat aura:

A iustis reprobos separat ipse Sathan.

Exsufflat paleas dispersas ventus in altum:

Grana tamen remanent vtiliora solo.

Ventilat elatos aut per genus, aut per honores

Demon, at ignorant quanta ruina sibi.

Cur igitur tumidis placet exaltatio talis:

Nonne vident quantis est sociata malis?

¶ Deniq; se fatuum demonstrat quisq; superbis

Semper stultitias predicit ille suas.

Mirabilis Vecordia · Plus amat in motu vel tempestate manere:

Q̄d requie mentis commodiore frui.

Quid nisi tempestas mentis, terrena potestas,

Quid nisi circuitus turbinis, orbis honor?

Qui cadit in plano, vix vadit tutus in altum:

Cuiq; viatori tutior im̄a via est.

- Ostia vix humiliſ paradisi ſtricta ſubibit,   Matth. vii
 Qualiter erectus ingredietur ea?
 Erigit in lucta ſeſe luctator ineptus,
 Se magis inclinans deſcietq; parem.
CVita ſuperborum, multis obſeffa periclis,
 Cauſa tamen morbi ſat manifeſta ſui eſt.
 Miraq; ſimplicitas: quia q̄to noſtior egris
 Cauſa malis: tanto pelliſtur illa minus.
 Incidit hunc morbum ſubito, tardeq; leuatatur:
 A quo ſanatus, mox recidiuathomo.
 Iſta minus turpis vel noxia culpa putatur:
 Iccirco tumidiſ respuiturq; minus.
 Offenſas alias reuſ & peccata fatetur: Gregori⁹ i
 Hācautem maculam vix manifeſtat homo morali.
 Non cito curatur: quia cauſam materialē
 Pefiſero morbo dant bona ſiue mala.
CQuod non defacili deformis culpa lauetur,
 Cauſarum ratio ſit manifeſta triūm.   Difficiſſas
 Namq; repreſentat peccatum dēmonis illud: natio ſup
 Cnius non potuit poeniuſſe Sathan.   biae.
 Viſq; ſupercilium licet hac ſit labē repleta:
 Ignorat ſecem mens misera ſuam.
 Nemo minus ſanus qui credit ſe fore ſanum:
 Criminis agnitio datq; ſalutis opem.
 Nemo minus iuſtus, qui ſe putat eſſe beatum:
 Semper enim ſanctus, ſe putat eſſe reum.   Pro. xlviij.
 Hic etiam langor, medicamine ſepe grauatur,
 Leditur egrinus, quando medela venit.
 Adueniente Iefu, gens excēcatur hebreā: Ioan. ix
 Tantus enim fast⁹ obtenebrauit eam.
 Tunc cecus vidit: tunc nil videre videntes:
 Quod de iudicio dicitur eſſe dei.

De Peccato

- Esa. ix.** Gentilis populus quasi cæcus vidit aperte:
Cum sine doctrina cum sine lege faret.
Hebreus populus qui legis iussa legebat:
Lumine doctrinæ clarificatus erat.
Sed ventente deo priuatur lumine tali:
Quando flagellavit vel crucifixit eum.
Præterea medicus languentes deserit illos,
Quos induratos viderit esse malis.
Summa dei pietas egrum non visitat illum:
Qui fit deterior cum medicina datur.
- Istiscopa:** Porro leni vento, fumo, paleæ similatur:
raf superbus. Vesicæ spumeæ iure superbus homo.
bus. f. Ventus enim torè siccatur reprimitur; lucernæ:
Vento. Exsufflat cineres, equora plana mouet.
Cū sit homo puluis, vetusq; superbia: nūquid
In summo positus culmine tutus erit?
Lumen doctrinæ reprimit, rorem pietatis
Exsiccatur fastus, corda quieta mouet.
- Fumo:** Quo magis ascedit fumus, magis annihilat:
Se magis annihilat quando superbis homo.
Fumus obest oculis, cæcatq; superbia mētem:
Corporis & mentis fuscat vterq; domum.
Fumigat in culpa tumidus, fumabit in igne:
Ignis perpetuus quando cremabit eum.
- Paleæ** Turbihe ventorum paleæ tollunt in altum:
Dumq; lebes feruet, spuma sup̄ma natat.
Expulis paleis frumentum purificatur:
Expulso fastu purificatur homo.
- Spumeæ** Nec nisi spumetur pulmentū mundificat:
Nec nisi fastus abest mundificat homo.
Hæc tria contendunt semper loca summa tenere:
Non tamen idcirco sunt preciosa magis.

Sic licet in summo contendat stare superbus:

Non ideo sequitur hunc magis esse bonū.

Se monstrat paleam vel spumam rite supbus:

Dum temper summū quærit habere locū.

Si foret hic granum, loca quæret et inferiora:

Sic posset tali tutior esse statu.

Cunctis diuinijs constat preciosius aurum

Esse, tamen residet inferiore loco.

Concilius est patulū vesica tumescit ob aurā:

Sed redit in nihilum quando foratur acu.

Puncta leui spina perdit vesica tumorem:

Turgida quæ fuerat mollificata facet.

Turgidus elatus modico langore grauatus

Esa. xl.

Frangitur, in punto gloria vana cadit.

Esa. cc.

Concilius dñs prohibet ne summa regas:

Ixxxi.

Vt non presumas anticipare locum.

Cum fuerint homines ad prandia festa vocati:

Lu. xiiii.

Nunq; discumbant in potiore loco.

Nec deus elegit generosos vel sapientes:

I. Co. i.

Sed contemptibiles indignosq; viros.

Ex ignobilibus, de stultis, ac idiotis

Texuit ecclesiam vera sophia patris.

Elegit fragiles vt eos confunderet omnes:

Qui se glorificant de probitate sua.

Quantūq; boni mundana superbia perdit:

Hoc virtus humilis lucrificare solet.

Concilius stare putat videat ne precipitetur:

Cum sit homo fragilis sicut harundo leuis.

I. Co. x.

Permisit dominus Petrum peccare beatum;

Discipulus Christi qui specialis erat.

Permisit Iudam damnari morte perenni:

Mat. xxv

Quis in disco participaret ei.

De Peccato

Hinc satis innuitur q; nemo superblat: imo
Quanto iustior est, se putet esse reum.

In quocunq; statu, vel re, vel in ordine, semper
Robur virtutis debet inesse bonis.

Febricitare solet leo / ne feritate tumescat:
Sic regem febris mitigat illa ferum.

Nonne fuit febris quedam dubitatio Thomæ
Ioan. xx. Credere dum socijs noluit ille suis.

Mar. xiiij. Ettanq; febris fuit ipsa negatio Petro.
Sic animus fragilis febricitare potest.

.ij. Co. xij. Ex stimulo carnis sic Paulus febricitauit:
Nefastum virtus ingeneraret ei.

Tales defectus, ne de virtute tumescant,
Dimisit iustis ex pietate deus.

Iacobi. j. Quicquid in hac vita sancti tolerare videntur,
Totum se noscant hac ratione pati.

¶ De speciebus Superbie.

Hacten explicui vētosa supbia quid sit:
Qualiter & quātū displicet illa deo.
Sed quia multiplices spēs gñant ab ipa
De multis aliquas connumerare volo.

Ex beato Inq; duas species, huius diuisio fiat.

Gregorio Prima sit interior: exteriorq; sequens.

De supbia ¶ Interior species, dū quis bona credit habere
Interiori. A se/non domino/pro meritisve suis.

Si quis opinetur prē cunctis se meliorem:

Si quod non habeat, fingat habere bonum.

Si quis habere bonum de se iactauerit: illud
Aaufert omnino gloria vana sibi.

Mat. xxij Stulte, quid istaris: vt quid Pharisæi superbis?
VER. 16.17.18. Cur te commendas, magnificisq; tua?

- Nūquid habes aliquid qđ non acceperis ante?
 Nunquid habere potes quid sine dante deo
 Null⁹ habet, vel habere potest, vel h̄c valebit *Ioan. i.*
 Absq; deo, sine quo nil reor esse bonum. *Ioan. xv.*
- Si bona cepisti domino tribuente : memento
 De tibi collatis glorificare deum.
 Obstruit ingratus sibimet fontem pietatis, *Beat⁹ Ber*
 Dum memor accepti respuit esse boni.
 Dignus ut accipiat non est, si de benefactis
 Grates non referat, dum videt esse locum.
 De bonitate dei modicum sentire videtur
 Quise pro meritis credit habere bonum.
 Si bona pro meritis habeat: quid gratia cōfert? *Roma. xj.*
 Pro nihilo petitur gratia larga dei.
 Si bona p meritis homini tantummodo den⁹:
 Vendens, non tribuens, creditur inde deus
 Nam dum respondet merces condigna labori,
 Quippe laboranti gratia nulla datur.
 Extimat ergo deum vendentem non tribuētē
 In quo non modicum dedecus esse l̄quet.
 An bona pro meritis mortalis possit habere,
 Soluete cum nequeat debita tanta deo!
 Se domino totum debet, quia condidit illum: *Beat⁹ Ber*
 Vel quia propter eum se dedit ille neci.
 Si pro me factō, me debeo pro recreato,
 Quę tibi et tribuam dona, benigne deus!
 Tu me plasmasti: sed postea me recreasti,
 Cum superata fuit mors mea morte tua.
 Dum me formabas: tibi me pater assimilabas:
 Sed tamen illud opus absq; labore fuit.
 Quando redemisti durissima sustinuisti:
 Pro me facta tibi vulnera quinq; scio.

De Peccato

- Cōsidera: Pr̄ter sudores varios/multosq; labores:
te ingrati. Quos tua sustinuit/ponte beata caro
In me formando modicum,sed me reparādo
Christe laborasti,dans tua membra neci.
Sum cito formatus,sed non cito sum recreat:
Plutima gessisti/me redimendo deus.
Pro me formato/me debeo,pro reparato
Reddere quid valeam/nil superesse scio.
Et si millesies me morti tradere posseni
Pro tanto domino:quid cinis est ad eum?
Est igitur fatuus mortalis quando superbit:
Dum se pro meritis cogitat esse bonum.
Debita qui soluit/non obligat accipientem.
Debitor est liber/redditione sua.
- ps. xv.
- Te faciente bonum,propriam geris vtilitatem:
Namq; tuis meritis non eget ipse deus.
Quantuncumq; bonifacias,te semper ineptū,
Experteq; boni iam reputare decet.
- Lu.xvii.
- Quid tibi debetur/propriam sī commoditatē
Gesseris? an iustus taliter esse putas?
Mich. vii. Ex se nostra bona sunt tanq; falsa moneta:
Esa.Ixliii. Quae caret argento,nilq; valoris habent.
His etenim preciū,solet addere gratia Christi:
Quae si defuerit,commoditate carent.
Regnum quippe dei/plures meruisse putantur
Qui tamen omnino demeruere deum.
Nō meritū/sed demeritū/bona nostra pbant:
Quodq; putant rectum/displacet ante deū.
Sordet apud dñm/quod mente nitescit agētis:
Ergo quis ex meritis se putet esse bonum?
Ergo quid est meritū/miseratio cuncti potētis:
Sola quidem pietas iustificare potest.

Gratia proueniat te, gratia summa sequatur:
Sed non confidas in bonitate tua.

Nec sine stultitia, sine fastu creditur esse:
Qui quod non habeat credit habere bonū.

Quid miserabilius censes, quid ineptius illo:
Qui foris est sapiens interiusq; pecus?

Pelle sub agnina tegitur mens sēpe lupina:
Pelle sub humana mens asinina latet.

Vt placeas domino iustissimus esse labora:
Sed contemptibilem te reputare velis.

Vēh tibi: si prudens corā tecredēris pso:
Vēh tibi, si sapiens credēris esse tibi.

Impedit hoc vitium ne mentē visitet intus:
Nete purificet gratia digna dei.

Gratia nō petitur quam secum credit habere:
Et quia non petitur, non tribuetur ei.

Nec deus ingratīs prestat sua dona libenter:
Perdit in ingratis omnia dona deus.

Qui tamen ex nihilo se nouit esse repletum,
Qualiter accipiet maxima dona dei?

Nec dñs veterē sua vīna reponit in vtre:
Si fēx nequitię commaculauit eum.

Nec decet vt Christi se gratia misceat illi,
Quem fēx commaculat materiesq; mali.

Accidit vt tali delusio maxima fiat:
Qui cum sit reprobus se putat esse probū,

Olim vēnalem portabat rusticus agnum:
Decane quid faceret questio facta fuit.

Cum multi peterent catulū cur ferret eundē:
Agnū depositū atq; reliquit eis.

Sic faciunt plures, alii plus q; sibi credunt:
Sed deluduntur conditione pari.

Mat. vii.

Esa. v.

Mat. ix..

Apo. xxi.

Fabula fa
ceta.

- Stultus adulantem mendacem dulciter, audit:**
Et nimio falso laudis amore tumet.
- Eccl. vii.** **Inflat adulator ventosa laud e superbum:**
Sed laus inflatis officiosa nocet.
- Talis habet faciem, nec habet quid ponat in illo**
Ex aura tenui laudis adimpleteum.
- Psal. cxl.** **Sed verus sapiens, oleum scurrantis obhorret,**
Ne caput impinguet scurra fauore suum.
- Afflidae prudens considerat intima cordis,**
Et maculas mentis purificare studet.
- Iacobi. i.** **In speculo sacre scripture se speculando:**
In quo perpendit cuncta gerenda sibi.
- Maxima rusticitas alijs preponere se est.**
Præ cunctis alijs se reputando bonum.
- Iste sedere domo vult altior interiore:**
Sic in honorat eos quos decorare docet.
- Eccl. x.** **Sed cinis & puluis cur altior esse laborat,**
Cum locus inferior sit magis aptus ei
- Se magis apprecias domino minus apprecias**
At se vilificans/appreciatur ei.
- j. Reg. xv** **Ille Saul quondam dum parvulus esset apud se**
In tribubus meruit Israel esse caput.
- Qui rex effectus, cum magnum se reputaret:**
Et decus & regnum perdidit ille suum.
- Sic nimis est fatuus qui iactat se meliorem,**
Cum non sic certus de bonitate sua.
- Sicut ait Sapiens, sunt iusti, sunt sapientes:**
In manibus domini sunt sua facta tamen.
- Mortalis vero nescit finaliter ullus:**
An odio dignus sit, vel amore dei.
- Nam sunt nonnulli quos credimus esse fideles,**
Morti damnandos quos videt esse deus.

Sunt etiam plures quos credimus esse nephandos:

Quos iam saluandos praeuidet esse deus.

Non igitur probitatem suam preferat ulli.

Nec de virtutum luce tumescat homo.

Firma quidem turris patitur plenumque ruinam.

Et fortis pariter semper columna cadit.

Non igitur fragilis debet presumere de se,

Nec de iustitia glorificare sua.

Confatuo surgit quedam presumptio de se,

Ascribendo sibi commoda si qua gerit.

In virtute sua multum confidit: at illa

Frangitur in puncto, sicut arundo leuis.

Terra parit per se tribulos, absynthia, lappas:

Sed per se messem non parit illa bonam,

Sic generat vermes vel ranas vnda palustris:

Sed raro pisces parturit illa bonos.

Ingreditur volucris vel pisces retia per se:

Sed non regreditur quando redire cupit.

Et per se rapidas descendit natis in vndas:

Inde tamen per se non resilire potest.

Sic cadit in culpam per se peccator iniquus;

Non tamen exurgit, surgere quando cupit.

Spiritus hinc vadens, sed non rediens prohibet ps. lxxvij.

Dum ruit ad mortem, nec remeare valet.

Iste malum per se patrare potest, tamen ex se

Fructus iustitiae non generare valet.

Qualiter hos fructus generet, qui nec meditari

Absque deo quicquam commoditatis habet?

Paulus enim dicit, quod sufficientia nostra est

A domino: sine quo nil operatur homo.

Vnde beatus homo cui conditor auxiliatur:

Cui dat presidium consiliumque deus.

Ecclesiastes vij.

Devana sumptio.

ps. lxxvij.

.ij. Cor. xij.

Hier. xvij

De Peccato

Cerne viros fortes ad plurima crimina lapsos:
Sic non presumes de bonitate tua.
Cū cecidisse legis Petru, David, & Salomonē:
Nunquid confides in probitate tua?
Vocis ad impulsum modicum si firma collina
Corruit ecclesie, quis modo tutus erit?
De se presumens, montem scandit in altū:
De quo monte cadit quisquis iniqua gerit.
Est nimis effrenus qui montem scandit in istū:
Vnde viros magnos tot cecidisse legit.
Adam plasmatum, & paradisi sede locatum
State diu firmum non potuisse legis.
Ergo quis in pugna valeat presumere de se?
In se confidens est maledict⁹ homo.
Ergo tuę mentis vires metire fidelis:
Et ne presumas, spe comitante time.
Dedñatu. ¶ Hactenus ostēdi, pr̄sūptio vana quid obſit:
A modo perstringam, quid dominatus obſit
Pertinet ad solum dominatio cunctipotentem
Sola deo soli gloria, solus honor.
.j. Tim. j.
Et si sola deo debetur gloria, nonne
Si quis eam rapiat, derogat ille deo?
Lex naturū Si quis eam rapiat, nature legibus obſtat:
Nos lex nature iudicat esse pares.
Etnisi per vitium, brutales efficiamur,
Civibus angelicis credimus esse pares.
Geñ j. Non homo preficitur homini, q; ei domineſ:
Imo volatilibus, piscibus, atq; feris.
Est tamen inferior iumento & vilior omniſ,
Si faciem pecoris vestiat ille ſibi.
Exuit humanam faciem, veltit pecorinam:
Qui bruti pecoris viue remore cupit.

- Sic homo brutalis sectans carnalia, dum se Cantic. j.
 Noscere desierit, subiisciendus erit.
- Se peccus ignorat natura funditus omne:
 Ignorat vitiose miserandus homo.
- Dum vero ratione deo deuotus obedit,
 Seq; recognoscit, liber habendus erit.
- Nam servire deo, libertas summa probatur: Roma. vi.
 Eius enim pondus est leue, suave iugum. Matth. xi.
- Immunes homines penitus natura creauit:
 Imposuit vero sors sibi dura iugum.
- Non equus inter equos pri matum querit fratre
 Non ouis inter oues, non apis inter apes.
- Cur igitur prudens dominatum querat habere?
 Omnibus electis, est dominatus, onus.
- ¶ Siquem delectat prelatio vel dominatus: De prela
 Audiat apologum, seu paragma decens. tura.
- Concilium fecit lignorum turba loquendo,
 Ut regem facerent, qui dominetur eis.
- Ut regem facerent, lignorum turba citatur: Iudi. ix.
 Qui regnet super his & dominetur eis.
- ¶ Primitus offertur regni moderamem oliuę
 Responsum subito lenis oliua dedit.
- Respuo tale decus, pinguedine nolo carere:
 Pro regnis, oleum perdere nolo meum.
- ¶ Protinus ad ficū veniunt, regnū sibi dādo:
 Cuius ad imperium ligna subesse volunt.
- Respondit ficus, regnum, renuo, dominatum
 Respuo, dulcorem perdere nolo meum.
- ¶ Mox adeunt vitem, regni diadema ferēdo:
 Ut regnum capiat, supplice voce rogant.
- Vitis ait subito, regnum fugio, quia vinum
 Lætificans homines, perdere nolo meum

De Peccato

CDura nil proficiunt, ad rānū lignia recurrit: Vt rex vngatur, imperet atq; sibi.

Ramnus ait gaudens, regni diademalibenter Suscipio, cupiens regis honore frui.

Rex ego sim vester, nostrāq; veite sub vmbra: Non rex, sed socius, dux, & amicus ero.

Expositio **C**Vngitur in regem, siquē plebs postulet ois: apologi. Ut dux electus prēdominetur eis.

Tunc quasi prēbetur pietatis inunctio regi:

Vt sibi subiectos ex pietate regat.

Non est cōueniens, vt ab ipsis suptā potestas Sequiat in seruos vi reprimendo suos.

Non est conueniens, vt ab illis sumat honorē Per decus oppobrium retribuatq; sibi.

Oliua quē **C**Pinguis oliua, pium, māsuetū, pacis amicū significet. Significare potest per pietatis opus.

Qui cibat indignos, illuminat, atq; medelam Exhibet infirmis, ex bonitate sua.

Talis em̄ renuit cathedrā vel culmē honoris: Ne priuetur ob hoc ex bonitate sua.

Ficusquid **C**Contemplatiuus per sicum significatur: significet. Quem fouet & reficit spiritualis odor:

Cui prēgustata dulcedine spirituali,

Gregori⁹. Prostus in hoc mūdo desipit omne quod ē. Respuit hoc regnum, formidās perdere prosus Per decus exterius, interior a bona.

Intima deseritur dulcedo per exteriorem: Dum vir contemplans, exteriora petit.

Vitis qd. **C**Vitis vinipara, fero rem signat amoris: Quem, fero vini significare potest.

Nam vir perfectus succēsus amore benigno,

Terrenum regnum respuit atq; decus.

- Nefrigescat amor, terrenū propter honorem;
Quē nīmis annihilat sollicitudo frequens.
- C**Insinuat ramnus, raptoreſ atq; tyrannoſ: **Eſa. x.**
Qui pungūt alioſ alperitate ſua.
- Ramnus ab initio mollis, dureſcit in iimo,
Principio lenis, pungere fine ſolet.
- Sic homineſ nequā, primo ſermonib⁹ vngūt: **Doli am-**
bitioſorū.
Fine tamen pungunt alperitate manus.
- Hi regnare volūt nechonoris pōdus obhorret
Nec violenta manu dilacerare ſuoſ.
- Hiſ alijſq; modiſ poterit cognoscere lector:
Quod dominatus obeft abſq; volente deo.
- Vnde sapit ſapiens, ſi mundi vitet honoreſ:
Quoſ ſine peccato vix retinere poſteſt.
- Ad cumulum ſceleſ declinat pondus honoreſ
Nec mundanus hoſos impietate caret.
- C**Ergo viriſ iuſtiſ prælatio nulla petenda eſt:
Nec licet ex homine ſumere tale decuſ.
- Nemo locū domini, domino nolente, ſit auſuſ **Hebre. v.**
Sumere: talis hoſor mortifer eſſet ei.
- Rege quiſ inuiti, veliteiuiſ villicuſ eſſe:
Quiſ, prohibente deo, regna tenere velit?
- C**Quoſ mala pueniāt familiſ ex principiſ nequā
Ex verbis domini quiſq; videre poſteſt.
- Eſuriens viſuſ, rex implus, aut leo frendens:
In populoſ humileſ, ytsacra verba canunt.
- Principiſ indigni reprimit prudentia multoſ: **Pro. xxix.**
Principiſ ſub nequā, plebſ miseraſa gemit.
- Cū datur indigno regnum, vel culmen honoris
Eſt decuſ & regnum magna ruina ſibi.
- C**Quod fugienduſ hoſor, q ſiſ pernēda ptāſ **Fugienda**
Exempluſ domini noſcere quiſq; poſteſt. **ambitio.**

De Peccato

Ioan. vij. **T**urba requirebat Iesum, q; eum sibi regem
Vngeret: ac Christus coepit int̄ fugam.

Ioā. xviii. **A**d mortem vero se se querentibus/vlto
Obtulit , vt fieret victima grata patri.

Vnde satis constat/q; nulla potentia mundi
Est querenda tibi: sed fugienda magis.

Vtiliusq; mori/q; sic regnare quibusdam est:
Nam stat us/indignis/altus obesse potest.

De ambi-
tiosis.
Delineant
ambitiosi. **C** Ambitiosus hō profugos venatur honores
Quos dum consequitur, vix requietus erit.
Ambitiosus homo, per mille pericula tendit:
Perfas atq; nefas querit habere decus.

Talis, honestatem fingit, mentitur amorem:
Virtutem simulat, verba dolosa polit.

Omnibus inclinat, blanditur, seruit, obedit:
Vngit, adulatur, ambitiosus homo.

Regibus obsequitur, magnatum circinat aulas
Omnibus applaudit principibus q; fauet.

Forte per hanc artem si nō sit adeptus honorē
Ad Giezi currit munera pondeſ ei.

Supplicat & tribuit/dominandi tactus amore:
Vt decus obtineat: scandalū nulla timet.

Sed quod non potuit gratis acquirere, saltē
Obtinet ex precib⁹/muneribus ue suis.

.iiij. re. viij Lepratam ē Giezi per totum corpus adhesit:

Actu. viij. Et Simon periit, denarij q; sui
Esto q; obtineat vel gratis, vel violenter:

Vel concedatur quicquid habere velit:
Tunc labor attenuat, vexatq; molestia corpus:

Excruciat mentem sollicitudo frequens.

Qd maios **C** Quanto maior honor, maiora pericula secū
res in ma- Nam feriunt montes fulmina crebra magis.

Ad Christum per onus p̄operatur, nō phonorē: iori pericu
Sed lenit merces, asperitatis onus. lo sunt.

Ambitus ob hoc sublimem scandit honorē
Vt reliquis p̄esit proficiatq; fibi.

Si tamen attendas omnis p̄elatio crux est:
Nullus honore potest absq; timore frui.

Rex metuit seruos, q̄uis timeatur ab ipsis:
Nec dormire valent absq; timore duces.

Et nisi muniti vix audent īre per vrbes:
Aut armatorum circinet agmen eos.

Et nisi seruorum reges seruentur ab armis:
Non possunt vitam dimidiare suam.

Vix audent gustare cibos, aliquosve liquores:
Cū mortem timeant semper inesse cibis.

Quouis pulmento formidant esse venenum:
Tales vix comedunt, absq; pauore bibunt.

Crimine maiori sordent qui p̄eficiuntur:
Abstrahit a recto tramite falli us honor.

Qui p̄esunt, legem, doctrinam, iudiciumq;:
Atq; viam domini deseruere sui.

CMagnates domin⁹ pluvijs exponit & autis:
Nam labor assiduus vexat & angit eos.

Sed charos genitos quos pure diligit, omnes
Eripit a mundi puluere, sorde, luto.

Nam pater iniungit seruis plerūq; laborem:
Et tamen h̄eredes subtrahit inde suos.

Dum labor et sudor seruos deturpat ī agro:
H̄eredes dulces absq; labore manent.

Qui p̄esunt alijs, quasi vestes sunt pluviiales:
Imbris oppositę, sordibus, atq; niui.

Dum superinduitur capa, seu vestis pluviialis:
Nunquid erit melior, vel preciosa magis?

Pauidi pri
cipes.

Grauiissi
mo onere
premunt
qui p̄esunt.

De Peccato.

Hac superinduta reliquę saluant ab imbre:
Hęc nimbos, ventos sustinet atq; lutum.

Vtilitate capę non accidit, vt super omnes
Portetur vestes: sed maculatur ibi.

Sic qui praeſicitur non debet ſe meliorem
Dicere: vel charum ſe reputare magis.

Expedit vt vigilet in plebis commoditate:
Vtilitate gregis, non in honore ſui.

Perulgū intendat ſuper hoc, quia cōuenit ynuſ
Ioan. xj. Pro toto populo q̄ moriatur homo.

Scilicet inſiftat / deſudet / ſiue laboret:

Personam ſuper hoc mortificetq; ſuam.

Si bene curet oues / defendat / pafcat / ametq;
Taliter exterior mortificatur homo.

De pueris pastores autem peruerit temporis huius
ſis pastori Ardor avaritiae / & proſperitatis amor.

bus. Luctum bursarum ſectantur / non animarum.

Spequeſt^r Non curant inopes, immo sequuntur opes.
grex de^r Ad mundi pompa vel gaudia vana ſoluti,

pafcitur. Excutiunt penitus religionis onus.
Officijs ſacris ſi copia defit honorq;

Non est qui ſubeat pontificale decus.

Vnde vacasse diu papatus dicitur / ante

Tempora Syluestri / deficiente lucro.

Ecclesię sanctę tunc non erat viſus equorum:

Non erat ornatus tunc preciosus ei.

Tunc non fulgebant tot mutatoria vefis:

Nec ſibi preſebabant aurea vasa merum.

Non ibi plaudebat pompatica gloria mundi:

Nulla tenebat adhuc predia / rura / domos.

Sed poſtq; fuit ecclesię terrena potestas

Tradita, multimodas querere coepit opes:

Tempore Sylvestri dominari cœpit opesq;

Querere thesauros appropriare sibi.

Tunc fuit infusum turbata religione,

Vitus in ecclesia proprietatis amor.

Ad iunctis opibus thesauris delitijsq;

Nascitur ambitio & simoniale malum.

Tunc effusa fuit contentio seditiosa

Inter pontifices præcipuosq; viros.

Inde cauillosis rationibus & phaleratis

Arripit indignus pontificale decus.

CHactenus ostendi terrena potentia quid sit De magis

Et q; sit iustis abiencia viris.

Inde magistrorum de falsi nominis usu:

Defalsis etiam moribus ecce loquar.

Anticipat stultus cathedram nomineq; magistri posteri

Seq; magistrali non ratione regit.

Non benefructificatque nondū floruit arbor:

Fructus abortiuus creditur esse suus.

Qualiter erudiet simplex idiota scholares?

Ni prius addiscat nemo magister erit.

Qualiter informis alios formare valebit:

Quod nondum didicit nemo docere potest

Nulla parit mulier si non conceperit ante:

Conceptus partum nempe præire solet.

Sic est conuersus sic est præposterus ordo:

Si prius erudiat postmodo discat homo.

Se monstrat fatuum si quis respondeat ante

Q; verbum scierit audieritve sonum.

Ignorans igitur presumat nulla docere:

Senisi perfectum nouerit esse prius.

CQuinetiam poterit culpabilis esse magister

Si doctrina bona sit sua vita mala.

Vox ange
lorum.

De Peccato

Non decet esse dei doctrinam vase lutoso:

Non licet in luteo balsama stare loco.

Talis enim defert lumen claramq; lucernam:

Qua sordes alijs indicat ille suas.

Ex bello fugiens alios hortatur ad arma:

Et reliquis prohibet que facit ipse prius.

Iste suę mortis fert secum publica scripta:

Dum sibi non retinet que facienda docet.

Hic contradicit sibimet, contrarius actus

Confundit penitus quod sua verba sonant.

Magniloquā lingua confundunt acta remissa:

Ni manus exponat quod bene lingua sonat

Aedificat verbis exemplis destruit ore

Instruct exemplis subruit id quod agit.

Est aliena manus lingue nam subruit actu

Quicquid magnificum florida lingua polit

Ex Beru. Hec monstro similis res ē multumq; stupēda

Lingua quidem fertur grandior esse manu.

Magniloquus doctor ex solo furfure pascit:

Vox sua vox Iacob sunt Esauq; manus.

gen. xxviij Verborum folijs ornatur sepe magister:

Sed fructus operum nescit habere sibi.

Matt. xxij. At fucus legitur quondam maledicta fuisse:

Quam vacuam fructu repperit ipse deus.

Mat. xxiiij Hinc pharissæorū turbam pseudoq; prophetas

Arguit omnipotens & maledixit eos.

Vmbram verborum tales habuere prophetæ

Sed fructus operum non habuere bonos.

Nam nisi virtutis sit vox condita sapore:

Lingua caret fructu sermo loquentis obest.

Sermo nihil prodest, dñi vita lingua remordet

Doctrinam reprobat sordida vita bonam.

Nil valet in lingua, verborum pīcta venustas

Si fuerit verbis diffusa vita bonis.

De domino soli nouerunt dulcia fari:

Illum qui toto viscere cordis amant.

CInflatiua tamen plēosq; sc̄ientia vexat:

Vt de gratuito munere vana petant.

Isti dilatant suaphilacteria, pīmas

Affectant cathedras, accubitusq; sibi.

Per forā, per vicos, patres rabiq; vocari

Congaudent, pennas amplificando suas.

Scrutantur secrēta poli, terręq; profundum:

Demum scrutinio deficiuntq; suo.

Isti multa sciunt, se ne scire valentes:

Inspiciunt alios, nec sua facta vident

Isti sunt potius aliorum crīmina nota:

Q̄ sua, nec credunt crīmen inesse sibi.

Festucas modicas cernunt in lumine fratrum: **Matth. vii**

Inq; suis nequeunt nempe videre trabem.

Colantes culicem satagunt glutire camelum:

Quod foris est calicis iamq; lauare student.

Exterius calicem mundant, fēx intus abūdat:

Sola superficies hoc probat esse probos.

Isti sunt medici, plagas in fronte gerentes:

Spondentes alijs ferre salutis opem.

Hi sibi commissum nolunt geminare talentū: **Mat. xxv**

Immo sub terra mnam sepelire volunt.

Et quia non curant in pauca fuisse fideles:

Nec deus ad cœli regna vocabit eos.

Quo precio possent aurū sibi querere, plūbū

Accipiunt, sed eis emptio talis obest.

Rheticis phaleris tales sua verba colorant: rhetorica i

Sermones pingunt, scurrilitate tonant.

De inflatis
uasciētia.

Mat. xxiiij

Psal. Ixiij

De Peccato

Eloquio florent pomposo, voce cauillant:
Lingua cauillatrix edificare nequit.

De bonis ¶ Sed quanti meriti est doctorū vita honorū,
doctorib^o Siue ministerium: notificare volo.
Quos timor & pietas, quos zel^o adurit amoris
Act. i. Qui primo faciunt/que facienda docent:
Hi sunt carbones ardentes atq; nitentes:
Tales turribulo se posuere dei.

Cum sint ardentes: alios incendere possunt:
Cum sint lucentes, irradiare valent.
Istis sunt fontes, nubesq; per alta volantes:
Qui mundo pluuiam, verba beata pluunt.

Eze. iii. Hi tanq; cœli narrant magnalia Christi:
Hos speculatotes ponit in orbe deus.
Mat. v. Hi sunt sal terre, qui terrea corda saporant:
Qui condimentum spirituale gerunt.

Hi sunt lux mundi, tenebras de corde fugates:
Fundentes aliis spirituale iubar.

Sa. iii. Mat. xiii. Isti fulgebunt in regno patris eorum,
Aureolam duplē nam meruere sibi.
De vitē merito dabitur sibi prima, secunda
Dogmate: quo fratres erudiere suos.
De excessu ¶ Proprius excessus, quod dā sic vexat & iflat:
Qz doleant, si quis equiparetur eis.

Hic tamen excessus non sic animalia vexat
Cetera, nec tali de paritate dolent.
Applaudūt volucres auib^o, similesq; requirūt:
Vna nec alterius commoditate dolet.
Applaudūt & apes apibus: volitātq; gregatim
Et fabricando fauos, dulcia mellagerunt.
Aequales oculos fecit natura: manusq;
Aequali gaudent comparitate pedes.

An oculus dexter major velit esse sinistro:

Quos lex naturae iudicat esse pares?

Aspice quod nauis quae magna videatur in amne:

In magno pelago dicitur esse minor.

Sic alius pollens quadam virtute coruscatur:

In reliquo vero pauper inopsque manet.

Præualuit Salomon sensu, sed robore Sanson:

Præualuit Symeon spe, Patriarcha fide.

Et quibus tales aliqua virtute niterent:

Virtutes omnes non habuere tamen.

Nō igitur quisque propria virtute tumescat:

Ne propter fastum, lux tenebrescat ei.

Et si de propria congaudeat utilitate:

Gaudet & fratribus commoditate sui.

C De Superbia exteriori.

Hacten ostēsū est, iterna superbia quod sit:

Inde quod exterior sit, recitare volo.

Exterior fastus procedit ab interiori:

Nuncius exterior, interioris erit.

Sicut enim tonitus, venturi fulminis iram

Indicat, & fumus monstrat inesse focum:

Sic tumor exterior, fastum notat interiore,

Morbus & interior, exteriore patet.

CDiuersas species externa superbia gignit:

Progeniem turpem matet inepta fouet.

Scilicet in membris, oculis, in frōte, genisque

Crine, supercilijs, fastus inesse potest.

Nascitur ex multis infesta superbia causis:

Vestibus ex variis purpureisque thoris.

Ex equitaturis, structuris, mōnibus altis:

Ex vario cultu saepe superbit homo.

Simula-
crum ani-
mi est dis-
positio
corporis

De Peccato

Corporis ex forma, mēbrorū robore, multa
Seruorum pompa, sēpe tumescit homo.

De ornatu corpo-
tu corporis. **C**orporis ornatū dissuadent arbor & herba:
Corticis asperitas, interiora tegit.

Non aliunde gerunt nisi de se lilia cultum:

Nec rosa purpuream querit habere togā.

Non etiam varios arbor mendicat amictus:
Est contenta suis plantula quęq; comis.

Nec varios cultus animalia bruta requirunt:
Sunt contenta suis pellibus atq; pilis.

Gene. iii. Nō Adam legimus tales habuisse paratus:
Pelliceas vestes condidit actor ei.

Hinc satis innuitur: contentos esse fideles
Vestibus vtilibus: quis sua membra tegant.

Frigus vt expellat a corpore, vestis habēda ē:
Aut homini saltem mēbra pudenda tegat.

Si tamen est habitus, cultusue superfluuus illi:
Protinus inflatur nata nocere caro.

In vili sacco portatur munda farina:
Et purum granum, vilis arista tegit.

Omnipotens animam sub vili carne recōdit:
Et luteam vestem condidit actor ei.

Vnde satis constat: q; vilis tegmine vestis
Sit contenta caro, nec preciosa petat.

Si rex vel princeps contentus tegmine vili est:
Non decet vt seruus tam preciosa petat.

Spiritus est princeps, est seruus corpus ineptū:
Quod sibi conueniat tegmen vterq; gerat.

Corporis ornatū lētatur carnis amator:
Stultitiaq; suas testificatur in hoc.

Iste paraturā pomo preferre videtur:
Piscibus & squamas, deteriora bonis.

Peruersa
rerum esti
matio.

Hic cooperturam trossello p̄ficit, vniſ

Pelliculas, vmbra rebus, inepta sacris.

Hic auibus plumas, oleo p̄ponit amurcas:

Et nucleo testam, iustitięq; dolum.

Hic est murilegus qui pulchra pelle superbit:

Interius turpis, exteriusq; decens.

Adustus

Cum domino remanet cat², cū pellis adusta ē: cat² quid

Alterutrat dominum, pelle nitente, suum. peragat.

Vſtulat omnipotens, in pulchra pelle superbū:

In rebus mundi quando flagellatum.

Quid res mūdanę, niſi quidam carnis amict²?

Quas dum perdi derit, catus aduſlus erit.

Confugit ad mūdū, catus cū pelle superba:

Delitiis, opibus, spem statuendo suam.

Sed dum stare putat securus & absq; timore,

Detrahitur pellis, abiiciturq; caro.

Mundus habet pellem, quia diligit exteriora: Iob. v.

Spiritus infelix, demonibusq; datur.

Hic etiā gaudet de vestibus vnde dolēdū ē:

Vnde verecundum ſe reputare decet.

Ante suam culpā, primi mansere parentes

Absq; pudore, nec nudus vterq; foret.

Post culpā vero ſe nudū nouit vterq;

Gene. iii.

Ad frondes currunt vnde pudenda tegāt.

Vndeſatis conſtat, q; propter criminē habemus

Vestes quas gerimus, que pudibūda tegūt.

Nō igīt quisq; de pulchra veste tumescat:

Vnde verecundifſe reputare decet.

Nunquid loripedē faciet terebimba superbū:

Docimē,

Quā gerit in ſignum criminis ille ſuit

tum primi

Nunquid latronē faciet coatura superbū:

criminisē

Quae pro nequitiiſ eſt ſibi facta ſuis!

vestis.

De Peccato

Loripes esse dolēs debet cernens terebimbā:
Nam pro criminibus pes mutilatur ei.
Et malefactores cocturam fronte gerentes:
Dum sua cōmemorant crimina, flere licet.
Sicut loripedī pes ligneus addit honorem:
Cauterium furi vel mutilata manus:
Sic hominē fatūsi preciosus amict⁹ honorat:
Talis honor fatuo dedecus esse potest.
CEst etiam fatuus quisquis de veste supbit:
Cum nequeat vestis absq; pudore geri.
Si Rex vel Princeps a seruis querat amictus:
Nunquid eos princeps absq; pudore geret?
Brutorum pelles / & stercora vermiculorum:
Ornant egregios prēcipuosq; viros.
Tales vituperant se / dum vilibus ornant:
Et se dedecorant / dum decorare putant.
CEst iterū fatuus miserū qui corpus adornat:
Qui testam luteam nobilitare parat.
Talis adornat equum / vilēq; reformat assellā:
Nec de persona cogitat ille' sua.
Purpura vestit equū / vel splēdēs byssus / assellā:
Dum nimiris excolitur vilificanda caro.
Miles abit nudus / dum charus spiritus / omni
Lumine virtutum nudus inopsq; manet.
Apo. iiij. Vestis enim quedam est virtus spiritualis:
Non est ornatus æquiparandus ei.
Hanc quia non habuit quōdā cōuiua vocat⁹,
Mat. xxij. Mox fuit expulsus / Rege iubente foras.
CDeniq; se fatuū demōstrat, corpus adornās:
Fronte sua signum dæmoniale gerens.
Ut quid ouis Christi signata charactere / signū
Dæmonis assumit / cum sit imago dei?

Con sithō Christi facies pgnosticat illud:
Idq; sui vultus lecta figura docet.
Qđ hō sit Christi.

O, duo sunt oculi, mediū ciliūmq; duplex. m.
His bene dispositis efficietur homo.

Auris. d. nares. e. dant. i. forma sit oris:
His bene coniunctis efficiturq; dei.
Hanc igitur chartā dñs descripsit in ore
Cuilibet, vt seruus debeat esse dei.

CEst aliud signum qđ semp in ore gerēdū est
Stigma Iesu Christi mystica forma crucis.

Illud enim signum Thau littera significauit:
Quando super limen scripsit Hebræus eā. Exo.xij.

Dū deus ægyptū p̄meret per multa flagella:
Salua per hoc signū māst Hebræa tribus.

Nunq; saluus erit nec liber ab hoste maligno:
Ni virtute crucis se tueatur homo. Eze. ix.

Tūc bene signat cū fert crucis asperitatem:
Corpus cum vitijs mortificando suum.

Stulta tamen mulier fert signū dæmonis ī se:
Vittam coccineam fronte gerendo sua.

Illa super turfē vexillum dæmonis altam
Tunc superexaltat ei ciendo deum.

Sed si vñalis nō est, vñalia signa
Cur in fronte sua fœmina stulta gerit?

Si vñalis equus nō est, vñalia signa
Cur in fronte sua ponere curat homo?

Circulus in vanū p̄ponitur ante tabernam:
Si nolit vñnum vendere caupo suum.

CInsuper ornatus, vestis preciosa, paratus:
Omnimoda penitus commoditate carent.

Corporei cultus in summo quippe necesse
Destituunt hominem vel fugiunt ab eo.

Mulier vñ
dibilis

De Peccato

Deficit ornatus, dū summi regis ad aulam
Tēdit homo tremulus iudicis ante thronū.
Ante dei vultum veniet tremebundus in opisq;
Cunctorum scelerum cum deus vltor erit.

mors oēm
toilit orna
tum.

Tūc manus/ armillas, tūc auris pdet inautes:
Atq; periscelidas, brachia, pepla, caput.
Tunc collum, torques, pectusq;, monilia pdet:
Cincinnos flauos fronsq; superba suos.

Esa. iii.

Tunc decaluabit domin⁹, caput omne supbū:
Nec crispans crinis luxuriabit ibi.
Caluitum fiet pro crispocrine superbis:
Nec facie picta, fucus adulter erit.

Tunc etiam fiet prosuavi, foetor, odore:
Pro picta zona, spinea testis erit.

CO mortale pecus, quæ te vesania vexat?
Cur te coccineo cingere fune velis?

Mantica frumenti cum vili fune ligatur:
Mantica sed ventris, aurea vincla cupit.

Cursaccum ventris, foetenti stercore plenum,
Vilibus imbutum, serica zonaligat?

Vtrem chordaligat vino vel nectare plenum:
Auratam zonam, sordibus vter amat.

At si vilior est stomachus, q; cætera membra,
Qualiter in stomacho fastus inesse potest?
Ignis enim grauis est, qui fortis ardet in vnda:
Qui superinfusa magnificatur aqua.

Sic magis in vili, reprobada superbia vêtre est:
Quem tantis plenum fecibus esse patet.

Talibus ex zonis, Sathanas vincire superbos
Nouit, & ex proprio fune ligatur homo.

Pro. v.

CEx dupli cauda mulier plerūq; superbis:
Quod natura negat attribuendo sibi.

In reliquo non est animali, talis abusus:

Vt caput & caudam possit habere simul.

Intricat mulier, flauos a vertice crines:

Deq; suis caudam crinibus illa facit.

Huic etiam caudæ supadditur altera, quando

Vestibus ex lōgis, fœmina verrit humum.

Cauda tamen talis, nil confert vtilitatis:

Hic lentes, pulices, nidificare solent.

Cauda mouet cineres, oculos, facieq; molestat:

Vnde tegi possent membra beata dei.

C Postremo tubeos, virides, croceosue colo-

Prorsus vitados omnib⁹ esse reor.

Posset oues dñs pinxit esse coloribus istis

In primis, si non fastus inesset eis.

Nescit ouis, viridem, croceum, tubeum colore:

Viuit ouis simplex leta colote suo.

Sed miserandus horro satagit variare colore:

Quem natura dedit, quem sibi p̄bet ouis.

Albus oui color est aptus, lanam tribuenti:

Nec mendicantis sufficit iste color.

Ciubus angelicis, & sanctis glorificatis:

Omnibus electis pertinet iste color.

Hic, naturalis colore est, & pacis amicus.

Non aliquam labem sustinet iste color.

C Quis nisi vesanus, croceatum, vel variatum:

Vel viridem vultum gliscat habere sibi?

Sed mulier peplum croceatum gestat inepta:

Et tamen immundam se pbat inde magis.

Tale quidem signum mulier non gestat honesta:

Sed meretrix effrons, talia pepla gerit.

Non tñ peplum, sed crines fœmina tingit:

Canos in flauos vertere nempe volens.

Apo.vij.

De Peccato

Alienis co **C**Præterea crines alienos fœmina gestat:
mis super Vnde caput velet/caluitumq; suum.
bit mulier Ex alia cauda/se turpis simia velat.

Hypocritas crines fœmina quando gerit.
Quomodo defuncte mulieris ferre capillos
Audeat absq; metu! quisq; stupere potest.
At pugiles cauti/subeunt dum bella/capillos
Abbreuiare volunt, ne capiantur ab his.
Ceca tamen mulier/longos nutrire capillos
Nititur, vt leuius arripiatur in his.
A manibus satanæ/tales vix eripientur:
Quos tenet ad crines/mortiferamq; comā.
Tutius est ergo comā deponere/q; si
Crinibus ex istis arripiatur homo.

Ij. re. xviii. Absalon elatus/suspensus crine superbo
Indicat/ut cupiat nullus habere comā:
Est igit fatuum/capiti connectere fastum.
In quo portauit spinea ferta deus:
Est etiam fatuum/faciei apponere fucos:
In qua sustinuit sputa, flagella, deus.
CQ; nulli mēbro, vētosa superbia desit,
Carnis amatores per sua facta probant.
R/sdatis manicis, rugatis, & phaleratis,
Atq; lacernatis vestibus ire volunt.
Hi subtellares rostratos atq; foratos.
Siue fenestratos/in pede ferre volunt:
Cur non attendunt/q; nostrum propter amore:
Sponte fuit clavis planta forata dei!
Dic mihi quid confert depictus siue foratus
Calceus, an prodest illa fenestra pedi?
Quid pedibus confert pellis depicta/superbis:
Quos toties vili constat inesse luto!

Lalco*tū*
in vestitu
vanitas.

An exfloratus, rostratus, siue foratus

Calceus, expellet frigus, & omne lutum?

CPorro coccineā chlamydē, tunicāq; cruentā
Pauperis ex lachrymis diuitis vxor amat. Abacu. ii.

Ex male congestis, ex fœnore, siue rapina,

Caudatas vestes fœmina s̄epe gerit.

Sanguis egenorum, mulieris fertar in alis: Hierc. ii.

De spolijs horum, pallia quando gerit.

Est altius sanguis, quia mors in veste supba est:

Quam gerit ad mortem fœmina stulta, suā.

Sic deus in membris illusus veste cruenta est:

Vt quondam illusus, veste rubente fuit.

CMultiplici causa mulier culpanda videtur: Luc. xxiii.

Dum propter speciem corporis, illa tumet:

Cum quasi flos foeni reputetur gloria carnis: Esa. xl.

Cum modicum duret floreus eius honor.

Flos etenim campi vernali mane decorus:

Falcis ad aduentum marcat obitq; color.

Sic hominīs species quis in mane decora:

Ad modicam febrē marcat & eius honor.

Est etiam fallax, in summo namq; necesse

Effugit a domino digreditur ve suo.

Dum presentanda est eterni regis ad aulam:

Ante dei vultum, gloria carnis abest.

CQ; pulchritudo noceat mulierum.

Vod spēs carnis nimiū mulierib⁹ obſit,

Ex conjecturis indicisq; patet.

Contingit raro q; sit formosa/pudica:

Vix pudor & species insimul esse valent.

Et magis incestas formosas esse videmus;

Et magis ingratas credimus esse deo

De Peccato

- Nam quātum mulier formosior esse videtur:
Intantum debet gratus esse deo.
Hinc merito mulier formosa & stulta putatur:
Aureus anellus/turpis in ore suis.
Anulus in rostro porci/splendore carebit:
Nam voluit rostro stercore siue lutum.
Pro.xj.
Sic mulier fatua/Veneris sub fœce voluta,
Detur patrem speciem progeniemq; suam.
Quando decorari voluit/se simia læst:
Fœmina se iugulat dum sua membra polit.
Ergo decor vultus/carnis speciosa figura,
Nil prodest/sed obest, certius estq; nihil.
Eccl. ix.
CVt gladius splēdēs/mulieris splēdida forma
Nullus enim gladius petus obesse pot. (est:
Splendorem gladij/puer amplexatur acutū:
Fine tamen/pueri læditur ipsa manus.
Sic homo cōplexus corpus mulieris amoenū
Fallitur, inde potest læsio dura sequi.
Hanc igit nullus tangat, quia lædit vtrinq;:
Hinc gladius mulier dicitur eis biceps.
Ancipiti gladio par est, quia fœmina corpus
Et mentem perimit/vulnera blanda gerēs.
Pro.v.
CQuinetiam species/bonitati derogat, imo
In muliere decor plus bonitate placet.
Illa tamen species/alienos pascit ocellos:
Interior bonitas proficit atq; sibi.
Si bona sit mulier, sibi prodest: si speciosa,
Non sibi/sed reliquis proficit ille decor.
Illa magis gaudet aliena commoditate:
Procuratq; parum de bonitate sui.
CQualiter & quātū noceat, quātū sue, qbusue
Fœmineus cultus, dicere restat adhuc.

Fœmineus cultus offendit sæpe maritum:

Dum per eum vendit p̄dia, rura, domos. iij. Esdræ,

Propter eum furtum committit siue rapinā: iij.

Propter eum perdit quæ potiora tenet.

Et per eum perdit mulierem sæpe maritus:

Dum per adulterium fœmina fallit eum,

Fœmina per cultum preciosum sollicitatur:

Q̄uis perpetuo casta manere velit.

Quam licet in verbis ostendat lingua pudicā:

Exterior gestus prædicat esse ream.

¶ Fœmine⁹ cult⁹ sibimet solet esse nocivus:

Quando fit ornatus causa tumoris ei.

Dum subit ecclesiam/ precioso cōpta paratu,

Nil nisi de cultu cogitat illa suo.

Quando magis debet p̄cibus placare tonatē:

Prouocat offendit fortius illa deum.

Sanius esset ei si nuda maneret in æde:

Si corpus tegeret vīibus illa suum:

Q̄ sic in templo cum p̄opa stare supbe:

Conturbando preces, officiumq; sacram.

Nec modicū dānū est turbare rogamina iusta:

Corq; sacrī verbis non adhibere suum.

¶ Fœminei cultus/ alijs mulieribus obsunt: Querimō

Corpus inornatum conspiciendo suum. nia quāfa

Dum se cōspiciunt sine vestībus/ & sine cultu, cīt uxor

Incipiunt querula voce mouere vitos. res cōtra

Increpat opprobijs clamoris/ litigijq;

Nupta virum, & multa garrulitate premit. maritos.

O vtinam coniunx/ quæ nos cōiūxit in vnum,

Venisset leto serior hora meo.

Nunq; lēta fui, nunq; miseranda quieui:

Infelix tecum semper, egena fui.

Hęc sunt

tintinabu-

la noctur-

na.

De Peccato.

Hisunt pares video bene comptas, & preciosiss
cantus anni. Vestibus induitas, nonne dolere queo?
His alijsq; modis infestat siue molestat:
Improperat mulier litigiosa, viro.
Cum vir ei nequeat tales conferre paratus:
Hos per adulterium vendicat illa sibi.
¶ Fœmineos cultus, intentio prava, nocuos
Iudicat, & causam predicat esse mali.
Sæpius ornatur mulier spectacula querens:
Vt videat multos, vel videatur ab his.
Vt superexcellat, vel saltem ne superetur:
Vt dicant homines, omnibus ista precepit.
Sæpius exornat mulier corpusq; reformat:
Vt cupiat multos, vel cupiatur ab his.
Fortassis dicet, exornor amore mariti:
Vt me formosam diligat ille magis.
Hoc tamen est falsum, nam soli iuncta marito:
Non curat corpus sponsa polire suum.
At si pingatur quo sponsus diligat illam:
Amplius absq; malo non erit eius amor.
Talis enim coniunx expandit retia sponso:
Vt tanq; vincitus detineatur ibi.
Ne sit in amplexus alienos ille solutus:
Neue peregrino possit amore capi.
Sylvestres volucres venari velle videtur:
Ad proprium Gallum sed tamen illa redit.
Si nimis vxorem vir amet, vel sponsa maritum:
Fiet adulterium, sanctus ut ipse probat.
Diligat ergo suum sapienter sposa maritum:
Alterutrare fidem discat vterq; sibi.
Modus amor, sincera fides, nexusq; pudicus:
Continuusq; timor iungat vtrunq; simul.

August.

Vnanimes viuant, concorditer ire laborent
Per virtutis iter / iustitiæq; viam.

Nec sponsus / sponsæ det causam materialem
Criminis, alteruter se ratione regat.

Sæpius antidotum generat mortale venenū:
Atq; maritalis falsificatur amor.

Quādo vir ipellit sponsam, vel nupta maritū:
Addamnum, mortem / perniciemq; suam.

Quāndo fitadiutor hostis, consorsq; nocivus:
Cum studet ad mortē ducere nupta virum.

Quando viro coniunx consentit, datq; fauore
Nequitijs, culpis, criminibusq; suis.

Dum capit vsluras sponsus, patratq; rapinas:
Vnde tegat corpus, nupta superbasuum.

Hisunt vt nexus spinarum missus in ignem: Esa. xxiiij.
Flamma gehennalis namq; cremabit eos. Esa. ix.

Hi se submergūt, per mutua mēbra trahētes: &. xxxiiij.
Ad penas / socium / mortis vterq; trahit.

Cœmina per vicos ostentās mēbra decora:
Dæmonis est laqueus / quo religat homo.

Hostis enim laqueo / multos irretit in isto:
Ignorant miseri / quando ligantur ibi.

Cœmina p vicos quæ formā publicat, hamū
Vel gladium sese dæmonis esse probat.

Eius enim species est tanq; vermis in hamo:
Ad tactum cuius mortificatur homo.

Vulnerat hic gladius / carnales, immo Ioānē
Hoc gladio Sathanas decapitare solet.

Deniq; vulturibus / miluis rapacibus / escam:
Hostis versutus de muliere facit.

Carnis amatores, tali capiuntur in esca:
Dum capiunt escam, decipiuntur ibi.

Mat. xiiij.

m iij

- Vulpes ē** Est mulier vulpes iubea tellure voluta:
mulier calida. Ut capiat volucres fraudibus illa suis
 Et pauci flammis eripiuntur ab his.
Foemina templo dei flāmis furialibus vrit:
 Foelix qui poterit tales extinguere flāmas.
 Foelix qui fuerit liberab igne suo.
Foelix qui Veneris non est assatus in igne:
 Quem stimulus carnis non superare potest.
¶ Qui gerit incaute torrem faculāue crematē
 Si damnum dederit: reddere debet idem.
Flammeus est torris mulieris forma decora:
 Quam sine cautela foemina stulta gerit.
Hanc sine cautela quia monstrat cōspiciēdā,
 Inflammāt multos sic in amore suo.
Exo. xxii. Et quia dat causam damni, fecisse videtur
 Damnum, constat eam criminis esse reām.
¶ Siquis cisternam fodiat foueamq; profūdā:
 Iumentum vagum prēcipitetur ibi:
Talis ad emendātiumenti iure tenetur:
 Sicut testatur lex veneranda def.
 Ut cisterna patēs fitis est medicina quibusdā:
 Causa tamen mortis pluribus esse potest.
Theologi Contra peccatū Veneris cataplasma salubre
 InSTITUIT dominus, connubiale sacram.
Et si sponsa viro detur medicina salutis
 Contra peccatum luxurięq; malum:
Esse potest multis aliis occasio mortis:
 Formosam speciem conspicio suam.
Sanius est igitur faciem velare superbam:
 Qz si det causam materiamq; mali.
¶ Forstan allegat mulier generosa pudorē:
 Qz pudor esset ei vilia ferre nimis.

Nonne verecundū est viles deferre paratus:

Pannosas vestes/exiguasq; togas?

Sed qm̄ multis/pudor hic solet esse nociuus:

Ex hoc idcirco patica pudore loquar.

Est pudor ad dānum, pudor est & ad vtilitatē: Duplex

Sicut perspicuelectio sacra docet.

Tunc pudor vtilis est, cū quis p̄tāfatetur: De podo-

Ante sacerdotem crīmina flendosua.

re vtili.

Hic pudor est frenū quo ducit in paradisum:

Ne velut effrenus/turpiter erret homo.

Hoc freno retinetur homo/ne deuiet, vt se

Amplius inclinet ad pia iussa dei.

Vtilis iste pudor/tanq; fulgetra coruscans

Anteit, hinc veniens gratior imber adest.

Erubet in primo peccator/postmodo plorat:

Cum per peccatum lēserit ille deum.

Et rubor ille placet instantum cuncti potentiī:

Q̄tum displicuit sordida culpa rei.

Est meretrix effrōs/q nescit habere pudorē:

Crimina criminibus qui cumulare sītit.

Qui magis offendit, magis ampliat ipietatē:

Qui semper prauas vult iterare vias.

Nil magis ingratum dño/q sordida culpa:

Constat peccato turpius esse nihil.

Etnihil est grauius, nihil est sceleratius illo:

Sarcina nulla grauis equiparatur ei.

Nil nisi peccatum poterat corrūpere mētes:

Peccati labes inquinat omne bonum.

Omnia mūda forent, nisi sordes criminis esset:

Nulla quidem pestis equiparanda sibi est.

Crīmē opus Sathanę, de diuite reddit egenū:

De iusto/reprobum, de bonitate/malum.

Hiere. iii.

paradoxū

Ciceronia
num.

Detectabi

le peccatū.

m iiiij

De Peccato

Propter peccatum fit amicus/proditor, agnus
Fit lupus, innocuus efficiturq; nocens.

Gefi.ij. Primus vterq; parens/nudus fuit ante reatū:
Geñ.iij. Nec quis nudos erubuisse lego.

Post culpam vero sine vestibus erabuerunt:
Qui prius extiterant absq; pudore sui.

Vnde verecundos peccatum reddidit illos:
Ad frondes abeunt, vnde pudenda tegant.

Non igitur cuiq; de vili veste pudendum est:
Dummodo sit vestis spiritualis et.

Præ cunctis alijs/culpam reor esse verendam:
Qua procul expulsa, nulla verenda puto.

Culpa/velut chorda est peccates vnde ligatur:
Quos ad supplicium, dæmonis ira trahit.

De podo- **Hacten⁹** ostensi⁹ est, qd sit pudor vtilis, id
reinutili. Quid prauus noceat, notificare paro.

Sæpe pudet homines, vbi nō reor eē pudēdū:
Suntq; verecundi de bonitate sua.

Suntq; pusillanimes stolidoq; pudore reliquūt,
Quando quid attentant primiciare boni.

Primiciare bonum quicunq; pudore timescit
Derisu populi, pertimet esse bonus.

Sicut equ⁹ pauid⁹, vanam terretur ob vmbra:
Latratu catuli deserit atq; viam.

Rabulus Mundus enim fallax oblatrat more catelli:
mundus. Qui mordere nequit, vel nocumenta dare.

Vt latrans catulus, derisor fertur ineptus:
Derisuq; suo deuiat ipse bonos.

Latratus vero vel derisoria verba,
Vt ventum debet vir reputare bonus.

Esa.ij. Armatas acies hostiles nonne timeret,
Verbula qui tantum ridiculosa timet?

Vt lep^s est timid^s, quisq; pro murmure plebis
Vel pro derisu, strenuus esse negat.

Nontamen in cunctis lepori par esse videtur:

Namq; lepus iustum significare potest.

Vt lepus inualidus viuens in carne beatus,

Collocat in petra nempe cubile suum.

Auriculę longę, labiorum motus, & alę

In pedibus, multum commoditatis habent Leporini
Collocat in petra Christo mens sancta cubile: mores p^s
In fide catholica dum bene firma manet. bantur.

Auriculę longe designant, vt documentis

Prēbeat auditum, consilijsq; sacris.

Prōpt^s ad obsequiū domini, sed tard^s ad irā

Vīrsapiens viuat, tardus ad omne malum.

Insinuat motus labiorum, semper vt oret:

Vt roget assidue supplice voce deum.

In leuitate pedum, vicijs fuga significatur:

Vt leuiter fugiat, quę fugienda videt.

Mentis vt affectus velocias induat alas:

Vt de terrenis scandat ad alta poli.

His etenim pedib^s mēs debet currere, quippe

Affectus animę dicimus esse pedes.

Absq; timore dei nunq; sit, eoq; timore

Qui pauidus fuerit, rite beatus erit.

Corporis ornatus quid sit cultus ue supbus:

Describit breuiter littera nostra tibi.

Sed quia de lectis pulchris plēriq; tumescunt:

Ex ipsis ideo dicere pauca volo.

Per tria purpurei vitanda superbia lecti est:

Vir bonus & sapiens per tria vitat eum.

Dum nimis est mollis, vel latus, vel preciosus:

Demon in hoc lecto nempe cubare solet.

Pro. xxx.

De Peccato

- Pauperis in lecto nūq; requiescere nouit:
Esa. xxviiij. Non operire potest tegmen vtrumq; breue.
At regem cœli vili presepe volutum
Lucæ. iiij. Vilibus in pannis accubuisse scio.
Molliciem lecti letatur habere superbus:
Candida linteola, purpureumq; thoral.
Ioan. xix. Sed quondam lecto facuit deus aperiori:
In cruce qui fixus vulnera dira tulit.
Omnem volue dei vitam / cursumq; beatum:
Nil nisi pauperies / vel cruciatus ibi.
Nil nisi paupertas, vel crux sua vita beata est:
Non alibi poteris iam reperire Iesum.
Hic cubat / hic dormit / in tempore meridiano:
Cantico. i. Hoc etenim lecto pertulit ille necem.
Matt. xx. Hunc etiam lectum calicemq; reliquit amicis:
Ut recubent, maneant, vel moriantur ibi.
Qui negat in lecto dormire / quiescere Christi:
Non erit in cœlo collateralis ei.
Nōne superb⁹ erit seru⁹ / reprobusq; minister,
Si lectum domini respuat ille suis
¶ Non valet in lecto dormire / cubare superb⁹
Quo reliquos homines accubuisse sciatur.
Nec dormire potest, pulices dum sentit inesse
Vel si pediculus inueniatur ibi.
Nec tolerare potest noctes recubare per octo:
Candida linteola ni renouentur ei.
Eze. xxx. Heu q̄ terribilis lectus, q̄ triste cubile
ij. Fiet in Inferno quando sepultus erit.
Quando per annorum recubabit millia mille
Igne gehennali, sulphureoq; thoro.
Esa. xliij. Tunc quoq; sternetur subter se tinea tristis:
Desuper & vermes iam tegumenta dabunt

Intali lecto recubabit pluribus annis:

Q̄ stelle coeli sint vel arena maris.

Cest alius lectus in quo deus ipse quiescit:

Mens pia/virtutis conscientia/pacis amans.

Iste quidem lectus quasi florid⁹ est speciosus: Cantic⁹. iiij

Hoc cubat in lecto/vera sophia patris. Cantic⁹. i.

Nulla valet tñm byssus vel serica vestis:

Nulla quies domino gratiōr esse potest.

Huius odor lecti/species & aromata vincit:

Nec lectus poterit lenior esse deo.

Hic etiam thorū est per noctes quasq; lauād⁹ Psal. i.

Et stratum lachrymis tales rigare decet.

Huius amore thori/lectum libet exteriorem

Spernere: purpureis præualet iste thoris.

CUltim⁹ horribilis est thor⁹/quo morte cada Iob. xvij.

Defunctum geritur/ut tumuletur hō. (uer

Tunc sibi detrahitur splendentis gloria vestis:

Tunc byssus remanet purpureumq; thoral.

Tunc spoliatur homo/damnat furis ad instar:

Tunc credit in nihilum/qui fuit ante nihil.

Cur igitur placeat inflata superbia lecti?

Quid iuuat ut iaceat vile cadaueri ibi!

CEx equitaturis/nonnulli s̄epe tumescunt:

De quibus ornandis maxima cura sibi est.

De equita
turis.

Vt pascant oculos/ornatus fulget equorum:

Subtrahitur miseris,vnde superbit equus.

Impinguātur equi/moriturq; famelica turba:

Christi pauperibus porrigiturq; nihil.

Dedignatur homo leucam peditare per vnam

Cumq; pedes habeat,iām peditare negat.

Iste paralytic⁹, se monstrat debiliorem:

Pro nihilo talis fertur habere pedes,

De Peccato.

- ps.cxlvi. Sed deus oipotens, nō robore gaudet equotū:
Vitibus aut manuū, vel leuitate pedum.
- Ioan.xii. Non equitasse lego dñm, sed tunc asinasse:
Obuia cum palmis venit hebreā tribus.
- Lu.xix. Discipulosq; suos plantantes sanguine fuso
Ecclesiam sanctam, non equitasse scio.
Erubeant igitur prēlati temporis huius:
Quos in equis pulchris pōpa superba vehit
- Abusus equitatiū Si regem cœli, si turbam discipulorum
Non equitasse legis: cur equitabit homo?
pīglatorū. Intolerādus eīn pudor hic, & pōpa superba ē:
In quo rex peditat, vult equitare cliens.
- Vt quid vermiculus, vt quid formica superbit,
Rex ubi cœlestis pauper inopsq; fuit!
- ¶ Ista partū prodest multūq; superbia constat:
Nil in se penitus commoditatis habet.
Iste modus multos equites depauperat, imo
Propter equū vendunt prēdia, rura, domos.
Nec per equū leuius ad cœlica regna venitur:
Ad cœlum quisq; non equitando venit.
- Iob.xli. Nec per equum satanas cōtrarius exuperat:
Nec per equum fugitur mortis amara dies.
- De cibis variis. Inter coniuas est tanta superbia, q; vix
Fercula sufficiunt multiplicata sibi.
Tota superborum versatur cura coquorum:
Aut condire cibos, aut variare dapes.
- Votago ventus q; immensa. Carnibus elixis, assatis, altilibusq;
Vix contenta manet ventris auara fames.
Urceus auratus, calices, argentea vasa:
Dluitis in mensa/pocula grata pluunt.
- At postq; fuerit ventris repleta lacuna:
Non curant dominum glorificare suum.

Imo vacant citharis, seu ludis, siue choreis: Esa.v.

Organicisq; modis cantica vana canunt:

Festiuosq; dies ducunt, sed gaudia/luctus

Occupati in punto mors inopina venit.

CInter stultitias non arbitror esse silendum: Desanita-

Corpo de sano quando superbit homo. te.

Corpus enim sanum cū sit quasi vitrea turris:

Febris ad impulsu[m] sed tamen illa ruit.

Dum caro languescit, dum corpus debilitat[er]:

Spiritus interius tutior esse potest.

Nunquid erit laetus, securus, siue quietus:

Cum superincumbit fortior hostis ei?

Spiritus est etiam tunc in maiore periculo:

Dum magis insistit sanior hostis ei.

Nequior esse nequit pestis q[uod] proximus hostis: Ad Gal.v

Spiritu semper est inimica caro.

Dum caput est egrū, pes sanus, nemo supbit:

Vertice turbato, cetera membra gemunt.

Mēs caput est hois, corp[us] quasi debile mēbrū:

Spiritus est charus, vilis & ipsa caro.

Si mens egra dolet mortali criminе pressa:

Quomodo de sana carne superbit homo?

Est veluti pomum speciosum pelle decora:

Interius putridum nilq[ue] valoris habens.

CRobore, vel specie carnis, vel de leuitate,

Sæpe superbit homo, stultius estq[ue] nihil.

Non est humanę gaudendum robore carnis:

Nam bos aut asinus fortior est vel equus.

Corpo robustis animus solet esse pusillus:

Cereus ad vitium flexibilisq[ue] magis.

Quinetiam forti cruciatus fortior instat:

Atq[ue] flagella/potens/as periora luet,

Ioan.vi.
de labore

Horatius
Sap.vj.

De Peccato

- De leuitate** ¶ De leuitate pedū fatuus plērumq; superbit:
te. Sed cane vel musca prēsuperatus erit.
Si caue vel musca se nouerit inferiorem,
Quomodo gaudebit de leuitate sua?
Corporis ex specie, vultus splendente figura:
Et proprio cantu, sēpe superbit homo.
Hanc tamē exuperat pauonis cauda decora
Et cantus vincit caridionis eum.
Nunquid defunctū tumuli pictura / superbū
Efficiet quid ei proficit ille decor?
Nempe decor carnis tanq; pictura sepulchriē:
Sub qua peccantis mens miseranda iacet.
Peccator pulcher / tāq; niue stercus opertū est:
Sub candore niuis fex lutulenta latet.
- De nobilitate generis.** ¶ Nobilitas carnis est contēnenda fideli.
Nobilitas animi semper amanda sibi est.
Nobilis & vilis ex uno patre creantur:
Materies eadem nempe creauit eos.
Nobilis & vilis generantur spermate vili:
Quo sine mortalis non generatur homo.
¶ Ut quid homo gaudet de nobilitate parentū:
Cum patris laudes non tribuantur ei?
Si fuerit genitor probitate notabilis: eius
Nec laus nec precium prouenit inde sibi.
Nonne duos fratres mater parit vna, sed horū
Alter vir iustus, reprobis alter erit?
- Mala.j.** Vna parit genitrix Esau, Iacobq;: sed vnuſ
Vir bonus & iustus, reprobis alter erat.
Flos & spina simul dumō generantur ab vno;
Spinatamen pungit, lenit & ipsa rosa.
Furfur cum simila de spica nascitur vna:
Ille tamen porcis / hēc datur esca viris.

Mētis ab arbitrio bona vel mala progređunt̄:

Et tamen omnino sunt reprobanda mala.

Non igit̄ dignū est quicquid venia generoso:

Nobilitas nulla est si probitate caret.

Qz contēptibilis, q̄ lamentabilis h̄ec sit

Nobilitas carnis, quisq; videre potest.

Gloria carnalis / multo comitata dolore est:

Nam f̄ex ex toto corpore multa fluit.

Cerne quidex oculis, ex naribus, auriculisq; Spurcitię

Egreditur, nisi f̄ex vellutulenta lues.

carnis.

Arbor enim de se preciosum spirat odorem:

Et gratos flores parturit herba virens.

Sed miseranda caro fœtorem, sterlus, & aurā

Germinat, ex illa nil nisi turpe fluit.

Plantula / gratuitos fructus parit, & caro vilis

Lumbricos, lentes, pediculosq; gerit.

Cur igitur quisq; de vili carne superbit:

Ex membris cuius / vilia tanta fluunt?

Nobilitas vero generis / laudabile frenum est: Boetius.

Quod retinet ne quis degenerare velit.

Si pater extiterit magnus, retinetur ab isto:

Vt non degeneret a probitate patris.

Sed quia nobilitas animi præcellit eidem,

Abiectis aliis / inuigilare decet.

Gratuitas morum, virtus, sapientia, mentem

Efficit egregiam / consimilem q; deo.

Nobilitas animi / vitiorum pondus obhoret:

Triste iugum culpę vitat / & omne scelus.

Nobilitas igitur que tanto pollet honore:

Clarior & melior omnibus esse potest.

Nec reticere volo de signis nobilitatis:

Qualiter egregius per sua signa patet.

De nobili
tate animi

Bar.iii.

De signis
nobilitatis

De Peccato

- Documē. Nil magis egregiū, nil dignius esse videtur,
ta ingenui Q̄ dare largiflue munera grata bonis.
tatis. Si dare famulos, laudādos, egregiosq;
A&t. xx. Efficiat: viles, tollere, reddit eos:
Cur igitur reges se iactent nobiliores:
Qui semper satagunt expoliare bonos?
Est dare, laudandum: sed tollere, vituperandū:
Tollere, rusticitas: nobilitasq; dare est.
¶ Qui bñfactorū memor est aut obsequiorū:
Iure potest dici nobilis atq; valens.
Digna recognitio factorū seruitiorum:
Pertinet ad magnos, egregiosq; viros.
Sumere seruitū/nec grates inde referre:
Fertur, & est vere rusticitatis opus.
Qui tamen in mundo reputantur nobiliores:
Hos magis ingratos credimus esse deo.
Iudith. iii. Regna, potestates, & honores contulit illis:
¶ Nec reminiscuntur qui benefecit eis.
Ps. cv. Nec reminiscuntur seruorum quando suorū
Gratius obsequitur turba fidelis eis.
Seruus eñ dñm pascit, sustentat, honorat.
Pro domino corpus tradit & ipse suum.
Leo Hie. Proh pudor obsequiū leo iā cognoscit & virsus
Et benefactorem diligit ille suum.
Sed benefactores reprimunt vexātq; tyrāni:
Et sibi retribuunt pro bonitate malum.
¶ Tertia nobilitas, ex mansuetudine nota est:
Seneca. Nobilis vt clemens & pius esse velit.
Pro. xvi. Rex leo cūctarum supragenus omne ferarū,
In sibis subiectos dicitur esse pius.
Hac ratione quidem confertur inunctio regi:
Vtiustos, humiles, ex pietate regat,

Rex igitur studeat subiectis esse benignus:

Nec sit crudelis qui famulantur ei.

Nam sicut pietas est signum nobilitatis:

Sic est impietas, rusticitatis opus.

CStrenuitas animi, pbitas constantia metis

Esse potest quartae nobilitatis opus.

Istius in signum datur ensis strenuitatis

Principibus summis, militibusq; nouis:

Vt gladius talis in sequos sequiat hostes:

Colla superborum vi reprimendo sua.

Hic autem gladius subiectos sternit amicos: Roma. xij

Qui dominos metunt, & reuerentur eos.

Quorum subsidio, domini funguntur honore

Nam serui toto posse tuentur eos.

Non est strenuitas, sed signum rusticitatis,

Si dux inseruos, impius esse velit.

CDedecus, opprobriū, crīmē, culpāq; timere

Esse potest quintae nobilitatis honor.

Crīminis opprobrium, sceleris, vel proditiōis

Qui metuit, multa laude notandus erit.

Sed qui nobilior, mundo censetur in isto:

Nil penitus metuit proditionis opus.

Impugnare deum conatur proditiose:

Qui pascit, vestit, nutrit, honorat eum.

Peccati labem, nec culpe pondus obhorret:

Nec Sathanē tristi subdere colla fugo.

Hic igitur mentis contempta nobilitate,

Nomen & officium rusticitatis habet.

CInde patū tangam de consuetudine praua Praua ali,

Quę fit in ecclesijs, sedibus atq; sacris.

Talis in ecclesijs multis inoleuit abusus:

Nobilis vt solus canonicitur in his.

De Peccato.

que reproctumcunquam; bonus fuerit, nisi sit generosus,
batur i ca. Non prebendatur vel cathedratur ibi.
venerabi. Si reprehendatur: hac se ratione tueruntur:
Iis de prebe. Quod precessores sic statuere sui.

Cum plures habeant prouentus, predia, villas
Nec dominos habeant qui tueantur eos.
Conuenit ut soli generosi canonicentur:
Per quose ecclesia tutior esse queat.
Sufficiens autem non est occasio talis:
Immo potest obisci conuenienter eis.
Sicut oportet eos, tetrarum, sic animatum,
Querere tutores qui tueantur eas.
Quippe paru prodest, terras defendere viles:
Si pereant anim*e*, deficiente duce.
Estoque egregius, terras defendat, oportet
Vt sapiens, animas ex pietate regat.
Et quis sapiens, sit vile stirpe creatus:

Eccl.vj. Nobilitas morum vestit & ornat eum.
Nobilitas generis, tum terrestria curat:
Nobilitas animi, cœlica regna cupit.

Compara Nobilitas generis struit alta palatia, turres
tio nobili- Ornataque; domos gaudet habere sibi.
tatis car- Nobilitas animi, mores affectat honestas:
nis & spus Virtutum flores appropriatque; sibi.

Ergo decus morum plus ornat, que genitorum:
Perque; bonos mores est cathedrandus ho.

Præposte- CVeru qui solos prebendant sanguine claros
rus ordo. Spernentes humiles, qui probitate nitent:
Terram constituunt sursum, cœlumque; deorsum
Peruertunt legem iudiciumque; dei.
Efficiuntque; pedes, tales, de vertice summo:
Ordine peruerso, de pedibusque; caput.

- Vnde propheta canit, inimici sunt locupletes: Threno. j.
 Hostes in capite perficiuntur in his.
- Talibus ecclesijs facies est versa retrorsum:
 Ordine retrogrado terga preire volunt.
- Non ibi respicitur quis idoneus est animabus:
 Sed qui fortior est, vel feritate preit.
- Non ibi preficitur Petrus, sed Bartolomeus:
 Hector Eacides predominantur ibi.
- Canonicus miles, custodibus equiparatur:
 Qui positi fuerant ad monumenta dei.
- Illi seruantes lapidem, Christum meruerunt
 Perdere, sic modicum profuit ille labor. ma.xxvij
- Canonicus miles, si castra, palatia, muros
 Ecclesie seruat, perdit & ipse deum.
- Dæmonis heredes in templo preficiuntur:
 Hæredesq; dei subiiciuntur eis.
- In templo domini succedit spurius, imo
 Legitimos natos predominantendo premit.
- Consuetudo quidem talis, contraria Christo ē
 Et reprehensibilis ac repobandanmis.
- Omnipotens, humiles sanctos elegit, vt inde
 Texeret ecclesiam, construeret vesuam.
- Hifundamentum de se fecere beatum:
 Et super hanc petram ponitur alma fides.
- Sed qui canonicant magnates sanguine claros
 Egregios solos, precipuosq; viros:
- Destipulis, paleis, sceno, vel stramine vili,
 Aedificare volunt, vnde tuina sibi.

H De Superbia prelatorum.
 Actenus argueram carnalē nobilitatē:
 Quos sit cunctis vilificanda bonis.

De Peccato

Nunc ad praelatos sacros / mea pena reflexa ē
De quorum fastu dicere pauca libet.

Pontifices sacri / sublimi sedelocati:

Cornua   Cornua suscipiunt / vnde ferire solent.
pontificū. Alta quidem sapiunt mox ut ponuntur in alto
Et tamen ignorant quanta ruina sibi.

Verba tamen dñi / memori si mente notarent:
Vtilius starent inferiore loco.

Matth. xj. O ipotens humilis / hūiles iubet eē ministros:
Nec deus elatum sustinet eē de sua.

Ad valles humiles / cœlestis gratia toris
.ij. Regū. j. Confluit, & montes funditus illa fugit.
Summa dei bonitas humili vicina / superbūm

Iacobi. iiiij. Effugit: & retrahit munera grata sibi.
Prelatos humiles / paupercula turba sequetur:
Solamen gratum pauperibusq; dabunt.

Quando vident illos mites, pietatis amicos,
Tunc confidenter conueniunt ad eos.

Abusus   Pontifices autem cornuti / temporis huius
pontificū. Subiectos feriunt ex feritate sua.

Impugnat humiles, sat agut spoliare minores:
Sed summis ducibus principibusq; fauent.

Ex miserabilium fiunt sudore superbi:
Ex lachrymis fastum multiplicantq; suum.

Est igitur nimiū reprobanda superbia talis:
Quę sic ex inopum multiplicatur ope.

Cornupetas autem tales, deus odit, & horum
Cornua confringet, retribuetq; vicem.

Verum si legerent, rectorem te posuerunt:
Extolli noli, sis velut vnum in his.

Eccl. xxx. Nam quāto melior fueris, vel maior honore:
.ij. Tanto plus humilem te reputare decet.

- E**t nisi conuersus, vel parvulus efficiatis: Mat. xviiij.
 Nunq̄ coelorum regna subire potes.
Hoc natura docet: cum sit preciosius aurum,
 Eligit in terris inferiora loca.
Et deus omnipotens cum sit sublimis & alt⁹:
 Pro nobis, humiliis, pauper, egensq; fuit.
Et virtus humili stanq̄ firmissima turris:
 Quam nunq̄ Sathanas exuperare potest. P. lxxiiij.
Debet in hac turre prelatus quisq; manere:
 Ista quidem turris seruat ab hoste suos.
Präterea domus est ex illa parte tuenda:
 In qua debilior creditur esse tibi.
Nam magis impugnat Sathanas a debiliori
 Parte domū, leuis quam superare putat.
Es veluti castrum positum, prelatus in arce: Mat. v.
 Ventorum rabies vndiq; sufflat eum.
Sed quia per ventum leuitatis turget, oportet
 Ut cor ad oppositum flectat & ille suum.
Non igitur sapiat altum qui pendet in alto:
 Ne sibi surripiat gloria falsa deum.

¶ De Superbia Religiosorum.

- S**ed ne pteream monachos vel religiosos:
 Defastu modicum religionis agam.
Nascit in claustro plerumq; superbia, cui⁹ Aug. i r̄la.
 Quatuor aut plures suspicor esse modos.
Quoniam nouus monachus pr̄ cūctis se meliore:
 Seq; magis dignum religione putat.
Iste suo sensu regitur: spenitq; priorum
 Iussa, voluntatem subsequiturq; suam. Nouitior
psumptio
Orдинis euersor, turbator religionis,
 Imponit leges fratribus ille nouas.
n sij

De Peccato

Fructus abortiuus suus est, & messis in herba:

Affectat fieri filius ante patres.

Estq; sequens fastos qñ vir religiosus

Mundanos, laicos iudicat esse reos.

Horum conuictu dum credit commaculari:

Qui secum verbo participare volunt.

Ioā. xviiij. Iudeis similis tenuunt qui principis aulam:

Ne macularentur, azyma quando colunt.

Participando timent cum p̄side cōmaculari:

Nec metuunt Christi sanguinis esse rel.

Mat. xxiiij. Iste quidem culicem colat glutitq; camelū:

Et cum sit cæcus, se putat esse ducem.

Mat. viij. Cur non attendit q; ouina veste luporum

Celatur rabies, sub pietate dolus?

Iij. Coe. xij. Dæmon in angelica se celat s̄epe figura:

Palliat hypocrita sub bonitate malum.

Velat s̄epe ferum bonitas simulata leonem:

Et vestis reprobum religiosa tegit.

Tertius est modus in clauistro quādo petunt

Delitiae, vel opes, gloria, fama, decus.

Delitias & opes peruersi religiosi

Bernard^o. Querunt, quas vñq; non habuere foris.

In clauistro cupiunt ascēdere culmē honoris:

Qui foris extiterant pauperiore statu.

In clauistro cupiunt preciosos ferre paratus:

Qui tamen in mundo vix habuere togam,

In clauistro positi diuersa cibaria poscunt:

Qui solum panem vix habuere foris.

His alijsq; modis inflatur religiosus:

Qui mundo tenuis & macilentus erat.

Estq; modus quartus claustralit qñ recenset,

Quæ quōdam iuuenis gesserat ante foris.

Laudat gesta, refert miranda, superba retrahat:
Sese iactando de bonitate sua.

Quomodo cōtēpsit mūdū, calcauit honores:
Quomodo dimisit prēdia, rura, domos.

Quomodo thesauros sparsit pietatis in v̄sus:
Quomodo sit factus pauper amore dei.

Vnde superba magis mēs est in distribuēdo:
Q̄ fuerat quondam q̄n tenebat opes.

CQuatuor hisq; modis duodenos conorab:
Addere, qui fieri religione solent. (usus
. Inter claustrales reputatur primus abusus:
Dum piger & pastor, discipulusq; vagus.
Indurata senis mens, iunior ocia sectans:

Splendidus ornatus, splendidiorq; cibus.
Caſidicus monachus, dū regū circinat aulas:

In claustro rumor, litigiumq; choro.
Dum secus altare reuerentia non adhibetur:

Inter cancellos verba prophana loqui.
Hęc igitur monachos perturbat abusio/multos:

Frena voluntati ponere quēq; decet.

HIs ita p̄missis, errori sortilegorum:
Siue beneficijs, obuius ire paro.
Quę sane fidei sunt aduersantia tāgēs:

Quę genus humanum ludificare solent.
In campo dñi, zizania seminat hostis:

Vt semen fidei mortificare queat. Mat. xij.

Seminat errores, hereses, & scandala ponit:
Vt populus cæcus p̄cipitetur in his.

Conatur fidei, Sathanas extinguere lumen:
Multiplices cause iamq; notantur ibi.

Eruit in primis, animali lumina coruus:
Excæcatur equus quando trahendo molit.

De. xij. abu
usib⁹ clau
straliū ex
Bernar.

De Sortis
legis.

De Peccato

Iij. Cor. iiiij. Sic miseras mentes excecat coruus auerni:
Ne possint fidei luce videre deum.

Judicū. xvj. Lumine priuatus fidei peccator ineptus:
Voluitur in gyrum more molentis equi.
Idq; figuratum fuit in Sansone molente:
Quando Phylisteis tradidit vxor eum.

Ioan. iiij. Mercator falsus tenebras pcurat, vt emptor
Stultus & incautus decipiatur ibi.
Procurat tenebras et iam deformis adulter:
Nesua cognosci turpis imago queat.
Hic etiam seruis oculos velare laborat:
Ne videant foueam quam parat ille suis.
Hic velat facies, ne recto tramite possint
Pergere, ne videant dāna parata sibi.

Mat. vj. Est via recta fides de qua crudelior hostis
Deuiat incautos, vt iugulare queat.
Est oculus dexter quē dæmonis eruit ira:
Qui priuatur eo, bellicus esse nequit.
Nil valet in pugna dextro priuatus ocello:
Velatur clypeo namq; sinister ei.
Non valet incursus hostis vitare nec ictus:
Et sic de facilis succubuisse potest.

He. xiij. Ut sine luce nihil prodest pictura colorum:
Lumine si careat, nilq; pupilla videt.
Sic modicum prodest fidei sine lumine virt⁹:
Nil prosunt mores deficiente fide.
Luce coloratur virtutum spiritus intus:
Lumine si fidei præradiatus erit.
Opponit fidei dæmon super omnia vires:
Nam fundamentum dicitur esse boni.
i. Cor. iiij. Stare dom⁹ domini nescit nisi sit pede firma:
Nam pede subuerso corruit ipsa domus.

- Congeries operum quis immensa bonorum:
Subruitur breuiter sit nisi fulta fide.
Qua sine, sanctorum nil prodest gratia moꝝ:
Esse deo gratum nil valet absq; fide. Heb.xj.
- Hac sine, proficiunt meritorum p̄mia nulla:
Hac sine, iustitiae non valet esse locus. Ac.xiiij.
- Extra namq; fidem, sit nulla remissio culpe:
Nec locus est veniae, deficiente fide.
- Ergo viam turbat Sathanas portūq; salutis:
Sed monstrat cunctis perditionis iter.
- ¶ Verba superborū nimis obsunt sortilegoꝝ:
Nullaq; diuinis est adhibenda fides.
- Non vetulis, non auguribus, non ariolorum
Vlla beneficijs est tribuenda fides.
- Discipuli Sathanæ nunq; nisi falsa loquuntur: Ioan.viij.
Tale quidem docuit dogma magister eos.
- Quod nullus valeat praescire futura, patēter
Ex verbis domini quisq; notare potest.
- Discipuli dñm super hoc dum sollicitarent:
Ut legis in Luca, conditor inquit eis.
- Non est concessum mortali nosse futura: Actuī.j.
Hoc sibi seruavit vera sophia patris.
- Et si discipulos electos Christus amauit:
Non tamen hoc donum contulit auctor eis. Ioā.xv.
- Qualiter ergo potest peccator scire futura:
Quod nulli iusto credo fuisse datum?
- Diuinos igitur a sancta lege remotes:
A fidei cultu, firmiter esse scio.
- Horum fautores & secum participantes:
Atq; receptores associantur eis.
- Qualicūq; modo praesagia talia fiant:
Contra catholicam credimus esse fidem.

De Peccato

CSepius eueniunt presagia sortilegorum:
Quod de permisso creditur esse dei.

Dexiii. Teptat enim dominus, qua sedulitate colatur:
Quę vel quanta fides exhibeat ei.

Vtrum tanta fides homini sit debita falso.
Quanta deo vero, qui super astra sedet,

Se regem faciens in regno regis alius,
Imperio secum participare volens.

Turpiter offendit regem, grauiterq; molestat:
Non valet opprobrium durius esse sibi.

Si. Tio. vj. c Sic deus eternus rex & dominus dominantū:
Leditur, & cœli curia tota simul.

Quādo quis usurpat præcelsi numinis usum:
Quando quis in terris cogitat esse deus,

Ps. lxxij. Quādo quis in cœlū teptas os ponere mutū:
Præco futuronū vaticinando canit.

Conuenit ut contra diuinos, omnipotentis
Armetut zelus, terribilisq; furor.

Sa. v. Iure creaturas armabit, ut vltio fiat
Contra diuinos sortilegosq; reos.
Hos contra fatuos pugnabit sphericus orbis.

Esse super terram qui voluere dei.
Tunc apparebit quis erit præstantior: an dii,
An deus immensus, cœlica regna regens.

CPrædicat in terris dēmon plerumq; futura:
Preditus ingenio, multa futura videt.

Cum sit subtilis, astutus, & ingeniosus:
Res, agili motu preueniendo canit.

Et licet eueniant quę sunt præuisa per ipsum:
Non ideo vetus creditur esse deus.

Sic sapiēs medicus moriturum præuidet egrū:
Si morbi causas materiamq; sciat.

- Sepius astrologus / vēturos nunciat hymbres:
Solis & eclipsim prēuidet arte sua.
- Predicat estatem / venturam / turtur / hirundo:
Prēdicat & cantu tam philomena suo.
- Et mulier prēgnās agnoscit se paritram:
Deq; puerperio cogitat illa suo.
- Sic res venturę / signis noscuntur apertis:
Vnde potest ratio iat manifesta dari.
- Demonis astuti versutia decipit omnes:
Qui prēbent cultum / seruitiumq; fibi.
- Dum res multiplicat mundanas, tollit in altū:
Prouehit ad summum culmē honoris eos.
- Velfōtore suo prorsus corrumpitur aer.
Hinc varios morbos in generare solet.
- Talia procurat / ut gens afflīcta recurrit
Eius ad auxilium / prēsidiumq; suum.
- Sed dum cessat ab his: miseris sanare videtur:
Taliter incautos ludificate solet.
- Obseruate dies, pūctos, & tempus & horas:
Falsi diuini / per sua verba monent.
- Actus honestatis prodest tamē omnib⁹ horis.
Omnia cōueniunt tempora iustitie.
- Omnis quippe dies, & nox, & tēpus, & hora:
Si recte facias, vtilis esse potest.
- Nulla tamē reprobis est fōelix hora: sed omne
Tempus obest, tutum nil reor esse fibi.
- Non igitur studeas pūctos seruare nec horas:
Omne bonis prodest tēpus, obestq; malis.
- Sunt vero plures qui seruant rebus agēdīs possunt tē
Tempus opportunum, nec ratione fine.
Sicut in arboribus secandis, seu medicinis
Dandis, lactandis seminibus q; suis.
- Futuroū
coniecta
tores.
- Dediū
nis.
- Gal.iiii.
- In quibus
pora obser
uari.
- Eccli.iii.

De Peccato.

Nec reprehēdēdus medicus, nec cultor in istis
In quibus obseruat tempus vterq; suum.
Nec reprehēdēda est aliquā dū colligat hērbā
Si medicinalem fœminā noscat eam.
Nec reprehēdēdū est si quisq; Credo super se
Sue Pater noster scripta referre velit.
Dum nil erroris scribat vel ponat ibidem:
Quod contra sacram creditur esse fidem.
CHis tribus est l'cittī causa medicaminis vt:
Hērbis, aut verbis, siue sacrī precibus.
In verbis Cernitur in verbis immensa potentia sacris:
est virtus. Nam pestes, morbos, dēmoniumq; fugāt.
In verbo domini lāguores expulit omnes
Cōetus apostolicus dandos salutis opem.
Mar. xvi. In verbis domini sathanas calcatur, & omnis
Spiritū immundus mentis ab ēde fugit.
Tota sacramenti virtus consistit in illis:
Heb. iiiii. Sermo dei viuuus enecat omne malum.
In hērbis Et medicinali virtus consistit in hērba:
est virtus. Hērbārum virtus morbida mēbra leuat.
Hērbārum vīres possunt lenire dolores:
Vīribus hērbārum peste leuat homo.
Vulnerib; crudis adhibetur cura per hērbas
Ili sanctis Hērbārum vīres ars medicina docet.
precibus ē Et precibus sacrī prēstatur cura salutis:
virtus. Pluribus exemplis idq; probare volo.
Mat. xv. Nam precibus matris Chananeę filia salua est:
Mat. v. Princ̄pis & nat̄e reddita vita fuit.
Mat. ix. Et precibus sacrī est cēcus lumē adeptus:
Mat. x. Cui dominū n̄ reperis imposuisse lutum;
Ioan. ix. Et precibus sacrī ad serum centurionis
Mat. viii. Accessit dominus, dans pietatis opem.

Deniq; sanctorū precibus clementia Christi
Flectitur, exaudit vota benigna deus.

Multum quippe valet oratio sedula iusti.
Ista per Heliam significata patent.

TENec minus illorū damnamus credulitatem:
Quis e per somnū vera videre putant.

Fallit & illudit sathanas per somnia multos:
Qualicūq; modo fallere nouit eos.

Quos si dum vigilāt nō possit fallere, saltēm
Fallit sopitos, certius ista patent.

Ipse representat muliebrē nocte figuram:
Cuius ad aspectum decipiatur homo.

Ipse voluntates & mores respicit omnes:
Cui vitio potius sitve propinquus homo.

Ponit & ante suos oculos fallaciter escam:
Ad quam flexibilem nouerit esse magis.

CPrēterea virtus vigilat phantastica semper:
Cum reliquas vires suppressimat ipse sopor.

Sopitis alitis phantastica plurima fingit:
Quę nimis a vero longius esse scio.

Cernitur i somnis opibus q; pauper abundet:
Dum tamē euigilat pauper inopsq; manet.

Somniat & fatuus q; sit rex siue sacerdos:
Siue q; obtineat pontificale decus.

Dum tamen exturgit tanto priuatur honore:
Ergo nihil certum somniavana gerunt.

Idcirco sapiens nil curat somnia vana:
Cum nihil inspiciat commoditatis ibi.

CInsuper errores mulierum vituperamus:
Quę de nocte volant cum legione sua.

Quę se transformat in ceruos siue leones,
Aut equitant vrsos terribilesq; feras.

Iaco.v,
iii.Re.xvii

De somniis.

Ecclesiasticus xxxv.
i.iiii.

Illusiones nocturne.

v. p. lxxx
vii. p. 1593
p. 1552

ad. lv. ii. M

ad. lvi. iii. M

ad. lvi. iii. M

Esa. xxix.

Cato.

Hier. xxv.
vii.

Ecclesiasticus v.

Deterrimus nocturnus,

De Peccato

Nephan. Quæ superinducunt morbos, redduntq; saluti
da multie. Corpora, carnis, annihilantq; malum.

tum yanis. Quæ norunt hominū disponere fata vel actus
tas. Quæ breuiāt homini multiplicantve dies.

Quæ comedūt pingues spatio corpore tau-
Post modo restaurant in meliore statu (ros.

At si defuerint deperdita colta vel ossa:

Lignorum supplant additione locum.

Errores autē tantos tolerare quis audet?

Hanc quoq; doctrinā seminat ipse Sathan.

Talia qui fieri credit, speravte per illas:

In.ca.epi. Extra catholicam creditur esse fidem.

xxvi.q.v. Nemo creaturas transmutat siue reformat

& per tos. Absq; iuuante deo, pertinet istud ei.

tam.q. Nunquid Herodias crudelis, adultera, tāta est:

Vt propter facinus sit reputanda dea!

Mar.vi.c. Ista, sacrum iussit Baptistam decapitari:

Cuius adulterio, rex homicida fuit.

Huic tamē obsequitur muliebris turba colitq;

Vt dominam sūmam, magnificāq; deam.

B.Germa. ¶ Orbuit errores Germanus episcopus, istos:

nusepisco. Multiplicesq; dolos dēmonis esse probat.

pus. Hic fuit hospitio quondam susceptus in vrbe.

Assumptis epulis accubuitq; thoro.

Mirū pre. Cunq; diu sanctus vigilaret nocte, caterua

stigium. Dēmonialis adest, ingrediturq; domum.

Introeunt mensas, epulas & pocula tractant:

Sed vultus hominum vel mulieris erant.

Miratusq; diu p̄e tanto lumine munit

Se virtute crucis, mox & adiuit eos:

Coniurans illos, ne quis discederet inde:

Vicinosq; vocat: conueniuntq; cito.

Mox inquit ab his, si quis cognosceret istos:
 Respondens unus, nouimus, inquit, eos.
Iste quidem meus est vicinus, & ista propria
 Attinet, in tali permanet ista domo.
 Postmodum vir prudens, illorum mittit ad eges:
 Perquirens utrum comperiantur ibi.
 Nuncius inuentos narrans secumque locutos:
 In domibus propriis: iam stupefactus ait.
 Protinus increpuit vir iustus eosque coegit,
 Fraudes atque dolos notificare suos.
 Nos sumus ex illo qui corruit ordine quodam **Eza. xiiij.**
 Agminis angelici, supplicisque damur.
 Nulla quidem nobis requies, spes nulla salutis.
 Nam nil speramus in bonitate dei.
 Sollicitudo tamen nobis est sola nocendi:
 Officium nostrum est, velle nocere bonis.
 Turbamus iustos, electis insidiatur:
 His aliisque modis ludificamus eos.
 Hoc docet exemplum, ne quis phantasmatu noctis,
 Quid nisi libidinum dæmonis esse putet.
Contra Errorum sequitur mox irreuerentia tantum:
 Quæ sanæ fidei dicitur esse nocens.
 Quisquis enim fidei priuatum lumine sacre:
 Non timet eternum vilificare deum.
 Deficiente fide, solet irreuerentia nasci:
 Contemptusque dei, nequitique sitis.
Contra Quatuor esse reor quib' est reverentia dada.
 Est deus, angelus est, est homo, resque sacra.
 Est deus excelsus, super omnia dignus honore
 Cuius ad obsequium flectitur omne genu.
 Ad benevolentium speculator desuper astans,
 Excitat & cunctos ad fugienda mala.

De irreverentia

Quib' est
reverentia
exhibenda.
Phil. ij.

De Peccato

Est igitur fatus qui non peccare veretur

iij. Tessa. iij. Eius in aspectu cui cor opusq; patet.

Angelus assistens / est imenso dignus honore:

Quis semper nostrum seruat ab hoste latus.

Vsq; ad occasum sociat te semper ab ortu

Angelus / inmenso dignus honore comes.

Cur igitur peccas tanto ductore vidente:

Per decus / oppobrium retribuendo sibi.

Bernard⁹ In quocunq; loco vel quavis eade moraris:

Tutorem metuas & vereare tuum.

Sacratis rebus reverentia danda / locis ue est:

Scilicet ecclesijs temporibusq; sacris.

Ecclesiæ sanctæ domus est reverenda quibusq;:

Cum sit porta poli, terribilisq; locus.

Tempus enim sacrū, res consecrata, locusq;,

Peccati sordes ingeminare solent.

Estq; fidelis homo, non nullus dignus honore

Dignus amore pio cum sit imago dei.

Gene. i. Cum sit imago dei vel templum spirituale:

j. Corz. iii. Nulla deo sedes gratior esse potest.

Ioan. i. Cum deus induerit trabeā sibi carnis honestā,

Affimens hominē, non minuens quod erat

Non pro fortuna, gemitis, aut ueste superba:

Sed pro natura, sit reuerendus homo.

¶ Et licet omnis hō sit amādus seu reuerend⁹:

Cuiuscunq; tamen conditionis erit:

Quasdam personas maiori remur honore

j. Timo. vij Dignas, vt viduas, inualidosq; senes.

Sap. iij. Credimus excelsos reges dominosq; verēdos

j. Pe. iij. Vrbis prēfectoros egregiosq; duces.

j. Timo. vij Inde sacerdotes, prēlatos, religiosos:

Zech. vi. Qui dant pro populo vota benigna deo.

- C** Dicitur vxori/q; sit subiecta marito:
Et vir honore et eam/nec sit amarus ei. De vxore
j. Pe. iiij.
- Sponsus amet sponsam, vereat spōsa maritū:
Vna fides, eadem mens sit, & vnu amor. Tobię.x.
- Non de calce viri legitur formata fuisse
Eua, sed ex costa, iustaq; causa fuit. Geñ. iiij.
- De pede si fieret, sponsus cōtemneret illam:
Sed fuit ex costa, q; sit amanda comes. Eph.v.
- Attamen vxoris debet caput esse maritus:
Nupta/viro faueat & famuletur ei. Eph.v.
- Nunq; verus amor/nec pax erit inter eosdē:
Nec syncera fides, si sit vterq; caput. Aristo.in
meta.
- Corporis humani docet istud forma patēter:
Solum quippe caput prēdominatur ibi.
- Corp⁹ habet gemios ocl̄os/sed h̄z caput vnū:
Atq; man⁹ gemias, sic gemiosq; pedes.
- Nec bene disponi poterit domus vlla duob⁹:
Nulla dom⁹ dominos debethabere duos.
- C** Quinetiā charos venerādos esse parētes
Credimus, & dñs prēcipit illud idem. De parēti-
bus spiri-
tualibus.
- Et non carnales tñi/sed spirituales,
Presbyteros sanctos credimus esse patres. Exo.xx.
- Presbyteri pariūt in sacro fonte fideles:
Et trīplici pastu iam refouentur ab his. Mat.xv.
- Hos prius iformāt exéplis, postmodo verbis,
Ad fidei cultum, postea rebus alunt. Mar.vij.
- Et si presbyteros pueros esse liquebit:
Offendit dominum/qui de honestat eos. Lu.x.
- Quisquis eos spernit, consenit cūctipotente:
Et qui seruit eis, seruit & ipse deo.
- Sed deus omnipotens est glorificādus in illis:
Quos commensales sustinet esse suos.

De Peccato.

- P**arentes **C**est pater & gēitrix carnalis/vterq; verēdus:
carnales Prēcipit antiquē littera legis idem.
Sunt vene **L**ex quoq; naturae/venerādos mōstrat eosdē:
randi. Multiplicat dñs hac pietate dies.
Deut.v. **E**xhibit exemplū dñs de matris honore:
Qui tam sollicitus de genitrice fuit.
Nam licet instaret tormentū mortis amare,
Ioan.xix. Matris non potuit immemor esse suę.
Casta dei mater/casto cōmissa Ioanni est:
Vt quasi dilectus filius esset ei.
Nos deus ergo docet venerādos esse parētes:
Vt iuxta meritum retribuatur eis.
Tobie.iiij Res est cōueniens/gemit⁹ meminisse parētis:
Eccl.vij. Qualiter in partu pressa dolore fuit.
Et meminisse decet sudorum siue laborum:
Quos propter genitos sustulit ipse pater.
Dehone-
statiū patētis poena. **C**qui de honestatē eos, moriēt morte perēnī:
Corporis& mentis poena sequetur eum.
Gen. ix. Cham/Noe derisit genitoris mēbra verēda:
Sed Noe vir iustus post maledixit eum.
Re:xvij. Expulit a regno regē Dauid/Absalon, vnde
Poena redundauit in caput illa suum.
Dum patrem profugū se querebat natus, in alto
Suspensus ramo crinibus ille stetit.
Quem Ioab inspiciēs pendentē pforat hasta
Triplice, transfixus vulnerē cuius obit.
Præterea duros genitos/vrgente senecta
Inueniet, qui vult durior esse patri.
Ephe.vj. Filius ergo bonus satagit seruire parenti:
Col. iii. Et iuxta meritum digna rependit ei.
Dedecimis. **C**ed sicut patribus carnalib⁹ est reuerendū:
Sic & presbyteris est adhibendus honor.

- Iussit enim dominus, q; prouideatur eisdem Nu. xvii.
 In decimis dandis primitijsq; sibi. Nee.x.
 Omnia precepit decimari teste propheta: Mala.iii.
 Vnde cibus fieri possit in çde sua.
- Soluere primitias domino decimasq; tenemur
 Nam bene soluentem munera ipse deus. Deut. xx.
 Horrea repletur, cellaria plena redundat: viii.
 In decimis dandis dum quis honorat eum.
- Soluenti decimas, præbetur copia frugum:
 Culparum venia, corporis atq; salus.
 Qui vero retinet decimas, aliena retentat:
 Et reus efficitur quando retentateas.
- Defraudat dnñi retinens, defraudat egenos:
 Defranda fertios, prestyterosq; dei.
- Nec deus indemnum retinētem deserit: imo
 Verberat, & poena tr̄plici puniteum. Retinētes
 Seminathic multum modicūq; recolliget ide. decimas
 Fraudatur penitus spesq; laborq; suus. quō punis-
 Iusto iudicio mentitur terra colenti:
 Si fuerit mendax in decimando deo.
 Arripiet fiscus, violēta manusq; tyrāni
 Quod sicut eripitur, subtrahitur ve deo.
- Ad decimam partem cultor de iure redibit:
 Si decimam domino deneget ille dare.
 Sacrilegus, raptor, vel fur retinendo vocatur
 Quas nisi restituat, se sciat esse reum.
- Ergo suos fructus studeat decimare fideiis:
 Detq; deo decimam, nam dedit ille nouē.
- C**Quinetiā decimes sunt dandę de meliori, Mala.ij.
 Acceptat nunq; deteriora deus.
 Non licet offerri domino de deteriori:
 Munera non placant deteriora deum;

De peccato

Gene. iii. Munus Abel iusti dominus respexit honestū:

Cum de corde pio sacrificaret ei.

Nā quod erat meli^o, qđ digni^o & magis aptū,

Et magis acceptum sacrificabat ei.

Obtulit ille prius mentē, post munera dīgna:

Talia dona solent pacificare deum.

Ps. xl ix. Grata quidē domino est deuotio sacrificātis:

Qua sine nulla valent dona placere deo.

Sed miser ille Caym munus libauit ineptum:

Mens etenim nequam vilificabat opus.

Gene. iii. Obtulit hic gelimas steriles granisq; carentes:

Nec dominus gelimas respiciebat eas.

Est quasi iustus Abel qui soluit cunctipotenti,

Mente pia quicquid nouerit esse suum.

Immolat vt Caym qui tardat corde benigno

Soluere soluendum quod putat esse deo.

Integra soluenda est decimatio de meliori:

Fructibus ex cunctis detut & absq; mora.

Qualiter obtulerit, vel qualia munera libans:

Quisue sit affectus respicit ipse deus.

Gregori^o. Plus tamē attēdit mentem q̄ munera, quippe

Sola voluntatis forma colorat opus.

Hinc studeat pauper de paupertate libenter

Et facie lēta dona dicare deo.

Munera si desint non desit recta voluntas:

Suppleat affectus quod nequit ipsa man^o:

Ponderat in libra domini plus recta voluntas:

Q̄ virtus fallax seu pietatis opus.

Mat. xii. Foemina plus obolo paupercula sēpe meretur

Q̄ diues tribuens munera multa deo :

Plus placuere quidē mulieris bina minuta:

Q̄ phariseorum millia multa deo.

Hi multum dederant/ multūq; superfuit illis:

Sed de penuria detulit illa deo.

Si quis habet quadra tātum de carne macelli:

Q̄tum pro marcha diues habere potest:

Vel pro denario/q̄tum pro mille talentis:

Nonne libens obolum mitteret ille suum?

Vile forum/nummos de bursa iactat emētis:

Vt populis sermo tritus in ore canit.

CQ̄ homo sit obediens deo.

CChristus obediuit patri per singula semper

Vsq; ad opprobrium ludibriumq; crucis. Phil.xx.

Nulla recusauit pro nostra ferre salute:

Semper adimpleuit iussa beata patris.

Sideus oīpotens semper se subdidit, vt quid

Cessat obedere seruulus ipse deo?

Eius ad obsequiū per dulcia vel per amara

Inuitat cunctos ex bonitate deus. Eccle. iii.

Eius ad obsequiū per dulcia dona monemur:

Prospera dat nobis/sic vt amemus eum.

Eius ad obsequiū poenis stimulamur amoris:

Nos ideo terret/q; timeamus eum.

Prima parens & Adam/paradisi sede repulsi Gene.iii.

Sunt ab eo,iussum nam renuere suum.

In salis effigiem/Loth reproba vertitur vxor: Gene.xix

Cum non horruerit esse rebellis ei.

Nec toleraret homo poenales anxietates:

Si non despiceret lenia iussa dei.

Nec fera nec serpens auderet cuiq; nocere:

Ni domini iussum transgrederetur homo.

Siquis obediret mandatis cunctipotentis,

Pisces & voluctes obsequerentur ei.

Omnia ad
uersa sunt
rebellibus

De Peccato

- Nō famulatur homo dñō/nec reddit honorē.
Sic res mundanę non famulanter ei.
- Ioan. ix.** Nec deus exaudit gemitus nec vota rogātis:
Si leges sacras execretille dei.
Inter mortales, vesania multa videtur:
Dedignatur homo subdere colla deo.
- Sap. ii.** Obsequitur sathanę, capitali seruit & hosti:
Nec seruus dñm curat amare suum.
- Apoca. v.** Qui plasmauit eñ, proprioq; cruento redemit:
Qui pascit, vestit, qui refocillat eum.
Obsequitur nummo & thesauris diuītiarum:
Obsequitur burse, turpibus atq; lucris.
Obsequitur carni, Veneris subiectus amoris
Obsequitur membris vilibus atq; suis.
Viuere mortal is renuit, causamq; salutis
Respuuit egrotus, perniciemq; cupit.
Vilius obsequium non est q̄ viuere carni:
Viuere peccato, iustitięq; mori.
- Ro. vi.** Viuere spiritui, est carnem calcare superbam:
Quid vi- Frangere delicias illecebrasq; suas
uerespiri Cerne creaturas famulantes omnipotenti
tui. Qualiter ad nutum subiiciantur ei.
Quęq; creatura deseruit cuncti potenti:
Solus homo & dēmoniam dehonestat eū.
Hinc tamen efficitur iniuria maior eidem:
Dum rationalis non famulaturet.
- Deut. xxvii** Et licet obsequiū domino dare bruta negarēt
viii. Sed miserādus hō multād⁹ morte phēniest:
Si non perficiat dulcia iussa dei.
- Defestis** **C** Sabbata seruari deus imperat & venerari:
colendis. Prēcipit a cunctis festa beata coli.

- Sed quidā temere/ solennia sacra prophanāt Exo.xx.
 Festiuosq; dies non violare timent. Deute.v.
- Non est culpa leuis/festum violare sacratum:
 Quod deus indulxit/vt requiescat homo. Leui.xvi.
- C**Quatuor in festis sunt obseruanda diebus:
 Non aliter possunt festa sacrata coli. In festis
 Scilicet vt populus seruili cesseret ab actu: sunt qua-
 Inuigiletq; manus ad pietatis opus. tuor obser-
 Pondera peccati deponat quisq; fidelis: uanda.
- Tunc colitur festū,tūc sabbata sanctificātur:
 Si mens intendat ad pietatis opus.
- C**Arbitror in festis/his quatuor esse vacādū. Quatuor
 Impinguāt animā quattuor ista piam. est vacādū
 Laus,& sermo dei,meditatio sancta,precesq; in festis.
 Rectificant mentem/quatuor ista/ream.
- Lingua deo laudes resonet gratesq; tonanti
 Offerat,actori confiteatur opus.
- Tempore festiuo/sermoni tite vacandū est:
 Quis sacrē mentis dicitur esse cibus. Mat.iii.
- Nil homini prodest epulis intendere carnis:
 Si desit pastus spiritualis ei.
- Nil prodest aſinē vili/pulmenta parare:
 Si desint animē fercula grata pie.
- Tēpore festiuo/meditatio cordis habēda est: Dei habē-
 Quomodo sperandum est in bonitate dei. da memo-
 Tunc meditetur homo/clemētia quāta sit ei⁹: ria.
- Et meditetur homo/quot sibi dona dedit.
- Et meditetur homo/que prēstet prēmia iustis
 Que pro seruitiis promeruere suis.
- Et meditetur homo,paradisi gloria quāta est: Danī.vii.
- In quo glorificant millia multa deum.

De Peccato.

- Hic chorus angelicus collaudat cunctipotentē:
Apoca.iiiij Ter sanctus clamans nocte dieq; deo.
Hic patriarcharum letatur turba fidelis:
De quorum exiuit semine Christus homo.
Propheta Inde prophetarum laudabilis ordo resultat:
rum exul Amplexens regem quem cecinere suum.
tatio. Hic duodena cohors exultat discipulorum,
Apostolo: Qui calicem domini sponte bibere sui.
rum laus. Hic cum martyribus iubilat Vincentius alm⁹
Martyrū Qui per martyrium iam subiere polum.
iubilus. Hic confessorum iubilat deuotio pura:
Confesso Iustitiae rectas qui tenuere vias.
rudeuotio Hic cum virgineis plendet stipata choreis
Virginum Virgo deigenitrix, candida ferta gerens.
splendor. Hos equidem flores, paradisi continet ortus:
Hic redolent viole & lilia mixta rosis.
Temporibus festis prodest oratio munda:
eccī. xxxv Quippe preces humiles respicit ipse deus.
Sūma dei bonitas precibus consentit honestis
Si fuerint iuste, nulla repulsa datur.
Curia coelestis non commutauit amorem:
Chara quidem virtus multiplicatur eis.
Dum fuit in mundo, si ferbuit ignis amoris,
Bernard⁹. Nunc in Hierusalem rite caminus adest.
Esa. xxxj. Si pia, si clemens fuerat dum vixit in orbe,
Nunc magis est clemens illa beata cohors.
Fortis in exilio fuerat dum mansit in isto:
Fortior in patria est nobilis ille chorus.
Nos ergo in uitatis sanctorum concio cunctos:
In sacris festis ut recolamus eos.
Nam bene qui recolit sanctos, apud omnipotē
Intercessores semper habebit eos.

- C**Sunt autem plures violantes festas sacrata:
Sabbata soluentes sacra dicata deo. De violan
tib⁹ festa.
- Q**ui magis in festis sunt ad scelerata soluti:
Qui magis offendunt dedecorantq; deum
- T**unc per prostibula discurrūt, perq; tabernas:
Tunc potius ludis luxurięq; vacant: Abusus
- Pondera culparum deponere nulla volentes: festiuitatū
Sed magis offensas amplificare volunt.
- T**empore solemni, patrem pietatis acerbant:
Sanctorum perdunt pr̄fidiūm q; patrum.
- V**nde dies festi, multis vertuntur in iram:
Nam faciunt hostes, quos habuere patres.
- C**Sacra dies dñi multo celeberrima cultu est: De die dō
Istud quadruplici de ratione patet. minico.
- I**lla quippe die fuit olim conditus orbis:
Hic etiam primus fulsit in orbe dies. Geñ.j.
- V**irginis ex utero Christus fuit ortus in illa:
Cum sol iustitię fulsit in orbe iubar.
- I**nq; die domini, Christus de morte reuixit: Matth.vl.
Quando pius pastor morte redemit oves.
- I**nq; die domini descendit spiritus almus: Actuū.iij.
Inter discipulos catholicos q; viros.
- E**rgo dies domini digne celebranda fidelī est:
In qua facta fuit gratia tanta sibi.
- C**In patrem peccat, natum, flamenq; beatū: Violans
Dum quis pr̄sumit hanc violare diem. diē domini
- I**ngratus patri de mundi conditione est:
Quando diem domini non violare timet.
- I**ngratus nato quia frangere non timet illam: cum q; gra
In qua nostra fuit nata beata salus. uiter pec
Pneuma faciūs pernit, q; a soluere nō timet illā cat.
- I**n qua missa fuit gratia summa bonis.

De Peccato

- Dies sabbati **C**l^oSabbata Christicole celebrat in honore M^{ari}bati quare Virginis, hinc ratio dicitur esse duplex. (rie^r dedicatur Tali quippe die iacuit deus in monumento: B. virginis. Mundus catholicam perdideratq; fidem. Ma. xxvij Sola dei genitrix constans fuit atq; fidelis; Infide catholica virgo beata stetit.
- Et quia vera fides in virginine mansit in illa,
Est in honore dies hec veneranda suo.
Vel quia multimodas virtutes gessit in illa:
Pluraq; Christicolis munera grata dedit.
Ista dies igitur veneretur ad eius honorem:
Vt pro supplicibus aduocet illas suis.
- De cōmu nione boⁿni **E**ccl^{esi}ē corpus/communio sacra piorum ē:
Constituunt corpus/membra beata sacram
norum. Hoc radiat corpus/fidei veneranda lucerna:
Atq; cibis fidei/membra beata fouet.
- Ad heb. x Ex fide viuit homo/Paulo testante beato:
Abacu. iij. A fide diuisus dicitur ergo mori.
Vt prodest iusto communio sacra bonorum:
Est homini nequam sic anathema nocens.
Participem iustum cunctorum credo bonoru^m
Inq; bonis proprijs nil sceleratus habet.
At sceleratus homo fidei sine lumine sacre,
Nil interdictum, nil anathema timet.
- In cap. ad mēsam §. est & alia xj. q. iiij. **E**st anathema secans vt falx, aut ensis acutus:
Separat a puro corpore membrarea.
Et licet horrescat corpus/dum membra secāt
Morbida, non tali perditione dolet.
Nāq; min^{or} damnū ē/dū putrida mēbra secāt,
Si pereat digitus/articulus ve minor:
Q̄ si congeries membrorum tota periret
Sana quidem cancer ledere membra solet;

CA fide diuisus, mortali fune ligatus:

De excō^lcatione.

Tanq; leptosus ericiendus erit.

Est velut infirmus medici quem cura reliquit

Ecclesię sanctę non reueatus ope.

Est veluti membrum, de viua carne recisum:

Quodiam corpore a non vegetatur ope.

Est vt captiuus religatus carcere duro:

Omnisubsidio pr̄esidioq; carens.

Est velut exposita rabies capra luporum;

Cui nihil auxilijs pr̄esidijs datur.

Est velut in foueam lapsus/putetive pfundū:

Est vt deiectus/cui superextat onus.

Est veluti palmes steriliis de vite recisus:

Omnimoda prorsus vtilitate carens.

Vtilis est palmes dum viti viuus adh̄eret:

Abscisus vero commoditate caret.

Est tanq; genitus projectus ab ēde paterna:

Cum non horruerit spernere iussa patris.

Turpior est porco/cui non est participandum:

Quippe min⁹ damnum est participare sui.

Cū sit apostaticus, gentilis aut peior hebreo est

Omnem namq; viam deserit iste dei.

Deniq; prae cunctis offensis ista timenda est:

Pr̄e cunctis culpis inficit ista magis.

Inficit infectus, sanos sibi participantes:

In cap. si-

Vnus leprosus, mille nocere potest.

cut aposto-

CEt si pastoris sententia lata timenda est:

li xj. q. iiij.

Prouideat pastor qualiter ipse ferat.

In cap. Sē-

Erratenim clavis pastoris sepe ligando:

tētia xj. q.

Aut soluendo reos: siue ligando bonos.

iiij.

Error inest clavi/dum portam pandit ineptis:

Errores p-

Et contra morem claudit ouile bonis.

latorum.

Ioan. xv.

De Peccato.

- Error inest clavi,dum luci turpis amore
Flectit iustitiam,iudicijq; libram.
- Mat. xxiiij Error inest clavi,dum pondera maxima ponit
In ceruice bonis,alleuiatq; malos.
- Error inest clavi,dum leges condit iniquas:
Iussa dei mutans traditione sua.
- Error inest clavi,proprium si velle sequatur:
Sed non velle dei proficuumve gregis.
- Denimia' **C**Precaueat pastor,ne iussa superflua tradat
iussioē pла Subiectis: quoniam iussio multa nocet.
torum. Multa superfluitas iussorum s̄p enocia est:
Discipulosq; rudes, lectio longa grauat:
Omnibus est patulum, si iussa superflua dētur,
Qz vix, aut raro talia seruet homo.
- Ouidius Nititur in vetitum semper miseranda volūtas
Semper ad oppositum pronior esse solet
- Geñ. iiij. Nec nisi de vetito fructus uplere parentes:
De licito vero nec voluere frui.
- Adagium Elicit emungens nimium persæpe ctuorem.
Nam fragiles mentes, aspera iussa grauant.
- Pastor de- **C**Curruſ & auriga pastor pius esse tenetur:
bet eē cur- Supportādo ſuos: atq; regendo pie.
rus & auri Si ſit compatiens pondus tolerando ſuorum:
ga. Sic merito currus dicitur esse pius.
- Ad amus- Eſt auriga bonus: ſi ſemper dirigat illos
ſim cūta Per fidei cultum: iustitiaeq; viam.
- exigenda Regula recta ſolet ſcriptoris lignifabriq;
ſunt. Ne non ſculptoris, rectificare manum.
- Sic paſtor sapiens, mores actusq; ſuorum
Rectificare potest per pietatis iter.
- Prelatus clemens refouet pietate paterina'
Subiectos fragiles auxiliūm q; gerit.

Sed sunt nōnulli qui dant p̄ lacte/cruorem

Culpe, iustitiae prēpediuntq; viam.

Scandala subiectis generant, portāq; salutis Indiscres-

Claudunt, sic multos p̄c. pitando trahunt. tio platoꝝ

Sæpe quidem pastor crudeliter imperat, imo

Dat causas ouibus/vnde perire valent.

Tot laqueos ouibus/quot iussa sup̄hua/ponit:

Prēciplendo nimis strangulat ille suos.

Ad nimū iussum sequit̄ transgressio iussi:

Nam nimium pondus colla grauare solet.

Quid prodest artare viam strictam paradisi?

Artat eam pastor/plutima quando iubet.

Arta quidē per se est/quia vix transiit in illa:

Est via lata malis, semita strīcta bonis.

Mat. vii.

Sæpe dei gladi⁹ quos dā ferit & sine causa: De fñia ī

Nec sine iustitia iam feriendus homo est. īusta.

Dum quis de facili nimis excōicat, vsum

Clavis vel gladij perdidit ille bonum.

Omnibus in rebus cum sit cautela gerenda:

Pastor in hoc casu debet habere modum.

Est anathema velut gladi⁹ quo mēbra secant̄: In oib⁹

Ancipiti gladio plus anathema ferit.

mod⁹ esto

Hunc ideo gladium debet medicina prēire:

Et quæcunq; sciat commodiora reo.

Est nimis horrendum/mēbra de carne secati:

Ecclesiæ matri sic dolor esse potest.

Nec dolor est modicus/dū sacrofōte renatos,

A gremio genitos separat illa suos.

Nec modicū causæ est/dū mater p̄cutit illos:

Dum sine prēsidio deserit illa suos.

Dum Sathanē tradit cruciandos igne gehēnē: j.Cox. v.

Dum velut in duro carcere ponit eos.

De Peccato

Separat impuros/ne pars syncera trahatur:

Vt non corrumpat sordida lepra bonos.

Hie. xxxij At consolari mater renuit quia non sunt:

Mat. ii. Namq; recesserunt semper ab esse suo.

Quot & q Sed tria cōcurrunt, q; sit sententia iusta:

regrantur Quæ si defuerint, non erit absq; malo.

ad hoc q Iustitiae zelus super hoc est semper habēdus:

Snia sit ius Causaq; sufficiens / equa / & aperta simul.

ta. Debet in hac iudex / juris seruare rigorem:

Ordine turbato / nil valet esse bonum.

Snia etiā Qui tamen iniuste se nouerit esse ligatum:

iniusta ti Nolit contemptor iudicis esse sui.

menda. Quem si contēnat, culpabilis esse videtur:

Solus contemptus / hunc facit esse reum.

Postulet absolui / veniendo iudice coram.

State voluntati / spondeat ille sue.

Ista satisfatio / modus iste putatur honestus:

Sic anathema bonos non ligat ante deum.

De vana Hacten exposui / reprobis anathēa qd ob:

gloria. Amodo qd noceat gl̄ia vana loquar. (sit:

Mat. vij. Dissuadet dñs / ne gloria vana petatur:

Ne querat laudes dum bona gessit homo.

Cum deus / infectū lepra mundasset ab ipsa,

Mundato prohibet / ne manifestet opus.

Mar. i. Panibas ex illis dum millia quinq; cibasset:

Laudibus inflari noluit ipse deus.

Ioan. vij. Vt fugeret laudes hominū, populiq; fauore:

Ascendit nauem, discipuliq; sui.

Gloria vana quid est, nisi qdām iſlatio laudis?

Vesice morem, gloria talis habet.

Job. xx. Ad modicum punctū perdit vesica tumorē:

Eccles. x. Ad modicum morbū, gloria vana cadit.

- Mōstrat itē domin⁹, q; inanis gloria nulla est: Ioan. viii.
 Quomodo sit iustis abiiscienda viris.
- Transit in oppobriū q̄a gloria vana frequēter
 Laus ignominię cedere s̄epe solet.
- Omnipotens leḡ f̄ cum magna laude recept⁹ Mat. xxi.
 Hierusalem, cum plebs obuia venit ei.
- Indeflagellatus/detisus cęfus/ibidem
 Sustulit oppobrium ludibriumve crucis.
- A quibus audierat/benedictus qui venit āte:
 Postmodo dixerunt iam crucifige reum. Matt. xx-
 vii.
- A quibus audierat Iesu rex Israel/ante:
 Post quasi latronem non cruciare timent. Joan. xix.-
- Cui via strata fuit alienis vestibus ante:
 Vestibus exutus post fuit ille suis. Ex Ber-
 nardo.
- Laus igitur versa est in dedecus opprobriūq;:
 Vnde nihil prorsus cōmoditatis habet.
- ¶ Virginibus fatuis confertur laudis amator Mat. xxv
 Quę in vasis oleum non habuere suis.
- Laudis amatorem Sathanas illudit hiatum
 Oris/eum faciens amplificare sui.
- Ampliat os fatuus/mundanę laudis ad aurā:
 Et sic de nihilo cogitat esse satur.
- Hanc etiam vanam quę puncti durat ad instar
 Plusq; perpetuam laudis amator amat.
- Iste parum curat quis sit/sed quis reputetur:
 Qualis apud mundum sit sua fama volās.
- Comparat iste nimis quod nil habet utilitatis:
 Spiritui & carni gloria vana nocet.
- Aspice mortales qui laudem propter inanem Vanalaus
 Omnia consumunt/nil retinendo sibi. decoquit
- Omnia consumunt ob vani nominis auram, ambitiosū
 Credentes laudes perpetuare suas.

De Peccato

Venator famę thesauros ventilat, vt sic
Diffundat titulos magnificetq; suos.
Gesticulatoris thesauros iactat in ore:
Cuius ad arbitrium nomen habere potest.
Si bene conductus fuerit laudabit eundem:
Si male conductus vituperabit eum.
Hos igitur titulos laudes preconia famam:
Munera si desunt nullus habere potest.
Est ergo fatuus qui se supponit eorum
Iudicio, viles quos videt esse nimis.
In citharædorum se ponit laudis amator
Arbitrio: qualem fingere querit eum.
Vnde potest dici positus quasi gallus in alto,
Quem facilis gyro quelbet aura mouet.
.ijj. re. xiiij. Populeq; frondi confertur laudis amator:
Matth. xj. Flectitur in gyrum sicut arundo leuis.
Vana gloriæ quibus **C**Exiguus puluis reputatur gloria vana:
cōparatur Lumina quæ mentis obtenebrare potest.
Dicitur & lignum tenebrosa nocte serenum.
Est ut squama nitens/ utilitate carens.
Est similis vento/ qui naues mergit in vndas:
Sepius in portu subruit iste rates.
Ut modicum prodest si venter turgeat aura:
Sic modicum prodest gloria vana tibi.
act. xxvij. Vipera quæ manu Pauli venerabilis hæsit,
Iute per hanc vanam significanda datur.
Si verum videoas manus est operatio sancta:
Illam quippe solet gloria vana sequi.
Sed subito prudens motum compescit inane:
Excussaq; manu/vipera seu cadit.
Mat. xiiij. Impia saltatrix caput amputat ista Ioannis:
Ista solet iustos decapitare viros.

Hec oculū mentis conturbat & impedit, vnde
Congeries operum tota nitore caret.

Gloria carnalis & gloria dēmonialis:
Vt rāq; discretis est fugienda viris.

Gloria carnalis, quasi flos in mane coruscans **Esa.xl.**
Transit, & in puncto decidit eius honor. **Iob.xx.**

Qui de nequitia vel qui defraude superbit
Qui se glorificat de impietate sua:

Nonne furor talis est gloria dēmonialis?

Lētatur Sathanas, impia quando gerit.

FHypocrisim, de se gloria vana parit.

Ista quidem vulpes foetēs, versuta, dolosa:
Interius vilis est preciosaforis.

Hec etiam vulpes appetet mortua: donec
Ponitur ad pisces/ ut saturetur ibi.

Mortuus hypocrita mundanis esse videtur:
Ut prēlaturam possit habere sibi.

Est lupus hypocrita lana vestitus ouina:
Exterius simplex interiusq; rapax.

Est veluti cycnus/ pennis circundatus albis: **Mat.xxiij**
Candidus in plumis/ sed sua nigra caro.

Est velut albatū monumentum/ fēce repletū:
Siue cadaueribus/ spurciisq; luis.

Dēmonis ē martyr/ quia laudis propter amore
Attenuat corpus/ mortificatq; suum. **Mat.vj.**

Angelus inferni est & dēmon meridianus:
Interius serpens/ alba columba foris.

Iste crucem Simon Cyreneus fert sine fructu: **Lu.xxliij.**
In cruce cum domino, latro sinister obit. **Mar.xv.**

In cruce cum Christo torquetur latro sinister:
Sed de martyrio prēmia nulla capit.

Hypocri-
sis vanę
gīę filia.
Hypocri-
ta qb⁹ cō-
paratur.

De Peccato.

- .iiij. re. xliij. **E**st vtharundo foris lucēs, turpis tamē intus:
Flectit arundineum quēlibet aura caput.
Fructus arundineus, lanugo vilis habetur:
Hypocritē fructus nullus inesse potest.
Quare **M**orbus raro curatur: & huius
morbus Est ratio triplex, materiesq; mali.
Hypocrisis Effugit afflictum, diuinus sp̄iritus omnem:
raro curat Q uo sine, de morbo surgere nemo potest.
Sapien. j. Vix veniam poscit de multa mole malorum.
Et morbum cēlat funditus ille suum.
Cēlat & excusat morbum, crīmenq; tuetur:
Idcirco venie non habet ille locum.
Quare vi. **C**Qui timet hypocritam, fermētū respuat ei⁹.
tandus est Magnū quippe gregē, morbida foedat onis.
Hypocrita Fermenti modicum, massam corrūpere nouit.
.j. Co^g. v. Iste bonos mores falsificare solet.
Est opus hypocritē, quasi falsa moneta, decora
Desuper, interius nilq; valoris habens.
Est candela nitens, alijs quē lumen p̄fstat
Dans alijs lucem, deficiensq; sibi.
Est campana, sonū reliquis q̄ reddit amoenū:
Surda sibi remanens, proficiensq; nihil.
Matth. viij. **C**Arguit hypocritam saluator & increpat illū
Qui scelus occultat sub pietate suum.
Iste sub officijs supplantat nomine multos.
Nec dolus est grauior, q̄ simulata fides.
Sermo quidē multus, sed nullus fructus in isto
Os est magniloquū, lingua dolosa tamē.
Hic quasi formido est volucres q̄ terret in agris
Vmbram non fructum plantula talis habet.
Mat. xxlij. Solasupficies hunc p̄dicit esse beatum:
Pellit honestatem monstrat, opusq; dolum.

Simplicitas, nisi sit bonitas, ex simplicitate
Progreditur, bonitas nil simulata valet.

C De Remedijs cōtra Superbiām.

- M** Ultiplices spēs tetigi causasq; tumorū:
Qualiter & q̄tū possit obesse virtus.
Expedit ut ponā tāti medicamia mor
Quomodo curari plaga supba valet. (bi,
Siquis habere velit de tanta peste medelam: Job.v.
Affidue speciem visitet ille suam. Gen.xviii
Materiamq; suā perpendat originis illam: Eccl.x.
Sic plus q̄ vīlem se reputare potest. Eccl.xviij
Sigerat immundam sentinam stercoris in se:
Cum sit saccus olens, vnde superbis erit
Sordidus ingressus, progressus poena laboris:
Turpior egressus corporis esse patet.
Respiciat prudens, maiores atq; minores: Eccles.ij.
Et sic de facilis fastus abire potest.
Sicut alit fastum, respectus deterioris: &.iiij.
Sic & respectus dat melioris opem.
Est humilis Christ⁹, nostri medicina tumoris: Mat.xj.
Id medicus clemens dat cataplasma suis:
Rex sedet ad terram, seruusq; superbis in alto:
Talis enim fastus non tolerandus erit.
Erubeant igitur seruiles esse superbi:
Cum sit rex humilis, qui sup astra sedet.
Dæmons est seruus captiuus quisq; superbis: Job.xlij.
Colla superborum, dæmonis ira ligat.
Vnde superbis homo, quē dæmonis ira ligauit: Prouer.v.
Quem, peccatorum dura catena premit:
Quomodo captiuus, lachrymae & valle supbit:
Quem dolor, & luctus, lāgor, & ira pmunt:

De Peccato

- j. Pe.v. Vnde superbit hō/ quē semper circuit hostis:
Pſ. lviii. Cui ponit laqueos decipulasq; suas?
j. Timo. iii. Vnde superbit homo/cui mortis dura securis:
Mat. iii. Cui superincumbit mortis amara dies?
Vnde superbit homo/ quē iudex desup astas
Aspicit,eiusdem singula facta notans?
j. Para. vi. Qui videt arcanū,qui mentes inspicit oēs:
Hie. xxx. Cui nihil obscurum est,cui cor/opusq; patet.
ij. His aliisq; modis curatur plaga superbi:
Lu. xvij. Fitq; dei seruus/qui prius hostis erat.
Act. i.

¶ De Sexto vitio scilicet de Inuidia.

- Inuidiæ
mater suæ
perbia.
- V**Sq; mō exposui vētosa supbia qd sit:
Nunc ex inuidia dicere pauca libet.
Parturit inuidiam / tumefacta supbia
Nā turpē genitā/mater iniqua fouet.(tristē:
Quādo quis ex opib⁹ vel morū dote superbit
Inuidus est, si quis equiparetur ei.
Prouenit ex fastu, liuoris crimen,& omnis
Criminis initium fertur & esse caput.
Liuor enim/dolor est alienę commoditatē.
Inuidus alterius commoditate dolet.
- Peccatū i
spiritū.s.
- Inuidus, in sacrum spiramen peccat aperte:
Hoc scelus ex certa mente venire solet.
In bonitate dei peccat, quē propria semper
Flaminis est sacri: vel specialis ei.
Hic ex nequitia certa peccare videtur:
Contra quā, bonitas dicitur ēse dei.
Inuidus, ingratus bonitati creditur eius
Qui vefit, pascit, qui refocillat eum.
Matt. xx. Ex bonitate dei sibi colligit īpietatem:
Ex bonitate dei colligit iste scelus.

Inuidus ergo nimis offendit pneuma beatum:
Iram multiplicat de bonitate dei.

CEst etiam vitium tam detestabile, liuor:
Quod nequit inuidia nequius esse malum.

Chara quidem virtus, excellentissima cum sit:
Multorum scelerum congeriemque tegat:

Inuidie pestis, contraria semper eidem est:

Inquinat inuidie spiritus, omne bonum:

Gaudet gaudenti pietas, lugetque dolenti:
Sic se conformat proximitatis amor.

Sed tamen inuidie zelus corruptit amorem:
Gaudet tristitia, letitiaque dolet.

CIn reliquis vitiis imponit delitiosum
Demon, carnales alliciendo sibi.

In cupidis lucrum, pulmentaque grata gulosis;
Sic ex delitiis hostis inescat eos.

Hoctamē i vitio nihil est nisi languor amarus:
Anxietas animi, & lēsio dura rei.

Hinc miserabiliter absque oblectaminis esca,
Inuidie seruos decipit ipse satan.

Ergo malum pure liuoris culpa videtur:
Cum nō locundum contineatur ibi.

CDemonis iuidia, mors, terre intravit i orbē: Sap.ii.
Qui de parte sua sunt, imitantur eum.

Inuidia tactus, protoplastos de paradiſo
Expulit, impugnat nosque molestat adhuc.

Istud enim virus, serpens antiquus in omnes
Mortales fudit, semina mortis habens.

Ex quo liuor edax, aliquos inuaserit, ullum
Non horrent penitus impietatis opus.

Liuor, Abeliustum, fraterna cede necauit:
Sanguis, clamorem fecit in aure dei.

Prouer.x.

Ro.xii.

Sol⁹ liuor
omnis vo
luptatis
expers est

Gene.iii.

Gene. iiii.

De peccato

Gen. xxx Venditus est Ioseph fratribus suoore suorum:
vii. Hec fera crudelis nempe voravit eum.

Mat. xxvi Vendit hebreis Christus, iustus sceleratis:

Matt. xx. Inuidie zelo traditus ille fuit.

viii. **C**Inuidus infelix, quia sit de lumine cecus:
Vtilitas fratris est cruciatus ei.

Inuidus infelix, ut noctua dicitur, odit

Lucem, sed tenebras impietatis amat.

Inuidus ut lippus, quia lumen Solis obhorret:
Sanctorum morum respuit ille subar.

Inuidus infelix, profectum namque honorum
Tormentum mentis iudicat esse suum.

Mat. vii. Inuidus ad risum luget, letatur adiram:
Est oculus nequam, nil nisi prava videns.

Inuidus amittit, alij quecunq; lucrantur:
Et sibi supplicium dant aliena bona.

Est aliena salus sibi mors & passio dura:
Alterius morbus datque leuamen ei.

Est alienus adeps, macies & rosso mentis:
Est honor alterius, maxima poena sibi.

Inuidus infelix moritur virtutis odore:
Vnde bonus vivit, ille malignus obit.

Mar. xiiii. Murmurat vnguento Iudas quod Magdala fudit:
Discipulis aliis gratus odorique fuit.

Grecus ignis. **C**Inuidie labes quasi grecus dicitur ignis:
Nam vix extingui noxia flamma potest.

Vt rubigo solet durum consumere ferrum:
Sic rodit mentem durius ista ream.

Inuidia animos de generes amat. Non valet a ferro leuiter rubigo moueri:
Nec cito purgari liuida culpa potest.

Pertinet hoc vitium deiectis rebus & imis
Vt latens ima vipera serpit humo.

Inter personas viles versatur & imas:

Egregias inter nescit habere locum.

CQuinetiāliuor domino solet esse nocivus:

Nam rodit dominum primitus illa suum.

Vnde potest dici quasi tinea vermiculusq;

Qui rodit lignum quod generauit eum.

Nascitur in ligno vermis/vel tinea grano:

Post etiam patrem rodit uterq; suum.

Molle nihil magis est/vermis dum tangitur ille:

Sed nil dum tangit/durius esse potest.

CQuantra beatorum felicia gaudia tantos

Liuor habet gemitus/tristitiaq; modos.

Liuor habet tātos morsus/quot lucra benign?

Vnde bonus gaudet, liuidus ipse dolet.

Et si successus hominum sā cerneret omnes: **S**eneca.

Supplicium maius semper inesset ei.

CInuidus in tātum corrūpitur intus & extra:

Q; sibi foetet odor, desipit omne bonum.

Dulcor amares cit sibi, sed dulces cit amarum:

Poena iuuat, sapiunt damna, ruina placet.

Inuidiē vitium/putredo dicitur osis:

Quā medicamentum vix releuare potest.

Hæc etiam uestis renuit putrefacta lauari.

Hanc contra maculam/nulla medela valet.

CPulchrius omne bonū nitet in cōe redactū:

Tullius ut sapiens per sua verba probat.

Nulliusq; rei possessio lēta videtur:

Si careat socio participante sibi.

Inuidus ac potius vult commoditate carere:

Q; si quis socius participaret ei.

Perdere plus cupiens leporem certūq; fugacē:

Q; si cum socio iam retineret eum.

Rabidus
rōr est in
uidus,

Seneca.

Pro. xiii.

Immedi-
cabile vul-
nus.

Ccero in
de amici-
tia.

De Peccato

- Exemplū** **I**nuid⁹ & cupid⁹, quōdā sub rege manebāt:
de inuido Illorum mores rexq; probare cupit.
& auaro. His quoq; promisit se munus grande daturū
Prēmia feruitijs retribuendo suis.
Iussit vt eligerent munus quodcunq; placeret
Dicens, postremo se duplicate datum.
Cunq; retardaret super hoc semestus vterq;
Inuidus elegit talia dona dari.
Inuidus orbari se lumine postulat vno:
Vt bīnos oculos perdat auarus homo.
Ioan. xij. **D**iscipuli domini zelo noscuntur amoris:
Inuidie zelo/discipuliq; Sathan.
Inuidie zelus/foedus corrumpt amoris:
Zelus amicitie vincula pacis amat.
Inuidie zelus conturbat religiosos:
Zelus amicitie iungit & vnit eos.
Mar. xv. Inuidie zelo, Christum damnauit hebreus:
Mortis ad opprobriū ludibriumve crucis.
Ioan. iiij. Zelus amoris eum de coelis traxit ad ima:
Pro nobis iussit pauperiemq; pati.
Ista ligauit eum, prēdulcis chorda columnę:
Non aliter posset turbaligare deum.
Ioan. xix. Nil contra dominum, Iudas, nil ipse Pilatus:
Nil Cayphas, & nil possit hebreā tribus.
Sed pietas & amor sic flexit cunctipotentem:
Vt pius erueret carcere plasma suum.
Inuidus **dæmonio** **rumsoci⁹.** **I**nuidus in lucris, seu damnis dæmoniorū
Efficitur socius fidus amicus eis.
Iste quidem gaudet dum dæmonis ira lucrat
Cui reputet lucrum dæmonis esse suum.
Tristaturq; nimis Sathanas dū perdidit, imo
Condollet ad mortem perditione sua.

Vnde potest eius reputari verus amicus:

Cum velit aut nolit quod sibi dicat amor.

Verus amator amat, vel respuit id quod amicus Cicero in
Sic & amicitie perficit ille modum. amicitia.

Inuidus est oculus nequam, quia cernere rectum

Non valet in iusto, sed mala sola videt.

Est oculus nequam, quia non videt in bonitate:
Elicit inuidia, de bonitate malum.

Est oculus nequam, quia certis semper iniqua:
Nescit in electis liuor amare bonum.

Quemcunq; boni vir prudens obtinet in se, Eccl. iiiij.
Inuidus ignorat, nil nisi prava videns.

Liuor in aduersis aliorum letificatur:

Liuor in alterius prosperitate dolet.

Inuidus ad luctum ridens, ad gaudia plorat:

Tanquam phreneticus cum dolor instat ei.

Inuidus est peior porcus sus quando necatur,

Mox alij porci compatiuntur ei.

De Remedijs contra Inuidiam.

Qui cupit inuidie curari vulnerediro:

Hoc medicamento purificatus erit.

Primitus ille bonis istrumis ponat amos

Quem simili & plene coelica regna tenet. (re:

Quisquis in eterna poterit regio beari:

August.

Adijsietur ei quicquid habere volet.

Psal. xvij.

Nullus enim alterius profectibus inuidet illuc:

Nullus in alterius prosperitate dolet.

Sed pax & requies, & amor feruebit in illis: Esa. ix.

Omnibus electis omnia Christus erit. Sapien. iiij.

Hinc fraternus amor qui nos connectit in unum: Hebre. iiiij

Inuidie poterit esse medela sequens.

De Peccato

- Ephe. iiiij.** Nos ligat vna fides/ eadem caro/ sp̄itus vn⁹:
Vna parentelē linea iuncta simul,
Conspectis igitur cunctis rationibus istis,
Qualiter in nobis liuor inesse potest?
ps. lxxxiiij Dum meditatur homo/dilectio q̄ta sit horum
Qui simul ante deum nocte dieq; canunt.
Qui sunt hæredes in regno patris eorum:
Sed quanto plures, portio maior erit.
Hanc nō angustat numerosa frequentia gētis:
Maiori numero, gloria maior inest.
iij. Cor. iiij. Cernere non posset oculus, nec cor meditari:
iij. Cor. xij Non etiam posset carnealíngua loqui:
Quantam lētitiam de iusto iustus habebit:
Qui secum in cœlo glorificatus erit.
Apoca. xij Iuncta suo capitī gaudebūt membra vicissim:
Absterget lachrymas tunc deus ipse suis.
Hic vbi tantus amor, tot gaudia, gloria tanta:
Quomodo tunc poterit linor habere locū?
Dum recolit prudens cruciatus, anxietates,
Quos habet inuidia, quarta medela subest.
Grēca flā. Inuidiē vitium/quasi grēcus dicitur ignis:
ma. Quippe per appositam viuiscatur aquam.
Sedatur vero per acetum vel per arenam:
Acetū me dicamētū Inuidiēflammam/sapiens compescit aceto,
lluidi. Quando recordatur quis cruciatus ibi est.
Non erit indemnus qui semina mandat arenę
Non erit indemnus inuidiosus homo.
Inuid⁹ imprudens fraternum perdit amore:
Inuigilat damnis semper vbiq; suis.
Inuidiosus homo si longo tempore viuat:
Continuas poenas & cruciamen habet.

Inuid⁹ ergo modos attendat quatuor istos:
Sic reperire potest flebile vulnus opem.

CDe Septimo vitio, s. de Ira.

Filia crudelis prodit de matre cruenta:
Iram liuor edax nempe creare solet.
Quod furor inuidiam iusta ratiōe sequat⁹:
Omnibus est patulum perspicuumq; fatis.

Inuidus alterius profectibus excruciat⁹,
Aut etiam fratribus commoditate dolens.

Mente quidem cęca mox inflammat⁹ ad irā
Inde nec effusor sanguinis esse timet.

Impitus inuidit Chaim, profectibus Abel:

Vultus & in terram concidit inde suus.

Pr̄cessit liuor post hęc accensus ad iram,
Fra trem non timuit ense necare suum.

CPer se perq; suos dominus pr̄cepit vt iram
Vir prudens fugiat progeniemq; suam.

Iusserat antiquis vt nemo occidat ab ira
Qualiter abstineas imperat ipse deus.

Est leue pr̄ceptum tibi, non occidere quemq;
Sed non irasci grauius esse puto.

Quisquis enim fratre sicoderit, est homicida .i. Ioan.iiij.
Placatumq; deum vix reperire potest.

Si reperire Iesum placatum queris: oportet
Quod leo vincatur, q; culpa fiat ouis.

Sic probus ascendit superato namq; leone,
Rex Dauid est factus, sic diadema tulit. .i. re. xviii.

Nemo coronari poterit, nisi fregerit iram:
Et nisi mitescat a feritate sua.

Quando ferox anim⁹ mansuetus cū feritate
Deponit, poterit filius esse dei.

Ire origo
ex inuidia

Horatius.

Gen.iiij.

p. xxviiij.
Exod.xx.

.i. re. xviii.

De Peccato.

- Auferat ergo cito sapiens a corde furorem:
Et non vindictam querat ab hoste suo.
Iaco. j. Nunq sit velox animus/sed tardus ad iram:
Horrescit nullum mens furibunda scelus.
Est nimiū velox/qui saltat ad ostia mortis
De porta cœli/non metuendo necem.
Lu. xvij. Gratia/porta cœli est:pctm/ianua mortis:
Magnum quippe chaos creditur inter ea.
Quilibet iratus,foueam descēdit in imam:
Inde tamen leuiter non resilire potest.
Ira velut grando est q̄ mentis grandinat agrū:
Nefructus lucis crescere possit ibi.
Ira velut carbo est,qui fructū cordis adūrit:
Ignis enim nullus sequor esse potest.
Quid iuuat in gremio flāmā nutritre nocuā,
Inq; sinu proprio quis tolerabit eam?
Nu. xxij. Hæc est hydra nocēs, populū q̄ vexat hebreū:
Dum per desertum transit hebræa tribus.
Mat. vj. Hæc est illa tristes quæ turbat lumina mētis:
Hanc tamen iratus nemo videre potest.
Vult deus esse suos præcelsę nobilitatis:
Nullaq; rusticitas manet ab ore suo.
Mat. v. Ut mala nulla malis reddant, sed bona tū:
Talem doctrinam conditor ipse docet.
i.Pe. iiij. Multotiens frangit respōsio blāda furorem:
Iram sermo bonus pacificare solet.
Pro. xv. Sint inter spinas quasi lilia munda fideles:
Ne pungant alios,vel nocumenta gerant.
Ro. xiij. Leuiter opprobrium tolerent, si fulminet ira:
Quare dis pliceat ira Vincere sic poterunt in bonitate malum.
Quatuor aut plures rationes esse vident,
deo. Cur ita displiceat ira furore qd; deo.

Gratius hospitium nō est sibi, corde beato:

Nec conclaue sibi lenius esse potest.

Dū tamen ira animū pulsat, turbatq; quietū,
Spiritui sancto prēpedit illa domum.

Pellit ab hospitio Iesum, Sathanāq; receptat:
De templo domini prostibulumq; facit.

Ira/dei templum flammis furialibus vrit:
Ira velut torrens dissipat omne bonum.

Ira/dei formam deformat & efficit illam
Dæmonis effigiem, consimilem q; sibi.

Hoc etiam vitium, se contra cunctipotentem
Erigit, in faciem conspuit ira dei.

Iracundus homo vindictam quærit ab hoste:
Quam sibi seruauit dextra beata dei. Deutero.

Ira placet Sathanæ triplici ratione, bonoru xxxij.
Nempe repugnatrix dicitur esse nimis. Ro.xij.

Nil magis impugnat rectum, nil fortis vrit:
Nulla quidem leuius pestis obesse potest, ceat ira sa-
Vnde potest dici velut ignis spiritualis: thanæ
Cum sic annihilet germina cuncta boni.

Nam sicut constat nil esse potentius igne
Ad male patrandum, sic nocet ira magis.

Hostia turba, suos hostes impugnat ab igne: Nocētissi-
Nulla per arma potest tot nocimēta dare. ma est ira.

Dæmon in inferno dānatos torquet in igne:
Cum nequeat fieri par cruciatus ei.

Venerat omnipotēs in terrā vt mitteret ignē,
Inter Christicolas catholicosq; viros: Lu.xij.

Cuius ad ardorem plebs inflāmata fidelis:
Sese diligenter semper amore pio.

Econtra Sathanas succendit cordam alorum: Thre.ij.
Et flamas odij ventilat inter eos.

De Peccato.

Quilibet iratus mandatum dæmonis implet

Cuius ad imperium nescit adesse mora.

Irruit in patrem, seu fratrem, siue sororem:

Nec cuiq; parcit cum furor instat ei.

Quātuscūq; dolus fuerit vel machina fraudis

Non timet iratus triste patrare nephias.

Hostis in hoc vitio non vnum acquirit & vnū

Sed totam patriam magnaq; regna simul,

Suscitat iratus rixas & seditiones:

Prouocat iratus iurgia more canis

Pro. xv. Vir vero patiens commotas mitigat iras:

Hostes pacificat conciliatq; sibi.

Mat. xxij. ¶ Et licet omnis hō sit amādus vel tolerād⁹:

Pro. xxij. Iuxta mandatum consiliumq; dei,

Eccl. viij. Iracundus homo tamen est fugiēndus, & elus

Conuictus: leuiter deficit eius amor.

Nullus amicitię perdurat nexus in illo:

Comburit penitus flamma furoris eum.

Vt manus vrticam declinat vel saliuncam,

Sic declinandus est furibundus homo.

¶ Quinetiam proprio subiecto est ira nocua:

Nāq; per hanc homines maxima dāna luūt

Ad modicam rixam thezaur⁹ perditur ingēs:

Ex alapa modica plurima perdit homo.

Seneca. Vnde refert sapiens iniuria iurgia rixa,

Thesauros multos annihilare solent.

Ira nocet menti conturbans mentis ocellum:

Nec verum Solem mens furibunda videt.

Ira nocet menti, pietatem surripiendo:

Dum furor instat ei, vix miseretur homo:

Sic careat lampas oleo, frangetur ab igne:

Si feruens ignis prēdominetur ei,

Si desit pietas animæ: si ferueat ira,

Continuo templum dissipat ira/dei.

Vir prudens igitur sit semper tardus ad iram: Iaco. i.

Impatiens animus plurima damna luet.

Vir patiens/animæ propriæ possessor habetur: Mat.v.

Impatiens perdit quicquid habere decet.

Olla nimis feruens/quodcūq; coquaſ in illa,

Effundit proſus, ſic furibundus homo.

Sicut aper rugiēs/aut vṛſus/vel leo frendens,

Irruit in gladium, ſic furibundus homo.

CStultitias istas iratus colligit in ſe:

Qui ſibi vindictam quærerit ab hoste ſuo.

Ex alia plaga contendit habere ſalutem:

Alterius morbo ſanior eſſe putat.

Alterius mortem ſibi cogitat eſſe lucroſam:

Alterius luctus/gaudia preſtat ei.

Iſte quidem demens/ignem ſibi q̄rit in vnda:

Despinis vuas/stultus habere putat.

Hic frangit pontem per quem trāſire tenet:

Ne per eum poſſit hostis abiſſuſus.

Dum ſumus in vita/pontē pietatis habemus:

Trāſitus ad dominum quo mediāte patet.

Tūc pons deſtruīſ per quē trāſire neceſſe eſt:

Si non ex toto corde remittat homo.

Iudicium fiet expers pietatis eidem:

Qui non condonat ex pietate ſcelus.

Iſte domū propriā ſuccedit ab igne maligno:

Hostis vt inflammet protinus ille domum.

Hic pprio gladio ſe et transfigit, vt hostem

Vulneret, ad dānum perniciemq; ſuam.

Hoc imposſibile eſt, ſi pdeat ignis ab æde,

Ne prius inflammet quod retinebat eum.

Stultitiae
irati vindicta
etā q̄rētis.

i.Timo.iiij

Mat.xviiij

Augu.

De Peccato

Sic impossibile est, vt si de mente maligna

Esa. ix. Prodeat impietas, ne prius vrat eam.

Odit & infirmum, quē sanum sanus amabat:

Non odium durum creditur esse magis.

Rancor & impietas, langores sunt animorum:

Nulla quidem pestis sequior esse potest.

Non odio dignis sunt egri, sed miserandi:

Et clemens pietas est adhibenda sibi.

Quo magis afflicti fuerint, plus compatiēdū

Parcendumq; magis creditur esse sibi.

Omne genus morbi semper cōtraria curant:

Depe. dis. ij. c. si quis semel. Quod docet exemplis ars medicina suis.

Frigida cum calidis curant, & humida siccis:

Et rogus immensus iam tenuatur aqua.

Contraria contrarijs curantur. Hic autem demens, odium sedare per iram

Nititur, & flamas attenuare rogam.

Hic generat matri fletum, causasq; doloris

Multiplicat lachrymas nil reputando suas.

Hiere. vi. Si dolet ecclesia, natum dum pdidit vnum:

Quando duos perdit, iure dolere potest.

Hic ferit occisum, leprosum vulnerat, orbum

Lredit, in opprobrium ludibriūmq; suum.

Non est magnanimi, personas ledere tales:

Imo pusillanimis iure vocandus erit.

Vix quoq; magnanim⁹ patiēter dāna remittit:

Nec de vindicta cogitat ille sua.

¶ Insup est odium fugiendū, vt causa malor̃:

Ex hoc fonte fluunt multa fluentia mali.

Conseruans odium, stultissimus esse videtur:

Qui quasi serpentem nutrit in ædesua.

Hic fouet in gremio flāmā, colubrūq; nocuū:

Nec sine mortifera perditione sui.

Aristo. in

ethicis.

Pro. vi.

Odīt in hoste suo mortem quā diligīt in se:

Odīt in hoste malum quod retinere cupit.

Nunquid ob vrticā/charus contēpnī ortus?

Non est prolapa/destituendus ager.

Pro modico vitio qđ habebit dæmon i hoste,

Nunquid contemnes plurima dona dei?

Dicitur iniustus /ppriam qui vindicat iram:

Huius & offensę tres reor esse modos.

In propria causa iudex consistit, & actor:

Testis, & accusans /iure vetante sibi.

Iudicij librā per se sibi sumit in hostem:

Per se vindictam sumit ab hoste suo.

Antediem fixam quam iudex indidit illi,

Liteq; pendenti/vibrat in hoste manum.

Vltima namq; dies p̄fixa est omnibus, in qua

Vltor erit scelerum/qui super astra sedet.

Quam tamē insanus dictat sentētia nulla est:

Illam momenti nullius esse reor.

Quod furor indixit/nō arbitrator esse tenendū:

Imo retractandum suspicor esse magis.

Cvt sit mitis homo/facies prognosticat eius:

Nec feritas in eo debet habere locum.

ij. Mac.xv

Terribiles vultus,vngues,dētesq; ferarum,

Prētendunt rabiem sequiēm q; suam.

Blanda tamen facies hoīs,vultusq; benignus

Prēdicat,vt clemens & pius esse velit.

Exuit humanum vultum,rabiemq; ferinam

Induit ratus,dum furor instat ei.

Cira parit guerrā de qua mala mīta sequunt̄: Deguerra

Omnes iustitiae dissipat illa vias.

Guerra tamē duplex hoīm seu dēmoniōz est:

Sed guerram Sathanæ dicimus esse grauē.

q i

Tripli pec

cat q ppri

am vindic

cat iniuriā

In.l.si alre

ff.de iud.

In.c.null⁹

vñq;.iiij.q.

iiij.

Heb.ix.

De Peccato.

- Ephe. vij.** Callidus, astutus, robustus, & impius hostis,
Insidias, guerram continuamq; mouet.
Vsq; ad occasum cum nos impugnet ab ortu:
Omnibus est igitur illa timenda magis.
Dū grauis emergit mundanis guerra tyrānis:
Mox alias guerras pacificare solent.
Vtile consiliū est, hominum captare iuuamē:
Quorum prēsidio/dæmonis arma cadant.
Apo.ij.&c. Quisquis in hoc bello/dīrū supauerit hostē,
iiij. Prēmia percipiet/quæ sine fine manent.
Guerra qd est hoīm! sacre turbatio pacis:
Frangitur in guerra/pacis alumna fides.
Sicut enim Sathanas guerram pcurat iniquam:
Sic veram pacem nouit amare deus.
Zach.viiiij. **N**os deus ad pacem sectādā cōuocat oēs:
Ioā.xiiij. Hoc exemplorum copia multa docet.
Ps.lxxi. Noluit omnipotēs ī carne venire monarcha:
Lu.ij. Ni prius in mundo pax solidata foret.
Esa. lxv. Tunc lupus agniculo sociatus māsit in orbe:
Esa. ix. Ut minaret eos/paruulus ille puer.
Esa. iiij. Tunc conflauerunt gladios ī vomeris vsum:
Ettunc in falcem/lancea versa fuit.
Cum deus ex munda fuit ortus vīrgīne, pacē
Angelus ī terris nunciāt ille bonis.
Lu.ij. Discipuli domini/subeūtes castra/domo sq;
Lu.x. Dicebant, domui pax sit amorq; dei.
Qui portat pacem/pes dicitur esse beatus:
Mat.v. Vir quoq; pacificus filius estq; dei.
Omnipotēs, calicem mortis babitur⁹, amicis
Ioan.xiiij. Dimisit pacem, discipulisq; suis.
Electisq; suis, rediens a morte redemptor,
Ioan.xx. Dlxit, pax vobis, bisq; fit illud opus.

Vt breuius dicam, pro pace reconcilianda

Sive reformanda, venit ad ima deus.

Zacha. ix.

His coniecturis alijsq; probatur aperte:

Qz Christi bonitas, fœdera pacis amat.

CQuot mala per guerras, & quāta grauamia

Est etiā cæco res manifesta satis. fiāt, Mala q ex

Prouenit ex guerris effusio sanguis & mors: guerra p-

In guerris pereunt qui meruere nihil. ueniunt,

Occidit in bellis occisor morte perenni:

Quod de iudicio creditur esse dei.

Nā satis est dignum, q; in illi poena redūdet,

Qui poenas alijs exitiumq; parat.

Belliger in mūdo, est peior q demō in orco:

Hoc etenim casu nequior esse patet.

Nam Sathanas solos fontes affligit in orco: Belliger

Qui legem sanctam non tenuere dei. peior dæ-

Belliger iniuste iustos affligit in orbe:

Vexat & excruciat, dispoliatq; suis. mone,

Belliger, agricolas, pastores, pacis amicos

Opprimit & ledit, carcerat atq; ligat.

Vnde suę genitę meretrices prostituuntur:

Et nati, futes efficiuntur ob hoc,

CAut agit, aut patit dānū bellator iniquus: Dat malū

Est in agendo reus, in patiendo miser.

Sed min⁹ est dānū, tolerare grauamia multa:

Qz spoliare bonos, vel nocumēta dare.

CQz breuis vtilitas ex guerra, aut nulla se-

Cōstat, ī hac fructū, nullus h̄e pōt. (quaſ,

Si repeiēdo suū, bellator mouerit arma:

Plus expendet in hoc, q sua lucra valent.

Et si contendat, fraternalm sive paternam

Vindicet vt mortem, qz sibi fructus erit?

De Peccato

Nanquid ob exeqas gaudebit mortuus/istas?

Non animā absolut sanguinolēta manus.

Quippe sacerdotes/āias/per tela/per enses

Nō soluunt, placant per pia vota deum.

Hī pro defunctis/ Requiem/cātare iubentur:

Estigitur fatuum bella nephanda sequi.

Belliger armatus/ quis timeatur ab hoste:

Territus & pauidus nocte dieq; manet.

Calamito, Sustinet ob guerram sudores atq; labores:

sus miles. Frigus & esuriem/continuumq; metum.

Si propter dominū/tantū toleraret i orbe,

Q̄tum p Sathana, dignus honore foret.

Omnibus est dubius euentus tempore belli:

Fortunaeq; rotam quis retinere potest?

Sæpius a victis vñctores exuperantur:

Fortis enim fortē vincit, & ambo ruunt.

In malefactores interdum damna redundat:

Mat.xxviij Et gladio pereunt qui gladiare volunt.

Ps.vij. Qui parat insidias alijs, capietur in illis:

&.lv. Inlaqueos homines quos posuere cadunt.

Adagium Ut sermo recitat vulgari tritus in ore:

Vix sine verme/canis bellicus esse potest.

De incen- **C**Incensor segetū, castrorum, siue domorū:
diarijs. Nequitiæ pure fertur habere malum.

Si pro vindicta per se studioue nocendi,

Non excusat talia damna gerens:

In guerra iusta/secus est/dum p̄cipit illud

Princeps qui iuste talia bella mouet.

Tūc minus offendit, min⁹ est dānabilis actor:

Si de mandato principis illud agat.

CQ̄ sit dānosum crimen/q̄ perniciosum

Inflammare domos/aut aliena bona,

- Oibus est patulum, cū plurima dāna sequant̄:
Actor enim per hoc esse homicida potest:
Istud eñi vitium est nullius strenuitatis: Inglořiū ē
Actoriq; suo gloria nulla datur. dare dānū
Nam puer in bellis, stultus, vel foemina vilis,
Multos hoc facto damnificare potest.
Dæmonis officium faciens incendia sumit:
Inchoat infernum talis in orbe suum.
Dæmon in inferno reprobis incendia sufflat:
Incendit multos flāmiger iste bonos.
Sed sufflatores ignis reputantur inepti:
Hic inter reliquos vilior esse patet.
Sed quia dæmonibus se præbuit officialem:
Hic in tormento participabit eis.
Incensor nequam multos exterminat, immo Vno ense
Dejicit in luctum pauperiemq; grauem. iugulat
Vnde sui natī coguntur ad ostia panem multos
Querere per vicos, exiliumq; pati. pcussor.
Cunctorum reus est damnorum q̄ patiuntur:
Cum dederit causam materiamq; mali.
¶ Flāmiger ē profsus demēs aliena cremādo:
Namq; redundabunt in caput illa suum.
Cum sit ad emendam damnōrē iureligatus: Aug. & in
Nec nisi restituat criminē liber erit. c. si res alie
Iste quidem fatuus, reliquis dum p̄parat ignē, na. xiiij.
Ignem peccati nutrit in æde sua. q. iiiij.
¶ Arbitr̄ æternus, culparum pōdera librat: Deu. xxv
Et iuxta meritum reddere cuiq; solet. Ps. lxj.
Iste quidē capit̄is reus est, aut igne cremādus: In. l. vi. ff.
Legis id humanæ sanctio sacra docet. de incen.
Et satis est dignum, q̄ sp̄is ardeat eius, & l. capita
Ignis gehennali, perpetuoq; rogo. liū. ff. d. pe.

De peccato

Estetiam iustum, q̄ eundem torreat ignis:

Sap. xi. Ut per quę peccat, iam crucietur homo.

De homi- C Post incensores, homicidę iure sequuntur:
cidio. De quibus ad pr̄sens dicere pauca libet.

Vix fieri poterit, si castrum aut villa cremetur:
Inter tot flāmas ne moriatur homo.

Exo. xxii. Grande quidē nīmī scelus est occidere fratrē:
Et contra legem dicitur esse dei.

Contra naturam peccatum dicitur istud.

Eccl. xiiij. Omne animal speciem gaudet amare suam.
Consimilem, res omnīs amat, leo nēpe leonē
Diligit, & taurus gaudet amare bouem.

Sed miserandus homo naturę lege relīcta,
Non metuit fratrem mortificare suum.
Nil magis in mūdo mortali, morte timēdū est.

Cur igitur reliquis inferat ille necem!

Tob. iiiij. Curalios lēdat, cur causas inferat illis
Mortis: quod fieri non velit ille sibi?
In reliquis vitijs est excusatio: sicut
In vītio Veneris, in vītioq; gulę.

Nam caro cōcubitū carnalem querit & escā
Et naturali vi stimulatur ad hoc.

Sed naturalis affectio nulla requirit

Sanguine fraterno cōmaculare manus.

Vulnere letifero lētari & sanguine fuso:

Sylvestris rabiem credimus esse fere.

De quat- C Quatuor ad dñm de terris crīmina clamāt.
tuor peca- Durius offendunt quatuor ista deum.
tis que in- Scilicet innocue gentis depressio dura.
ter cætera Et Sodomitarum sordida culpa simul.
plus displi Ac operatorum merces subtracta labori.
cent deo. Hin homicidarum sanguine plena manus.

Quodlibet istorum quasi morte cōtinet in se:

Esse per hoc factum quisq; homicida pōt.

Sanguis Abel iusti domini clamauit in auro

Quando necauit eum perfidus ille Caym.

CQ; nimis horribilis sit cīpa scelusq; timēdū

Hoc in rege Dauid quisq; notare potest.

Rex homicida Dauid tēplū fabricare volebat:

Sed deus increpuit protinus eius opus.

Nolo q; edificet templū vir sanguinis inquit:

Illud adimplēbit filius eius opus.

In quo signatur q; opus deus odit eorum:

Innocuos homines qui gladia volunt.

Nec Christi bonitas homicidis presbyterati

Sustinet, obsequiū respuit imo suum.

Nec modicū culpe est, ut quē preciosius emit

Christus morte sua, mortificetur homo,

Inter Christicos qui fratres iure vocantur,

Qualiter hoc vitium possit habere locum?

Qualiter ante patrē veniet, qui sanguine fratris

Prēsumpsit sequas commaculare manus?

Non est culpa leuis: hoies occidere, postq;

Celsa fuit deitas associata sibi.

Nā si tāta cruci reuerentia debita sancte est,

Q; caro munda dei fixa pependit ibi:

Q; reuerēdus hō est, & quanto dign⁹ honore?

Imo creaturis omnibus ille preest.

Ex quo naturam pro nobis conditor orbis

Induit humanā, non minuendo quod est.

Quā sibi coniunctā, coelesti sede locauit.

Quā super angelicos extulit ille choros.

His igitur causis homicidia iure vetantur:

Nil magis horrendum creditur esse bonis:

Gene. iiii.

Iij. Re. vii.

Testantur
decreta.

Reueren-
dus est ho-
mo tā im-
mēso pre-
cio redem-
ptus.

De Peccato

CSi vero iudex hominē condemnet īiquū:
Si meruit mortem, si sua culpa grauis:
In talī casu non est homicida vocandus:
Imo ministerium iudiciale gerit.

Ro.xii.

Pro.xv.

Iaco.iii.

Taciturni
tas irę me
dicamen-
tum.

Ro.xii.

De Remediis contra Irām.

Indigit iratus / multa medicaminis arte:
Ista quidem poterunt alleuiare malum.
Leuiter exuperat responsio blanda furorē:
Iratum placant mollia verba ducem.
Estq; satis mirum / frangi per mollia durum.
Frangi per durum / mollia quęq; solent.
Flatus alit flammā, sed sputum cōprimit illā:
Quodlibet ex vno prodit ab ore tamen.
Prodit ab ore malus sermo, sermoq; benign⁹:
Sed blando poteris iam superare malum.
Quid mirū si multiplicent mala verba furorē?
Ventorum rabies fulmina seu creat.
Durorum lapidum collisio parturit ignem:
Sic flamas odij verba proterua mouent.
Non dare respōsum / nec se defendere verbis
Iratum contra, sit medicina valens.
Tunc rogus accēsus subducto stipte prorsus
Vertitur in cineres, in nihilumq; redit.
Sic perdit vires, sic nullum fulminat ira:
Obice dum rabies impetuosa caret.
Dum bona pro damni inimico restituuntur,
Tunc medicamentum dicitur esse sequens.
Si suus hostis eget potu, seu veste, vel esca,
Cordis in affectu conferat illa sibi.
Hoc autem faciens / carbones in caput eius
Congeret, accendens hunc in amore suo.

Qui prius hostis erat, cōpellitur eius amīcus
Esse sibi, victo cum bonitate malo.

Hinc saluatoris crucifixio mente reducta,
Poenaq; crudelis est medicina potens. Exemplū
patientię

Dum meditatur homo patiētia quāta sit ei⁹: Christi.
Inter tot pœnas, sputa, flagella, minas.

Dum crucifixores illum per vulnera dira
Durius opprimerent, leuis illa tulit.

CPer trias subruitur patientia, quādo dolor.
Anxietas hominē pœnaq; sequa premit.

Et si vir iustus fuerit damnatus inique,
Vilis persona si de honestet eum.

At dñs patiens mortē tolerauit amaram,
Crudelem pœnam, ludibrium ve crucis.

Et licet hūc populus vilis damnaret inique,
Omnia pacifices sustulit ille pius. Apellis ac
recutita
cute iudee

Sed mortalis homo mox inflammatur id irā:
Vocis ad impulsū cum sit v̄t aura leuis.

Ventum verborum, rabie tonitrusq; minarū,
Vir bonis & sapiens prēterit aure leui.

Noscere defectus pprios est quinta medela:
Cetera supportat dum sua quisq; videt.

Defectus alios ideo tolerare recusat:
Cum sit turbatus non videt ille suos.

Defectus igitur proprios consideret, & sic
Defectus alios leuius ipse feret.

Tantos defectus mortalis sustinet, vt vix
Vilibus a muscis se tueatur homo.

Muscas & pulices neqt expugnare, nec hostē
Cum sit tam fragilis exuperare suum.

Qualiter irascens vindictam sumet ab hoste:
Qui res tam fragiles exuperare nequit!

De Peccato

CUltima subsequitur medicia salubris, & illā
Cœlestis medicus seruat in ytre suo.

Vexatio
sola dat in
tēlectum
auditū.

Cotidianorum tribulatio dura laborum
Est velut egrotis potio sana viris.
Quā fidus medicus charis dispensat amicis:
Formidat vero carnis amatore eam.

Desipit infirmis herbarum succus amarus:
Qūis illorum corpora peste leuet.

Sic est horribilis tribulatio suscipienti:
Sed tamen virilis est nomine passa dei.

Ista quidem lessam purgat decoctio mentem:
Et licet exterius mordeat: intus alit.

A&t. xliv.

Hanc deus electis tribuit prout expedit illis:
Inde salutiferum fit medicamen eis.

Ordinat ergo deus quicquid patiatur in orbe:
Siue sit electus vel reprobatus homo.

Apo. xxii.

Opprimitur iustus vt iustior efficiatur:
Opprimitur reprobis fiat vt ipse probus.

Non igitur doleat tribulatio quādo molesta
Vexat eum, toleret sed patienter eam.

Ista velut virga est in dextera matris amatis:
Quę charis natis est metuenda parum.

Eccles. iii.

Filius irasci non debet verbere matris:
Clementer natum verberat illa suum.

Tob. xlii.

Dulcis enim genitrix natū plētūq; flagellat:
Ne ruat in mortem perniciemq; suam.

Sic deus electos quadam pietate flagellat:
Ne scelus iniudant quo moriendo cadant.

Et licet in primis hominē tribulatio pungat,
Exitus est dulcis commoda multa gerens.

ps.l.

Hostia grata deo est dū spirit⁹ est tribulatus:
Est dominus secum dum tribulatur homo

Et si pungat ap̄ls, cerā cum melle propinat:

Nec proter stimulum mella recusat homo.

Nil metuenda bonis tribulatio tēporis huius:

Cum nectar pariat spirituale sibi.

Postirē rabiem non arbitror esse filendum De lingua

De vitiō lingue, cum gene retur ab hac.

Sunt etenim quidā qui cetera criminā vitā:

Sed lingue nolunt ponere frena suę.

Pluria nempe mouēt hoīem cōpescere liguā:

Inter virtutes dicitur ista prior.

In primis hominē dominus dotauit honore:

Vsum sermonis cum dedit ille sibi.

Et si pr̄cunctis alijs sibi fecit honorem:

Dedecet in lingua si de honestet eum.

Lingua decens mēbrū rationis nuncia cū sit,

Conuenit hanc semper cum ratione regi.

Verborum voces velut organa sunt rationis:

Quod ratio dicitat prouida lingua refert.

Ergo vir attendat ne lingua pedissequa dicat

Quid nisi proueniat ex ratione duce.

Nec naturalem volucres sumptuose loquela:

Nec datus est vsus iam rationis eis.

Sed quis careant ratione vsuq; loquendi:

Laudat factorem quilibet ore suum.

Cur hō blasphemans offendere cunctipotētē

Audeat in lingua quem venerantur aties?

Lingua decēs mēbrū sordes non sustinet, imo Ligua nō

Turpe vel immundū displicet omne sibi. inquinet i

Turpia si renuit cur turpia lingua loquatur? mundis.

Peccati labes est fugienda magis.

Turpiloqu⁹ lingua quasi sus in sorde volutat:

Vt pede sic rostro tangere gaudet humum.

Cato.

Lingus
vſus a ra-
tione pe-
tendus.

De Peccato

Turpiloq Turpiloquus talpe par est catuloq; macelli:
um sūmo Qui semper labia sanguinolenta gerit.
opere vitā Qui maculat linguam/turpissimus esse videſ
dum. Nobilis membrum non maculare timēs.
Nobilitas linguę, muscarum nīdus habetur:
Dum se turpiloquam vaniloquamq; gerit
Est nīmis immīdus, qui linguam foedat: i ore
Permittit Sathanam nīdificare suo.
Quantā mundiciam/prudentis lingua regrat
Indicat effectus quem pia verba gerunt.
Quis sit Ad benedicendum, laudandum, glorificandū
vīsus rect⁹ Orandumq; deum/lingua dicata fuit.
linguę. Officio linguę conuertitur hostia sacra
In factum potum/saluificumq; cibum.
Sacrileg⁹ Nec mīn⁹ est crīmē/linguam maculare reatu:
est linguæ Quę corpus Christi per pia verba sacrat:
viciator. Qż super altari fēces imponere multas:
Siue super calicem ponere turpe lutum.
Officio linguę placatur iudicis ira:
Dulciter exaudit vota benigna dēus.
Officio linguę/verbis mediantibus almīs:
Cuiq; sacramento gratia magna datur.
Hanc igitur mundam studeat/seruare fidelis:
Qua bene seruata, mens sua tuta manet.
Pro. xxv. ¶ Qui nō custodit linguā, dom⁹ ē sine porta:
Vrbsq; catens muro, vel sine clave sera.
Est vt tumba patens, tanq; sine remige nauis:
Est equus effrenus tegmine vasq; catens.
Pro. xxj. Ut ilis est igitur semper custodia linguę:
Quę magis ad damnum labilis esse solet.
¶ Lubrica ligua potēs ē ad mala mīta gerēda
De quibus ad prēsens/ista referre libet.

Lingua dolosa nocet truculētius aspide surda:

Vipera nulla magis/nec basiliscus obest. Lingua
Mordet in occulto,mordet plerōq; patenter: mordax fe
Lingua ferit iustos innocuosq; viros. rit & lēdit.

Lingua ferit viuos,lēdit quandoq; sepultos:

Et nullus gladius peius obesse potest.

Lēdit mortales/& cœlica regna colentes:

Multotiens lēdit lingua dolosa deum.

Nulla sagitta ferit lēditve remotius illa:

Peiores iictus machina nulla gerit.

Plus peruersus obest iudex/q mille leones:

Neclupus aut virus tot nocumenta gerit Esa.lxi

Lingua cauillatrix peruersi iudicis/omnem

Peruertit patriam,cum regione sua.

¶ Quattuor offendit erronea lingua loquētē,

Vel de quo loquitur,cui sua verba refert.

Offenditq; deum qui cunctos cernit & audit: Pro.vj.

Cui semper cordis interiora patent. Sap.j.

Primitus offendit erronea lingua loquentem

Nam loquitur damnum primitus ille suū.

Hunc de quo loquitur lēdit/dum detrahit illi:

Dum famam lacerat conuiciando suam.

Hunc etiam lēdit cui profert verba, reatus

Illum participem constituendo sibi.

Quietiam dominum lēdit qui desuper astat:

Eius mandatum transgrediendo sacrum.

¶ Quę malaligua pcax pariat,satis ē manife

Quos gñet fructus ligua modesta/loqr (stū:

Si retro sis Argus,per carmina nostra videbis Argus mī

Multiplices fructus,quos bona lingua parit tioculus.

Vberior fructus non est/q sermo benignus: Prouer.x,

Quippe pias mentes lingua beata cibat.

De Peccato.

- In lingua sapiens se reddere nouit amicum:
Cantic.iiiij. Est quasi distillans lingua benigna fauus.
Lingua reconcilians, vitalis dicitur arbor:
Pro.xxxj. Ex cuius fructu viuere iustus habet.
Lingua reconcilians odiosos reddit amantes:
Suffocat inuidię, lingua benigna faciem.
Arguit in luuiem, commendat sobrietatem:
Fruct' sen fatig liguae Ardorem Veneris lingua benigna premis.
Sedat auaricie flamas/ventumq; tumoris:
Supprimit acidiam/desidięq; malum.
Funditus extirpat rancorem mentis & tram:
Sic vitijs rabiem mens miseranda fugit.
Ergo refreneth homo linguam ratiōis habenis:
Ne via virtutis sit via mortis ei.
- Pro.xviij. Ut bona lingua bonis dat iter causāq; salutis:
Sic rea lingua mala/perditionis iter.
Ergo fidelis habe semper moderamen in ore:
In manibus lingue/morsq; salusq; manet.
Ex vitijs lingue, blasphemia nascitur: i qua
Vilificat reprobus depreciatq; deum.
Grandis culpaq;dē nimis ē blasphemia, dū q;s
Iurat i opprobrium per sacra membra dei
Cuncta deum laudant/tanq; factura magistrū
Solus blasphemus iam de honestat eum.
Quę ratione carent/benedicunt oipotente,
Sed ratione vigens sic maledicit eum.
Fur nocet in rebus, personam peccat in eius:
Dūn quis blasphemat vel maledicit ei.
- Pro.xx. Qui maledicit ei, lux obtenebrabitur eius,
In medijs tenebris/ut sacra verba canunt.
Hoc est/in tenebris viciorum corruet: imo
Vix poterit vitam dimidiare suam,

Offenso domino, possessio leditur eius: Mat. xvij.

Sed totus mundus gaudet honore suo.

Qualiter ergo potest aures adhibere fidelis:

Si quis blasphemet vituperetq; deum!

Lege iubebatur blasphemum morte perse: Iren. xxiiij.

Nam cunctus populus tunc lapidabat eum

Nec deus induerat mortalis tegmina carnis:

Nec deus eruerat ex acheronte suos.

Nuncaūt miserādus hō de morte redempt^o,

Qualiter est ausus dedecorare deum?

Qui pascit, qui vestit eum, pro cuius amore

Sustinuit mortem ludibriumve crucis.

Qualiter est ausus carnem iurare per illam

Per quam summa salus fulsit in orbe bonis?

Est cane deterior/dominū qui vulnerat ei? Cane ē de-

Nescit enim dominum dilacerare canis.

Cognoscit dominum canis, & defendit eūdē: terior blas-

Blasphemus vero mordet & angit eum.

Sed licet offensas hominum, patientia summi

Regis dissimulet ex bonitate sua:

Sæpe tamen multis, faciem præ posterat oris:

Quando blasphemant vituperantq; deum

Nec domus eius erit sine plaga vel sine peste

Qui toties iurat per pia membra dei.

Blasphemus igitur stat^o est horrendus, i illos

Intentat gladios vltio digna dei.

Ex vltio lingue generatur murmur inepte: De mut-

Vas etenim vacuum, murmura s̄epe facit. mure.

Mens aut iusti, quam gratia summa repleuit,

Quando flagellatur, murmura nulla gerit.

Aduersus medicum cœleste murmurat æger

Dum sibi clementer subtrahit ille cibum.

De Peccato

Murmurat aduersus patrem pietatis iniquus
Filius, in virga quando flagellat eum.

Murmurat aduersus dominum real lingua clietis:
Si non proueniant prospera cuncta sibi.

Pro. xxviij Vtilliora tamen sunt dura vel aspera iusto:
Qz sit prosperitas delitieqz simul.

Nonne magis prodest herbaru succ amarus
Aegrus, q nectar, q sibi leue merum?

Si nos omnipotens cunctos a morte redemit
Sanguine cui proprio, nos sumus ergo sui.

Si sumus ergo sui, de nobis semper agatur
Quicquid complacet conueniatve sibi.

Quicquid enim faciat de seruis rex dñantu:
Cur igitur manet murmur ab ore suo?

Non sine re medicus, pulmetus subtrahit egris:
Quod iam mortiferum nouerat esse sibi.

Murmurat aduersus factorem, plasma, benignu:
Et contra figulum murmurat olla, suum.

Exo. xvi. Murmurat ingrat populus, dum manu legebat:
Nu. xx. Angelicus panis quando dabatur eis.

Mat. xxvij Murmurat vnguento Iudas, quia fuderat illud
Verticis in summo, Magdalas sancta, dei.

Luc. vij. Murmurat elatus phariseus, quando Mariam
Sese tangentem sustinet ipse deus.

Murmurat aduersus paupercula turba, datorem
Sed tamen est pauper in meliore statu.

Impius egrotus de morbo murmurat, ex quo
Sanior efficitur mente, minusqz malus,

Languor animi maximus. Tutius iniusto est langoris mole grauati:
Ne valeat culpam multiplicare suam.

Murmurat & queritur sepiissime delitosus,
Si non succedant omnia grata sibi,

- Longaq; prosperitas est signum perditionis. Gregori⁹
 Indurat mentem continuata salus.
 Nec desperatis infirmis esca negatur:
 Concedit medicus quicquid habere volunt.
 Infirmis aut̄ quibus insunt signa salutis:
 Cœlestis medicus vult tenuare cibum.
 Mactandus vitulus ad pascua mittitur, atq; Hierony.
 Seruandus premitur subiiciturq; iugo.
 Ad varias poenas reprobis p amœna trahuntur s. Cor. ix.
 Per poenas currunt ad diadema boni.
 Cur igit̄ quis q̄ quicquid deus ordinet audet
 Ductorem querula voce mouere suum.
 Contra censorem temere cur iudicet equum?
 Iudicium domini cur reprehendat homo? Iob. xxix.

De Murmure claustralium.

- Murmurat interdū claustralis veste, v̄ esca:
 Q̄ nimis exiguum sit generale suum:
 Q̄uis distribuat sapienter cura Prioris
 Id quod opportunum nouerit esse sibi.
 Aestuat esuriens, vacuam satiare lacunam:
 Atq; suum ventrem iudicat esse deum. Phil. iii.
 Præterea murmur quasi sermo ventris inepti ē
 Quis valeat murmur ventris amare sui?
 Defunctus loquitur monach⁹ dū murmurat,
 Claustralis mundo, mortuus esse patet. (ois Roma. vi.
 Omnis claustralis secum sudaria portat:
 Inq; habitu proprio iam tumulandus erit.
 Respicit Aegypti monach⁹ dū murmurat, ollas Exo. xvi.
 Sic se discipulum prædicat esse gulę.
 Vertit enim tergum Christo, veterēq; sepultū Eze. viii.
 Extumulans hominē vivificare cupit.

De Peccato

- C**Sed monachus verus merito confitetur asello:
Præbeat ut tergum/pondus ad omne suum.
Promptus ad obsequium,cunctāq; patitur ad escā.
Sed cibus & potus sit moderatus ei.
Quando conuicijs conténitur/oppobrisq;
Sufferat,auticulas excutiendo suas.
Lenius incedit sine murmure curruis inunctus.
- j. Ioan.ii. Lenior est sapiens vnguis amore dei.
Sic ad iussa dei,cor debet habere paratum:
Prodeat ut nunq; murmur ab ore suo.
Ergo si monachus ex ordinis asperitate
Murmuret, vnguentum spirituale petat.
- De defensione pecati. **C**Nascitur ex lingua defensio criminis,hóstē
Defendit proprium,talia quisquis agit.
Est nimis absurdū,ppriam defendere culpā.
Dum scelus abscondit,respuīt ēget opem.
Carnis amatores faciunt perizomata culpis:
Et faciunt clypeum de probitate sua.
Vel quia sunt iuuenes,robusti,vel generosi:
Excusant culpas nequitiasq; suas.
Cur homo defendit crimen/ cum flore viuēte
Cum iuuenilis honor sit velut umbra leuis!
Iob.viii. Cur homo defendit peccatū/robore carnis
Cum nequeat mortem pellere fortis homo?
Nobilitate sua/culpam/qui cūq; tuetur:
Aurato clypeo,stercore foeda tegit.
Incolumes,iuuenes,opulēti,& corpore fortes:
Cum domino guerrā sēper habere volunt.
Mic. viij. Infirmi vero,fragiles,inopesq; ,senesq;:
Quando nihil possunt,pacificantur ei.
CCum reus accusat se,culpamq; fatetur,
Hunc deus excusat ex bonitate sua.

- Cum reus agnoscit sese/veniamq; precatur: Forum dī
 Tunc deus ignoscit ex pietate sibi. uīnum.
- Quando reus celat: dominus sua facta reuelat.
 Dum vero retagit: tunc deus illa tegit.
- Ergo reus culpam clamet/veniāq; requirat.
 Sic deus absoluere criminē plasma suum.
- C**Qui scelus abscondit domin⁹ nō ditiget illū. Pro. xxv.
 Iste latens hostis iam iugulabit eum. iii.
- Nulla nocet pestis, nechomo, nec dēmonis ita: Latēs mor
 Si vitij labes non dominetur ei. bus inua
Cū miserabilium langor/pietatis abyssum lescit.
- Inuocet: & luctus/ad pietatis opem:
 Qualiter ad mortem teneatur clausa cicatrix?
- Infirmū cruciant vlcera clausa magis.
 Non ita languentes de paupertate querētes: Exemplū
 Vlceras quā tegunt, munera quando petūt. retegendo
 Imo suas plagas & languida membra reuelat: rum scle
 Vt moueant homīnes ad pietatis opus. rum.
- Sic reus, offensas fateatur, & vlcera mentis
 Ante sacerdotem, sic medicina datur.
- C**Stultus inire forum pietatis negligit, in quo Ad pietati
 Ad prēsens venie posset habere locum. tis forum
 Iudiciale forum verumtamen ille subibit: fugiendū.
 In quo non parcet vindicis ira reis. Iob. ix.
- Ad prēsens igitur, summe pietatis in aula
 Exponat culpas, voce rogante reus:
- Iudiciale forum ne compellatur inire:
 Et iuxta meritum retribuatur ei.
- C**ur miserādus homo, peccatū sustinet i se?
 Dormiat aut vīgilet, qualiter absq; metuēt
 Quomodo nō metuit semper, ne suffocet illū
 Quomodo serpentem nutrit in ēde sua?

De Peccato

- Sola culpa **C**ur miserandus amet peccatum / qđ deus odit?
expauesce **O**ffendit nunq; nil nisi culpa deum.
da. **T**urpe vel immundū nihil est nisi crīmē eidē:
Peccati macula turpius estq; nihil.
Cum sit opus sathanę / cū fratrē mutet in hostē,
Cuiq; creature est culpa cauenda nimis.
- Eccl. xxxi** **V**nde beatus homo qui culpę labe carebit:
ps.i. **F**elix qui potuit labe carere mali.
De periu.
ro. **C**Utnon periuret / caueat iurare fidelis.
Matth.v. **Q**ui nimium iurat, non erit absq; malo.
Iuramenta deo reddere quemq; decet.
Est autem licitum iurare & dicere verum:
Testari verum, regulā nulla vetat.
- I**urare aliis **N**ec iuramentū penitus, sed sola voluntas
quando lis **I**urandi cunctis est prohibenda bonis.
citum per **N**ecturat sapiens, vrgens nīsi causa requirat:
iurare nū. **T**unc iurare potest, quando necesse videt.
q. **S**implicibus verbis, est, est, non, non, licet vti:
Omne quod ampli⁹ est his, reor esse malū.
Perq; creature, nulli iurare licebit.
- E**xo.xx. **N**ec licet in vanum nomen habere dei.
CUti iuramentum licitum violare scienter
Audet, dēmonis obtulit ille manum.
Et nīsi contritus peccati poenitet huius,
Est execrandum quod benedicit ab hac.
Et quoties signat, vel se, potūq; vel escam:
Omnia signantur dēmonis, illa, manu.
Falsarius
est periur⁹ **O**mnis periurus, falsarius esse probatur:
Non metuens linguam falsificare suam.
Non ideo sacros est admittendus ad actus:
Imo repellendum funditus esse reor.

- Est quoq; sacrilegus, quia nomē sumere sc̄m Sacrilegus
 Ad confirmandum nititur ille, malum. perius.
- Est etiam latro contrectans res alienas
 In iusto domino, testificando malum.
- Actores scelerum, facinus patrare volentes:
 Ecclesiam fugiunt & loca sancta simul.
- Siquis, adulterium cupiat committere: sanctā
 Ecclesiam refugit, longius esse volens.
- Deierare tamen cupiens, sacra tépla subintrat:
 Ampliat hic culpam magnificatq; suam.
- Tunc super altari, libro, vel corpore Christi: Dēmone
 Iurat, contemptum nil metuendo dei.
 Fertur in hoc casu perius Dēmone peior:
 Nunq; perius creditur esse sathan.
- Nam quis dēmon sit mendax & pater eius: Ioan. viii.
 Non iuramento roborat ille malum.
- Sed perius homo fallax, mendacia vana
 Per iuriandum consolidare cupit.
- Tanta tamen claret virtus in nomine Iesu:
 Qz sibi suppliciter flectitur omne genu. Phi.ii.
- Omnis perius, sub Christi nomine, Christū
 Inducit testem participemq; mali.
- Implicat in culpam Christū, perius insquis:
 Et quasi consortem criminis esse facit. Scelestus
- Grandius opprobrium non fit, nec turpi illi: perius.
 Nec magis offendit qui crucifixit eum.
- Dentq; perius, diuinum perdit amorem:
 Atq; fidem puram, iustitiamq; suam.
- Perdit & ingressum regni cœlestis, ab illo Apo.xxi
- Longius absistet qui maculatus erit.
- Ex vitio lingue, mendacia progrediuntur: De mēda-
 Carnis amatores que maculare solent. clo.

De Peccato

Ne contra faciem, facie sibi sumat ineptam:

Vir bonus & sapiens: scripta beata vetant.

Laruatus Veridicus, faciem diuinam continet in se:

mēdax. Falsidicus vero, dēmonis instar habet.

Pro facie satanę diuinam stultus omittit,

Dū propter nugas vera relinquit homo.

Et magis affectat satanę conformis habet:

Qui merito posset filius esse dei.

Natus adoptiuus/mēdax est dēmonis/oīs.

Quippe voluntatem perficit ille patris.

Dēmō eñ mēdax/mēdaces semper adoptat:

Et qui sunt eius/sic imitantur eum.

In falso modulo conflat faber iste monetam:

Denarios Christi falsificare potens.

Falsifigatus mēdax Est homo veridicus tanq̄ preciosa moneta:

Denarius falsus est/homo falsa loquens.

Intantum verax excellit/falsa loquentem:

In q̄tū false, chara moneta p̄est.

Plus valet argenti quadrans/q̄ plūbea massa:

Mendacem turbam, veriloquusq; p̄est.

Denarios falsos/nullus coaceruat in arca:

Dummodo denarios possit habere bonos

Agnoscens igitur se dēmonis esse monetā:

Sollicite studeat esse moneta dei.

Pro nihilo nummus fractus vel falsus habet:

Pro nihilo mendax/verbula vana refert.

Inq; dei modulum se mēdax quisq; reformat

Sic in thesauro ponitur ille dei.

Secum dif Sepe facit mendax/ne credas vera loquenti.

ficile con Q̄uis verba sua digna fauore scias.

stat men Absq; labore nequit mēdacia fingere mēdax:

dacium. Veriloquus nouit absq; labore loqui.

Præterea mendax quasi serpens / virtus in ore
Semper habet, nugas esse venena scio.

Virus in ore gerit serpens, sua lingua / reatus
Causa fuit, nobis intulit illa / necem.

Est igitur fatuus qui portat in ore venenum:
Quod valeat mentem mortificare suam.

Insuper est adeo mendax corruptus & eger:
Vt bona displiceant, complaceantq; mala.

Vt sapiat falsum, verūq; sit absq; sapore:
Quod prodest fugiat, diligat id quod obest.

Falsidicus testis / de lingua prodit iniqua:
Quem detestatur pagina sacra nimis.

Ne manus vngatur / vt testis falsa loquatur:
Falsificando fidem, scripta beata vetant.

Turpiter offendit qui false testificatur:
Seq; modis multiis prædicat esse reum.

Iste / fidem frangit propriam, mendacia perficit:
Cum iuramento consolidatq; malum.

Iste / dei nomen in vanum testificatur.
Nam quasi pro nihilo nominat iste / deum.

Falsidicus testis / dum coram iudice iurat,
Fallit eum, verbis eius habendo fidem:

Hinc offendit eum contra quem testificatur.
Namq; potest damnum per sua dicta pati.

Non erit indemnus testis, si falsa loquatur:
Non erit impunis, qui nocet ore suo.

Non erit immunis, nisi damnum restituatur:
Si valeat, dictis quod dedit ille suis.

Mendacem faciunt hominē, terrena cupido:
Et timor humanus, res patet ista satis.

Primus homo mendax, Cayn, possessor auar⁹ Gene. iiiii,
Dicitur, hunc sensum lingua latina dedit,

Gene. ii.

Esa. v.

Defalso
teste.

Pro. vi.

Deu. xix.

Pro. xxviii.

Multos
offendit te
stis fallax.

Pro. xix.

De Peccato

Motus avaritię, multis mendacia dicitat:

Vt mercatores per sua facta probant.

Et timor humanus, multis mendacia dicitat:

Id docuit Petri culpa negando deum.

De detrac^tore. Post falsos testes sequitur detractor iniqu^{us} etore.

Quem nimis ingratum suspicor esse deo.

deu. xxviij. Ne coram cęco ponantur scandala, surdo

Ne maledicatur, pagina sacra vetat.

Est nimis iniustum preponere scandala cęco:

Namq; videre nequit noxia quęq; sibi.

Leui. ix. Est nimis absurdum, surdo maledicere, verbis

Qui nequit obiectis reddere verba sibi.

Scandalum preponi cęco / maledicere surdo est:

Quando quis absenti detrahit ore suo.

Eccf. v. & xxviiiij. Nesis in populis detractor siue susurro:

Seu diffamator, lex veneranda vetat.

Roma. i. Nullus vescatur animalis sanguine, nunq;

Delectet mentem, culpa aliena suam.

Crimine letari vicini, sanguine vesci est:

Sanguineusq; cibus taliter esse potest.

Omnis detractor reputatur par scarabeo:

Stercora non flores semper utriq; placent.

Scarabeo similis de- Displacet omnis odor scarabeo & gratia flore:

Semper in obscenis vult habitare locis.

tractor. Sic detractori virtus & gratia morum

Displacet, ad solum respicit ille malum.

Sic sat in quoq; bona plurima, suppressit illa:

Porco co- Si mala / mordaci sedulitate refert.

paratus. Iste velut porcus faeces & stercora voluit:

Canis con- Vt pede / sic lingua commouet ipse lutum.

fertur de- Iste velut canis est, qui portat labra cruenta,

tract. Sanguine peccati se maculare volens.

- Iste retro mordet quasi serpēs dēte nephādo Serpens.
Quite trām comedit terreas sola loquens.
- Iste venenatis velut ibis vescitur iste Ibis.
Buffones, ranas, colligit ore suo.
- Iste capit muscas vt aranea vescitur illis: Aranea.
Ad res immundas os aperitq; suum.
- Iste patens tumulus fœtorem parturit, imo
Ex fœtore suo multa perire valent.
- Bestia terribilis hic est & prodigiosa: Bestia tenuis
Quippe triplex gladius prodit ab ore suo. tifica.
- Iste prius sese ledit, post vulnerat illum:
Quem diffamat, & hūc cui sua verbare fert.
- Hic est nyct corax que lumen solis obhorret: Nycticos
Cuius nox oculos irradiare solet.
- Iste quidem latro, famam furatur honestam:
Quam tamen ablatam, reddere nemo pōt.
- Detractor Sathan fœtentī suffit acerra:
Semper turibulo fœtor inestq; suo.
- Dæmonis est dapifer, quia carnes dēte cruento Dapifer ē
Deuorat humanas atq; ministrat eas. diaboli de
Est etiam iudex, auctor, seu testis iniquus:
Et pro dæmonijs aduocat ille suis.
- Vt brevius fatear/cruelis & impius hic est: Ecc. x.
Nec quicq; nouit parcere lingua rea.
- Detractor viuis nam detrahit atq; sepultis:
Detractor reprobis detrahit atq; probis.
- Detractor Papam morsello deuorat uno: Detractor
Aut magnum regem, magnificumq; ducē. res Luthe
Deuorat hic fratres & amicos spirituales: riani.
- Detractor matrem deuorat atq; patrem.
- Impius est in se, festucas namq; requirit: Mat. viij.
Vnde suos oculos obtenebrare potest.

De Peccato

Exsufflat cineres, sed puluis in ore redundat:

Et faciem puluis polluit ille suam.

Impius in fratres, dum labes narrat eorum:

Et quasi multimoda sorde volutat eos.

Est oculus nequam, quia cernit criminis fratre
Offensas vero non videt ille suas.

Impius ad Christum, iustum sibi surripiendo
Iudicium, quod ei contulit ipse pater.

Continuas tenebras detractor diligit, ergo
Intenebris lectum collocat ille suum.

Job. xvii. ¶ Multiplices species detractio parturit ex se

De specie De quibus ad presens, sex numerare volo

bus detra- Scinditur in senas species detractio, prima est
ctionis. Dicere de quoque siue referre malum.

Augmentare malum censembitur esse secunda

Quando quis excedit in referendo modum

Attenuare bonum, laudes, moresque negare
Alterius species dicitur esse sequens.

Quarta quidem species, falsas impoere culpas:

Quinta minorare est inficiando bonum.

Alterius laudes in crimina vertere sexta est:
Vel de iustitia vituperare bonum.

Tolle au- ¶ Est reprehensibilis detractor iniquus, & ille

ditorum tol- Audit & intendit qui sua verba libens.

lis delato- Quis magis offendat dubitatem, an iste vel ille
rem. Doctor & auditor dicitur esse reus.

Ni dareta auditor faciles sermonibus aures:

Nunquam detractor posset habere locum.

Qui detractorum mortuis exhibet aures,

Durus & infidus dicitur esse nimis.

Hic videt a canibus vicinum dilacerari:

Sed non compatitur ex pietate sibi.

- Ridet & applaudit canibus lacerantibus illū:
Quos insectari debuit ille sonis.
Quinetiam saltam condit vel p̄parat illis,
Qui fratres comedunt dilacerando suos.
Ergo pari pœnæ sunt digne subiisciendi
Dictor & auditor cum sit vterq; reus.
CFalsus adulator de lingua prodit iniqua:
Oblectans multos scurrilitate sua.
Iste velut nutrix pueriles lactat, & illos
Qui quasi fœminei, delitiosa petunt.
Iste velut lamia catulos dum lactat, eosdem
Deuorat, oblectans vberē, dente necans.
Est tamē absurdū, barbatos fugere māmas:
Nam teneris pueris pertinet iste modus.
Scurrilitas, lacti confertur conuenienter:
Nam blandis verbis cor puerile fouet.
Et veluti nutrix facit obdormire pusillos:
Sic facit in culpa scurra facere suos.
Hic est ut mulier ægyptia, cuius abhorret
Māmillis Moyses os maculare suum.
Hic est rana loquax, quæ regum circuit aulas:
Applaudens ducibus, principibusq; fauēs.
Iste velut Siren cantu demulcet amico:
Vsq; in exitium, dulciter ore sonans.
Iste parat laqueū, foveam, vel rete, ppinquo:
Ut velut incautus præcipitetur ibi.
Omnis adulator tanq; Chameleon habetur:
Aere de solo viuere namq; cupit.
Hic etiam fertur tanq; resonabilis echo:
Quæ replicat voces multiplicatq; sonos:
Quinetia Sathanæ reputatur iure sacerdos:
Qui viuos homines intumulare sicut.

Dictor &
auditor
re⁹ vterq;
De adulato-
tore.

Thre. iii,

Heb. xii,

Rana lo-
quax.
Siren de-
mulcens.

Ouidius,

De Peccato

- Falsarum Mortuus in culpa defunctum vult sepelire:
Iaudū buc Dum falsē tumula taggere laudis eum.
cinator. **I**ste velut Iudas sub forma pacis amicū
Tradit, & occidit garrulitate sua.
- Scurrilitas oleo merito confertur, eodem
Vngit in extremis aspera corda Sathan.
Hoc oleo dæmon impinguat carnis amicos:
Hoc oleo durus mollificatur homo.
- Oleū negl̄ simū adū latoris. **H**oc oleo reuocat mentes a tramite recto:
Flectit & emollit ad mala multa Sathan.
Laus igitur falsarumq; catapulta venenum
Continet, hoc virus mortificare potest.
- C**hæc est ira dei, culpæ laudator amat:ur:
Corrector vero respuiturq; nimis.
Admissit adulator eijsif cor-
rector. **A**lligat in culpis animas laudator iniquus:
Quas ad tormentum dæmonis ira trahit.
Plus tamen offendit falsus laudator amicum:
Q̄ qui persequitur vel maledicit eum.
- Pro. xxvij **E**st ergo melior vox aspera corriplentis:
Q̄ sit adulantis blanda loquela bonis.
Cstultus adulator hominē sibi vēdere tētat:
Et tamen in precio participare cupit.
Lingua duplex querit cū falsa laude fauorem:
Veridicis autem gratia rara datur.
- Rara ḡfa veridico. **L**ingua dealbatrix virtutis p̄em̄ia sumit:
Lingua dealbatrix friuola vana polit.
Principibus desunt homies quivera loquans:
Fautores scelerum semper habere volunt.
- Aula prin cipum nū trix adulat. **F**autores scelerum, culparum participesq;
Nequitiae socios principis aula tenet.
Est autem sapiens, qui lac scurrat̄is obhorret:
torum. Ne caput impinguet scurra fauore suum.

Grande quidem fecit festū patriarcha fidelis:

Quando lac Ysaac abstulit ille suo.

Sic pater omnipotens, & coeli curia gaudet,

Dum prudens renuit scurrilitatis opus.

C Prouenit ex lingua contentio, litigiumq;

Vnde solent multis multa venire mala.

Sicut pacificus, mitis, reputatur amicus

Christi, sic Sathanæ litigiosus homo.

Litigiosus homo, canis est de iure vocandus:

Instigans alios ad mala more canis.

Est mulieris opus, lites inferre, virorum

Iras & rixas pacificare graues.

Vir bonus, inceptam litem sedare laborat:

Sedatam reprobis suscitatore suo.

Verbera post lites & vulnera dira sequuntur:

Interdum pariunt iurgia seu necem.

Fulmia post tonitus veniunt, post iurgia/bellū:

Post bellum sequitur funus & omne malū.

Sæpius ex verbis ad verbera dura venitur:

Et de conuicio, multa ruina venit.

De modica rixa quandoq; pericula surgunt:

Vt de scintilla crescere flamma solet.

Vir sapiens igitur rixas & iurgia vitat:

Est quasi foemineus, litigiosus homo.

C Et licet omnino lis declināda sit, omnes

Istos vitandos funditus esse reor.

Nullus rixetur cum fortis siue potente:

Nam per litigium, lingua potentis obest.

Nullus rixetur cum diuite, cum furioso,

Nullus rixetur cum muliere sua.

Fœmina rixosa, domus est quæ stillat ubiq; Pro.xxij.

Nemo quietus erit, qui sociatur ei.

Gen.xxj.

Delitigio.

Pro.xviij.

Mat.v.

Litigiosa

mulier.

Ex verbis

verbera.

Ecc.xxvij

Eccl.vij.

De Peccato

Præcipue de re, quæ nec te, nec tu a tangit,

Nec te contristat, iurgia nulla geras.

De prauo **C**onsilium prauum de lingua nascit, eius
consilio. Arguit actorem voce minante deus.

Pro. xxviij Consilium prauum dederit quicunq; sciéter:
Contra se loquitur primitus omne malū.

Et satis est iustum / q̄ in illum / dāna redūdēt:
ps. xxxiiij Et cadat in laqueos quos parat ille prius.

Funditor ut prauus se percutit iste rotando:
Iste repercutiens dicitur esse lapis.

I. Re. xvij Iste Philistæo confertur rite Golij:
Cui proprio ceruix ense recta fuit.

Omnis enim laqueus fraudis / de iure reuerti
Debet in actorem, iustius estq; nihil.

Hest. vij. Iste crucem sibimet velut Aman p̄parat, oēs
Iste vias vitæ claudit vbiq; sibi.

Iste velut demens plus hora peccat in vna,
Reddere q̄ possit tempus in omne suum.

Hic patriam totam perturbat seu regionem:
Letus ad omne bonū, prōptus ad oē malū.

Consilium quærens / p̄sonas respuat istas:
Consilium nullus querere debet ab his.

Scilicet a pueris, fatuis, consanguineisq;:
Consilium nequam / carnis amator habet.

iiij. Re. xj. Consilium puerile nocet, Roboāq; probauit
Istud, nam sensum spreuerat ille / senum.

Est nimium simplex / fatuum q̄ cōsulit vnq,
Nil nisi quod placuit / stultus amare pōt.

Vir prudens / animæ si curet habere salutem,
Nunq carnales consulat ille / vites.

Ad frugem vitae cupiat quicunq; venire:
Nec consanguineos consulat ille suos.

Hostis quippe hoīs solet esse domestic⁹ eius: Mich.vij.
Sicut perspicue lectio sacra docet.

CEx vītio linguae discordia nascitur, ista
Dituit & turbat templū beatae dei. Dēdiscor-
dia.

Hæc in agro domini zizania seminat hostis: Pro.vj.
Ne messis fidei crescere possit ibi.

Vix tolerare potest homo dūsua mēbra secant,
Scinditur in partes dum caro chara duas.

Sic nocet ecclesiæ qui corpus diuidit eius:
Quando quod est unum scindere tetat hoc.

Hoc sanctum corpus ut cōseruaret in unum: Col.j.
In cruce sustinuit vulnera dura deus.

Qui vero corp⁹ p schismata diuidit istud:
Offendit grauius q̄ crucifixorum eum.

Nonne dei tunica fuit inconsutilis illa? Ioan.xix.
Pr̄sumpsit vero scindere nullus eam.

In quo signatur ne quis temerarius unam
Ecclesiam scindat seditione graui.

Infelix semen de cuius germine prodit
Inter mortales cuncta propago mali.

Infelix tellus que semen suscipit istud:
Infelix sator qui serit illud humi.

Hic quoq; dispergit collegia sancta bonorum:
Ex solo grano patria tota perit.

Sicut in electis concordia nutrit amorem:
Sic inimicitias schisma creare solet.

CEx ligua pmixtus ad ocia sermo:
Inter sermones commoditate carens.

Os equidem iusti reputatur ianua coeli:
Quod sine cautela non aperire licet.

Oranti domino Iordanis flumine tincto:
Vox patris auditur & patuere poli.

De pmis
xtosermo-
ne.

Mat.iiij.

De Peccato.

Actuū.vij Oranti Stephano cœli dicuntur aperti:

Inuidus hebreus dum lapidabat eum.

Iacobi.v. Clauditur hœc eadem, iusti mediante rogatu:

Ita per Heliam significata patent.

Debet opportune vel claudi vel referari:

Semper ab hac portaspirer amœnus odor.

Hanc quoties aperit sapiens det māna salutis

Solamen miseris præsidiale ferat.

Inspiens vero nec mel nec manna p̄pinat

Pro manna ranam garrulitatis habet.

Præterea lingua ē calam⁹ quasi flaminis almi,

Scribentis leuiter, testificante Dauid.

Iste tamen calamus non debet scribere nugas

Imo representet dulcia verba dei.

Sepius abiicitur calamus dum scribitur illo:

Sic puer aut fatuus scribere tentet ab hoc.

Sic nimis abiecitam linguā reor & reprobādā:

Spiritui sancto vilia quando refert.

Mat.xij. Duce et ad examen iudex quæcunq; loquamur:

Et tunc vaniloquus nullus inultus erit.

De vanis verbis rationem quisq; tenetur

Reddere, cum tremulus venerit ante deum

Quilibet est castrū quod circuit hostica turba;

Quod nisi claudatur, dēmonis ira capit.

Porta oris Os tamen illius reputatur ianua, per quam

vigilisen Inreditur leuiter, si sit aperta, Sathan.

suscitodi Hanc igitur portam studeat seruare fidelis:

Ne per eam fallat perfidus hostis eum.

Thesaurum sapiens preciosū portat in ore

Thesaurus non est equi parandus ei.

Qui nisi sub firma claudatur clave, malignis

Hostibus expositus, depopulandus erit,

for a week
reports ignored
the
of
the
per

